

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ
ANABİLİM DALI**

**SİR JOHN SOANE MÜZESİ MİMARİ VE AYDINLATMA
ÖZELLİKLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Güniz Meltem Giray

Ankara- 2009

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ
ANABİLİM DALI**

**SİR JOHN SOANE MÜZESİ MİMARİ VE AYDINLATMA
ÖZELLİKLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Güniz Meltem Giray

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Kıymet Giray

Ankara- 2009

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ
ANABİLİM DALI

**SİR JOHN SOANE MÜZESİ MİMARİ VE AYDINLATMA
ÖZELLİKLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı:

Tez Jüri Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tez Sınav Tarihi.....

	SAYFA NO
İÇİNDEKİLER.....	1
ÖNSÖZ.....	4
1. GİRİŞ.....	6
2. SİR JOHN SOANE YAŞAMI VE EĞİTİMİ.....	12
2.1. SİR JOHN SOANE’NİN YAŞAMI.....	12
2.2. MİMARİ EĞİTİMİ.....	30
2.3. MİMARİ ALANDA ÇALIŞMALARI.....	40
3. SİR JOHN SOANE MÜZESİ.....	71
3.1. SİR JOHN SOANE EVİ’NİN MÜZEYE DÖNÜŞÜMÜ.....	82
3.2. SİR JOHN SOANE MÜZESİNİN LONDRA’DAKİ KONUMU.....	86
4. SİR JOHN SONANE MÜZESİ’Nİ OLUŞTURAN BÖLÜMLER.....	89
4.1. LİNCOLN’S INN FIELDS 12 NUMARALI EV.....	90
4.2. LİNCOLN’S INN FIELDS 13 NUMARALI EV.....	93
4.4. LİNCOLN’S INN FIELDS 14 NUMARALI EV.....	95
5. SİR JOHN SONANE MÜZESİ’NİN PLAN ÖZELİKLERİ.....	100
5.1. CEPHE.....	103
5.2. İÇ MEKÂN.....	109
5.3. GİRİŞ KAT PLANI.....	115
5.3.1. ÖN HOL, İÇ LOBİ VE MERDİVEN KOVASI.....	118
(ENTERANCE HALL, INNER LOBY AND STAIRCASE)	
5.3.2. YEMEK ODASI VE KÜTÜPHANE.....	123
(DİNİNG ROOM AND LİBRARY)	
5.3.3. KALVALTI ODASI.....	127
(BREAKFAST ROOM)	

5.3.4. İÇ AVLU.....	133
(MONUMENT COURT)	
5.3.5. ÇALIŞMA VE GİYİNME ODASI.....	136
(STUDY & DRESSING ROOM)	
5.3.6. KOLONAD.....	139
(COLLONADE)	
5.3.7. KUBBE.....	144
(DOME)	
5.3.8. MÜZE KORİDORU.....	153
(THE MUSEUM CORRIDOR)	
5.3.9. RESİM ODASI.....	157
(THE PICTURE ROOM)	
5.3.10. RESİM ODASI DİNLENME MEKANI.....	167
(PICTURE ROOM RECESS)	
5.3.11. YENİ RESİM ODASI VE GİRİŞ KAT BEKLEME ODASI.....	169
(NEW PICTURE ROOM AND GROUND FLOOR ANTE ROOM)	
5.3.12. NO:12 KAHVALTI ODASI.....	174
(BREAKFAST PARLOUR)	
5.4. BODRUM KAT.....	176
5.4.1. KEŞİLER SALONU, KEŞİŞLER HÜCRESİ VE KEŞİŞLER AVLUSU.....	178
(MONK’S PARLOUR ve MONK’S CELL)	
5.4.2. KİRİPTA, KATAKOMBLAR, ZEMİN KAT GİRİŞ ODASI VE MEZARA AİT SALON.....	183
(CRYPT, CATACOMBS, BASEMENT ANTE ROOM AND SEPULCHRAL CHAMBER)	
5.5. BİRİNCİ KAT.....	189
5.5.1. SHAKESPEARE NİŞİ.....	190
(SHAKESPEARE RECESS)	
5.5.1. GÜNEY OTURMA ODASI.....	192
(SOUTH DRAWING ROOM)	

5.5.2. KUZAY ÇİZİM ODASI.....	197
(NORTH DRAWING ROOM)	
5.6. İKİNCİ KAT.....	204
5.6.1. TİVOLİ NİŞİ.....	206
(TİVOLİ RECESS)	
5.6.2. SİR JOHN SOANE’NUN MAKET ODASI.....	208
(SOANE’S MODEL ROOM)	
5.6.3. MRS. SOANE’ IN SABAH ODASI, MR.SOANE’ IN YATAK ODASI VE DUA ODASI.....	214
(MRS. SOANE’S MORNING ROOM & BEDCHAMBER, MR. SOANE’S BEDCHAMBER & ORATORY)	
5.7. MÜZEDE SERGİLENEN ESERLER.....	218
5.8. SİR JOHN SOANE MÜZESİ’NİN AYDINLATMASI.....	247
5.8.1. SOANE’ NİN GİZEMLİ IŞIĞI.....	252
5.8.3. IŞIK KULLANARAK TASARIM YAPMAK NEDİR, NASIL SAĞLANIR?.....	267
6. KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME.....	287
7. SONUÇ.....	313
ÖZET.....	319
ABSTRACT.....	322
BİBLİYOGRAFYA.....	325
SİR JOHN SOANE PROJELERİNİN KRONOLOJİK LİSTESİ.....	328

ÖNSÖZ

Sir John Soane Müze'sinin Mimarlık Kültürünün benimsenmesi ve yaygınlaşması açısından katkısı büyüktür. Mimarlığın halka ulaşmasında ve sevdirmesinde önemli bir araç haline gelen bu müze aynı zamanda bir kısım araştırmacı tarafından tarihte ilk mimari müze olarak düzenlenen yapı olarak kabul edilir.

Mimarlık çizimleri, maketler ve alçı kopyaların yanı sıra, orjinal resimler, heykeller ve doğal nesnelere, mimarlık eğitiminin parçasıdır. Kütüphaneyi oluşturan mimarlık ve sanat kitaplarının Piranesi gibi ustalara ayrılmış bölümleri evin duvarlarını süslemekte, aynı duvarlarda yapı parçalarına ve mimari detaylara da rastlanmaktadır.

Bu ev-müze-kütüphanenin, Soane'nun henüz hayattayken başlattığı girişimlerle 1837 yılında mimarlık, resim ve heykelle ilgilenen öğrenci ve amatörlerin yararına korumaya alınması ve seçilen bir mütevelli heyeti ile yönetilmeye başlaması, koleksiyonu kurumsallaştırmıştır. Bu dönüşüm aynı zamanda mimarlığın salt bir meslek değil, aynı zamanda bir kültür olarak da toplumun beğenisine ve ilgisine sunulabileceğini kanıtlamıştır.

Sir John Soane'nın meslek yaşamı ilklerle doludur. Atılımlar olarak değerlendirilen mimari yenilikler, mimari müze kavramının oluşumu, ilk resim galerisinin ve müzesinin oluşumu üzerinde yapılacak araştırmalar Sir John Soane'ü ilk sıraya yerleştirmek zorundadır. Sir John Soane mimariye getirdiği yeniliklerle Post-Modern mimarinin önemli mimarlarının en önemli kaynağını oluştururken, kendi evi olan Müzesi'de öncü olarak değerlendirilme ve örnek olarak incelenmektedir. Sir John Soane'nin önemi ve katkıları özellikle İngiltere'de farklı birkaç araştıracı tarafında kaleme alınmış, İngiliz Mimarisi, 19.yüzyıl Avrupa Mimarisi, Neoklasik Dönem Mimarisi alanında yayınlanan kitaplarda, çeşitli açılardan vurgulanmıştır. Hiç şüphesiz, henüz kapsamlı bir mimarlık müzesini kuramayan ve araştırmacıların erişimine açık bir mimarlık arşivine sahip olamayan ülkemiz için bu oldukça sıra dışı bir örnektir. Bu nedenle Sir John Soane Müzesi üzerinde bir araştırma yapmaya karar verdik.

Tez çalışmam sırasında benden desteklerini esirgemeyen; sevgili arkadaşım Sinem Göncü'ye ve sevgili Emre Zum'e, Dr. Muharrem Çeken'e, değerli hocalarım Yrd. Doç.Dr. Rüstem Bozer'e, Doç.Dr. Kenan Bilici'ye, Doç.Dr. Mehmet Tunçel'e gösterdiği yakın ilgi ve kazandırdığı bilgiler için şükran borçluyum. Tez çalışmamı yönlendiren değerli hocam Prof. Dr. Kıymet Giray'a kaynak taramasından başlayarak tezimin her aşamasında yaptığı yardımlar için çok teşekkür ediyorum.

Güniz Meltem Giray

1.GİRİŞ

Geçtiğimiz yüzyılın ortalarında mimarlık alanında yenilikler ve yenileşmeleri yeni gelişmeler izler. Mimarlar uygulama alanlarında gelişmeler yaratmanın bir yolunun da kuramsal alanda mimarının yeni arayışlar yapması ve ilerlemek için yeni kaynak bulmak için araştırmalar girişmesinin gerekliliğini kavrarlar. Mimarlar sanat ve felsefe okumaya, farklı kültürler üzerinde araştırma yapmaya ve özellikle de yüzyılın mimari gereksinimleri üzerinde çalışarak yeni yapı tipleri bulmaya başlarlar. Sanatın ve felsefenin tarihsel süreçleri içinde mimarlığın gelişiminin sorgulanmasına yönelirler. Basın organlarının yaygınlaşması ve mimarların bu kurumlarla tanışmaları, dergi, magazin ve kitap basımının mimari alanlara eğilmesi, doğal olarak mimarların araştırma ve yazma eylemine olan ilgisini artırır. Mimarlıktan daha çok, kuramlar üzerinde çalışmaya başlayan mimarlar arasından, yüzyılın mimari tasarımlarını belirleyen kuramcılar yetişmeye başlar.

Kuramlar üzerinde yoğunlaşan mimarlar bir önceki yüzyılı yeniden gözlem altına aldılar. Bunun en çarpıcı örneği olarak, dört ayrı ülkede bu konuda çalışmalar yapan dört ayrı mimarı sayabiliriz. Londra'dan Richard Mac Cornarch, New York'tan Richard Meier (12 Ekim, 1934) (Foto 1), İspanyol Rafael Moneo (9 Mayıs 1937) (Foto 2) ve Madrid'den Joan Nawarro Baldewek.

Foto 1- Richard Maier Getty Center Los Angeles, California, Brentwood' da, USA, (http://en.wikipedia.org/wiki/Getty_Center)

Foto 2- Rafael Moneo San Sebastian Palacio Kursaal (Kursaal Jauregia / Kursaal Palace / Palais Kursal). Temmuz 2007 (http://es.wikipedia.org/wiki/Auditorio_Kursaal)

Farklı ülkelerde yaşayan bu dört mimarın ortak ilgi alanı 19. yüzyıl mimarisini yeniden araştırmak, bulgulamak çözümsenektir. Bu bağlamda da dört mimarın çalışmaları, düşüncelerini aydınlatan, alt yapılarını geliştiren öncü olarak ele aldıkları bir mimar üzerinde kesişir. Bu Mimar 18. yüzyılın ortalarında doğan ve 19 yüzyıl mimarisine önemli yapılar kazandıran Sir John Soane'dur. Neoklasik akımın özelliklerini benimseyen ve bu akımı İngiltere'de yaygınlaştırarak yeni boyutlara taşıyan Sir John Soane, döneminin mimarları arasında da büyük önem taşımaktadır. Özellikle mimari yapılarında doğal ışık kullanımı için geliştirdiği planlar ve uygulamalar 20.yüzyıl mimarlarının en çok üzerinde oldukları ve Sir John Soane'nun bu uygulamalarını inceleyip çözümlenerek geliştirmeye çalıştıkları özelliği olarak ortaya çıkar. Sir John Soane yalnızca bir mimar değil aynı zamanda koleksiyonerdir. Antik heykeller, mimarimaketler, çizimler, gravürler ve dönminin resim ve heykellerini kapsamına alan çok zengin bir sanat eseri birikimine sahiptir. Yaşadığı ev bu nedenle hayatı boyunca müze-ev kimliği kazanmıştır. İlk resim galerisi olarak adlandırılan Dulwich Galeriyi tasarlaması onu öncü yaparken kendi evini müzeye dönüştürme projesini uygulaması ilk ev-müze yapısının ev sahibi tarafından tasarlanması, planlanması, uygulaması, koleksiyonun müzeye yerleştirilmesi ve açılmasını gerçekteştirmiş olur. Her aşamasını kendisi tarafından yapılan bir müze örneği olarak da ilk ve son yapı olarak değerlendirilir. Bu nedenle de Sir John Soane Müzesi kendisinden sonra dünyada açılacak olan özel müzelerin de öncüsü olarak çağdaş mimarların üzerinde çok durdukları ve inceledikleri bir örnek müze yapısıdır.

Bütün bu nedenleri göz önünde tutarak Sir John Soane Müzesi hakkında bir tez yapmaya karar verdiğimizde, işe öncelikle Londra'da bulunan Müze-ev üzerinde yerinde incelemeler yaparak başladık. Müze Binasının Londra içindeki konumu ve bulunduğu coğrafya ve kent dokusuna gösterdiği uyumu saptadık. Cephe tasarımından başlayarak dış ve iç mekânda yer alan mimari özellikleri tesbit ettik. Yan yana üç binadan oluşan müze yapısının bir bütün haline getirilmesi ve işlevlendirilmelerini belirledik. Planlarını öncelikle yayınlanan kitaplardan saptadık, sonra da bu planlar uyarınca katlarını ve bu katlarda bulunan oda ve salon sistemlerini yerinde tesbit ettik. Sir John Soane'nın evine mimari müze kimliğini kazandıran özellikleri ve objeleri belirledik. Ancak müze içinde fotoğraf çekiminin kesinlikle yasak olması nedeniyle, birkaç kare dışında çekim yapmamıza imkan sağlanmadı. Bu nedenle fotoğraf çekimleri için müzenin arşivinde bulunan yazılı ve basılı kaynaklar kullanılmak zorunda kaldık. Bu arada müze yapısı için kütüphanelerde kaynak taramalarına başladık. Sir John Soane hakkında yazılmış sayılı kaynaklara ulaştık. Tezimizle ilgili ve bu konuyu kapsamına alan yayınların da sık kullandıkları temel kitaplar olan Tim Knox, Sir John Soane's Museum London; MacCormac-Maier-Moneo-Navarro, Inspired By Soane; Susan Feinberg Millenson, Sir John Soane Museum; Eva Schumann- Bacia, The Bank of England dikkatle incelenerek değerlendirilmiştir. Bu kaynakları, incelemelerimizle birleştirerek Sir John Soane Müzesi üzerine bu tezi hazırlamaya çalıştık.

Çalışmamız, Giriş, Sir John Soane' un yaşamı ve eğitimi, Sir John Soane Müzesi, Sir John Soane Müzesinin bölümleri, Sir John Soane Müzesinin Plan Özellikleri, Sir John

Soane Müzesi aydınlatma özellikleri, karşılaştırma ve değerlendirmeler ve Sonuç olmak üzere yedi ana bölümden oluşmaktadır.

1. bölüm olan Girişte, konunun niteliği, amacı ve sınırları belirlenerek, ilgili yayınlardan bahsedilmiş ve çalışma yöntemi üzerinde durulmuştur.
2. bölümde, Mimar Sir John Soane'un yaşamı, eğitimi ve mimarinin, mimari alandaki diğer çalışmaları ele alınmıştır.
3. bölümde, Sir John Soane müzesinin; ev den müzeye dönüşümü, Londra da bulunduğu konum ve mimari özellikleri ortaya konulmuştur.
4. bölümde, Sir John Soane müzesini oluşturan üç binanın, mimar tarafından birleştirilmesi ve birleştirilen üçüz binaların, mekan tanımları yer almıştır.
5. bölümde, Sir John Soane müzesinin; plan ve cephe özellikleri, kat başlıkları altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Bu bölümde ayrıca, Sir John Soane müzesinin; aydınlatma özellikleri, ışığın mimari mekan içinde değerlendirilmesi ve çağdaş mimariye etkileri belirlenmiştir.

6. bölümde, Sir John Soane müzesinin dönemi içindeki mimari niteliği ve çağdaş mimari üzerine yaptığı etkiler örnekler belirtilerek karşılaştırılmış ve müzecilik ve mimari önemi değerlendirilmiştir.
7. bölümde, Sir John Soane müzesinin, bütün bölümlerinde açıklanan bilgilerin sonucunda ortaya çıkan sonuç belirlenmiştir.

Sonucun arkasında Sir John Soane müzesini konu alan tezimizin Türkçe ve İngilizce özetlerine yer verilmiş ve bibliyografya kısmı eklenerek tezimizde kullandığımız kaynaklar alfabetik dizin içinde sıralanmıştır.

Tezimize ait olan fotoğraflar, metnin içinde ve konularının paralelinde, açıklamalarımıza ışık tutacak biçimde kullanılmıştır.

2. SİR JOHN SOANE YAŞAMI VE EĞİTİMİ

2.1. SİR JOHN SOANE'NİN YAŞAMI

Foto 3- John Soane 21 yaşında iken, Nathaniel Dance tarafından (1734–1811) tebeşirle çizilmiştir¹. (Tom Knox)

Yaşamı hakkında verilecek kısa açıklamalar, Sir John Soane'nin ve sanatının önemini belirleyen bu dönemi inceleyen, Soane'i araştıran mimarların görüşleriyle örtüşen nitelikleri belirler. Soane döneminin en önemli mimarları arasındadır ve başarıları nedeniyle de birçok ödül kazanmıştır. Sir John Soane (10 Eylül 1753 – 20 Ocak 1837) Neo-Classic dönemin en ünlü mimarı olarak Londra'da yaşar (Foto 3).

¹ Susan Feinberg Millenson., Sir John Soane's Museums. Michigan 1949. s: 3

Mimarlar eserleriyle ünlenirler. Tanınmalarının ve hatırlanmalarının koşulu, bir ya da birden fazla değerli yapıya imza atmış olmalarıdır. Bu bakış açısı ile yola çıkılıp, mimarlığın ürünü, salt bina olarak değerlendirildiğinde, İngiltere’de 1753-1837 yılları arasında yaşamış ve mimari açıdan kayda değer hiç bir yapıya imza atmamış John Soane’nın neden ünlü bir mimar olarak anıldığını ve neden 'Sir' ünvanı aldığını anlamak için derin bir araştırma yapmak gerekecektir².

Neoklasikstilde uzmanlaşmış bir İngiliz mimarı ve ünlü bir koleksiyoner olan John Soane, tuğla örme ustası olan ve aynı zamanda da inşaat müteahhitliği de yapan bir babanın oğlu olarak 10 Eylül 1753 yılında Reading kasabası yakınındaki Goring-on-Thames’da dünyaya gelir. Swan olan soyadını önce Soan daha sonra Soane olarak değiştirir³.

²<http://www.berkshirehistory.com/bios/jsoane.html>

³ <http://www.berkshirehistory.com/bios/jsoane.html>

Foto 4- Sir John Soane'nin seksendört yaşındaki annesinin, John Downman tarafından yapılan portresi. 1798 tarihli portre aynı tarihte Kraliyet Akademisi'nde sergilenmiştir. Kalemle çizilen hazırlık eskizleri British Müzesinde'dir

Soane'nın gençlik yılları ve çalışmaları ile ilgili bilgi çok azdır. Oysa Soane, 1785–1788 arasındaki verilen kısa boşluk dışında günce tutmayı alışkanlık haline getirmiştir. 1780'den 1837'deki ölümüne kadar olan süreci kapsamına alan 200 adet not defteri bırakmıştır. Ancak bu günceler, Soane'nun mimari alanında çalışmalarına ilişkin yorumlar, ailesi ve çevresiyle yaşadığı ilişkiler ve bu yıllarda Londra'da içinde

bulunduğu entelektüel ortamı belgeleyen ipuçları ile ilgili bilgileri içermez. Bu not defterleri onun yaptığı işlerin mali dökümleriyle, gelir gider, ödemeler ve iş ilişkisini yürüttüğü isimlerle sınırlıdır. Bugüne kadar yayınlamamış olmalarının nedeni de bu olmalıdır. Bu nedenledir ki, ailesi ve çocukluk yılları ile ilgili bilgileri belgelemesi beklenen bu not defterleri Soane'nin yaşamına ait çok az bilgi içerir ve bu bilgilerin birçoğu da kesin doğruları taşımaz. Bu, Soane'nun çağdaşları ve daha sonraki biyografi yazarlarından yaşamının ilk yılları ve gençliğini anlatan bilgileri bilinçli olarak gizlediği konusunda fikir birliğine varılmasına neden olur⁴.

Reading kasabasında öğrenim hayatına başlayan Soane 1771'de Royal Academy'ye girmiş ve önce George Dance ardından Henry Holland'ın yönetiminde bir mimar olarak yetiştirilmiştir. Akademi hayatı başarılarla doludur. Buradaki öğrenciliği boyunca 1772'de aldığı gümüş madalya başarılarının başlangıcı olmuş ve bunu 1776'da aldığı altın madalya ve son olarak 1777'de kazandığı seyahat bursu izlemiştir. Soane bu burs sayesinde stilini geliştirmek için 1780'e kadar İtalya'da kalmıştır.

Sir John Soane, mimarlık eğitimine, 15 yaşındayken, yanında 'çırak' olarak görev aldığı George Dance'ın mimari atölyesinde başlar. 1770'li yıllarda, birlikte projeler yapmaya başladığı Henry Holland'ın ofisinde çalışkanlığı ile dikkat çeker. 18 yaşında kaydolduğu

⁴ Eva Schumann-Bacia, "John Soane and the Bank of England, Princeton": Architectural Press New York, 1991, s. 173

Royal Academy'deki eğitimi sırasında birçok ödüle aday gösterilir ve başarılı öğrencilik hayatını kazandığı üç yıllık İtalya bursu ile tamamlar. Tüm yaşantısı boyunca Medici Sarayı'nda ikameti sağlayan ve Roma Ödülü olarak anılan, mimarlık ve sanat bursunu kazanmak için projeler geliştirir, ancak ödülü almayı başaramaz. Bu başarısızlığı nedeniyle de, Londra'da, kapalı bir centilmenler kulübü olarak gelişen elit mimarlık grubunun da parçası olamaz.

Soane, İtalya'ya gitmeden önce ilk gravürler kitabı olan "Mimaride Tasarımlar"ı (Designs in Architecture) yayımlamıştır.⁵ İtalya'da eski sınıf arkadaşı olan mimar Thomas Hardwick ile inceleme gezilerine çıkmış, bu inceleme sırasında gördüğü bütün mimari yapıların çizimlerini, dikkatini çeken mimari ayrıntıları büyük bir özenle kayıt altına almıştır. Yaşamının Roma dönemi kuşkusuz Soane'a çok önemli kazanımlar sağlamış; mimari alanda ün kazanmış olan birçok mimarla ve nüfuzlu kişilerle tanışmıştır. Edindiği bu geniş çevreye karşın İtalya'da iş bulamamış ve 1780'de Derry Piskoposu Frederick Hervey'in iş teklifi ile İngiltere'ye geri dönerek küçük çapta mimari işler yapma olanağı bulduğu East Anglia'ya yerleşmiştir⁶.

⁵ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 176

⁶ Knox, Tim., "Sir John Soane's Museum London. Londra", Nisan 2009. s.19

Foto 5- Bayan Soane'a (Elizabeth Smith) ait fildişi üzerine; William Dance tarafından 1737' de yapılan minyatür portre.

1780 yılında İngiltere'ye dönmesini takip eden birkaç yıl boyunca Soane, yaptığı kır evleri ile adını duyurmaya başarmıştır. 1784 yılının Ağustos ayında George Wyatt'ın kızı Elisabeth Smith ile evlenmiş ve bu evlilik Soane'un kariyeri ve şöhreti açısından hayli yararlı olmuş ve yeni edinmeye başladığı sosyal pozisyonunu sağlamlaştırmasını mümkün kılmıştır. Zengin bir ailenin soylu kızı olan Elizabeth Soana iyi bir çevre kazandırır. Çiftin 1786 yılında John ve 1789 yılında George adlı iki erkek çocuğu olur⁷.

Takvimler 1788 yılını gösterdiğinde Soane için kariyerinin dönüm noktası başlamıştır. Çünkü İngiltere Bankası'na (The Bank of England) mimar ve araştırmacı olarak, Sir

⁷ Knox, Tim., a.g.e.. s.21

Robert Taylor'un varisi olarak atanmıştır. Bankanın dış cephe tasarımı Soane'nun bir mimar olarak dikkatleri üzerinde toplamasına ve ün kazanmasına neden olmuştur. İngiltere Bankası'nın yapılması sırasında gerçekleştirdiği çalışma ve özellikle bu işten kaynaklanan kişisel ilişkiler Soane'un bir mimar olarak deneyim kazanmasını sağlamış ve başarısının artmasına neden olmuştur. Bu başarı onun gelecekteki kamu binaları yapımlarını üstlenmesine, uzun vadeli projeler üzerinde çalışmasına ve düzenli görevler almasına referans oluşturmuştur⁸.

Ancak, ne yazık ki, Soane'nun İngiltere Bankası binasının büyük bölümü Sir Herbert Baker'ın bankayı tekrar inşa etmesi sırasında yıkılmıştır. Bu yıkım, Nikolaus Pevsner tarafından, 20.yy Londra'sındaki en büyük mimari suç olarak nitelendirilmektedir⁹.

Aynı yıl, Soane yapmış olduğu mimari yapıların gravürlerinin 2.cildini olarak yayımlayabileceği çok sayıda bina tasarlamıştı. Bu illüstrasyonların önsözünde, Soane'un mimari kuramının diğer örneklerinde de olduğu gibi, Roma döneminin mimarı, mühendisi ve yazarı Marcus Vitruvius Pollio'ya (Doğumu 80 (70 ?) -15) Mimarlık üzerine 10 kitabına ve İtalyan mimar, şair, filozof Leon Battista Alberti'ye (18 Şubat 1404 – Nisan, 1472) ye kesin bir bağlılık gösteren birçok gönderme de yer almıştır. Bu göndermeler Soane'nun Neoklasikönem mimarisinin kaynakları olan Roma

⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane

⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane

dönemi ve Rönesans mimarisini çok kapsamlı bir araştırmayla incelediğini belgelemektedir¹⁰.

Ayrıca Soana bu açıklamada, Gotik üslup hakkında, üstün inşa tekniklerinin kullanılması ve Neo-Gotiğin şekilsizliğinden ayırt ettiğini savlayarak geliştirdiği görüşlerini de açıkça ifade etmiştir. Bu önsözün önemli bir bölümü 19.yy'ın ikinci yarısında mimarının tartıştığı esas temel problem olan, profesyonel mimarın sorumlulukları ve tutumunu da tarif etmektedir¹¹.

İngiltere Bankası'nı takip eden yıllarda Soane çok sayıda kamu binası inşa etmiş ve birçok projede uzman olarak görev almıştır. Soane Londra'da günümüzde Westin Hotel'in işgal ettiği Westmoreland Caddesi üzerindeki üçgen arsaya, yeni banka merkez binası tasarlaması için İrlanda Bankası (The Bank of Ireland) tarafından görevlendirilmiştir. Ancak, 1800 yılında İrlanda Meclisi dağılıncı, banka Soane'nun tasarladığı projenin uygulamasından vazgeçmiş, bunun yerine eski parlamento binalarını satın almaya karar vermiştir¹². Bu proje gerçekleşmemiş olsa da, Soane'nun aldığı işlerin önemi anlatmak bakımından kayda değerdir.

¹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane

¹¹ Schumann-Bacia, a.g.e. . s. 181

¹² http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane

1791 yılında St. James'in Sarayındaki ve 1795 yılında ise Parlamento Binalarındaki çalışmaları yürütmesi projelerine müdür olarak atanmıştır. 1794 yılında Lordlar Kamarası'nın (House of Lords) yeniden şekillendirilmesi için tasarımlar hazırlamakla görevlendirilen Soane, bu görevin kendisinden alınarak James Wyatt'a teslim edilmesi ile ilk hayal kırıklıklarından birini yaşamıştır. Yine 1795 yılında Royal Akademisyenlerinin üyesi, 1802'de ise Royal Akademisinin Akademisyeni olmuştur¹³.

John Soane'un 1792 yılında Lincolns inn Field's 'de bir daire satın almıştır. Sahip olduğu bu daire ile başlayan süreç ve 1800 yılında Batı Londra'da Ealing'deki kır evi olarak satın aldığı Pitzhanger Manor'la yaşamında yeni bir dönemin başlamasına neden olmuştur. Bu evlerin mimari tasarımlarını gerçekleştirmesi, onun bir koleksiyoner ve mimari müze kurucusu olarak anılmasında birer dönüm noktaları olmuştur. Pitzhanger Manor'ın var olan birçok bölümünü yıkıp yeniden inşa eden Soane, burada koleksiyonunun ve müze kurma fikrinin ilk altyapısını oluşturmuştur¹⁴. 1792 yılında Lincoln's Inn Fields'da satın aldığı 12 numaralı evin inşasına da 1794 yılına kadar devam eden mimar, bu binayı hem ev, hem kütüphane hem de muhtemel müşterilerini ağırlama yeri olarak kullanmıştır¹⁵.

¹³ http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane

¹⁴ Knox, Tim., a.g.e.. s.24

¹⁵ Knox, Tim., a.g.e.. s.24

1806 yılından başlayarak ölümüne kadar üstleneceği Royal Akademi'deki Mimarlık Profesörlüğü görevine getirilmesiyle yaşamını sürdürdüğü Lincoln's Inn Fields'da satın aldığı 12 numaralı evini büyütmek kararını almıştır. Evinin bitişiğindeki 13 numaralı binayı da satın alarak her iki binada yaşamaya başlamış ve aşamalı olarak, ilki 1808–1809 ve ikinci de 1812 yılında gerçekleştireceği projelerle bu iki yapıyı yeniden inşa etmiştir. 13 Numaralı evle birlikte bugünkü Sir John Soane Müzesi'nin (Sir John Soane's Museum) temelleri de atılmıştır¹⁶.

Soane'nin mimarın koleksiyon merakı, bireysel gelir düzeyi arttıkça ciddi bir uğraşa dönüşmüştür. I. Seti'nin Lahidi, Pompeii'den Roma bronzları, Çok sayıda Venedik resimlerinin usta ressamı olan ve Canaletto adı ile ünlünen Giovanni Antonio Canal (28 Ekim 1697 – 19 Nisan 1768) ve İngiliz sosyal kritik ve ressam William Hogarth'ın (10 Kasım 1697 – 26 Ekim 1764) resimlerinden oluşan bir koleksiyon oluşturmuştur¹⁷.

Bu arda British Museum'un değerli eserlerini de toplama olanağı da bulmuş, yüksek bir bilinç düzeyi ve zevk anlayışını barındıran bir koleksiyona sahip olmuştur¹⁸. Bu zengin koleksiyonla 13 numaralı Soane evi 19.yüzyılın başlarından itibaren müze haline gelmiştir. John Soane, 1823 yılında 14 numaralı evi de satın alarak yaşadığı ev-müzenin daha geniş bir alan kazanmasını sağlamıştır.

¹⁶ Knox, Tim., a.g.e. s.28

¹⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane

¹⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane

Mimarın İngiltere Bankası ve Sir John Soane Müzesi'nin dışında, günümüzde mimarlık tarihinde adının yazılmasına neden olan diğer eseri de bugünkü ismi ile Dulwich Resim Galerisi'dir (Dulwich Picture Galery). Soane, Francis Bourgeois tarafından bir araya getirilen Dulwich Koleksiyonu için, 1811 yılında bir proje yapmış ve o zamanki ismiyle Dulwich Kolejli Resim Galerisi'nin (The Dulwich College Picture Gallery) inşası 1814 yılında tamamlamıştır. Galeri kapılarını 1817 yılında sanatseverlere açmıştır. “Dulwich Picture Galery” amacına uygun olarak inşa edilmiş ilk sanat galerisidir¹⁹. Soane'un öznel tasarımı ilk örnek olarak kendisinden sonra projelendirilecek olan sanat galerilerine prototip oluşturmuştur. Özellikle aydınlatma konusunda ortaya koyduğu yenilikler, galeri mekânlarında geliştirilecek olan uygulamaların öncüsü olmuştur. Galeri Mekânının tepedeki tavan pencerelerinden gelen doğal ışıkla aydınlatılması, birbirine bağlı bir dizi odanın temel mimari tasarımı, zamanımıza kadar inşa edilen önemli sanat galerileri üzerinde etkili olmuştur. 20.yüzyılın etkili mimarlarından Philip Johnson, bu proje ve aydınlatma için, Soane bize resimlerin nasıl sergileneceğini öğretmiştir açılmasını yapmaktadır²⁰.

1818 yılında Old Jewry'de inşa ettiği Ulusal Borç Amortisman Ofisi (The National Debt Redemption Office), 1822 ile 1827 yılları arasında Lordlar Evi'nde (The House of Lords) yaptığı Kraliyet Galerisi ile Kütüphanesi, Westminster'da 1884 yılında yıkılan

¹⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/Dulwich_Picture_Gallery

²⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Dulwich_Picture_Gallery

Mahkeme binaları, 1829 yılında Whitehall'da (İngiltere'de hükümet binasının olduğu cadde) Danışma Meclisi ve Ticaret Heyeti Ofisleri ve 1829 yılında Westminster'da gerçekleştirdiği Eyalet Devlet Arşivi binası bu dönemdeki çalışmalarına örnek verilebilir²¹.

1814 yılında Başkent İdaresi Çalışmaları'na (Metropolitan Board of Works) atanmıştır. Bu görevi 1831 yılında hak ettiği emekliliğine kadar devam etmiştir. 1820'lerden sonraki yıllarda çalışmaları arasında, kamu binalarıyla birlikte, kiliseler de yer almaya başlamıştır.

Yaşadığı süreçte Soane iyi kazanan, saygın bir mimar olsa da, mimarisi ile ilgili her zaman eleştirilere hedef olmuştur. Gerek hizmet verdiği kurumlarca gerekse yazılı basında, dönemin mimari kurallarına uymamakla suçlanarak, sıkça hedef haline gelmiştir. İnşa edildikleri dönemde çoğu binaları ihtilaflara neden olmasına karşın İngiltere Bankası üzerine 1795 Yılında yayımlanan ve Modern Barbar (The Modern Goth) isimli şiir, yergi içeren, isimsiz bir taşlama olarak buna örnek verilebilir²². Bunun yanı sıra 1812 ve 1813 yılları arasında kendisi için inşa ettiği evi üzerine, gazetelerde yer

²¹ http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane

²² Schumann-Bacia, a.g.e. s. 195

alan bir dizi makalede de eleştiriler yer almıştır. Bu eleştiriler onun yaşamında hayal kırıklıkları olmuştur²³.

1821 yılında The Guardian gazetesinde ve 1824 yılında da yayınlanan “ The Sixth or Bootean Order of Architecture” da Thomas Whitwell, Soane’u kurallara uymamak ve işlevsel binalar üretmemekle suçlamıştır²⁴. Belki de tüm bu saldırılardan dolayı Soane’un hatıraları da çoğunlukla mimarisini savunmak için yazılmıştır. Her şeye rağmen Soane, 1831 yılında kendisine verilen şövalyelik unvanı ile şöhretini taçlandırmıştır²⁵.

Ne tuhaftır ki Soane bütün iş yaşamı boyunca kitaplarında, babasının ölümünden sonra Chertsey’de yaşamaya devam eden ailesine hiç atıfta bulunmamıştır. Hatta o kadar ki günlüklerinde ne zaman ailesine değinse İtalyan’ca kullanmayı tercih etmiştir. Bu gizemli davranış, soy ismini de değiştirdiği düşünülürse belki de basit geçmişinden rahatsız olmasıyla açıklanabilir. Doğal olarak, tüm bunlara rağmen Soane kökenini çağdaşlarından gizlemeyi başaramamıştır²⁶.

John Soane ile ilgili kısa bibliyografyayı ilk yazarlardan biri olan T. L Donaldson, 1837 yılında Royal Enstütü’nin İngiliz Mimarları (Royal Institute of British Architects) adlı

²³ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 195

²⁴ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 195

²⁵ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 195

²⁶ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 195

kitabında John Soane’u anma konuşmasında onun, erken yaşamının mütevazı sınıfına değinmiştir²⁷. Bu konuşmasında Soane’nun hayat boyu süren iş mücadelesi, kişisel tanınması ve en yakın arkadaşları da dâhil olmak üzere çevresindeki herkese karşı güvensizliği; kendini kanıtlamak için sürekli duyduğu ihtiyacın bir sonucu olduğunu savlamıştır²⁸.

Sonane’nun kendini ispatlama çabasını profesörlük yıllarında da görmek mümkündür. İşine karşı manik takıntısı olan Soane, hem iş ahlakını hem profesyonelliğindeki kıvancı öğrencilerine iletmeyi bir görev addetmiştir. Mimar, öğrencilerinin kendi mimari projelerinde geliştirdiği gelişmeyi ve gösterdiği çabasını, sadece büyük değil aynı zamanda sıra dışı ve yeni işler üretmeleri için izlemelerini istemiştir²⁹.

Soane’nun iş arkadaşlarının hazırladığı büyük çapta çizimler ve grafiklerle örneklendirilmiş olan konferansları diğer mimarların çalışmalarından derlenmiş bilgiler, onların kuramsal sorunlara karşı getirdikleri tutucu tavırlarını içeren eleştirilerle doludur. Bu konferanslar, 1929 yılında, Mimari Üzerine Soane’nun Royal Akademi’ye Mektupları (Soane's lectures to the Royal Academy on Architecture) başlığı altında o zamanlar Soane Müzesinin küratörü olan, Soane’un kişiliğine ve fikirlerine ışık tutan, 1924 yılında Sir John Soane Çalışmaları (The Works of Sir John Soane) ve 1927

²⁷ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 173

²⁸ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 173

²⁹ Schumann-Bacia, a.e.. s. 173

yılında Sir John Soane Portresi (The Portrait of Sir John Soane) adlı kitapları yazarı olan. Arthur Thomas Bolton tarafından yayınlanmıştır³⁰.

1806 yılında getirildiği, daha önce ilk işvereni olan George Dance'ın yürüttüğü Royal Akademi'deki Mimarlık Profesörlüğü görevine, iş arkadaşı Robert Simerk tarafından inşa edilen Covent Carden yapısı üzerine yazdığı eleştiri nedeniyle 2 yıl süreyle ders vermekten uzaklaştırılması göz önünden uzak tutulursa, 1836 yılına kadar düzenli olarak devam etmiştir³¹.

Soane başarılarla dolu kariyer hayatının kendisine getirdiği tatmin duygusunu ne yazık ki aile yaşantısında yaşayamamıştır. En önemlisi kendisiyle mimarlık tutkusunu paylaşmamış iki oğul tarafından hayal kırıklığına uğratılmıştır. Soane'nın, yaşantısını biçimlendiren hayal kırıklığı ise mimar olarak yetiştirmek istediği ve adını sürdürmesi için baskı yaptığı iki oğlunun da seçtiği yolda ilerlememeleridir.

Küçük yaştan itibaren hastalıklı olan büyük oğlu genç yaşta ölmüş; küçük oğlu George ise, birçok kez babası tarafından kefaletle serbest bırakılan alkolik bir mirasyediye dönüşmüştür. Daha sonra yazar olan George, bir gazete makalesinde babasının müzesi ve koleksiyonu ile dalga geçmiştir³².

³⁰ Schumann-Bacia, a.e.. s. 187

³¹ Schumann-Bacia, a.e.. s. 187

³² Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 195

Kuşkusuz Soane’u en çok üzen, küçük oğlu George’un “Champion”da “İngiltere’de Günümüz Sanatının, Özellikle Mimaride Zayıf Konumu” başlıklı iki yazısında babasına yönelttiği eleştiriler olmuştur³³. Anlaşılacağı üzere, Soane’un çalışmalarına ciddi bir saldırı olan bu yazılar, oğlunun Soane’a duyduğu patolojik nefreti de net olarak açığa çıkarmıştır³⁴. Bu makaleden kısa bir süre sonra yaşama veda eden eşinin ölümünden, oğlunu sorumlu tutan Soane, oğlunu evlatlıktan reddedip mirasından mahrum bırakmıştır³⁵.

Soane, 20 Haziran 1837 yılında Büyük Britanya ve İrlanda Birleşik Krallığının Kraliçesi olan Victoria’nın (Alexandrina Victoria; 24 Mayıs 1819 – 22 Ocak1901) üzerindeki etkisinin de yardımı ile uzun yıllar içinde yaşadığı, çalışmalarını yürüttüğü ve giderek genişleyen koleksiyonunu, kendine has ilginçliği içinde sergilediği Lincolns inn Field’s’daki evi olan ve bugün “Sir John Museum’s olarak işlevlenen müze-evini oğluna değil, İngiliz ulusuna, geleceğini garantileyen bir meclis yasası vermiştir. 1815 yılında eşinin ölümünden sonra, “keder malikânesi” olarak tanımladığı Lilcon’s in Field’daki evinde yalnız ve kimsesiz bir hayat yaşamıştır³⁶. Soane’nun, hayatta kalan oğlu ile arası açılmış, yalnızlık içinde 1837 yılının Şubat ayında Londra’da ölmüştür³⁷. Sir John

³³ Schumann-Bacia, a.e.. s. 195

³⁴ Knox, Tim., a.g.e., s.31

³⁵ Knox, Tim., a.e., s.31

³⁶ <http://www.timetravel-britain.com/articles/london/soane.shtml>

³⁷ Knox, Tim., a.g.e.. s.37

Soane, kendisinden önce vefat eden eşi için tasarladığı mozolenin bulunduğu, St. Pancras Eski Kilise'nin mezarlığında yine kendi tasarımı olan anıtmezarı gömülmüştür. Bu kubbe tasarımının Giles Gibert Scott'un artık Londra'nın simgelerinden biri haline gelen 'Kırmızı Telefon Kulübesi'nin üzerinde doğrudan etkisi olmuştur³⁸.

Foto 6- Sir John Soane'nun Eski St Pancras mezarlığında yer alan anıt mezarı

³⁸ P. Thornton – H. Dorey, Sir John Soane: The architect as collector 1753-1837, New York 1992, s. 7,26., Ayrıca Bakınız: Margaret Richardson ve MaryAnne Steves, "John Soane Architect Master of Space and Light", Royal Academy of Arts, London 1999, s. 16.; http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane.

Soane anıtmezarının tonozu, Giles Gilbert Scott'un tasarladığı ve Londra'nın simgesi haline gelen Kırmızı telefon kulübeleri'nin tasarımını doğrudan doğruya etkilemiştir³⁹.

Büyük beklentiler ve ulaşılamayan hedefler, Soane'nın yaşantısında farklı bir kapıların açılmasına yol açar. Dünyadaki belli başlı müzelerin kurulmasına önyak olan ünlü koleksiyoncuların özel yaşantıları incelendiğinde de benzer hayal kırıklıklarına rastlamak olasıdır. Amatör bir koleksiyoncu olarak içinde bulunduğu dönemin alışkanlıklarını sürdüren Soane, adını mimarlık tarihine mesleki başarısı ile değil ne yazık ki oluşturduğu koleksiyonla yazdırır.

Kurumsallaşmış bir mimarlık müzesi olarak uluslararası ün kazanacağı bilincinde olmadan başladığı koleksiyonu ve her geçen gün sayıları hızla artan nesnelere yerleştirmek için genişlettiği oldukça mütevazı evi, bugün bir müze olarak anılmakta ve mimarlık müzeleri arasında önemli bir yer tutmaktadır.

Sir John Soane Müzesi'nin önemi ve katkıları farklı araştırmacılar tarafında kaleme alınmış, gezi rehberi ve yayınlanan sayısız kitapta, çeşitli açılardan vurgulanmıştır. Hiç şüphesiz, henüz bir mimarlık müzesini kuramayan ve araştırmacıların erişimine açık bir mimarlık arşivine sahip olamayan ülkemiz için bu oldukça sıra dışı bir örnek olacaktır.

³⁹ Knox, Tim., a.g.e.. s.37

Kurulma çalışmalarına on yıl önce Ankara’da başlanan ve daha sonra İstanbul’da sayıları her geçen gün artan mimarlık kurumları tarafından gündeme getirilen, Özel müzeler ve Türkiye Mimarlık Müze’lerinin vizyonu, misyonu ve kurumsal biçimlenmesi açısından model alınabilecek örnek olarak Sir John Soane Müzesi önemli bir model olmuştur.

2.2. MİMARİ EĞİTİMİ

Sir John Soane’un eğitim yaşamı, klasik öğretim aldığı Reading’deki William Baker’in sahip olduğu ve özel bir okul ile başlar. Soane babasının 1768 yılındaki ölümünden sonra bütün aile küçük bir köy olan Chertsey’e taşınır. Büyük kardeşi olan William ise babasının izinden giderek, burada inşaat ticaretine yönelmiştir. Soane’un döneminde yaşamış olan doğa ressamı Joseph Farington (21 Kasım 1747 – 30 Aralık 1821) bildirdiğine göre, Soane okulu bıraktıktan sonra kireçli harç kovaları taşıyarak inşaat işinde ababeyine yardımcı olmaya başlamıştır⁴⁰.

Bu ön bilgilerden yola çıkarak bir bakıma Soane’un mimarlık kariyerinin fikir bazında temellerini Chertsey’de attığını söyleyebiliriz. Soane, yayımlanmış kitaplarından biri olan Mimarın Profesyonel yaşamının Belleği (Memoris of the Professional Life of an Artchitect) adlı eserinde, 15 yaşında yakın bir akrabasının nezaketi sayesinde seçkin bir

⁴⁰ Schumann-Bacia, s. 173

mimar olan Mr Peacock ile tanıştırıldığını yazar. Bu İngiliz centilmenin arkadaşlığı sayesinde, 1768 yılında o dönemde ünlü bir mimar olan George Dance the Elder'in (1695 – 8 Şubat 1768) stajyerliğine başladığını bildirir⁴¹. Büyük ihtimalle burada sözü edilen yakın akraba, Chertsey'deki iş hayatı süresince Peacock ile tanışma şansını yakalamış olan Soane'un erkek kardeşidir⁴².

Böylece 15 yaşında Londra'ya taşınıp Dance Mimarlık Ofisine katılan John Soane için bir mimar olarak gelecek kariyeri için önemli olcak deneyim süreci başlamıştır. Bugün Soane'nun çalışmalarının birçok çağdaş mimar tarafından takip edilmesini sağlayan, çalışmalarını farklı kılan ve onun marjinal bir mimar olarak değerlendirilmesine yol açan ilk etmenlerden biri, kuşkusuz beraber çalıştığı ilk mimar olan George Dance olmalıdır. John Soane'nun kendisine stajyerlik yapmaya başladığı 1768 yılında Dance zaten orijinal bir mimar olarak kendisine bir isim yapmıştır. Genç Soane, ofisine katıldığında Dance Newgate Hapishanesi'nin yeniden tasarlanması görevini henüz üstlenmiştir. Ancak genç Soane sadece kısa bir dönem George Dance ile çalışmıştır⁴³.

Bu dönem içerisinde Dance, Soane'a klasik düzeni, hayran olduğu, Fransız mimari kuramcı Marc-Antoine (Abbe) Laugier (22 Ocak 1713, Manosque, Provence - 5 Nisan 1769, Paris) önerilerine uydurmak için nasıl zarifçe basitleştireceğini göstermiştir⁴⁴. Soane'un mimari çalışmalarının erken yıllarında Mimari Üzerine Deneme (Essai sur l'Architecture) adlı bu kitapla bağlar kurup kurmadığı üzerine yalnızca tahmin

⁴¹ Knox, Tim., a.g.y. s.19

⁴² Schumann-Bacia, a.g.y. s. 173

⁴³ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 173

⁴⁴ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 174

yürütülebilir; buna karşın hayatının sonuna dek eline Fransız Aydınlanma Çağına ait olan en az 11 önemli makale geçtiği bilinmektedir⁴⁵.

Bu sıralarda bir diğer önemli İngiliz mimar olan Henry Holland (20 Temmuz 1745 – 17 Haziran 1806), Lancelot Brown (Capability Brown, 1716–6 Ocak 1783) ile birlikte “Claremont House”u inşa etmektedir ve bir asistana ihtiyaçları vardır..

Böylelikle 1772 yılına gelindiğinde Soane, ilk hocası olan Dance’ın da onayı ile Henry Holland ile çalışmaya başlar ve bir süre sonra kız kardeşi Holland ile evlenir.. Yazar T.L Donaldson Soane’u Dance’ın uşağı olarak tanımlamaya başlar ve onun Dance ve ikinci öğretmeni Henry Holland ile bir stajyerlik sözleşmesi imzalamadığını belirtir⁴⁶. Buradaki çalışma süreci içinde Soane projelerin çoğuna dâhil olmuş ve mimarlığın pratik yönü hakkında daha fazla şey öğrenme şansını kullanmıştır. Soane Mimarın Profesyonel yaşamının Belleği (Memoris of the Professional Life of an Artchitec) adlı kitabında Claremont House’un giriş holünün tasarımından sorumlu olduğunu belirtir⁴⁷.

1771 yılında 18 yaşına geldiğinde Royal Akademi’deki öğrenim hayatına başlayan Soane, hem akademiye gitmiş hem de Holland ile çalışmaya devam etmiştir. Bu yıllarda William Chambers okulunun bir elemanı ve Royal Akademinin ilk Mimarlık Profesörü olan Thomas Sandby’den (1721 – 25 Haziran 1798) dersler almış ve başlangıçta

⁴⁵ Schumann-Bacia, a.y. s. 174

⁴⁶ Schumann-Bacia, a.y. s. 174

⁴⁷ Schumann-Bacia, a.y. s. 174

başarısızlıklar yaşamasına rağmen akademinin yıllık madalya yarışmalarına katılmaya da başlamıştır⁴⁸.

Soane, 1772 yılında Whitehall'daki Banqueting House'un dikey kesit çizimi ile gümüş madalyayı kazanır⁴⁹. Bu başarının ardından heyecanla Akademinin en büyük mükâfatı olan ve her yıl düzenlenen yarışma projeleri sonucunda verilen yıllık altın madalya sergisi için özenle çizimler yapmaya başlamıştır. Soane nihayet 1776 yılında Zafer Köprüsü (Triumphal Bridge) çizimi ile altın madalyanın sahibi olmayı başarmıştır. Bu tasarımda büyük ihtimalle Holland'dan öğrendiği Fransız etkisi hâkimdir ve mimar adayı olan John Soane 1765 yılında Euvres d'Architecture'da yayımlanan Peyre'nin Akademi binası tasarımından öğrendiği mimari elemanların esinlerini başarıyla uygulamıştır⁵⁰.

Zafer Köprüsü'nün bir eksen üzerine oturan simetrik tasarımı, bulunduğu topografyaya gösterdiği uyumu ve görkemini ikinci plana atacak kadar başarılıdır. Neredeyse megaloman denebilecek ölçülüğü, Fransız Akademisi büyük ödülü için üretilmiş yaygın tasarımlara bir göndermedir. Kuşkusuz bu tasarımın anıtsal ölçüsü İngiliz uzmanlarını etkilemiş olmalıdır. Ayrıca, köprünün tasarımında, özellikle çok sayıda kolonun kullanılmasında da Sandby, Piranesi ve Palladio'ya göndermeler vardır. Üstelik onların

⁴⁸ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 174

⁴⁹ <http://www.berkshirehistory.com/bios/jsoane.html>

⁵⁰ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 174

tasarımları Soane'un tasarımına göre daha insani boyutlardadır⁵¹. Bu çizim Soane'a 1777 yılının Aralık ayında, yılda 60 pound kazanacağı üç yıllık İtalya seyahat bursu da kazandırmıştır. Soane, bursu kazananla şahsen görüşme yetkisine sahip olan krala William Chambers sayesinde takdim edilmiştir. Chambers Soane'a İtalya'da geçireceği araştırma döneminde Rönesans Mimarisinin büyük binalarını üzerinde çalışmasını önemle tavsiye etmiştir⁵².

Kazandığı seyahat bursundan sonra Soane, 1776 yılında Holland'ın yanından ayrılmasına karşın 1778 yılına kadar Henry Holland ve Lancelot "Capability" Brown ile ilişkisini devam ettirmiştir. Ancak, Dance'ın ofisinde bulunduğu süre içerisinde katıldığı bina projelerinden daha fazlasına burada katılmış olmasına rağmen, kitaplarında Holland ve Lancelot ile çalıştığı dönemden çok az bahsetmiştir⁵³.

1778 yılının Mart ayında Soane İtalya'ya gitmek üzere yola çıkmıştır. Roma'ya ulaşmadan önce Fransa'ya gitmiş ve burada Paris ve Versailles'i ziyaret etmiştir. Soane ve arkadaşı Thomas Hardwick; Soane'un hocası Dance'ın ilgilendiği 16.yüzyıl İtalyan dönemi yapılarını ve özellikle de antik Roma kalıntılarını çizmeye ve ölçmeye başlamışlardır. Daha önce gravürleri yapılmamış olan bazı binalarda bu çalışmaların kapsamı içinde yer almıştır⁵⁴.

⁵¹ Schumann-Bacia, a.g.y.s. 176

⁵² Schumann-Bacia, a.y.,s. 176

⁵³ Schumann-Bacia, a.y.,s. 176

⁵⁴ <http://www.berkshirehistory.com/bios/jsoane.html>

Yaşamının üç yılını İtalya'da geçiren mimar, bir yandan eski uygarlıklar üzerine çalışırken bir yandan da ferah halk hamamları üzerine çalışmış ve aynı zamanda yapmayı planladığı kamu binalarını tasarlamaya başlamıştır. Daha sonraki yıllarda mimari hizmetler vereceği 2. Camelford Baronu Thomas Pitt, (19 Şubat 1775 - 10 Mart 1804), 1826–1828 yıllarında tasarımını gerçekleştireceği Bethnal Green'deki St John kilisesini inşa edeceği Frederick Augustus Hervey DD ve 4. Bristol Kontu gibi nüfuzlu kişilerle tanışıklığı bu döneme rastlamaktadır⁵⁵. (Foto 7-8)

⁵⁵ <http://www.berkshirehistory.com/bios/jsoane.html>

Foto 7- Bethnal Green'deki St John kilisesi

Foto 8- Bethnal Green'deki St John kilisesi

Soane Chambers'ın önerisi ile İtalya'nın bu dönemdeki en ünlü gravür sanatçısı olan Giovanni Battista (Giambattista) Piranesi 'yi (4 Ekim 1720 - 9 Kasım 1778) de ziyaret etmiştir. Piranesi, Soane'a bir dizi gravür göndermiştir. Şüphesiz bu gravürler Soane'un çalışmalarındaki ilhamın en önemli kaynakları arasında yer almıştır⁵⁶. Soane daha sonra gerçekleştirdiği en önemli yapısı olan İngiltere Bankası'nın (The Bank of England) dış cephesinde kılavuz motif olarak kullanacağı Tivoli'deki küçük Vesta Tapınağı (Temple

⁵⁶ Schumann-Bacia, a.g.y.s. 176

of Vesta) üzerinde araştırmalar yapmıřtır⁵⁷. Soane, kendisine bir, Roma döneminin ünlü mimarı, yazarı ve mhendidi Marcus Vitruvius Pollio'nun (M.. 80–70 – M.S.. 15) mimarlık üzerine kaleme aldığı Mimarlık (De Architectura) adlı kitabın ve Andrea Palladio'nun (30 Kasım 1508 – 19 Ağustos 1580) Quattro Libri'sini gönderen Derry piskoposu Frederick Augustus Hervey, (4th Earl of Bristol (1 Ağustos 1730 – 8 Temmuz 1803) ile birlikte Pompeii, Herculaneum ve Paestum'u da ziyaret etmiřtir⁵⁸.

İtalya'da kaldığı süre içindeki gerçekleştirdiği eğitim ve çalışma dönemi kuşkusuz Soane'nun mimari alanında elde ettiği bilgi alanına müthiş kazanımlar katılmasını sağlamıştır ve ileriki yıllarda geliştireceği kendine has üslubunun oluşmasında en büyük etmenlerden biri olmuştur. Örneğin, anıtsal tasarımlara kurduğu derin ilişki, antik Roma kalıntıları sayesinde ilerlemiş, bir anlam kazanmıştır. Bir yandan da “modern” ve “antik” kavramları üzerinde geliştirdiği sentezi aklında biçimlendirmeye başlamıştır. Soane, bu sentezi, Canine Ailesinin Konutu (Residence of a Canine Family) adlı eserinin tasarımında gerçekleştirdiği gibi bir kontrast yaratmak için kullanmıřtır⁵⁹.

⁵⁷ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 176

⁵⁸ Schumann-Bacia, a.y. s. 176

⁵⁹ Schumann-Bacia, a.y. s. 176

Bu dönemde modern terimi, benzer klasik motiflerin benzer kombinasyonları, biçimsel saflık, çoğunlukla da tepedeki kontrastlı ışık kullanımı ve temelsiz Yunan-Dorik sütunlu girişi (porticok) olarak anlaşılmaktadır⁶⁰.

Soane'un bu süreç içindeki eklektik stilinin diğer örnekleri olan, British Senate House (1778–1779) A Royal House ile The Chatham Mausoleum (1778), Castello d'Aqua (1779–1780) adlı yapıların tasarımları, bu dönemin modern anlayışını yansıtan örnekler olarak görülebilir⁶¹.

Roma'da bulunduğu yıllarda çok eski dostu, sınıf arkadaşı Thomas Hardwick Junior'la İtalya'yı dolaşır. Burada büyük inşaat şirketlerinin patronları olan; Derry'den Bishop ve ona İrlanda'dan eşlik eden Frederick Augustus Hervey'le tanışır. Ancak bir iş bulamadığı için 1780 yılında İngiltere'ye geri döner. Doğu Anglia'ya yerleşir ve küçük bir mimari büro kurar⁶².

⁶⁰ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 176

⁶¹ Schumann-Bacia, a.y., s. 176

⁶² Schumann-Bacia, a.y., s. 176

2.3. MİMARİ ALANDA ÇALIŞMALARI

Meslek hayatında kendine yöneltilen tüm eleştirilere karşın, özgün olmaktan korkmamış olan Sir John Soane'un mimari alanda üslup gelişimini anlayabilmek için, Royal Akademi'de aldığı eğitimi, İtalya'da soluduğu mimari havayı bilmenin yanı sıra, kişiliğinde barındırdığı cesareti, hırslarını ve melankoliyi de sezineyebilmek gerekir. Aslında genel olarak bakıldığında Soane'un mimarisi kendi kişiliğinin bir yansımasıdır.

Bu ilginç mimarın, yolun henüz başında iken, ilk işverenleri olan George Dance ve Henry Holland ile çalışması önemli bir ilk aşamadır. Geoge Dance 1765–1767 yılları arasında, All Hallows Kilisesi'ni inşa etmiş ve bu kiliseyle mevcut mimari değerlere karşı kökten bir kopuşu temsil etmiştir. Daha sonraki yıllarda cesurca tasarımlar yapacak olan Soane'un, ilk hocası sayabileceğimiz Dance'ın bu korkusuz atılımından, artistik kişiliğinden ve özellikle ayırt edici stilinden etkilendiği muhakkaktır⁶³.

Diğer hocası Henry Holland'ın ise kişisel seçimi oldukça yalındır ve bu seçim, çoğu mütevazı boyutlardaki binalarının ölçeklerinde kendini göstermiştir. Holland'ın iç

⁶³ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 174

mekânlardaki samimiyeti bugün bile çalışmalarının ayırt edici özelliği olarak karşımız çıkmaktadır⁶⁴.

Royal Akademi’de geçirdiği eğitim yıllarına gelindiğinde ise Fransız aydınlanma yazarlarına ilgi duyan Soane, özellikle Jean-Jacques Rousseau (Geneva, 28 Haziran 1712 – Ermenonville, 2 Temmuz 1778) yazdıkları ve mimari alanda ise Abbe Marc Antoine Laugier’e kuramlarına derin ilgi duymuştur. İlkel barınaklarda mevcut olan klasik mimarinin kökenleri ile ilgili önerisinden çok etkilenmiş ve Soane mimari kompozisyonların ilk prensiplerine bir geri dönüş, araştırma ve öğrenerek döneminin estetik arayışları içinde bu bilgileri değerlendirme aşamasına bu ön bilgilerle ulaşmayı başarmıştır⁶⁵. İtalya dönüşünde Laugier’in primitivist prensiplerini birçok projeye uygulayacaktır. Yine akademi yıllarında, John Soane üzerindeki Peyre ve William Chamber etkisini görmek için, İtalya’ya gitmeden önce yayımladığı ilk gravür kitabı olan *Mimarinin Tasarımları’nı* (Desings in Arcitecture) incelemek gerekir⁶⁶.

Soane’nun yayıncısı, kitabı 37 illüstrasyon⁶⁷ alabilecek bir oktavo⁶⁸ ile sınırlamış ve kitap olarak basmış ve bu nedenle büyük dizaynlardan sadece King James Mozolesini içerebilmiştir. 1777 yılında Royal Akademi’de sergilenen X şekilli bu tasarımın zemin

⁶⁴ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 174

⁶⁵ <http://www.cca.qc.ca/pages/Niveau3.asp?page=soane&lang=eng>

⁶⁶ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 174

⁶⁷ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 176

⁶⁸ sekiz yaprak halinde katlanmış kâğıt tabakası, bu büyüklükte katlanmış kitap.

planı Fransız Neoklasik mimar Marie-Joseph Peyre (1730 — 1785) etkisi göstermektedir⁶⁹. Tasarımın dikey kesiti ise William Chambers'in Wales Prensi'nden (Prince of Wales) etkilenmiştir⁷⁰.

Soane'nin İtalya'da geçirdiği yıllarında, antik Roma kalıntılarını incelemesi, Barok dönemin ünlü heykeltıraş ve mimarı olan Giovanni Lorenzo Bernini'nin (7 Aralık 1598 – 28 Kasım 1680) çalışmalarını görmesi ve Giovanni Battista (Giambattista) Piranesi ile tanışması üslup gelişiminde çok önemli roller oynamıştır. Piranesi'nin düşsel imgelem gücü, Soane'un mimari sembollerinin içine işlemiştir. Ayrıca ileride Soane'nun tonoz sisteminin oluşmasında İtalya'daki gözlemlerinin, burada teknik problemlerle ve özellikle binaların geniş alanları kapsayan çatılarıyla ilgilenmesinin katkısı olmuş olmalıdır⁷¹.

Yaşadığı dönemin içinde var olan birçok mimar gibi, Soane da özellikle Venediğin ünlü mimarı Michele Sanmicheli (Sanmmicheli, Sanmichele veya Sammichele; 1484 – 1559) ve Giulio Romano (1499 – Kasım 1546) gibi Rönesans mimarlarının Mannierist tasarımlarıyla ilgilenmiştir. Soane da akranı olan mimarlar gibi, 18.yüzyılın ilk yarısına kadar devam eden Palladian geleneğine inanıyordu. Bu durum, ilhamının yeni kaynağı

⁶⁹ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 176

⁷⁰ <http://www.cca.qc.ca/pages/Niveau3.asp?page=soane&lang=eng>

⁷¹ <http://www.cca.qc.ca/pages/Niveau3.asp?page=soane&lang=eng>

olarak tanımlanan ekstrem mannerism'le (aşırı derecede kendine has üslup) bağlar kurmasına neden olmuştur⁷².

1780 yılının Haziran ayında Derry Piskoposu Frederick Hervey Soane'u kendi ailesine bir ev inşa etmesi için Ickworth'a⁷³ davet edince Soane 19 Nisan 1780'de bursun bitmesinden 11 ay önce Roma'dan ayrılmıştır. Mimar, İngiltere'ye dönüşünde doğrudan doğruya Ickworth'a giderek bir ön görüşme yapmış ve sonra da Piskopozun evi için planlar üretmeye başlamıştır. Ancak piskopos bundan tatmin olmayınca Soane ilk profesyonel işini temin etme umudunu kaybetmiş ve Londra'ya geri dönmüştür. Soane'nun ilk projelerinin büyük bir kısmını kır evleri oluşturmuştur.

1788 yılında İngiltere Bankası'nın (Bank of England, Foto 9-10-11-12) topograf ve mimarı Sir Robert Taylor'la tanışmayı başarır. En önemli ve ünlü işi olan Banka binasının dış cephe düzenlemesini yapmaya başlar⁷⁴.

⁷² Schumann-Bacia, a.g.y. s. 177

⁷³ Ickworth is a small village and civil parish in the St Edmundsbury district of Suffolk in eastern England.

⁷⁴ Knox, Tim., a.g.y., s.23

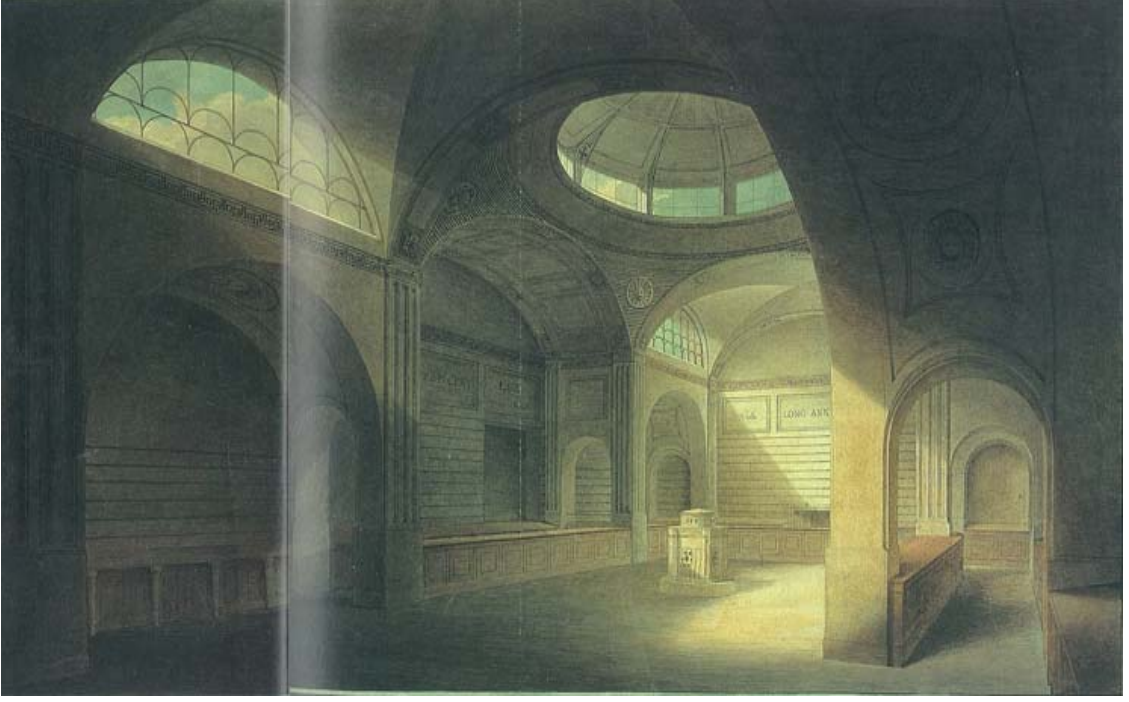

Foto 9- İngiliz Bankası'nın kuzey tarafından bir görünüm.

Foto 10- Joseph Michael Gandy, İngiltere Bankası'nın kuş bakışı görünüşü, 1830. Aynı yıl Kraliyet Akademisi'nde sergilenmiştir.

Foto 11- Bank of England dan iç görünüm, Sir John Soan'un çizimcisi tarafından yapılmış imzasız suluboya. fotoğraf, R.B. Fleming

Foto 12- Tim Knox, The bank of England, kuzey demirbaş ofisi
Foto 13- Tim Knox, The bank of England, güney ofis iç görünüm

Bu iş onun mimarlık alanında pratiğinin gelişmesine ve aynı zamanda da ünlemesine neden olur. 1975 yılında Royal Akademi öğretim üyeliğine kabul edilir ve doçent olarak ders vermeye başlar. Royal Akademi de tam zamanlı olarak atanması 1802’de gerçekleşir. Yaşamının sonuna kadar sürdüreceği, Royal Akademi’nin mimarlık bölümü Profesörlüğü’ne 1806 yılında getirilir⁷⁵.

Soane, İtalya’da çalıştığı klasik temaları uygulamaya, dönemin moda Neoklasik fikirlerini kendine has bir üslupla vermeye, mekânları aydınlatmanın dâhice yollarını icat etmeye, yeni oranlar yaratmaya ve klasiği görsel sadeliğe indirgemeye başlamıştır ve bu onu, geriye bakıldığında, İngiltere’nin ilk modernist mimarı yapmıştır⁷⁶. 1780 yılında Gordon Riots’daki yıkımından sonra Newgate Goal’un yeniden inşasına dâhil olan Soane’un bu kır evleri projelerinden ilki, Francis Adams için gerçekleştirmiştir⁷⁷.

Soane 1781 yılının Ağustos ayından 1784 yılına kadar devam edecek bu binanın inşası için projeler üretmiştir. Yine 1781 yılında yapmış olduğu en iyi çalışması, 1781 yılının

⁷⁵ <http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

⁷⁶ <http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

⁷⁷ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 177

Ağustos ayından Kasım ayına kadar sürecek olan Howardian Penitentiaries yarışması için yaptığı tasarımlar üzerinde çalışmaktadır⁷⁸.

Bu yıllar, Soane'nin çalışmalarında primitivizm etkilerini eserlerine yansıtmaya başladığı bir dönemdir. Yine bu dönemde yalnızca Soane değil, çoğu çağdaş mimar da Fransız Aydınlanmacıların fikirlerinden etkilenmeye başlamışlardır. Bu trendin Soane üzerindeki etkisi, 1781 yılında Philip York için yaptığı, Hamell's Park'daki bekçi evlerinde, 1784–1785 yılları arasında Sir Thomas Proctor Beauchamp için, Langley Park'da ve 1784 yılında Amiral Rowley için Tendring Hall'da inşa ettiği yapılarda görülebilir. Aynı etki Hamell's Park'da 1781 yılında inşa ettiği Köy Mandırası'nda (The Rustic Dairy) ve 1783 yılındaki Mandra (The Dairy) yapısında göze çarpar. Bu mandra yapıları özellikle Victorian dönemi mimarisinin kırsal gelişimi gerçekleştirme politikasının uzantısı olarak ortaya çıkan yeni yapı gruplarıdır. Hamell's Park'ın bekçi kulübeleri, bir bekçi kulübesinden umulan sadeliğin ötesine geçen olağandışı katı ve yekpare taştan yapılmış mimarisi ile benzer eğilimi sergiler. Bu yapı grubunda Soane özellikle mimari dekorasyonda sadeleşmeye yönelecektir ve neredeyse geleneksel süsleme tümünden elenmesi söz konusudur olacaktır. Fransa'nın devrimci mimarları gibi Soane da, bu dönemde aynı sadeliğin mimari yapılara uygulanmasının doğruluğunu ve kesinliğini savunmuştur. Kulübelerin temel özelliği, pürüzsüz duvarlarındaki yalın ve çarpıcı sadeliğin yarattığı vurgudur. Duvar yüzeylerinde taşların yalıtılması ve böylece onlara kendi bağımsız var oluşlarının verilmesi dönemin özelliğidir. Duvarların

⁷⁸ Schumann-Bacia, a.g.y. s. 177

yüzeylerini bezeyen yüzeysel oymalar, bu masif, yekpare binalara hafifleten zarif bir görüntü vermektedir. Bu karşıtlık bir bütün olarak Fransa'nın devrimci mimarlarının ve bu dönem boyunca da Soane'un çalışmalarını simgeler ⁷⁹.

1783 ve 1784 yılları boyunca Soane Londra dışında birçok mimari yapı gerçekleştirdi ve bu bağlamda Bath, Warwickshire ve Norfolk ve Suffolk gibi kentlerde çalışmıştır. İtalya'da edindiği dostluklar, kurduğu bağlantılar nihayet meyvelerini vermeye başlamış ve özellikle Henry Griswold Lewis ile tanışıklığı doğu İngiltere'de bir dizi iş kazanmasına neden oluşturmuştur. Soane'un İtalya'da tanıştığı müşteri çemberine Philip York, Charles Collyer, John Patteson, Edward Roger Pratt ve Thomas Pitt de katılmıştır. Ve bu çember Brompton Gurdon Dillington (Leton Hall 1783), William Windham (Earsham 1784–1786) Admiral Joshua Rowley (Tendring Hall 1784–1786), Robert Fellows (Shotesham Hall 1785–1789) ve William Pitt'in de (Holwood House 1786–1795) içinde bulunduğu zengin insanlar ile aristokratlar da katılarak giderek genişlemiştir⁸⁰.

1783'den itibaren Soane'un tasarladığı Suxlingham ve Tendring Hall gibi çok sayıda kır evinde, Adam Style'in etkisi görülür. Bu üslubun belirleyici özelliği binaların içinde ve dışında kavisli formlara öncelik vermesidir. Stilin etkisi en çok stüko tavanlarda, süslemede ve alçı içine incelikle yerleştirilmiş frizler gibi iç dekorasyonda, klasik

⁷⁹ Schumann-Bacia, a.g.e..s. 179

⁸⁰ Schumann-Bacia, a.e..s. 179

motiflerin kullanılışında göze çarpar. Great Dunmow ve Spencer's Wood, mimarın bu dönemde yaptığı çalışmaların diğer örnekleridir. Bu tasarımlarına ek olarak Burn Hall ve Leton Hall'da Soane, şaşırtıcı bir şekilde yenilikçi tasarımlar yaratmak için, oval merdiven boşluğu, yuvarlak giriş ve yarım daire çıkıntılı cephe gibi popüler motiflerin varyasyonlarını kullanmıştır⁸¹.

Yine bu ilk dönem kır evlerinde, üçgen çatılar, sıra sütunlu galeriler, kubbeler kullanarak arkeolojik motifler hususunda müşterilerinin zevkleri adına ödünler vermiştir. Soane'un iç mekân tasarımları gösterişli ve karmaşık olmasına rağmen, dış mekânları giderek erken dönem bekçi kulübeleri ve mandıraları primitivizmini sergiler.⁸²

İlk öğrencisi John Sanders'ın 1784 yılında işe başlaması ile 1785 yılından önceki en büyük işi olan Tendring Hall(Foto 14-15), Soane'un tüm kararları kendisinin verdiği son projesi olmuştur. Bwnkwr William Pread için 1793 yılında inşa ettiği Tyringham, Buckinghamshire, yuvarlak hatlara sahip dış cephesi ve kompakt planıyla dikkati çeker⁸³.

⁸¹ Schumann-Bacia, a.g.e..s. 179

⁸² Schumann-Bacia, a.e., s. 179

⁸³ Knox, Tim., a.g.e., s.23

Foto 14- Suffolk Kırsalında Tendring Hall County
(<http://www.londonancestor.com/suffolk/tendring-hall.htm>)

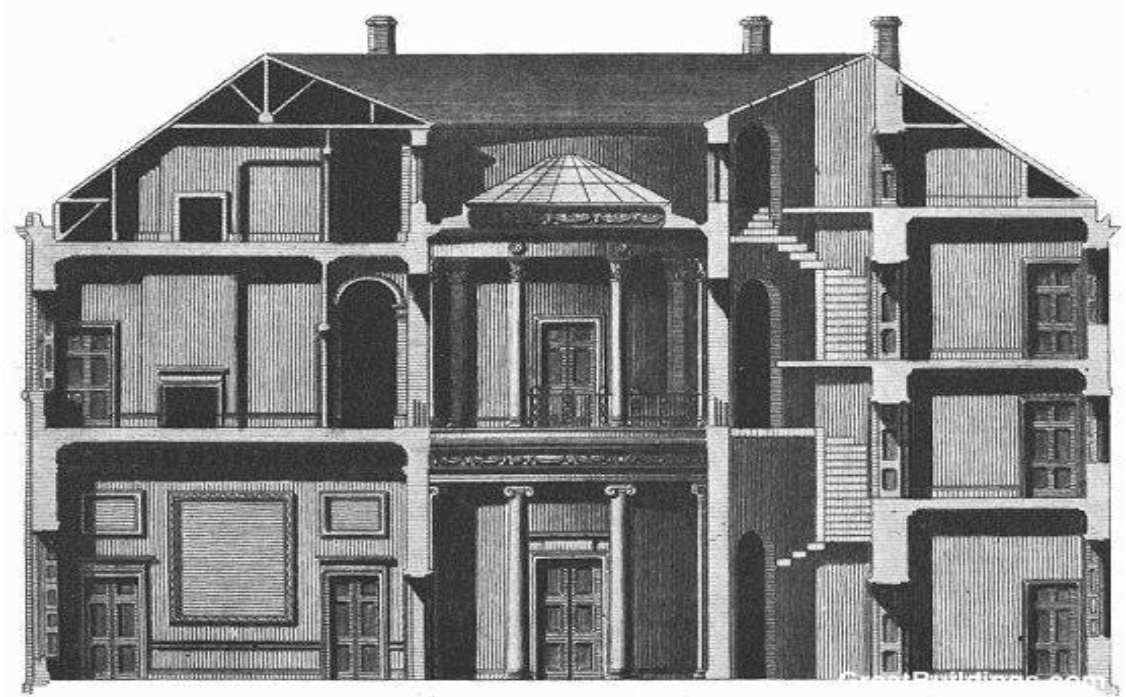

Foto 15- Tendring Hall Çizimi (http://www.greatbuildings.com/cgi-bin/gbc-drawing.cgi/Tendering_Hall.html/Tendering_Section.jpg)

Aynı yıl Soane, kamu sektöründe Gerçekleştirildiği erken başarılarından biri olan Norwich’de Blackfriars Bridge(Foto 16-17) projesini üstlenmiştir⁸⁴.

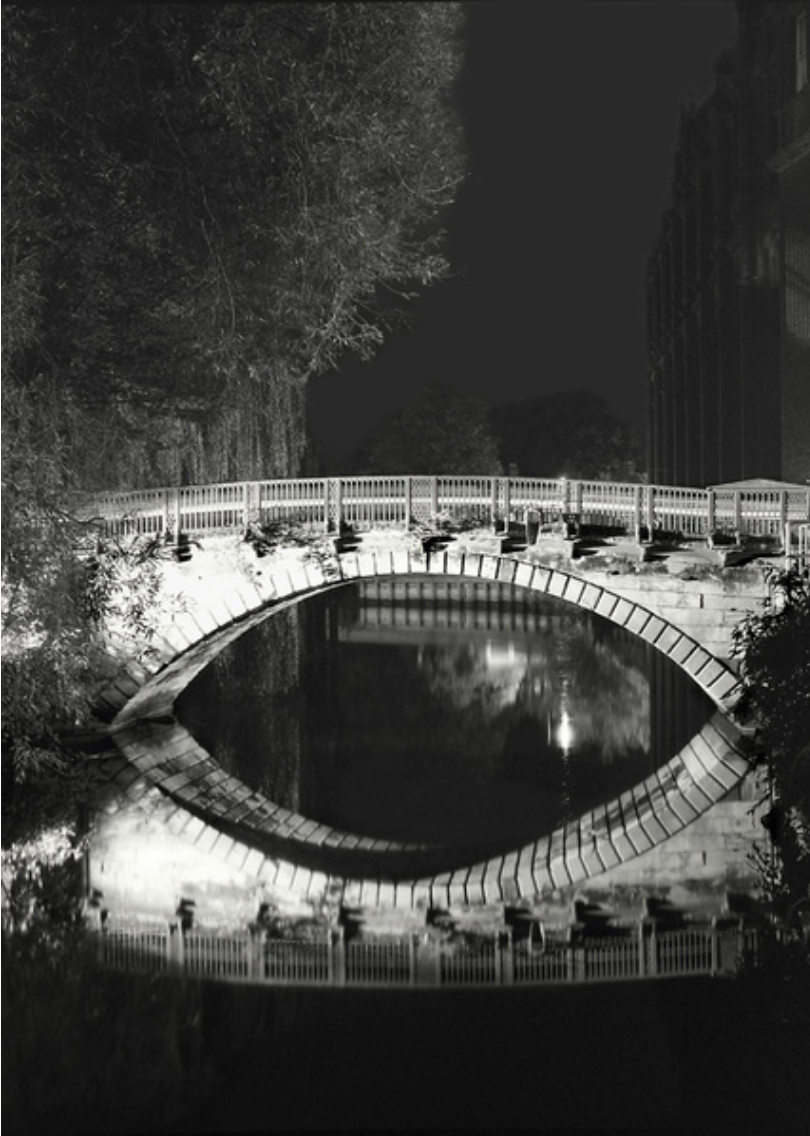

Foto 16- Norwich’de Blackfriars Köprüsü(<http://stevedenby.photium.com/photo585602.html>)

⁸⁴ <http://stevedenby.photium.com/photo585602.html>

Foto 17- Norwich’de Blackfriars köprüsü
(<http://dtnlprkd.homelinux.net/Megapics/Themes/River%20Bridges/Wensum%20Blackfriars%20or%20St%20George's%20Bridge%20%5b0066%5d%201934-03-31.jpg>)

Hemen arkasından da, 1785 yılında, The Dilettante Society Grubu⁸⁵ ‘nun istemi üzerine Dilettanti Müzesi yapılması için gerçekleştirdiği planlarıyla birlikte yeni başarılarla imza atmaya başlamıştır. 1792–1800 yıllarını kapsayan süreç içinde Buckinghamshire’da bir kır arazisi üzerinde ahırlar, bir köprü ve sade, yalın bir villadan oluşan Tyringham Hall(Foto 18) bu dönemde yaptığı önemli bir diğer çalışmasıdır⁸⁶.

⁸⁵ James Stuart and Nicholas Revett, *The Antiquities of Athens*, Vol. 2 (1790), Chapter 2, Plate 2, cited by Redford, p. 69.; Bu Dernek 1734 yılında İngiliz centilmenlerinin bir araya gelerek kurdukları bir topluluktur. Amaçları Antik dönemim yayıldığı topraklara seyyehat etmek, programlı geziler düzenlemektir. Özellikle İtalya, Yunanistan, Türkiye, Mısır ve Ortadoğu ülkelerine tur düzenlerler. Bu gezilerden antika eserler ve kitaplar satın alırlar. Kitap bastırırlar. Bu kitapların en bilineni üç cilt olarak 1762 ile 1794 yılları arasında basılan *The Antiquities of Athens Measured and Delineated*, adlı yayındır.

⁸⁶ <http://dtnlprkd.homelinux.net/Megapics/Themes/River%20Bridges/Wensum%20Blackfriars%20or%20St%20George's%20Bridge%20%5b0066%5d%201934-03-31.jpg>

Foto 18- Tyringham Hall, Sir John Soane tarafından 1792 yılında. Yapılan yeşil kubbeli yapı (http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e7/Tyringham_Hall_-_geograph.org.uk_-_195373.jpg)

1807 yılında Soane, Chealse Royal Hospital'daki çalışmaların müdürü olarak, 18 ve 19 yüzyıl İngiliz mimarisinin ünlü mimarı ve Soana'nın heykellerini büyük bir ilgiyle takip ettiği heykeltıraş James Wyatt'ın kuzeni olan Samuel Wyatt'ın (1737 – 1807) yerine geçmiştir⁸⁷. 1809'de, Sir John Soane, 80 hastalık bir hastane binası tasarlamıştır ve inşa etmiştir. Hastane binasının batısınada ise Ulusal Askeri Müze(Foto 19-20)

⁸⁷ Knox, Tim., a.g.e., s.28

bulunmaktadır.Hastane, ikinci dünya savaşında bombalanarak hasar görmüştür ve daha sonra yıkılmıřtır⁸⁸.

Foto 19- Royal Hastanesi Yolunda Ulusal Askeri Müze (National Army Museum) Girişi. (<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/8/83/NAMexternal.JPG>)

⁸⁸ Knox, Tim., a.g.e., s.28

Foto 20- Sanat Galerisi Uluslararası ün Kazanmış Olan Askerlerin Eserlerini Kapsamaktadır. (<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/c/cf/NAMgallery.JPG>)

Soaen'un 1814'de hastane için yaptığı yuvarlak kemerli bir nişe sahip tuğla bina, duvar kütlelerinin hâkimiyetiyle, yine primitivizm hareketinin özelliklerini sergiler. Bu mimari üslup seçkisi benzer biçimde 1811 yılında yapmış olduğu Dulwich'te yaptığı Sir Peter Francis Bourgeois'in⁸⁹ anıtmezarı ve Resim Galerisinde⁹⁰ de kullanılmıştır.

⁸⁹ Sir Peter Francis Bourgeois (1753–1811) İngiliz-İsveç manzara ressamı. Ve III.George'un özel ressamıdır. Fransa'da ve Londra'da yaşar. 1790 yılında Polonya Kralı King Stanisław II August Poniatowski'ye, Polonya Kraliyet Koleksiyonu için yaptığı portresi ününe ün katar.

Dulwich resim galerisi(Foto 21-22-23-24-25), 1811 de, Sir Francis Bourgeois' in ölümünden sonra değeri artmıştır. Böylece İngiltere nin ilk halka açık resim galerisi olmuştur. Sir John Soane tarafından yapılmıştır ve içerisinde, Sir Francis Bourgeois' in mozalesi bulunmaktadır. Galeri, 1600 ve 1700 yıllarına ait, avrupanın en önemli eski baş yapıtlarına ev sahipliği yapmaktadır⁹¹.

Foto 21- Dulwich Resim Gallerisi
(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Dulwich_Picture_Gallery_exterior.jpg)

⁹⁰ Dulwich Picture Gallery 1811 yılında ressam, koleksiyoner ve sanat pazarlamacısı Sir Peter Francis Bourgeois tarafından kuruldu. Galerinin ilk koleksiyonu çok değerli, yapıtlara sahip ve uluslararası sanat değerini olan Dulwich College'den sağlandı

⁹¹ Knox, Tim., a.g.e., s.28

Foto 22- Dulwich Resim
Gallerisi(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Dulwich_Picture_Gallery_exterior.jpg)

Foto 23- Dulwich Resim Gallerisi
(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Dulwich_Picture_Gallery_exterior.jpg)

Foto 24- Dulwich Resim
Gallerisi.(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Dulwich_Picture_Gallery_exterior.jpg)

Foto 25- Dulwich Resim
Galerisi(http://en.wikipedia.org/wiki/Dulwich_Picture_Gallery)

Mimarın ayakta kalan en önemli eserlerinden biri olan Dulwich Resim Galerisi(Foto 26-27-28), Soane'nun Neoklasik hareketin etkilerini iç mekânda saklı tuttuğunu ve dış yüzeylerde ise primitivizm etkisinde kalarak yalın ve kütleli uygulamalara giriştiğini kanıtlamaktadır. Bu nedenle de yapı dışarıdan ne kadar geri planda tutulmuş izlenimi yaratan yalınlık içindeyse de iç mekânda da o kadar zengindir. Yapıda Neo-klasizmin kabul edilmiş kurallarını yıkan mükemmel bir şekilde rafine edilmiş, iyi tasarlanmış, yaratıcı labirentler ve odadan çok manzaraya benzeyen adeta birbirine akan, geçişken mekânlar bulunur⁹².

⁹² Knox, Tim., a.g.e., s.28

Foto 26- Dulwich Resim Gallerisi Kemer Sistemleri Ve Aydınlık Tonozu
(http://en.wikipedia.org/wiki/Dulwich_Picture_Gallery)

Özellikle anıtmezarın lahdinde, çiçekliklerde ve bacalarda tuğla bina ile bağlantılı olarak Portland taşı kullanılmıştır. Mimarisinde şiirselliğin gözlemlendiği Soane'un, çatının ana hatlarında kullandığı farklı formlar “şiirsel mimarinin romantik prensiplerinin” bir örneğidir. Bu şiirsellik, Soane'un bütün favori tema ve motiflerini kapsayan sürprizler, dehlizler, ışık ve gölgenin dramatik etkisiyle, Soane'un Lincoln's inn Field's deki evinde tekrar karşımıza çıkar⁹³. John Soane'un burada sahip olduğu bitişik üç binadan biri olan No:12'nin kahvaltı salonunda kullandığı yıldız tonoz uygulaması adeta onun mimari sembolü haline gelecek ve ilerideki çalışmalarında daha gelişmiş varyasyonlarını kullanacaktır.

⁹³ Schumann-Bacia, a.g.e. s. 187

Foto 27- Dulwich Resim Gallerisi
(http://en.wikipedia.org/wiki/Dulwich_Picture_Gallery)

Foto 28- Dulwich Resim Gallerisi İç Mekandan Görünüm
(http://en.wikipedia.org/wiki/Dulwich_Picture_Gallery)

1813 yılından sonra denetçilerin yönetimi altında, John Nash ve Robert Smirke ile birlikte Çalışma Ofisinin Mimarı (Architect of the Office of Works) görevini paylaşması meslek yaşantısındaki önemli olaylardan biridir. Soane, Westminster ve Whitehall'daki binalarla birlikte Hampton Court ve Queen's Palace'dan sorumlu mimardır.

13 Haziran 1814 yılında Rusya Çarı Londra ziyaretinin bir parçası olarak İngiltere Bankası'nı görmeye gitmesi çok önemlidir. Bu ziyaret sırasında Soane Çarla karşılaşma

ve konuşma fırsatını bulmuş, İngiltere Bankası için Soane, bu büyük ve ulusal bir tasarımdır “that great national structure” tanımlamasını yaparak adlandırdığı bankanın çizimlerini Çara göstermiş ve kendisine çar tarafından bir elmas yüzük armağan edilmiştir ⁹⁴.

1820 yılından sonraki döneme bakıldığında, John Soane’un, sekseninde emekli olduğu 1833 yılına kadar çoğunlukla kamu binaları üzerinde çalıştığı görülür. Ancak bu üretken dönemde sadece başarılar değil yergiler ve eleştiriler de söz konusu olmuştur. Örneğin, 1820 yılında Westminster Sarayında mahkeme binaları yapmakla görevlendirilmişti. Bu binalardan biri olan The Court of King’s Bench’in tasarımında, Soane’un yeni binasının klasik cephesi Avam kamarasında hararetli tartışma konusu olmuştur. Parlamentonun iki üyesi binayı, iğrenç bir proje, o kadar çirkin ki acilen temelinden yıkılmalı, diyerek ağır bil dille eleştirmiştir.

Bu nedenle Soane, özel bir seçici komitesinin tasarımını incelemesi ve gözden geçirmesinden sonra, cepheyi gotik stilde yeniden inşa etmiştir⁹⁵. Diğer mahkeme binası olan The Court of Chancery’de Soane, galerileri taşıyan kubbe ve İngiliz geç dönem gotiğinin formlarını anımsatan asılı kemerleri ile şaşırtıcı tavan formları yaratmıştır⁹⁶.

⁹⁴ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 195

⁹⁵ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 195

⁹⁶ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 184

1822 yılında 4.George, The House of Lords(Foto 29) için daha gösterişli bir giriş yapmasını istemiş ve Soane, tasarımında için, Vatikan'daki "Berrini's Scala Regia"(Foto 30) olarak bilinen merdiven dayanan bir fikir kullanmıştır.⁹⁷

Foto 29- Lordlar kamarası
(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/2/2e/House_of_Lords2.jpg)

⁹⁷ Schumann-Bacia, a.g.e.. s. 192

Foto 30- San Pietro Basilikası Merdivenleri (Scala Resia), Vatikan
(<http://www.asahi-net.or.jp/~QJ7K-KRMR/Ro28m.jpeg>)

Mimara yöneltilen eleştirilerden bir diğeri de Whitehall'daki, The Privy Council Chamber ve Ministry of Trade' üzerine gelişir. Bu yapıların içi o kadar zengin dekore edilmişti ki Soane, insanların dikkatini işlerinden uzaklaştıran bir mimari üretmekle suçlanmıştır⁹⁸.

⁹⁸ Schumann-Bacia, a.g.e., s. 192

Bu süre zarfında kamu binaları inşa ederken bir yandan da 1822–1826 arasında üç kilise inşa etmiştir. Bunların üçünde de aynı zemin planı ve ana tasarımları kullanmıştır ve geniş topluluklar için mekân sağlamıştır. St Peter’s, Walworth, Holly Trinity, Marylebone, St John’s ve Bethnal Green. Bu kiliseler aynı zamanda Soane’nun ayakta kalan ve iyi korunmuş nadir eserlerindedir⁹⁹.

Bu döneminin Londra’sında Soane’nın en göze batan eserleri, Street Number 10 ve 11 olarak bilinen Başbakanlık konutunun yemek odalarıdır. İlk ve çok ünlü Modern Sanat Galerisi olan büyük bir kırsal alan içinde pencereleri dışa kapalı, kemer derinlikleriyle zenginleştirilmiş dış cephe düzeniyle dikkati çeken Dulwich Resim Galeri yapısı en çok örnek alınan yapıları arasında yer alır. Anyhow Park, Anyhow, Banbury, Oxford Shire, Chillington Hall Mogger Hanger Park, Mogger Hanger, Bedfordshire, Pierce Field House Pit hanger Manor, The Royal Hospital, Chelsea , Dowing Bethnal Green ,Trinity Church Marylebone, Tyringham Hall, Newport Pagnell, Buckinghamshire, St. Peter’s Church, Wall Worth, South Hill Park, Wimpole Hall, Arrington, Royston, Cambridge Shire, South Hill Park(Foto 31)’dır önemli yapıları arasında yer alır¹⁰⁰.

⁹⁹ Schumann-Bacia, a.g.e., s. 192

¹⁰⁰ Schumann-Bacia, a.e., s. 192

Foto 31- South Hill Park (http://en.wikipedia.org/wiki/File:SHP_rear.jpg)

1825’de bugün ismini ölümsüzleştiren tasarımlarından ikisini, İngiltere Maliye Bakanı ve Başbakanı’nın 10 ve 11 numara Downing Street olarak bilinen ikametgâhlarının yemek odaları için yapmıştır. Soane No:10 Downing Street için yaptığı yeni yemek odasında, adıyla birlikte anılan ve yıldız tonoz olarak adlandırılan yıldız şekilli çapraz tonoz uygulamasında daha ileri gitmiştir. No:11 de yer alan daha küçük kahvaltı odasında ise, Lincoln’s inn Field’s deki kendi kahvaltı odasının tonozlarla örtme sisteminin bir varyasyonunu kullanmıştır¹⁰¹.

¹⁰¹ Schumann-Bacia, a.g.e., s. 192

1814 yılında Metropolitan Bord of Works' ün yönetim kuruluna atanır. 1832 yılında emekli olana kadar bu görevde kalır. 1831 yılında da üstün başarılarını taltif eden Şövalye unvanı alır. Soane emeklilik döneminde, 1833 yılında anılarını yayımlamıştır. Bunlar sadece biyografik açıdan değil ayrıca tarihsel mimari kavrayışları açısından da çok önemli yazılı kaynaklardır. Mimari profesyonelliğin babası olarak saygı duyulan Soane iki yıl sonra özellikle bir araya gelen bir komite tarafından, İngiliz mimarlarından bir saygı hediyesi olarak, altın madalya ile ödüllendirildi. Bu, bir yüzünde The bank of England 'ın kuzeybatı köşesi Tivoli Corner'ın, diğer yüzünde Soane'un profilinin rölyefinin bulunduğu bir madalyondu. 1838 yılından beri bu madalya Mimari Tasarım Seyahat Bursu RIBA'nın kazananlarını ödüllendirmişti. 1835 yılındaki ödül döneminde Sir Francis Chantrey tarafından yapılan bir Soane büstü, Vitruvius Palladio, Michelangelo, İniço Jonesve Christopher Wren büstlerinin yanına Freemasons Hall'a yerleştirilmiştir¹⁰².

Soane'nun altyapı inşasında tuğla kullanımı ve kubbeli çatıların ağırlığını azaltmak için çatılarda kullandığı tuğla silindirler, süs detaylarında kullanılan ve 1760'da icat edilen hava-dirençli amalgam ve Coad taşını benimsemesi mimari alanda malzeme yenilikleri olarak belgelenir. Kendine güveni ve ünü arttıkça yeni mimari formlar bulmaya başlamıştır. Örneğin, karışık "egg-and-dart" veya anlaşılmaz "crown molding" yerine bilyeden, golf topu boyutlarına varan basit boncuklu alçı süsleme kullanmıştır. İmzası

¹⁰² <http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

olan demir döküm merdiven trabzanları bir seri uzatılmış yalın “S” şekillerinden oluşmaktaydı. Sir John Soane’un kendine has Neoklasiküslubu, mimarisinde barındırdığı şairsellik ve primitivizmin yanında, ışık kaynaklarını kullanım biçimi, tavan uygulamalarındaki başarısı ve tüm bu cesur atılımlar da dikkate alınmalıdır¹⁰³.

¹⁰³ <http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

3. SİR JOHN SOANE MÜZESİ

Foto 32- Sir John Soane Museum (Tim Knox)

Sir John Soane müzesi(Foto 32), 1837 yılından bu güne mimari müze olarak kullanılmaktadır. İlk Mimari müze olarak tanımlanmaktadır. Ancak, mimarlığın gelişmesi, kültürünün ve bilgisinin paylaşılması amacı ile kurulan mimarlık müzelerinin sayıları özellikle 1970’li yıllarda Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’da büyük bir artış göstermiştir. İsviçre Mimarlık Müzesi (1962), Varşova mimarlık Müzesi (1965), Macar mimarlık Müzesi (1968), Finlandiya Mimarlık Müzesi (1989), Lubliana Mimarlık Müzesi (1972), Norveç Mimarlık Müzesi (1975), Frankfurt Mimarlık Müzesi (1984) gibi kurumlar özellikle “müze” adını benimsemişler ve mimarlıkla ilgili nesnelerin toplanması, korunması, onarılması, sergilenmesi ve yayınlanması amacını gütmüşlerdir¹⁰⁴.

Bunun yanı sıra, aralarında Brüksel Mimarlık Arşivi (1968), Aga Khan Mimarlık Ödülleri Arşivi ve Paris Mimarlık Arşivi’ni de sayabileceğimiz özelleşmiş mimarlık arşivlerinden de söz etmek olasıdır. Bir galeri olarak sergilerine başlayan ve sergilediği çizim ve maketleri sonunda kurumsallaştıran İngiliz Mimarlık Enstitüsü (RIBA), kütüphanesi ve özgün nesnelere ile müzecilik anlayışına farklı bir boyut kazandırmaktadır¹⁰⁵.

¹⁰⁴ Schumann-Bacia, a.g.e., s. 187

¹⁰⁵ Schumann-Bacia, a.g.e., s. 187

Bir müzenin ötesinde, bir araştırma merkezi ve yayın evi olarak etkinlikler düzenleyen Kanada Mimarlık Merkezi, müzelere alternatif bir kurum olarak incelenebilir. Dünya mimarlık müzelerinin ortak kurumu olan Uluslararası mimarlık Müzeleri Konfederasyonu (ICAM) 1979 yılında oluşturulmuştur¹⁰⁶.

Mimarlık müzelerinin koleksiyonlarını oluşturan nesnelere çoğunlukla mimarlık çizimleri, eskizler, maketler ve fotoğraflardır. Ancak araştırmaya yönelik arşiv ve mimarlık merkezlerinde, özel yazışmalar, mimarın okuduğu kitaplar, kişisel ofis ve çizim aletleri gibi nesnelere de koleksiyonun parçası olabilmektedir.

Sir John Soane Müzesi özel bir mekânın müzeye dönüşüm projesi olarak karşımıza çıkar. Bu aşamada iki özellik bu müzenin incelenmesinin önemli sonuçlar ortaya koyacağını işaretler.

Bunlardan ilki Sir John Soane'nın bir mimar olması ve bu alanda büyük başarılar kazanmış olmasıdır. Döneminde İngiltere'nin en önemli mimarları arasında öncü ve yenilikçi bir mimar olarak ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Neoklasik üslubu İngiliz

¹⁰⁶ Schumann-Bacia, a.g.e., s. 187

Mimarisi'ne uyarlarken yenilikçi ve özel tasarımlar yaratarak çağdaşlar olan dünya mimarları arasında önemli bir yere gelir.

Soane'nın doğal ışık kaynaklarını kullanarak gerçekleştirdiği aydınlatma tasarımları geleceğin mimarisini hazırlar. Bu Soane'nın, kendisinden sonra gelen mimarların araştırma, inceleme örneği olmasına ve tasarım kaynakları arasına girmesine neden olur.

Soane mimari alanda geliştirdiği bütün tasarımlarını kendi evini inşa ederken uygulama alanına sokar. Bu nedenle de kendisi için yapmış olduğu evi Soane'nın mimari alanda gerçekleştirdiği bulguları ve öncü tasarımları uygulama laboratuvarı olarak düşünülmelidir. Bu nedenle de Sir John Soane Müzesi, çok değerli bir mimari tanıtım müzesi olma kimliğini taşımaktadır.

Bunun yanı sıra, Sir John Soane'nın döneminin en önemli koleksiyonerleri arasında yer alması yaşamını sürdürdüğü evinin müzeye dönüşümünü hazırlayan ve gerçekleşmesine neden olan ikinci etken olarak ortaya çıkar. Özellikle kendi mimari çalışmalarına ışık tutan obje birikimini sistemli olarak topladığını kanıtlayan koleksiyonu evin müze niteliğine çok önemli değerler kazandırır.

Özel Müzelerin kurulması ve topluma açılmaları konusunda da Sir John Soane önemli bir öncül örnektir. Yaşamını sürdürdüğü, önemli toplantıların, mimari tasarımların yaratılmasına sahne olan ve bu nedenle de mimari tarihi için bir bellek değeri taşıyan Sir John Soane evinin müze olması ilk müze uygulamaları arasında büyük önem kazanır¹⁰⁷.

Yıllardır birçok mimarlık öğrencisinin ve mimarın durağı olan Müze'nin gezi belgeleri incelendiğinde, ziyaretçilerinin çoğunun farklı mesleklerden ve sıradan insanlardan oluştuğu gözlenmektedir. Mimarlardan çok halka yönelik bir misyonu benimseyen Sir John Soane Müze'sinin Mimarlık Kültürünün benimsenmesi ve yaygınlaşması açısından katkısı büyüktür. Mimarlığın halka ulaşmasından ve sevdirmesinde müze önemli bir araçtır¹⁰⁸.

Özel Ev ve Müzelerin Tanımlanması (Description of the House and Museum) adlı yayında Sir John Soane evinin, “mimari, resim ve heykelin bir sentezini” amaçladığını vurgulanmaktadır¹⁰⁹. Gerçekten de ünlü koleksiyoncu ve mimar Sir John Soane'un tuhaf ama paha biçilemez tablolar, antikalar, heykeller, mermerler hatta bir mısır lahitini de içinde barındıran evi, Londra'nın en eksantrik müzesi ve resim, heykel ile mimarının mükemmel bir sentezidir. Sir John Soane's Müzesin'den bahsetmeden önce bu müzenin

¹⁰⁷ Schumann-Bacia, a.g.e., s. 187

¹⁰⁸ Schumann-Bacia, a.e., s. 187

¹⁰⁹ Schumann-Bacia, a.e., s. 187

çıkış noktasını anlayabilmek için, mimarın West Londra, Ealing'deki kır evi olan Pitzhanger Manor'a göz atmak gerekir¹¹⁰.

Soane 1800 ile 1810 arasında buranın sahibi olmuş, zaman içerisinde 1768'de George Dance tarafından inşa edilen güney kanadı dışındaki bölümleri tekrar elden geçirmiştir. Mimari detayları bakımından Soane'un sonradan müzeye dönüştürülen evine büyük ölçüde benzeyen bina, hem İngitere Bankası'nın (The Bank of England) mimarının çalışmalarının tanıtıldığı bir mekân hem de yetişkin oğullarının eğitimi için özel bir okul olarak tasarlanmıştır. Zamanla Soane muhteşem koleksiyonunu burada oluşturmaya başlamıştır. İşte Pitzhanger Manor, hem mimarisi hem de tarihi ve mimari göndermelerle dolu koleksiyonu ile kendini takip eden ev-müzelere altyapı oluşturmuştur. Bina sadece Soane'un yaşamı, eserleri ve düşüncelerinin yansıması değil aynı zamanda bilinen ilk mimari müzedir¹¹¹.

¹¹⁰ Schumann-Bacia, a.g.e., s. 187

¹¹¹ Susan Feinberg Millenson, Sir John Soane's Museum, U.M.I Research Pres, Ann Arbor. Michigan:1949,s.1.

Foto 33- Sir John Soane'un 1800 yılında satın aldığı West Londra, Ealing'deki kır evi Pitzhanger Manor. (<http://media-2.web.britannica.com/eb-media/05/121705-004-99351259.jpg>)

Foto 34- Pitzhanger Galeri, sonradan adı pm gallery & house a dönüşmüştür. (http://static0.unlike.net/system/photos/0033/4948/PMgallery_.jpg)

Ünlü mimar Soane Müzesinin bazı koleksiyonlarını burada yaşarken toplamaya başlamış ve Pitzhanger Manor(Foto 34) “ev-müze” fikrine öncülük etmiştir¹¹².

Soane, Pitzhanger Manor’ı satın almadan önce 1792 yılında, kendi döneminde düellolar için popüler düzenlemelerin yapıldığı şirin bir meydan olan “Lincoln’s inn Fields”da yer alan 12 Numaranın sahibi olmuştu. Lincoln’s inn Fieldels’in yeşilliği üzerindeki harika manzaranın tadını çıkarmaya olanak sağlayan bu evin inşası 1794 yılına kadar devam etmişti. Pitzhangor Manor ve No:12(Foto 35)’de oturduğu yıllar boyunca koleksiyonunu oluşturmaya başlayan Soane, 1806’da bitişikteki 13 Numaralı daireyi(Foto 35) de satın almış ve binanın yeniden inşası 1812 yılına kadar devam etmiştir. Son olarak mimar 1823’de No:14(Foto 35)’ü satın almış ve 1824 yılında inşasını tamamlamıştır. Uzun yıllar No:13’de yaşayan Sir John Soane, iki oğlu tarafından hayal kırıklığına uğrayınca, mimari hanedanlık kurma umutları suya düşmüş ve 1833 yılında evi ve koleksiyonu bir mimari müzeye dönüştürülmesi isteğiyle İngiliz Ulusuna miras bırakmak için meclis kararı çıkartmayı başarmıştır. Böylelikle müze, değiştirilmemesi koşuluyla, İngiliz ulusuna bırakılmıştır. Müzede görülen hemen hemen herşey Soane’un içinde yaşadığı dönemdeki gibidir¹¹³.

¹¹² Knox, Tim., a.g.e., s.46

¹¹³ Knox, Tim., a.e., s.46

Foto 35- Lincoln's Inn Field da No:12-13-14 ün görünümü (Fotoğraf Meltem Giray)

Sir John, değişken koleksiyonuna eklemeler yapmayı ihmal etmemiş ve 1837 yılında ölümüne kadar hazinesini düzenlemeye devam etmiştir. İtalya dönemini saymazsak hayatı boyunca hiç seyahat etmemiş olan John Soane'un, koleksiyonu için topladığı yabancı antikaların hepsini İngiltere'den edinmiş olması bir anlamda müzenin, İngiltere'nin sömürge geçmişine ve İngiltere'ye dışarıdan gelen objelere işarete ettiği gösterir¹¹⁴. Soane'un ölümünden sonra satılan No:14 asla müzenin orijinal parçasını biçiminde teşekkül etmemiştir. Ancak, No:14 1996 yılında Lotari Kurumu "Heritage Lottery Fund" ve diğer cömert sponsorların yardımı ile yeniden müzenin bünyesine katılmış ve 2005 yılında No:13 ve No:12'nin yanında faaliyet göstermesine izin veren

¹¹⁴ <http://www.ozgebykan.com/laurapad.htm>

adımlar atılmıştır. Günümüzde No:12 ve No:13'ün birçok bölümü mimarlık öğrencilerine tahsis edilmiştir¹¹⁵.

Soane'un kendine has Neoklasik bir üslupla inşa ettiği No:13'deki müze, Lincoln's inn Field'da tüm farklılığı ile dikkati çeker. Buna karşın hala iç mekânın dünyasını tahmin etmek mümkün değildir. Eşikten ve kameranın kesinlikle yasak olduğunun not düşüldüğü güvenlik bölümünden girildikten sonra, şu anda müze olarak korunan nefes kesici bir dünya ile sarmalanmak ve aniden 200 yıl öncesine dönmek mümkündür. Londra'nın ortasındaki bu mütevazı evde, geçmiş birkaç bin yılın dünyasının saklı olması imkânsız görünür¹¹⁶.

İçeri adım atar atmaz anlaşılacağı üzere, burada sadece eşi görülmemiş bir mimari obje koleksiyonu değil bir dizi seçme plastik sanatlar sanat objesi de bulunmaktadır. Sayısız kopya ve orijinal antik mimari parçaları, zengin kütüphanesi ve mimarın arkadaşlarının çizimlerinden oluşan bir koleksiyonun yanı sıra, paha biçilmez tablolardan oluşan bir koleksiyon da müzede yerini almıştır. Burada tablolar, heykeller ve tüm tavan yüzeyine asılmış mermer parçalarla birlikte fazla ve daha fazlası vardır. Duvarlar antikalarla kaplanmış ve bir araya yığılmış gibidir. Evi baştan sona gezdiğinizde her odanın kendi gizli nişi, şaşırtıcı görünüşü ve tuhaf dekorasyonu olduğunu görürsünüz. İngiltere'nin bu

¹¹⁵ <http://www.soane.org/newsletter16.pdf>

¹¹⁶ <http://dacarc.wordpress.com/2008/11/02/sir-john-soane-architect-archeologist-explorer/>

en ilginç mimari müzesini gezerken eğer çok dikkatli değilseniz çok ünlü bir antikayı ya da bir resmi gözden kaçırmak içten bile değildir. Bu nedenle şaşalı aynaları, labirentleri, gizli geçitleri, saklanmış tavan pencereleri ve gizli nişleri ile sergilenen bu Georgian evi en az içindekiler kadar alışılmadıktır. Müzenin dar koridorlarında yürürken yalnızca etrafınızı saran güzel şeylerin olanca görkemine değil, evin mimari başarısına da şaşırırsınız. Kraliyet dönemi mobilyasından Mısır lahitine kadar farklı eserlerin sergilendiği müze, Hogart ve Turner gibi bilinen ressamların resimlerini açığa çıkaran duvarları, odayı genişleten aynaları, ışığın ve aynanın zekice kullanımı ile optik yanılsama yaratan duvarları ile bir harikalar diyarındır¹¹⁷.

Sir John Museum'u benzersiz kılan özelliklerden biri de eserlerin sergileniş şeklidir.19.yüzyılın sonlarında müze ve galerinin şekillenmesiyle başlayan sistematik düzenleme ve kategorilendirmelerin aksine, John Soane'un sergileme tekniğinin hazırlanmış hiçbir kural ile bağlantısı yokmuş gibi görünür. Çoğu zaman nesnelerin mekânlara sıkıştırılmasından dolayı bunu görmek zor olsa da, nesnelere renk şekil ve materyallerle estetik bir bağlantı gösterir¹¹⁸. Belki de bu nedenle bir ziyarette, müzede sergilenen her eseri dikkatle incelemek olanaksızdır.

¹¹⁷ <http://www.rakehell.com/article.php?id=84&Title=London-the-Hidden-City:-Sir-John-Soanes-Museum>

¹¹⁸ <http://www.lucindart.info/DNN/ArtHistory/SirJohnSoaneMuseum/tabid/158/Default.aspx>

Sonuç itibariyle Londra'nın bu en ilgi çekici müzesi, ziyaretçilerinde tüm egsantirikliği, verdiği yaratıcılık hissi hatta gotik atmosferi ile Soane'un gözleriyle görülen muhteşem mimari ve sanat dünyasına dönüş isteği uyandırır. Soane'un kanuni imtiyazlı bir müzeye çevirdiği bu bina, günümüzde birçok müze sever ve mimar için saklı bir hazine olmasının yanı sıra, geleceğin mimarları için bir çalışma mekânıdır.

3.1. SİR JOHN SOANE EVİ'NİN MÜZEYE DÖNÜŞÜMÜ

Soane 1792 yılında Londra'nın merkezinde yer alan Lincoln's Inn Fields No: 12 numaralı evi satın almıştır. 1794 ve 1832 yıllar arasında geçen süre içinde Soane bu evi, yanında bulunan iki komşu evi no:13 (Foto 37) ve no:14' ü de içine alacak şekilde, mimari ideallerinin deneyimleriyle yeniden tasarlayarak büyütür. Kendi evi olarak kullandığı bu binada kütüphane ve aynı zamanda potansiyel müşterilerin başvuracağı bir çizim odası da yer almaktadır¹¹⁹.

Eşine bırakılan yüklüce bir mirasın da katkısı ile evini, Mısır ve antik döneme ait nesnelere Canaletto ve William Hogarth'a ait resimlere kadar uzanan geniş bir ilgi alanına yayılan koleksiyonunu korumak ve sergilemek için dönüştürmeye başlar¹²⁰.

¹¹⁹

¹²⁰ Knox, Tim., Sir John Soane's Museum London. Londra. Nisan 2009. s.28; 1796 yılında Canaletto'nun Venedik resimlerinden birisini alır. 1800 yılında Cawdor vazosunu, Bessborough'un koleksiyonundan 4.yüzyıla ait antik sütun başlığını, Efes'e ait olan Diana heykelini, 1802 yılında James Clarrk'ın koleksiyonundan Etrüks vazosunu, C.Hunter

Yıllar içinde bitişik iki evinde eklenmesi ile bu dönüşüm, Soane ailesinin evinin bir koleksiyon ve bir kütüphane olarak anılmaya başlamasına yol açar. Aynı yıllarda Royal Akademi’de mimarlık dersleri vermeye başlayan Soane, topladığı nesnelere öğrencilerinin eğitiminde kullanmaya başlar. Mimarlık çizimleri, maketler ve alçı kopyaların yanı sıra, orijinal resimler, heykeller ve doğal nesnelere, mimarlık eğitiminin parçası olurlar. Kütüphaneyi oluşturan mimarlık ve sanat kitaplarının Piranesi gibi ustalara ayrılmış bölümleri evin duvarlarını süslemekte, aynı duvarlarda yapı parçalarına ve mimari detaylara da rastlanmaktadır.

Bu ev-müze-kütüphanenin, Soane’nun henüz hayattayken başlattığı girişimlerle 1837 yılında mimarlık, resim ve heykelle ilgilenen öğrenci ve amatörlerin yararına korumaya alınması ve seçilen bir mütevelli heyeti ile yönetilmeye başlaması, koleksiyonu kurumsallaştırmıştır. Bu dönüşüm aynı zamanda mimarlığın salt bir meslek değil, aynı zamanda bir kültür olarak da toplumun beğenisine ve ilgisine sunulabileceğini kanıtlamıştır

Mimari malzemeler, Antika ve resim koleksiyonu kıymetli mobilyalarla uzlaşmış olarak evin dekorasyonuna yeni anlamlar yükler. Giderek zenginleşen Soane, çok zengin bir klasik obje toplayıcısı olmaya başlar. Seti’in Lahiti, Pompeii’den Roman Bronzları,

koleksiyonundan Antoine Watteau resmini ve William Hogarth ‘ın Rake’s Progress resimleri serisini 570 Paund ödeyerek satın alır. 1804 yılında Bayan Soane Turner’e aşt iki sukuboya resmi koleksiyona katar ve John Soane William Owen’e iki oğlunun porresini yaptırır. Böylece devam edecek olan Soane koleksiyonunun şlk önemli eserleri satın alınmış olur. Knox, Tim., Sir John Soane’s Museum London. Londra. Nisan 2009. s.27

Canaletto'nun (Giovanni Antonio Canal (1697 – 1768, Venice),¹ çok sayıda resmi, William Hogarth'ın (1697 –1764) önemli resimlerinin de içinde olduğu çok zengin bir koleksiyona sahip olur.

Bu nedendir ki Soane'nin evi bir yandan mimari tasarımıyla özne bir yapı olmakla kalmaz aynı zamanda sahip olduğu koleksiyonla müze kimliğine ulaşır.

1833 yılında Soane, Parlamento üyesi olur ve evini, mimari müze yapılması için, içinde bulunan koleksiyonunla birlikte British Nation'a bağışlar. Soane, 1837 yılında yaşama veda eder. Mimarların mimarıdır o tarihlerde. Mimari yaşamının ve geliştirdiği sanatsal özelliklerin göstergesi olan evi bir mimarlık müzesi olarak düzenlenir.(Foto 36)

Foto 36- Sir John Soane Müzesi (Fotoğraf Meltem Giray)

Foto 37- Sir John Soane Müzesi No:13, müze girişı
(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b9/Soane_Museum_1.jpg)

3.2. SİR JOHN SOANE MÜZESİNİN LONDRA'DAKİ KONUMU

Londra'nın merkezinde yer almaktadır. Holborn'da Southampton'la Aldwych arasında uzanan Kinsway caddesinden girilen Lincoln's Inn sokağında Lincoln's Inn Field parkının tam karşısında yer almaktadır (Foto 39).

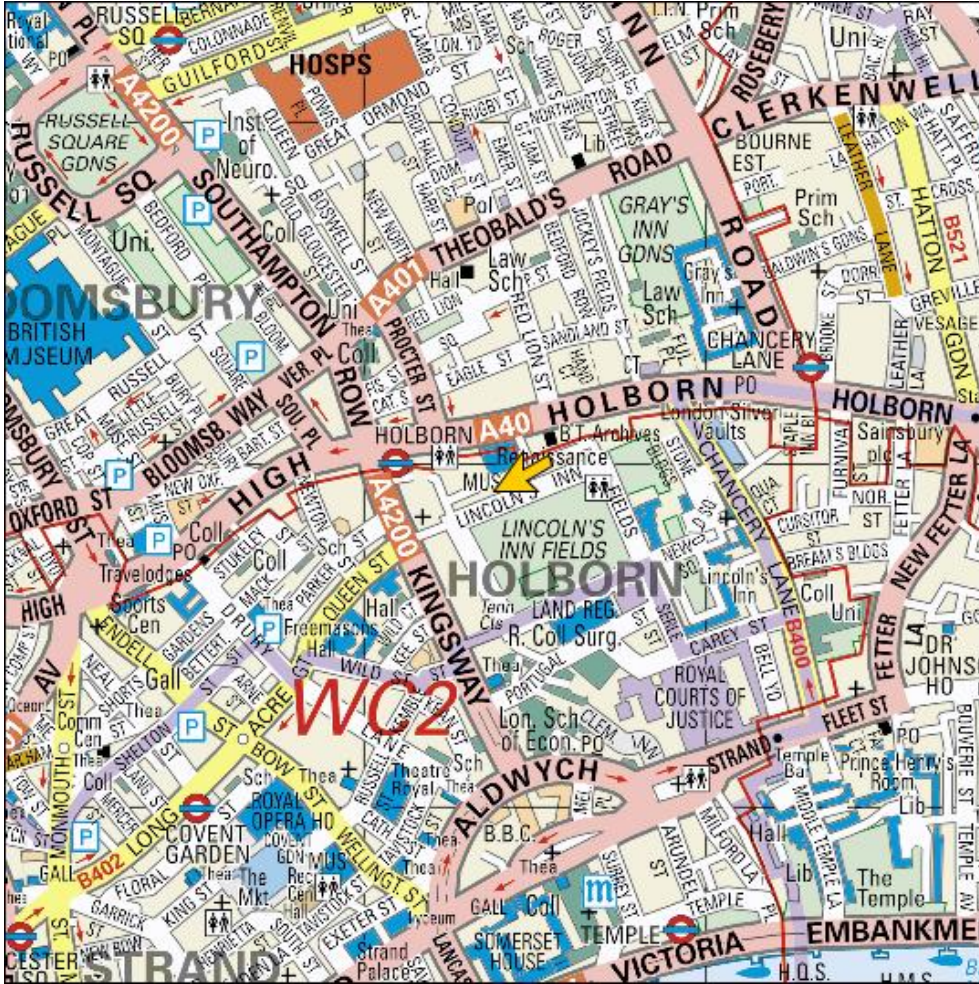

Foto 38- Londra kent haritasında Sir John Soane müzesi konumu
(http://www.travelpod.com/cache/attr_maps/Sir_John_Soanes_Museum-London-y.gif)

Foto 39- Lincoln's Inn Field sokak görünümü içinde, No: 12-13-14 Sir John Soane Museum (Fotoğraf Meltem Giray)

Foto 40- Sir John Soane Müzesi Giriş, lincoln's Inn Field No:13
(Fotoğraf Meltem Giray)

4. SİR JOHN SONANE MÜZESİ'Nİ OLUŞTURAN BÖLÜMLER

Soane'un müze evinin bina tasarımı hiç durmadan devam eden tadilatlarla oldukça karmaşık ve renkli bir gelişim göstermektedir. Bu gelişimi üç aşamada takip etmek olasıdır.

Bunların ilki, 1808–1809 yılları arasında Lincoln's Inn Fields 12 numaralı ev(Foto 39) ile Lincoln's Inn Fields 13 numaralı evin(Foto 40) birleştirilip genişletilmesidir. İkinci aşamaysa, 1812 yılındaki Lincoln's Inn Fields 13 numaralı evin yeniden yapılışı olarak karşımıza çıkmaktadır. Üçüncü aşama ise, 1824 yılında arka taraftaki Lincoln's Inn Fields 14 numaralı evin(Foto 39) düzenlenmesi ve yapılışı olarak belirlenmektedir. Bunlara ek olarak Soane meslek yaşamı boyunca oturduğu ve özel bürosu olarak da kullandığı bu evin içinde devamlı değişiklikler gerçekleştirmiş ve bu tadilatlardan sonuncusu da, ölümünden (1837) bir sene öncesine kadar sürmüştür¹²¹.

Planın gelişimini izleyebilmek için öncelikle bu üç evi ve birleştirilmelerinin ortaya çıkardığı sonuçları takip etmek gerekecektir.

¹²¹ Susan Feinberg Millenson, a.g.e.,s.27.

4.1. LİNCOLN'S INN FİELDS 12 NUMARALI EV

Foto 41- Sir John Soane Müzesi 12 -13 -14 No:lu evler

Pitzhanger Malikânesi'nin yeniden inşasından önce Soane; Lincoln's Inn Fields 12 numaralı evi(Foto 41 1792 yılında inşa etmiştir. 1793 yılında ailesi ile birlikte buraya yerleşmiş ve çalışmalarına bu evde devam edip mimari işlerini ve okumalarını da aynı

zamanda ofis olarak kullandığı gerçekleştirmiştir. O dönemde Soane'un Fields sokağını seçmesinin nedeni büyük bir olasılıkla bu yapının İngiliz Banka Binası'nın inşaatını tamamladığı sıralarda, adı geçen yapıya yakınlığı olmalıdır. Bu arada evin bulunduğu sokağın Londra'nın merkezinde, çok saygın bir semtte bulunması da önem kazanmış olmalıdır¹²². Ev ve müzesini tanımlarken Soane, pencereden bakıldığında görünen sokak ve Wren Çan Kulesi manzarasından övgüyle söz etmektedir (1830). Ayrıca, Soane'un hayran olduğu İndigo Jones'un gibi birçok önemli mimarın da bu meydanda ikamet etmesi ve Great Queen Sokağı'na doğru genişleyen batı tarafındaki birçok klasik binanın dizaynı da Soane'un bu sokağı seçmesinde rol oynamıştır.

12 Numaralı Ev, şehir geleneğine göre mimarın ofisi binanın arka tarafında ve Bodrum Kat planına göre yemek odası, kütüphane ve küçük avlu merkez ekseninde konumlanmıştır. Binanın giriş holü, yatak odası katına giden merdiven boşluğuna bağlanır. Merdivenlerin gerisinde içinden başka odalar geçilen küçük bekleme odası, avlu manzarasına bağlanan geçit yoludur. Konik parça, dar ikizkenar yamuk olarak biçimlenmiştir.

İç plan ve dekorasyon, Pitzhanger ve Lincoln's Inn Fields 13 Numaralı Ev'de daha sonra tekrar karşımıza çıkan değerleriyle istisnai üç dekoratif özellik dışında dikkat çekici değildir. Denizyıldızı biçimindeki tavan, bitkilerin sapları ile birbirine bağlanarak

¹²² Knox, Tim., a.g.e... s.46

işlenmiş demir parmaklıklarla bezenmiş, renkli dairesel camlardan oluşan kütüphanedeki tepe camlar (tavan penceresi) ve stüdyoya giden geçit yolundaki sergi görünümlü duvarların üzerindeki dökme alçılardır¹²³.

Etrüskler'e ait Corneto'da ki Lahit Mezar'a dayanan çapraz kuşaklı denizyıldızı biçimindeki tavan; Ealing'deki kütüphanede ya da arkada çizim odasında tekrarlanmıştır¹²⁴..

Kütüphanenin güneydoğu ve kuzeydoğu köşeleri de renkli camlı dairesel tavan pencereleri ile düzenlenmiştir. Bu renkli ışık ile çardak tavan ve küçük, güneşli iç avlu, kütüphane bir Akdeniz şehri atmosferini çağrıştırır ve bu illüzyon sonra işlenerek; 13 Numaralı Ev'in giriş kat dairesi olur. Koridor, bizi ofis depo olarak kullanılmak üzere planlanmış açık depolama bölmesine sürükler. Soane'un notlarına göre duvarlar dökme alçılarla süslenmiştir¹²⁵..

Soane'un ilk dönemlerinde koleksiyonu esas olarak kitaplardan oluşmuştu. Kütüphane standart düzenlemelere sahip kitaplıklar, dekoratif vazolar ve çizimlerden kurulu idi.

¹²³ Knox, Tim., a.g.e... s.49

¹²⁴ Knox, Tim., a.e., s.39

¹²⁵ Knox, Tim., a.e., s.39

Çağdaş suluboya çizimler bize güneşli avluya tepeden bakan parlak ve keyifli oturma odasını gösterir¹²⁶.

4.2. LİNCOLN'S INN FIELDS 13 NUMARALI EV

1811 yılında, Soane Lincoln's Inn Fields'teki 13 Numaralı Ev'i satın aldı. Daha sonraki senelerde evin yeniden inşasına girişti. 1834 yılında ziyaretçiler yeni evin girişine, ince bir tabaka halinde kaplanan taş ve tuğla cephe, yuvarlak kemerli, çıkıntılı loca eşliğinde giriyorlardı. Süslü gotik dirsekler ve klasik kadın heykelleri 13 Numaralı Ev'in ön tepe suretinde yer alıyordu.

Giriş kat planı; iki büyük oda, kütüphane ve giriş kanalını gösteriyordu. Merkez ekseninde; kütüphane, bitişik olan yemek alanı ve avluydu. Sağda küçük oda olarak isimlendirilen geçit ve solda giyim odası, yemek odası bulunuyordu. Üst katta iki çizim odası olduğu halde kat yukarısında yatak odaları vardı. Tepe ışıklı, oval merdiven, ön girişin arkasında ve üçüncü kata bağlanıyordu.

¹²⁶ Susan Feinberg Millenson, a.g.e.,s. 27-28

Sadece 1.kat yerleşim meskenin ötesinde, tribün ve küçük ofis duruyordu. İki bölüm yukarı ofise bağlanan merdiven boşluğu ile ayrılıyordu. Avlu ve aşağı ofisin arasındaki ikinci merdiven boşluğu, bodrum kata bağlanıyordu. Müzenin yirmi yılı aşkın büyüme sürecinde tribün, mimari olarak Soane Müzesi'nin aynı kalan, merkezini oluşturan kısmıdır. Bununla beraber, bu da, eninde sonunda, Soane'un profesyonel ve ideal hırsları ve karmaşık bir metafor/ eğretilime olarak değişen kademeli bir değişim geçirmiştir¹²⁷.

Bina aslında 1812 yılının sonbahar başlarında tamamlanmıştır. Eylül ayının sonlarına doğru Soane değiştirdiği yukarı ofisi ve bağımsız, müstakil olan eski ofisin arkasında bulunan, 12 Numaralı Ev, şimdi komşusu George Tyndale'e aittir. İç mekânın yeniden elden geçişi, yeni yıla kadar devam etmiş ve 13 Kasım 1813 senesinde Soane 13 Numaralı Ev'e taşınmıştır¹²⁸.

Bu sırada, Soane, 1812 yılında Evimin Tarihçesi' (A History of My House) adlı kitabını yazmıştır (1812). Antikacı rolü oynamak, onun ölümünden sonra gerçekleşen 'Soane Müzesi' fikrini keşfederek perişan olmasına ve daha sonra, tekrar canlanıp, hipotezler önererek değişik çalışmalar yapmasına yol açmıştır. Bu tanımlama bize, ruh hali önemli ölçüde, kaygısızlıktan, yakıcılığa hatta umutsuzluğa doğru değişen, özgün Pitzhanger el yazmalarını hatırlatır (1802).

¹²⁷ Susan Feinberg Millenson, a.g.e., s. 51

¹²⁸ Susan Feinberg Millenson, a.e., s. 51

Philip Johnson ‘John Soane’ gerçekten bir tavan mimarıydı’ derken onu küçümsemeye çalışmıyordu. Tavanlarla ilgili gerçek bir çalışma deneyimini düşünün, yani duvar, tavan ve ışık. Soane’un Yemek Odası’nı iki kez yaşadığım iki ayrı mekânda uyguladım. Harikulade hoş bir histi¹²⁹.

1835’de yazmış olduğu ‘Description of the Museum’da, Soane Lincoln’s Inn Field 13 Numaralı Ev’i şöyle tanımlar: ‘Merkezdeki yükseklik küresel tavanı, kemerden doldurma dört segmentali aynı sayıda alçı destekleyerek zengin bir örtü oluşturuyor¹³⁰.

4.4. LİNCOLN’S INN FIELDS 14 NUMARALI EV

14 Kasım 1823’de Soane 70 yaşındayken binayı daha da genişletmek amacı ile komşu bina Lincolns Inn Fields’deki 14 Numaralı Ev’i satın alır¹³¹. Bu satın alma, muhtemelen evde gittikçe büyüyen tablo koleksiyonunun acilen boş yere ihtiyacı olmasından ve 1823’ün Haziran ayında satın aldığı, çok özel William Hogart’a ait dört büyük tabloyu yerleştirebilmek amacı ile yapılmıştır¹³².

¹²⁹ Margaret Richardson ve Marry Anne Stevens, John Soane Architect: Master of Space and Light, Royal Academy of Arts, London, 1999 s. 62

¹³⁰ Knox, a.g.e., s.46

¹³¹ Knox, a.e., s.46

¹³² Margaret Richardson ve Marry Anne Stevens, a.g.e s. 152

Soane, resim odasını Bodrum Kata ve keşif oturma odası ve manastıra ait kalıntıları da bodrum katına eklemiştir. Ayarlama, düzenleme aynı zamanda sütun dizisi için de yapılmıştır. Yeni yılın başlangıcından itibaren de Soane; yeni evinde, gittikçe büyüyen koleksiyonunun düzenlemesi için hummalı bir çalışmaya koyulmuştur¹³³.

23 Kasım 1823'deki plan; keşif oturma odasının başlangıçtaki düzenlemesini göstermektedir. Soane merdiven boşluğunu, daha önce 13 ve 14 Numaralı iki evi birbirine bağlayan kuzey duvarının arasına taşımıştır. Şimdi 'Crypt' diye adlandırılan kare bir oda (bölme) olan salonun girişi, merkeze birleştiren sıralı kolonların oluşturduğu alanın aşağısındaki bölümdür. Güney tarafındaki geniş, heybetli pencere avluya açılır. Kuzeyde dikdörtgen bir girinti (niş) vardır. Plan, aynı zamanda iki kemerin birleştiği yeraltı mezarının meleklerle özgü figürlerle ve St. Andrew'nun hacı ile süslendiğini gösterir¹³⁴.

Bununla birlikte başlangıçtaki plan, epeyce değişmiştir. Salon daha sonra, düşük tavan alanı ve üst ışıklı alan olarak iki bölüme ayrılmıştır. Paylaşılan bu açık duvar direkt olarak yukarıdaki resim odasına açılıyordu. İki odanın dâhili bağlantısının, dıştaki-harici duvarla paylaşımı daha önce sıra sütunlar ve ofis için keşfettiği bir fikirdi. Aşağıda ve yukarıda kullanılan bu her iki alan, ziyaretçilerin dramatik bir görüntü deneyimi

¹³³ Susan Feinberg Millenson, a.g.e., s.62

¹³⁴ Susan Feinberg Millenson, a.e., s.62

yaşamısına yol açıyordu. Sonuç olarak, bu oyun alanı ‘ The Dome’ (kubbeli), Müze’deki ‘Kubbe’ fikrinin ortaya çıkmasına ve çevresindeki galerilerin, Kripta (Cripta) olarak adlandırılan bölümü kuş bakışı izleyebilmesine imkân tanımıştır¹³⁵.

Salon genel olarak ortaçağa ait dökme alçılarla bezenmiştir. Ancak klasik süslemeler de mevcuttur. Alçı sıva ve süslemeler ‘ Bank of England’ ve Soane’un diğer yapılarından; alçı kalıp tavan dökmeleri de ‘Westminster Chapel’den alınmıştır. Ayrıca Kentian (erken 18.yy) mermer ve tahta masa ve 18.yy sandalyeleri mevcuttur. Duvarda asılı Soane’a ait modellerin bazıları ve gotik süsleme ve objeler bir anda karşımıza çıkar¹³⁶.

Keşiş avlusu ve avlu hemen salonun güney tarafındaydı. Soane sonunda, gotik parçalar ve Neoklasik dökme alçılar topluluğundan oluşan ‘Manastır Kalıntıları’nı inşa etmiştir. ‘Papaz Giovanni’nin Mezarı’ da kalıntılar arasındadır. Mezar klasik ve Soane’un dökme alçılarıyla düzenlenmiştir¹³⁷.

Keşiş Odası gotik ve klasik üslubun birleşmesiyle dekore edilmiş; 1824’te inşa edilen Resim Odası (tour-de-force) Soane’nun gotik ve klasik tarzın sentezi için orijinal tasarım yaklaşımını gösterir. Resim odası tavanı, daha önceki resim odasından geliyordu, fakat

¹³⁵ Susan Feinberg Millenson, a.g.e.s., 62-65

¹³⁶ Susan Feinberg Millenson, a.e., s.62-65

¹³⁷ Susan Feinberg Millenson, a.e., s.62-65

şimdi asılı kemerler daha da çoğaltılmış ve sıvalı oyma süsler ile zenginleştirilmiştir. İki kemerin birleştiği kenar; nervürlü paneller ve gül biçiminde rozetlerle, boncuklu kenar süsü ile dekore edilmiş ve birbirini takip eden çiçeklerle bezenmiş, askılı bir sistem içinde düzenlenen kemerli yüksek tepe penceresi (tepe cam) etrafında dizilmiştir.

Ayrıca, tam tavanın altından başlayan binanın pencereli üst kısmı, kuzey ve güney duvarları boyunca genişletilmiştir. Summerson'a göre iki tarihsel tarzın birleşmesi, kaynaşması ileriki dekoratif yapıyı temsil eder. Boncuklu Roma kenar süsleri ve gül biçimi verilmiş bezek (rozetler), erken dönem İngiliz, yaprak ve dal şekilli süslemeleri birbirine karışmış bir şekilde kullanılmıştır¹³⁸.

Doğu duvarı için yapılan resim düzenleme çizimi; bize mimarın kafasındaki düşüncüyü açıklayan bir niteliktedir. Tablolar maun panel ve dekoratif mermer çerçevenin üzerinde simetrik olarak yerleştirilmiştir. 1808'de ilk kez karşımıza çıkan cılız sütunlarla yapılan 'Kubbe' müze ile aynı olan, gömme pirinç cılız çubuklar ile Soane panelleri böler¹³⁹.

Resim odasının en ilginç özelliği, hareketli resim duvar kanatları idi. Bu hareketli beton kalıpların kullanılma sebebini mimar, alanın daha ekonomik kullanılması ve tablolara

¹³⁸ Susan Feinberg Millenson, a.g.e., s.62-65

¹³⁹ Susan Feinberg Millenson, a.e., s.62-65

çoklu bakış açısı kazandırmak olarak açıklar. Fakat burada daha önce gözle görünenden daha çok şeyin gerçekleştiği gözlendi. Kanatlar tamamen açıldığında; bakan kişi; Richard Westmacott'un 'Peri Heykeli'nin manzarasının üzerindeki sığ duvar nişinde beklenmeyen bir şekilde bir ışık huzmesinin varlığının farkına varıyordu. Bu peri heykelini arkasında bir vitray penceresinde, manastır kalıntılarının görüntüsü yer alır¹⁴⁰.

5. SİR JOHN SONANE MÜZESİ'NİN PLAN ÖZELİKLERİ

Richard Mac Cormac(d.1938) 'e göre, Müzenin planı, geleceği görmek gibidir. Yirminci yüzyılın ünlü mimarı, Soane müzesinin mimari planını üç ana başlık altında çözümler: Bunlardan ilki, odaların birbirine geçişini gösteren sanal akslardır(Foto 42). İkincisi, tepe pencerlerinden sağlanan doğal ışığın yarattığı sanal koridorlardır(Foto 43). Üçüncüsü ise, mimarının kuralı olan mekansal akıcılığı sağlayan, dar ve geniş mekanların birbirine geçişiyle, mimarideki klasik disiplinin altını çizerek, alışlagelmiş örneklerin ötesine geçen odalardır. Bu arada da Cormac, mekânsal netliğin geleneksel etkilerden önce geldiğini söyler. Birbirine geçen kırmızı aksların(Foto 42-43) yarattığı mekân olgusu içinde, mavi akslarla(Foto 43) ışık huzmelerinin oyunları ile oluşturulan bölünmeler, mekâna yeni imgeler kazandıran alanlar yaratır¹⁴¹..

Bu tasarımın içeriğinde uzun anlatımları olan ve zihinde canlandırılan olaylar zinciri yatar. İngiltere'nin toplum kurallarına uymayan mimarisine öncülük eden bu tasarım, bilinçsizce ya da düşünülerek öykünülen tarihsel geçmişi anımsatmayan özelliğiyle bir mimari yaratıcılık ortaya koyar(Foto 42)¹⁴².

¹⁴¹ R. Maccormac, 'A personal tour of Sir John Soane's Museum', Inspired by Soane. 1999, s.4

¹⁴² R. Maccormac, a.g.y, s.4

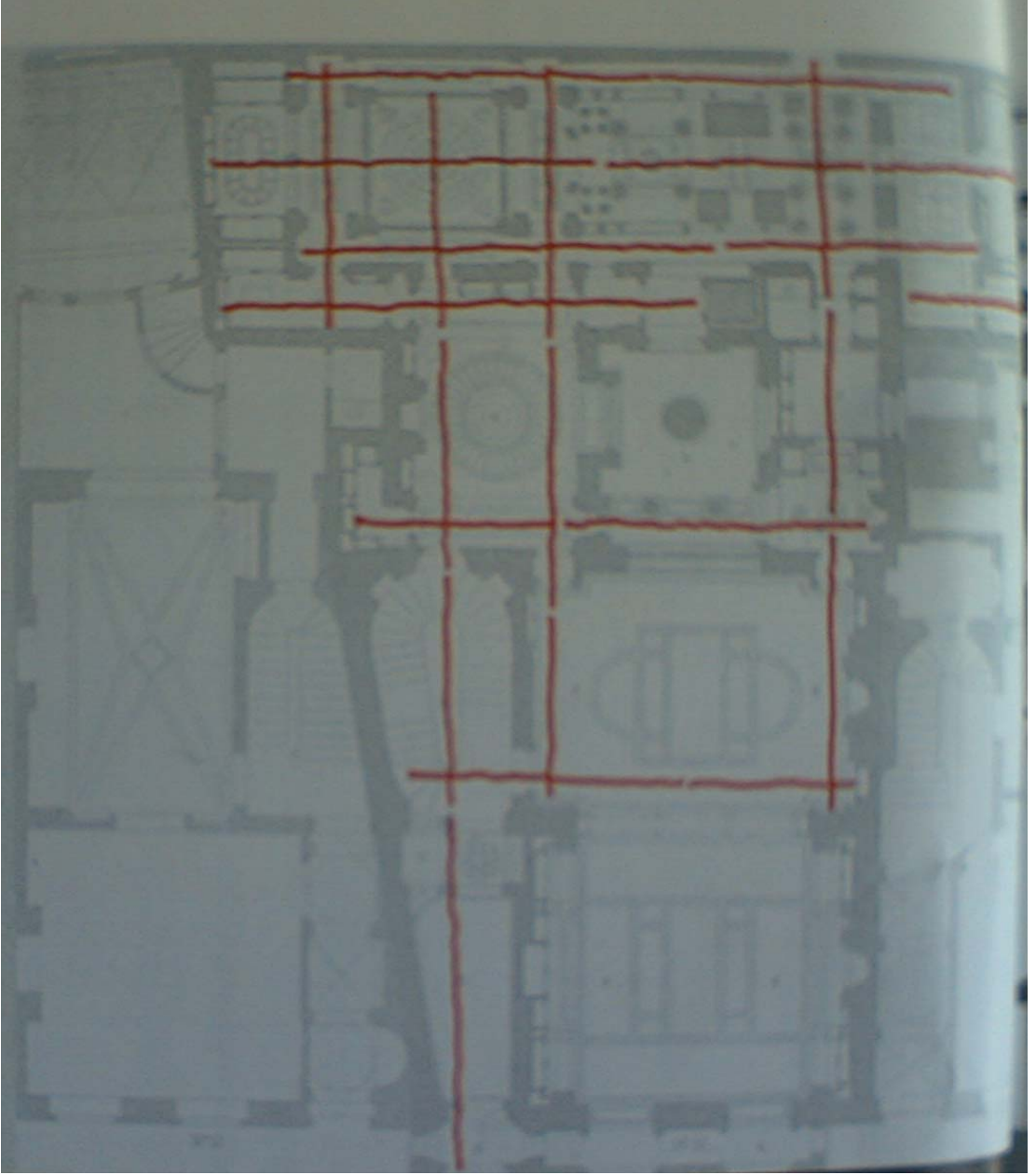

Foto 42- Giriş kat planı, odaların birbirine geçişini gösteren gömülü akslar kırmızıyla gösterilmiştir. (Mac Cormack-Meier-Moneo-Navarro)

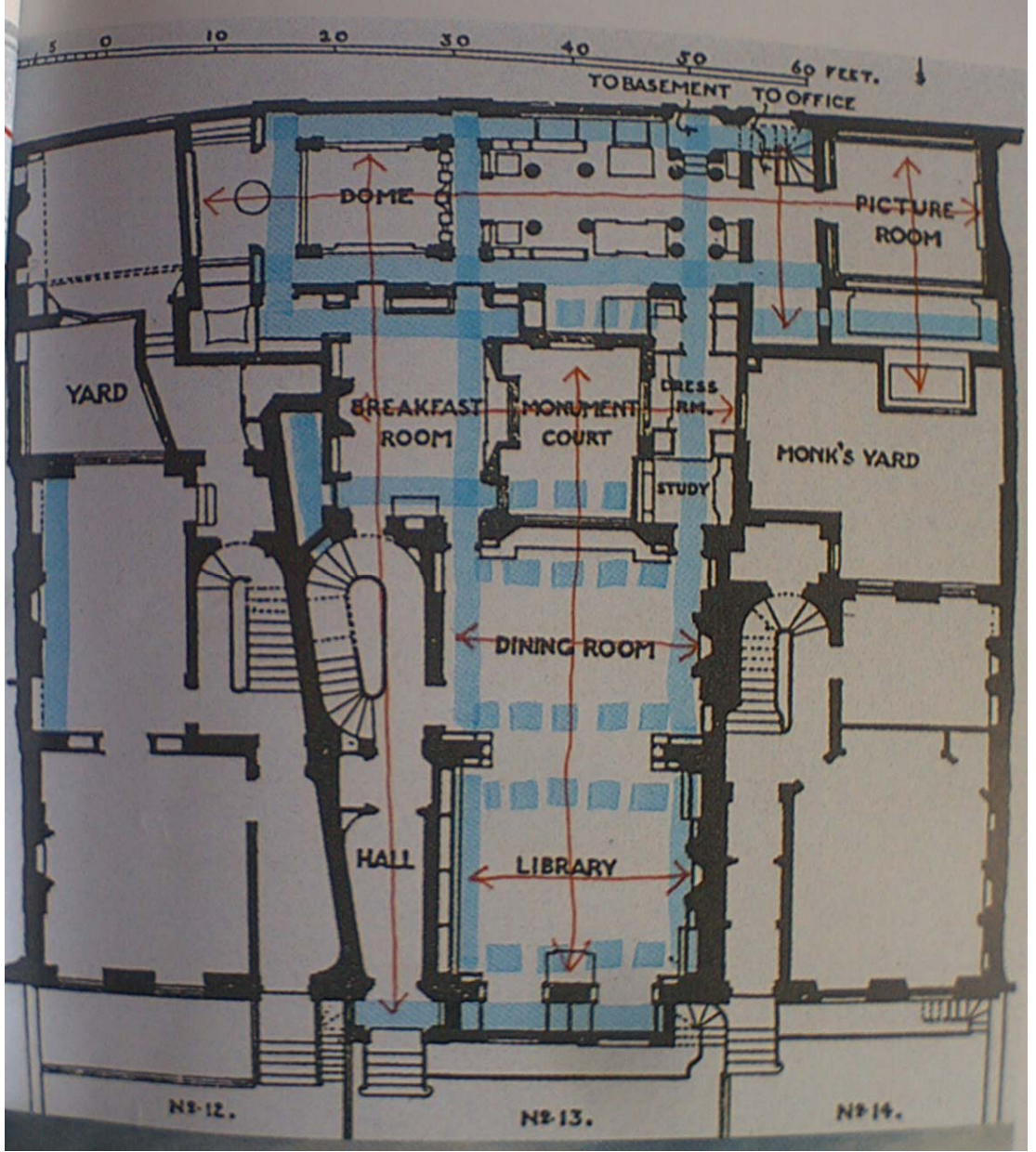

Foto 43- Giriş kat planı, kırmızı akşlar odaların birbirine geçişini ve mavi akşlar tepe aydınlatmalarının sanal akşları göstermektedir. (Mac Cormack-Meier-Moneo-Navarro)

5.1. CEPHE

Foto 44- Sir John Soane cephe görünüm (www.greatbuildingsonline.com)

Sir John Museum'a yakından bakıldığında cephenin(Foto 44) sıra dışı karakteri ve itina gösterilmiş bir çalışmanın varlığı anlaşılır. Havada asılı gibi duran kolon başlıkları bu evin sıradan bir Londra şehir evi olmadığını ipucunu verir. Portland taşından(Foto 45), dışa çıkıntı yapan bölüm, kararmış tuğla taşlı evlerle çevrili Lincoln's Inn Field'in gururu olarak ayakta dikilir¹⁴³.

¹⁴³ <http://dacarc.wordpress.com/2008/11/02/sir-john-soane-architect-archeologist-explorer/>

Foto 45- Portland Taşı kaplı dışa çıkıntılı orta cephe. (Fotoğraf Meltem Giray)

Soane bitişik üç daireyi birbirinden ayırmak için, ana eksen üzerinde, balkonlarla çevrelenmiş bir üst yapı ile doruğa ulaşmış dışa çıkıntılı orta cephede Portland Taşı(Foto 45) kullanılmıştır¹⁴⁴. Dışa çıkıntı yapan bu orta bölüm, iki sıra yuvarlak kemerli katın ana eksenden uzatılması ile taçlanmıştır(Foto 47-48). Balkonlardaki Athena Erechtheion karyalitlerinin (kadın heykeli şeklinde sütun) kopyaları(Foto 46), oğulları yüzünden yaşadığı hayal kırıklığının sonucu olarak 1810 yılında sattığı kır evi Pitzhanger Manor'un ön cephesine bir göndermedir¹⁴⁵. Binanın taş merkez tasarımı, bina nizamlarını bozduğu gerekçesi ile lokal mimar Mr. Kinnard tarafından eleştirilmiştir. Soane ancak bir arkadaşının yardımı ile tasarımını muhafaza edebilmiştir¹⁴⁶. Cephede, giriş kat ve birinci katın yuvarlak kemerli pencere arasına konurmuş sütun başları ilginç bir görüntü arz eder(Foto 48). Dış cephede kendini gösteren bu karyalitler(Foto 46) ve Yunan süslemeleri Soane'un plastik motiflere olan ilgisinin bir kanıtıdır¹⁴⁷.

¹⁴⁴ Knox, Tim., a.g.e, s.46

¹⁴⁵ Schumann-Bacia, a.g.e, s. 192

¹⁴⁶ Schumann-Bacia, a.g.e, s. 192

¹⁴⁷ Knox, Tim., a.g.e, s.49

Foto 46- Balkonlardaki Athena Erechtheion karyatitleri (kadın heykeli şeklinde sütun)
(Fotoğraf Meltem Giray)

Foto 47- Cephe detay. (Fotoğraf Meltem Giray)

Foto 48- Cephe detay (Fotoğraf Meltem Giray)

5.2. İÇ MEKÂN

Dış cephede hissedilen bu farklılığa rağmen hala iç mekânın sıra dışı dünyasını kavramak mümkün değildir. Soane'un düşüncesi tamamen üç boyutludur(Foto 49). Müze ile ilgili temel şey, dekorasyonun çoğunun hayli iyi olmasına karşın, dekorasyon ya da kat planları değil durmadan her yönde şekillenmiş biçimlenmiş mekânın kendisidir(Foto 49). Soane'da düz tavanlar yoktur; zarif tonozlar, alçak kubbeler, üst katlara açıklıklar, bacalar, kemerler, tavan pencereleri vardır. Soane için dört duvar diye bir şey yoktur; mekân yaşar ve sürekli hareket halindedir; asla sınırlandırılmamış ve kontrol dışına çıkmamıştır(Foto 50)¹⁴⁸.

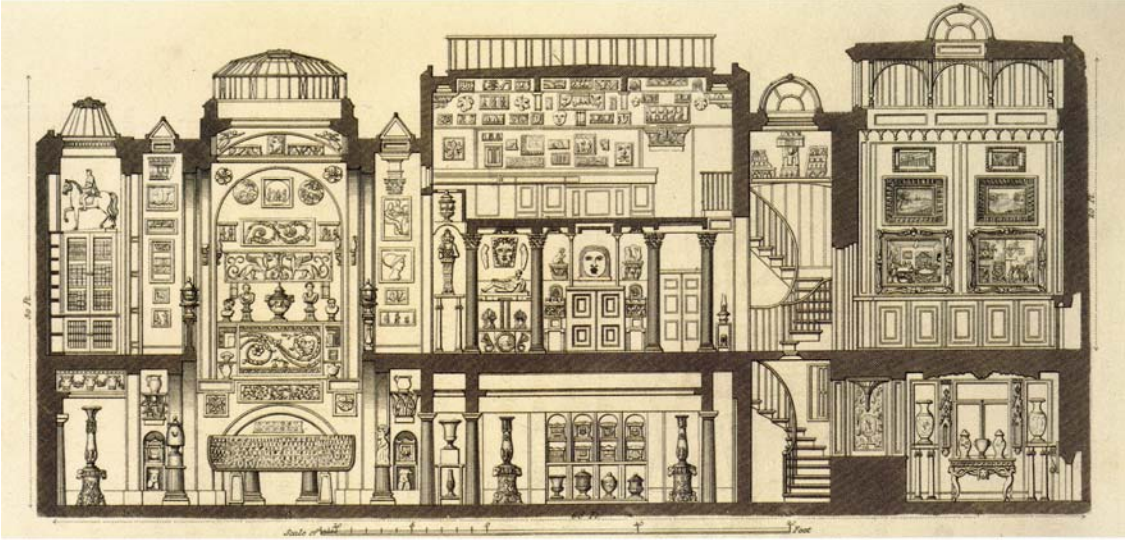

Foto 49- Sir John Soane Müzesi Kesit (Tim Knox)

¹⁴⁸ <http://www.nytimes.com/1987/04/26/arts/architecture-view-his-home-was-his-museum.html?sec=&spon=>

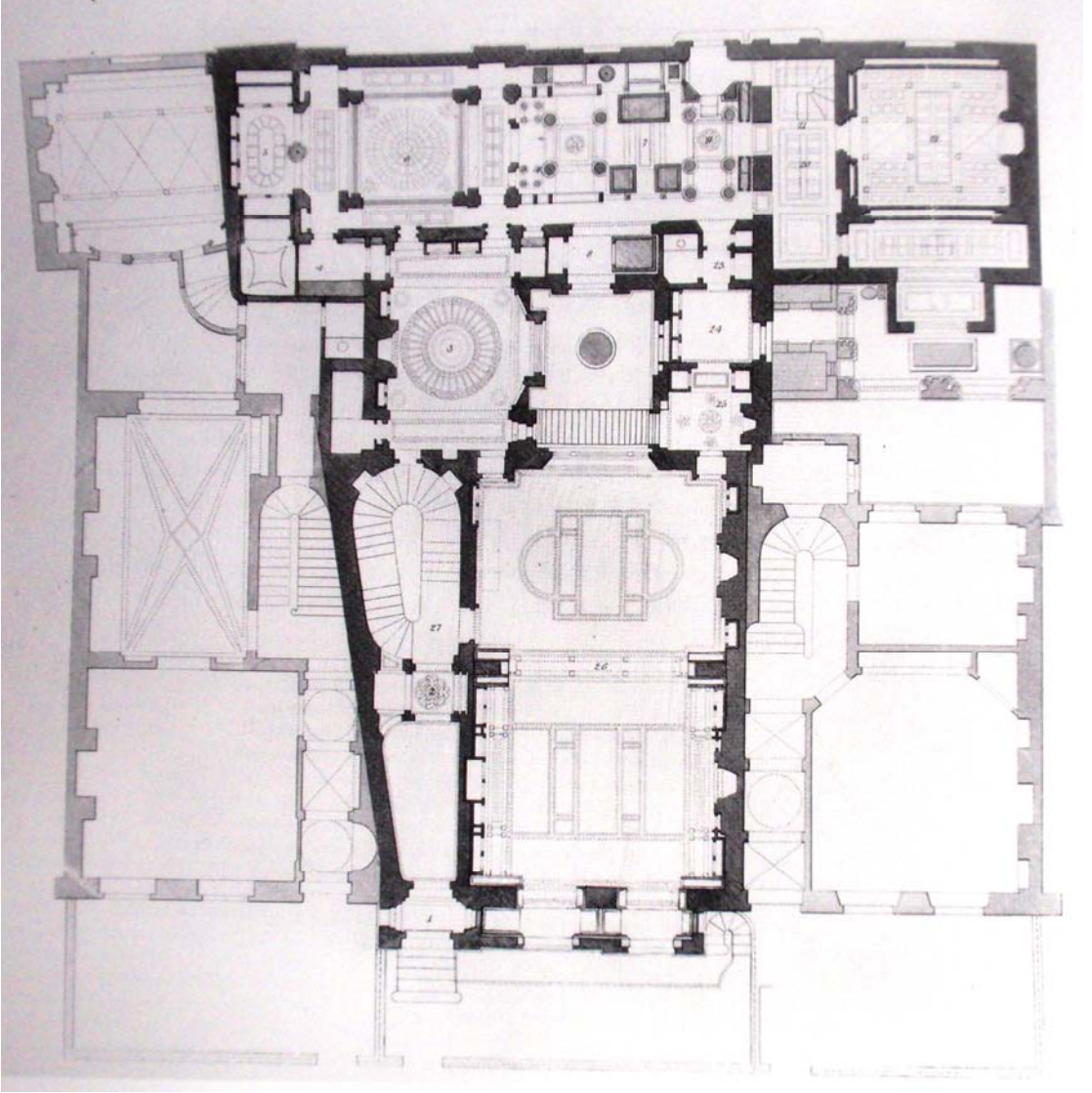

Foto 50- Jir John Soane Müzesi, giriş kat planı, mimarın kendi gravürü (Tim Knox)

Bodrum ve giriş kat dışında iki kattan oluşan müze binasına, iki yanındaki binalardan da dâhil olan bölümler vardır. Bunlar No:12 deki Resim Odası, No:14'ki Hogart resimlerinin de bulunduğu diğer bir resim galerisi ile Kolonad, Keşişler avlusu ve

Keşiler Salonu olarak adlandırılan bölümlerdir. Müze binası içinde Soane, konferanslarında da bahsettiği, Yunan yapılarına dönüştürme ve Gotik ışık efektlerini tanıtmaya prensiplerinin bir parçası olarak, yıldız tonozlar ve koridorlara açılan yüksek arkatlarla gotik bir atmosfer yaratmıştır. Bu Gotik Atmosfer, Bodrum katında müzenin arkasında yer alan ve Kubbe bölümü olarak adlandırılan, William Pitt'in heykelinin bulunduğu bölümün üzerindeki aydınlık kubbede doruğa ulaşmıştır ¹⁴⁹.

Müzenin odalarında dolaştıkça Soane'un, mimari hilelerinin derinlerine inmekten hoşlandığını anlarız ¹⁵⁰. Örneğin, Aynalar(Foto 53), mekânı genişletmek, koleksiyonu daha büyük göstermek ve gözü yanıltmak için tüm eve yayılmış ve tavanlar tonoz, kubbe ve tavan pencereleri ile süslenmiştir. Soane Müzesinde çeşitli boyutlarda ve şekillerde (düz ve dışbükey)(Foto 51) kullanılan aynalar, Soane'un gerçek mekâna diğer boyutlar ekleyerek oluşturduğu mekân illüzyonları(Foto 54-55) üzerinde çok büyük bir öneme sahiptir(Foto 52-53). Çoğunlukla giriş katında kullanılmış olan aynalar, bir yandan ilave dış mekânları odaya dâhil ederken bir yandan da çift veya daha fazla boyutlar yaratır(Foto 51). Yine aynalar, ışığın doğrudan müze içine yayılmasını sağladığı gibi sergilenen nesnelere birçok farklı açıdan görmemizi sağlarlar(Foto 51-52-53) ¹⁵¹.

¹⁴⁹ Schumann-Bacia, a.g.e, s. 192

¹⁵⁰ Knox, Tim., a.g.e, s.51

¹⁵¹ <http://www.lucindart.info/DNN/ArtHistory/SirJohnSoaneMuseum/tabid/158/Default.aspx>

Foto 51- Giriş kat kütüphanedeki ayna. (Fotoğraf Meltem Giray)

Foto 52- Giriş kat kütüphane odası detay
(http://www.chasmiller.net/images/540_SJSM_006_-_Dining_Room_with_portrait.jpg)

Foto 53- Giriş kat yemek odası. (http://www.chasmiller.net/images/540_SJSM_006_-_Dining_Room_with_portrait.jpg)

Foto 54- Giriş kat küçük kahvaltı odası (Maccormac, Meier, Moneo, Navarro)

Sir John Soane'un müzesi, sergilediği eserler bakımından önemli bir mimari müze olmasının yanı sıra, günümüzde bile ilham kaynağı olan mimari anlayışı, klasik motiflerle modern unsurların bir arada sergilenmesinden doğan eklektikliği, gezenleri

içine çeken odaları, koridorları, ışık kaynaklarının mükemmel kullanımı, ilginç tonoz teknikleri ve kubbe sistemleri ile ait olduğu dönemin ötesine geçmektedir. Müze 19.yy.ın ağırbaşlı Neoklasizmi'nin ortasında daha az devrimci olamazdı¹⁵².

5.3. GİRİŞ KAT PLANI

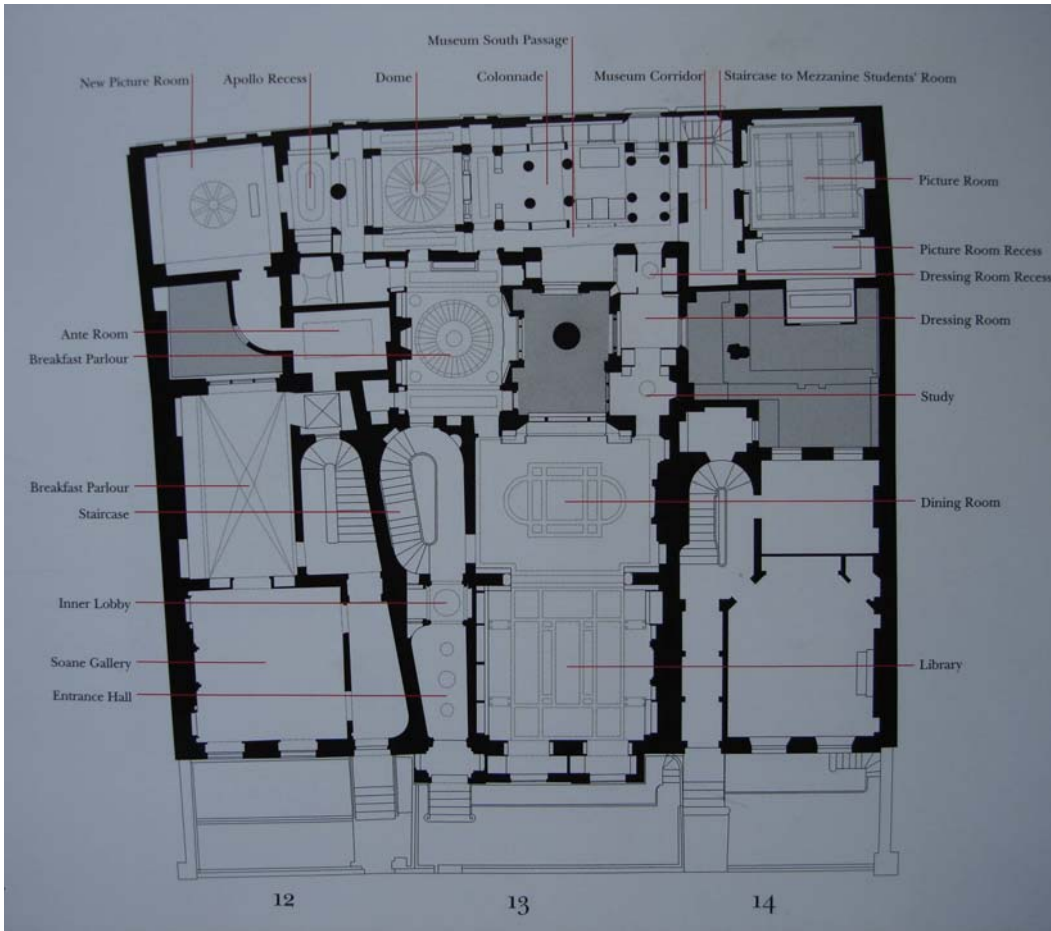

Foto 55 – Giriş kat planı (Tim Knox)

¹⁵² <http://www.nytimes.com/1987/04/26/arts/architecture-view-his-home-was-his-museum.html?sec=&spon=>

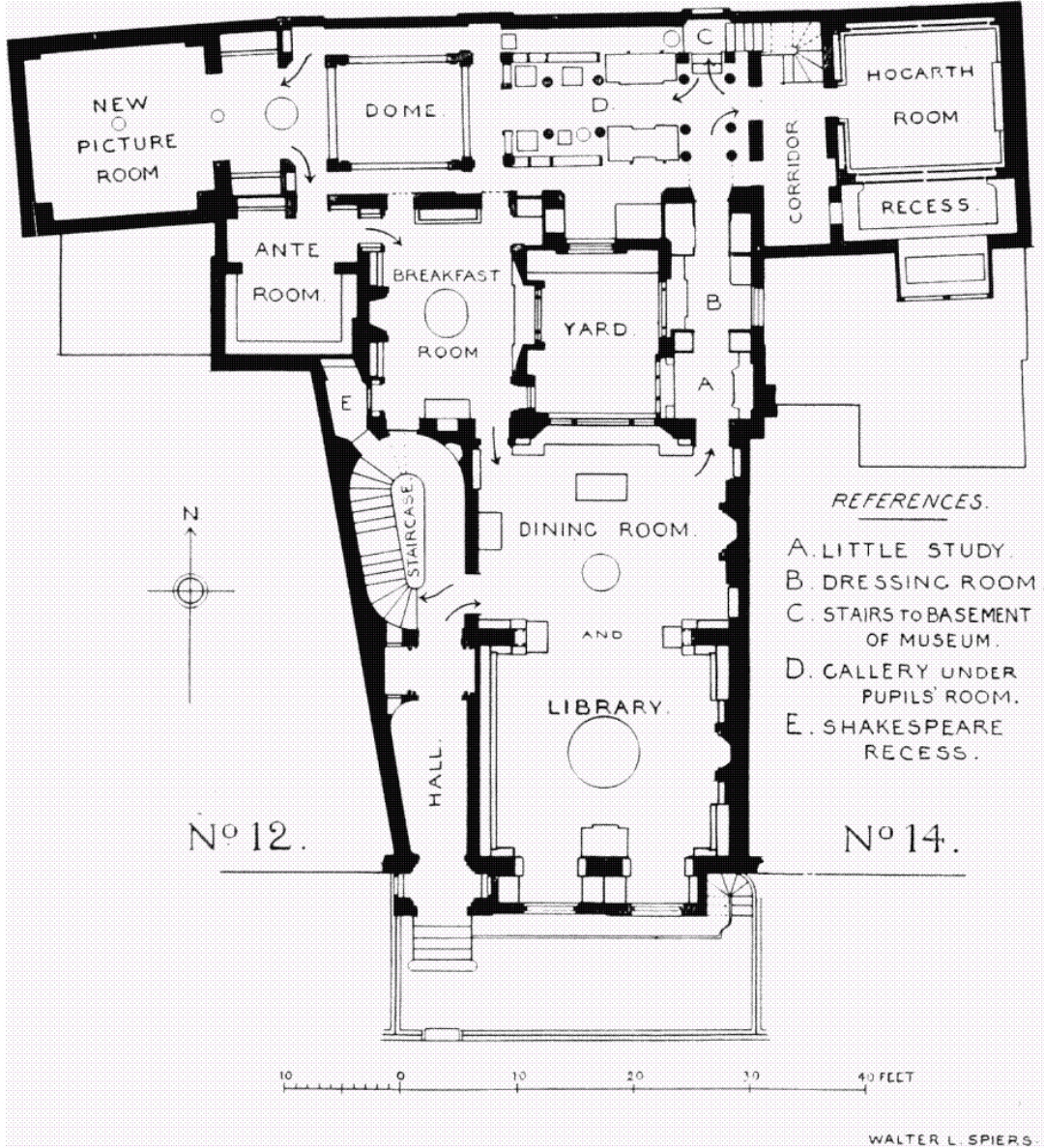

Foto 56- Walter L. Spears, Giriş Kat Planı
([http://www.british-history.ac.uk/image.aspx?compid=74176&filename=figure0752-013.gif&pubid=752 /](http://www.british-history.ac.uk/image.aspx?compid=74176&filename=figure0752-013.gif&pubid=752/))

Soane Müzesine, No:13' ten, girilir ve giriş holü karşılar(Foto 56-57). Giriş holünün takip ettiği aksta iç lobi ve merdiven kovası yer alır. Merdiven kovasının doğusundan

geçişin sağlandığı, yemek odası ve kütüphane, mekan akışını gerçekleştiren geçişliliği ile No:13 ün ön cephesindeki pencereye ulaşır. Yemek odasından, müzenin kuzeyine bakıldığı zaman, yemek odasının orta aksı doğrultusunda yerleştirilmiş “iç avlu” ile karşılaşılır. İç avlunun, doğusuna ve batısına, avluya göre simetrik yerleştirilmiş iki mekan tanımlanır. Bu mekanlardan ilki, avlunun batısında kalan küçük kahvaltı odasıdır. İkincisi ise avlunun doğusunda yer alan, çalışma ve giyim odalarıdır. İç avlu'nun kuzeyine doğru ilerlenildiği zaman, ev-yaşam mekanlarından uzaklaşılır ve yapının müze kimliği ile karşılaşılır(Foto 56-57).

İç avlunun bitimini belirleyen paralel koridor, yatay ve yan yana dizilmiş olan, müze olarak tasarlanan, mekanlar zincirini yatay bağlamaktadır. No 12-13 ve 14'ün kuzey sınırını çizen, batıdan doğuya yanyana dizilmiş mekanların sırası ise; yeni resim odası, apollo oyuğu, kubbe, kolonad, ana koridorun dik uzantısı olan doğu koridoru ve resim odasıdır. Doğu koridorunu sonlandıran yapı ise merdiven kovanıdır. Giriş ve zemin arsında mekan akışını sağlayan mimari yapıdır(Foto 55-56).

5.3.1. ÖN HOL, İÇ LOBİ VE MERDİVEN KOVASI (ENTERANCE HALL, INNER LOBY AND STAIRCASE)

Karanlık ve dar görünen giriş holünün koyu renkli duvarları emitasyon somaki taşıyla renklendirilmiştir(Foto 57). Havada asılı olan dekoratif objeler bu mekana egemendir. İç lobideki kemer Roma'daki Mars Tapınağının kolonad sisteminin etkisini taşır. Soane gününde sıradan ziyaretçiler ve basın mensupları bu lobide beklerler ve yüksek arkalıklı sofalarda otururlar. Görkemli çıkması ve ışığıyla merdiven 13. Numaranın en sıradışı bölümüdür. Siena mermerini hatırlatan sarıya boyanmış duvarları ve dökme demir parmaklıklarıyla bizi en üyukarada mutfağa ve Bodrum Katta da servis odasına ulaştırır(Foto 58-59-60)¹⁵³.

¹⁵³ T. Knox., a.g.e., s.51

Foto 57- 1825 yılında Lincoln's Inn Fields 13 Numaralı Ev'in giriş, ön hol görünümü.
(Tim Knox)

Foto 58- Giriş kat iç avlu (Tim Knox)

Foto-59 Üst kata çıkan merdivenler (Tim Knox)

Foto 60- Giriş kat merdiven kovası (Tim Knox)

5.3.2. YEMEK ODASI VE KÜTÜPHANE (DİNİNG ROOM AND LİBRARY)

John Soane'un misafirlerini ağırladığı ve yaklaşık 7000 civarındaki kitabı için kullandığı kütüphane ve yemek odasında Pompei Kırmızısı kullanmıştır. Bu muhteşem kırmızının kaynağını mimarın Pompei'de ziyaret ettiği kazı yerlerine bağlamak yanlış olmaz. Bu iki odayı mimar, ince metal ayaklar üzerine oturan dilimli kemerlerle birbirinden ayırmıştır. Kırmızı duvar boyaları üzerinde kullandığı yeşil frizler son derece tezat ama bir o kadar çarpıcı bir görüntü ortaya koyar. Kütüphane kısmındaki Henry Holland tarafından yapılan tavan resmi 1832 yılında yerleştirilmiştir¹⁵⁴. (Foto 61-63)

Şömine rafi üzerinde mimarın olgun yaşına ait bir portre resmi bulunmaktadır. Yine mimar, bu odalarda, kitaplığın üstüne ve sergilenen eserlerin yakınına koyduğu aynalarla, ince uzun mekânı genişletmek için mükemmel bir çözüm bulmuştur. Yemek Odasında, iç avlu'nun manzarasını yansıtmak için, aynalar pencerelerin yanındaki bölümlere yerleştirilmiştir¹⁵⁵. (Foto 62-64-65-66)

¹⁵⁴ <http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

¹⁵⁵ <http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

Foto 61- Giriş kat Kütüphane (Tim Knox)

Foto 62- Giriş kat kütüphane ve yemek odası (Tim Knox)

Foto 63- Giriş kat kütüphane (Tim Knox)

Foto 64- Giriş kat kütüphane (Fotoğraf Meltem Giray)

Foto 65- Giriş kat kütüphane

Foto 66- Giriş kat kütüphane

(<http://soane.org.uk/library/images/library2.jpg>)

**5.3.3. KAHLVALTI ODASI
(BREAKFAST ROOM)**

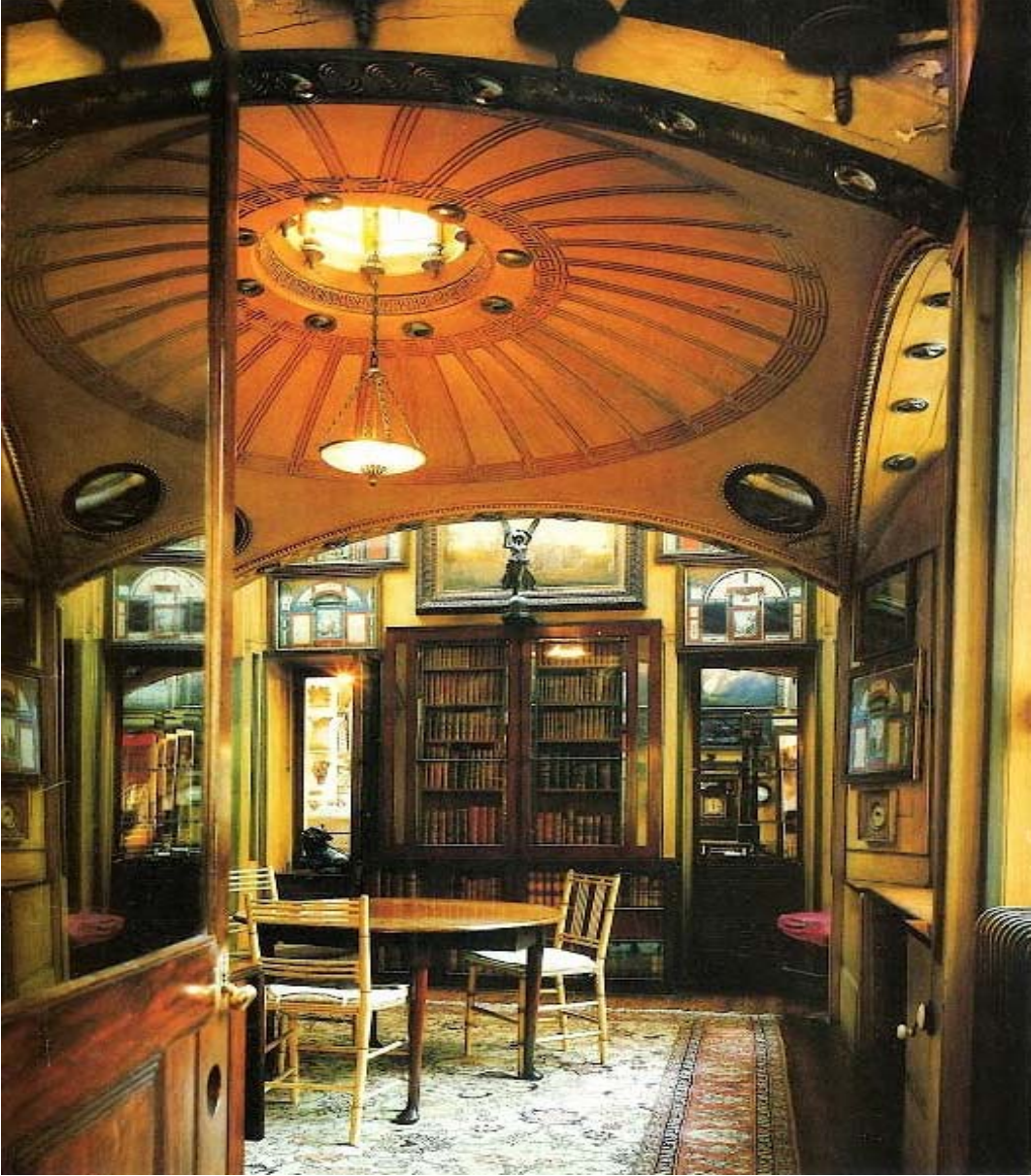

Foto 67- Giriş kat kahvaltı odası (Tim Knox)

Sir John Soane'un müze evindeki belki de en hayranlık uyandıracak odalarından biridir. Breakfast Room tasarımı bir mucize gibidir(Foto 67). Mimar, kubbeli ve küçük pencerele bir tavan ile aksi halde karanlık olacak odada ışığı bu sayede maksimuma çıkarmıştır (Foto 67-69-70-71). Odayla ilgili bir diğerk olağanüstülük mimarın şömine etrafına, kemer içlerine, kubbeyi taşıyan pandantiflerin dört köşesine dışbükey aynalar yerleştirilmiş olmasıdır¹⁵⁶(Foto 68-69-70-71). Kısaca oda neredeyse ayna ile kaplanmıştır. Yerleştiriliş biçimi ile tasarım harikası olan bu aynalar ışığı yansıtmaya hizmet etmesinin yanında göze de hitap ederler. Kubbeli oda, çarpıcı ayna kullanımı, güçlü renkler ve itinalı oyma detayları ile kuvvetli bir tezat oluşturur¹⁵⁷. Odanın siyah mermerden şöminesinin tasarımı yine Soane'a aittir(Foto 68)¹⁵⁸.

¹⁵⁶ <http://thepeakofchic.blogspot.com/2008/03/soane-mystique.html>

¹⁵⁷ <http://www.timetravel-britain.com/articles/london/soane.shtml>

¹⁵⁸ <http://www.timetravel-britain.com/articles/london/soane.shtml>

Foto 68- Kahvaltı odası. (Tim Knox)

Foto 69- Kahvaltı odası (Tim Knox)

Foto 70- Kahvaltı odası kubbe ışıklık detayı. (Tim Knox)

Foto 71- Kahvaltı odası kubbe görünüm.
(<http://www.arttours.com.tw/images/photos/Breakfast-Room-inside-Sir-John-Soanes-House.jpg>)

Foto 72- Kahvaltı odası gravür(Sir John Soane)

5.3.4. İÇ AVLU (MONUMENT COURT)

13 Numaralı dairenin merkezinde ve müzenin kalbinde yer alan anıtsal avlu(monument court), iç mekanın doğal aydınlatmasını sağlayan önemli bir bölümdür(Foto 74). Bu avludan açılan dört pencere, yemek odası, kahvaltı odası , çalışma odası ve kolonad galerisini doğal ışıkla aydınlatır. Marakeş ten kıralityet anıt mezarlığından getirilmiş orjinal, fas sütün başlığı bu bölüme özel bir anlam kazandırır¹⁵⁹. (Foto 73-75)

Foto 73 - İç Avlu (Tim Knox)

¹⁵⁹ T.Knox, a.g.e, s:63

Foto 74- İç avlu (Tim Knox)

Foto 75- Fas'a ait Başlık (Tim Knox)

5.3.5. ÇALIŞMA VE GİYİNME ODASI (STUDY & DRESSING ROOM)

Dar ve sıkıcı bir koridor olarak yemek odasından kolonadlı bölümüne kadar uzanan, avlunun doğusunda yer alan geçit, çalışma ve giyinme odası olarak, Sir John Soane tarafından yeniden değerlendirilmiştir. Tepe ışıklığı ile yukarıdan doğal ışıkla aydınlatılan mekanda sarı tepe camı kullanılarak sıcak bir atmosfer sağlanmıştır. Işık küçük venedik perdeleriyle(dwarf venetian blinds) kontrol altına alınmıştır. Bu küçük mekanda bulunan şöminenin ısıttığı hava, sıcak havanın yükselmesiyle merkezi ısıtma sistemi gibi çalışarak, tavadaki deliklerden müze içinde sirkülasyon yapar¹⁶⁰. (Foto 76)

Duvarlara yerleştirilen küçük raflarda, Soane'ın eski ortağı olan, Henry Holand tarafından Romadan satın alınmış, Roma dönemine ait antik mermer mimari dekorasyon eserleri yer alır. Orta avluya açılan pencerelerin önüne yerleştirilen, yalnızca dizlerin sığabileceği küçük masa mektup yazmak için kullanılmaktadır¹⁶¹. (Foto 76)

¹⁶⁰ T. Knox, a.g.e, s:60

¹⁶¹ T. Knox, a.e., s:60

Foto 76- Çalışma odası (Tim Knox)

Giyinme odası ise küçük bir eviyesi olan, Soane'ın toplantılardan önce üstünü başını düzeltmek için tasarladığı ve kullandığı mekandır. Bu mekan yukarıdan kubbe şeklinde bir tepe açıklığı ile aydınlatılmaktadır. Mekandan iç avlu izlenebilmektedir, duvarlarında ise Soane'ın; 1778'de Roma' da, İrlanda- Derry baş piskopos'u için çizdiği resimler yer almaktadır¹⁶². (Foto 77)

Foto 77- Giyinme odası (Tim Knox)

¹⁶² T. Knox, a.g.e., s:63

5.3.6. KOLONAD (COLLONADE)

Foto 78- Kolonad(Tim Knox)

Dar bir kapı, kolonad bölümüne açılır. Kolonlarla dolu galeri, alçı heykeller ve mimari donatılarla doludur. Ahşap mutfak dolaplarına benzer dolaplar vardır.(Foto 78) Bu dolaplar, merkezi geçit yolunun her iki tarafında ‘Sıralı Sütun Dizisi’nin alt kısmında

bulunmaktadır. Dolap kapakları, ünlü mimar Willam Kent'in karakteristik stilini yansıtır. Kapaklar büyük bir olasılıkla 'Walpole Evi'nden gelmiş olabilir¹⁶³. Bu dolaplar, Sir John Soane tarafından 1833' de edinilen, Robert ve James Adams'ın ellidört birim çizimini içermektedir¹⁶⁴. Kolonad olarak adlandırılan bu bölüm, kemerler ve sütun sıralarının yer aldığı koridorların neredeyse her santimi değerlendirilmiştir. Erectheion frizinden bir kadın torsosu, Aesculapius'un mermer bir heykeli, bir kaide üstünde duran Efes Diana'sı gibi parçalarla donatılmıştır¹⁶⁵.

Her ne kadar restoresi yarım kalmış olsa da, ahşap antik Roma adaptasyonu idol figür, Efes'teki Artemis Tapınağı'nda durduğuna inanılan Artemis Heykeli müzenin en değerli yapıtlarından birisidir. Efes Artemis'i ve ya Efes Diana'sı olarak adlandırılan bu heykel mermerden yapılmıştır. (Foto 78-79-80) Antik mermer torso iyi korunmuş fakat eller, yüz ve ayaklar siyah mermerle restore edilmiştir¹⁶⁶.(Foto 80-81)

¹⁶³ <http://www.hinduonnet.com/mag/2007//06/17/stories/2007061750080200>

¹⁶⁴ T. Knox, a.g.e., s:66

¹⁶⁵ <http://www.hinduonnet.com/mag/2007//06/17/stories/2007061750080200>

¹⁶⁶ <http://www.hinduonnet.com/mag/2007//06/17/stories/2007061750080200>

Foto 79- Tanrıça Diana heykeli (Tim Knox)

Foto 80- Artemis heykeli(Tim Knox)

Foto 81- Herculles Hesperides heykeli(Tim Knox)

5.3.7. KUBBE (DOME)

Foto 82- Kubbe

Bodrum Kattan başlayarak, giriş katında da devam eden kubbe, camdan yapılmış konik bir örtü sistemiyle doğal ışığı içeri almaktadır¹⁶⁷. Yükseklik boyunca ışık tribünü oluşturan Soane, merkez odaklı ışık hüzmeleriyle seçkin antikalarını gün ışığında sergilemektedir. Bu konik tepe camından süzülen ışık, büstlerin üzerinden aşama aşama

¹⁶⁷ T. Knox, a.g.e. s:114

yayılarak, antikalar ve relieflerin boşlukta yükseliyor gibi görünmelerini sağlıyor. Kemerlerin ayaklarında ve kubbe eteğinde ise, tünemiş gibi duran bir çok obje asılıdır¹⁶⁸. (Foto 82)

Ayrıca, kubbeden gelen ışığı sevimli bir şekilde destekleyen, sarı camlı tepe ışıkları mevcuttur. Soane'ın arkadaşı şair Barbara Holand' a göre, 'Işığın ve rengin enfes dağılımı, keşfedilemeyen kaynaklardan enfes hüzmeler akıtıyor ve ortamda büyümlü bir atmosfer yaratıyor. Böylece müze baştan sona, sadece ışığın albenisiyle diyalog kuruyor, ki bu ışık heykellerin çıplaklığını, yalınlığını örterek heykelleri giydiriyor¹⁶⁹. (Foto 82-83-84-85-86-87-88)

Müzenin arkasında yer alan Kubbe(Dome), üst katta, kolon dizileri Acropolis'den bir kadın torsosu ve Apollo Belvedere'nin (Foto 83) doğal boyutlarında bir dökümü de dâhil olmak üzere, mermerler, farklı Yunan ve Roma kalıntılarından kurtarılan alçılarla süslenmiştir. Soane'un büstü ise bir mimardan çok bir Roma senatörü gibi odaya başkanlık eder. Kubbe bölümündeki klasik büstlerin düzenlenişi, ölü küllerinin saklandığı vazolar, mimari ve heykel parçaları, büyük olasılıkla, Pirenasi'nin Roma

¹⁶⁸T. Knox, a.g.e. s:114

¹⁶⁹T. Knox, a.e., s:114

kalıntılarının dramatik sahnelerini gösteren gravürlerinden ilham alınarak yerleştirilmiştir ¹⁷⁰.(Foto 83-85)

Kubbe alanını karşısındaki görünümüne baktığımızda, 1837 yılında açıklanan envanter defterleri Soane'nın evine giren sanat eseri sayısında önemli bir artış olduğunu kanıtlamaktadır. Soane müzeye yeni gelen eşyalarla çok gurur duyuyordu. Sadece Apollo Belvedere Heykeli değil (Foto 83) , aynı zamanda düşünülmüş ve yüksek ideal form ve güzelliğe dair, Elgin'in mermer heykel koleksiyonu gibi son derece önemli örnekler vardı. Ama bu toplama gelip eklenen özel versiyonun çekiciliği, İngiliz mimari tarihinin önemli anahtarlarından biri olmasından kaynaklanmaktadır¹⁷¹. (Foto 84-85)

¹⁷⁰<http://www.hinduonnet.com/thehindu/thscrip/print.pl?file=2007061750080200.htm&date=2007/06/17/&prd=mag&Htm>

¹⁷¹<http://www.hinduonnet.com/thehindu/thscrip/print.pl?file=2007061750080200.htm&date=2007/06/17/&prd=mag&Htm>

Foto 83- Apollo Belvedere heykeli(Tim Knox)

Foto 84- Kubbe bölümü, Sir Francis Chantry büstü(Tim Knox)

Foto 85- Kubbe bölümü (Tim Knox)

Foto 86- Kubbe bölümü kuzey cephesi(Tim Knox)

Foto 87- Kubbe bölümü, Sir Francis Chantery büstü(Tim Knox)

Foto 88-Kubbe bölümü heykel detayı(Tim Knox)

Foto 89- Roma Bst, kubbeden gelen doğal ışığıın etkisiyle(Tim Knox)

5.3.8. MÜZE KORİDORU (THE MUSEUM CORRIDOR)

Müze koridoru, içinden resim odasına geçiş yapan bir oda gibi servis yapar. İç içe geçen bu iki mekan, Sir John Soane'ın, 1824' te mekanı genişletmek için komşu evi almasıyla hayat bulur. Müzede daha fazla sergi alanı yaratırlar. Koridor yer döşemesinde kullanılan, açıklıklı demir örtü, Bodrum Katın aydınlatılmasında fayda sağlar¹⁷².

Koridorda, tepe pencereleri sarı camla kaplanmıştır ve mekana doğal ışığı sarı ışık olarak yansıtmaktadır. Soane'ın düşüncesine göre “altın ışık”(golden light), '*Lumiere Mystérieuse*', yani 'gizemli ışık' tır. Çünkü , Soane, sarı ışık renginin, alçı çalışılmış modellerin görünümüne değer kattığını düşünmektedir¹⁷³.

Fotoğraf bulunmadan önce, alçı çalışma modelleri, mimari detayları çoğaltmanın en başarılı yoluydu ve öğrenimde en verimli sonuçlara ulaştırıyordu. Bu koridor da ziyaretçileri alt kattaki çalışma odasına ulaştırıyordu.¹⁷⁴

¹⁷² T. Knox, a.g.e., s: 74

¹⁷³ T. Knox, a.e., s: 74

¹⁷⁴ T. Knox, a.e., s: 74

Soane koleksiyonu, kendisinin satın aldığı ve ona hediye edilen oyelerden oluşmuştur. Oldukça ayrıntılı olan bu koleksiyon, Klasik, Gotik ve Mısır motiflerinin tüm detaylarını kapsamaktadır¹⁷⁵. (Foto 90-91-92)

Foto 90- Müze koridoru(Tim Knox)

¹⁷⁵ T. Knox, a.g.e., s: 74

Foto 91- Müze koridoru(Tim Knox)

Foto 92- Müze koridorundan Bodrum Kata inen merdiven(Tim Knox)

5.3.9. RESİM ODASI (THE PICTURE ROOM)

No: 14'ün kuzey bahçesinde yer alan, resim odası Soane'un mimari anlayışına bir kez daha hayran kalmamıza sebep olur. Ustalıkla tasarlanmış ve uygulanmış, açılabilir tepe pencereleriyle aydınlatılmaktadır.

Evin en sade odalarından biri olan bu küçük mekânda, açılıp kapanabilen bölmelerde sergilenen yüz civarında resim bulunmaktadır. Açılıp kapanabilen bölmeler sayesinde oda, üç katı büyüklüğündeki bir galerinin resim alma kapasitesine erişir(Foto 93). Bu düzenlemenin, bir diğer avantajı is resimlerin farklı açılardan görülmesini sağlamasıdır¹⁷⁶.(Foto 93-94-95-96) Menteşeli bu gizli bölmelerin ardında, Soane'ın resim odasının en büyük hazineleri, William Hogarth'ın iki ünlü serisi Seçimin Mizahı (Humours of an Election) ve Rake'in Yükselişi (The Rake's Progress) yer alır(Foto 99-100). Soane, aynı zamanda, açılabilir yada pratik olarak asılabilen panelleriyle, fazlasıyla gurur duymaktadır ki bu paneller, bir çok resmin sergilenmesini sağlamaktadır¹⁷⁷.

¹⁷⁶ T. Knox, a.g.e., s: 85

¹⁷⁷ T. Knox, a.e., s: 85

Soane mekanı, 1820 ve 1830' ları kapsayan; yarı Klasik ve yarı Gotik, resimlerle donatılmış bir sergi salonu haline getirmiştir. Özenle hazırlanmış, bakır raflar ve kızıl kahve özgün baskı makinaları ile karanlık bir mekanda, Soane, resimleri için görkemli bir kurgu yaratmıştır. Resim odasındaki duvarların alt kısımları zeytin yeşiline boyanmış, loş mekanda, resim çerçevelerini altın varaklı uygulamıştır¹⁷⁸. (Foto 93-94-97)

Foto 93-Resim odası(Tim Knox)

¹⁷⁸ T. Knox, a.e., s: 85

Foto 94- Resim odası açılır paneller (Tim Knox)

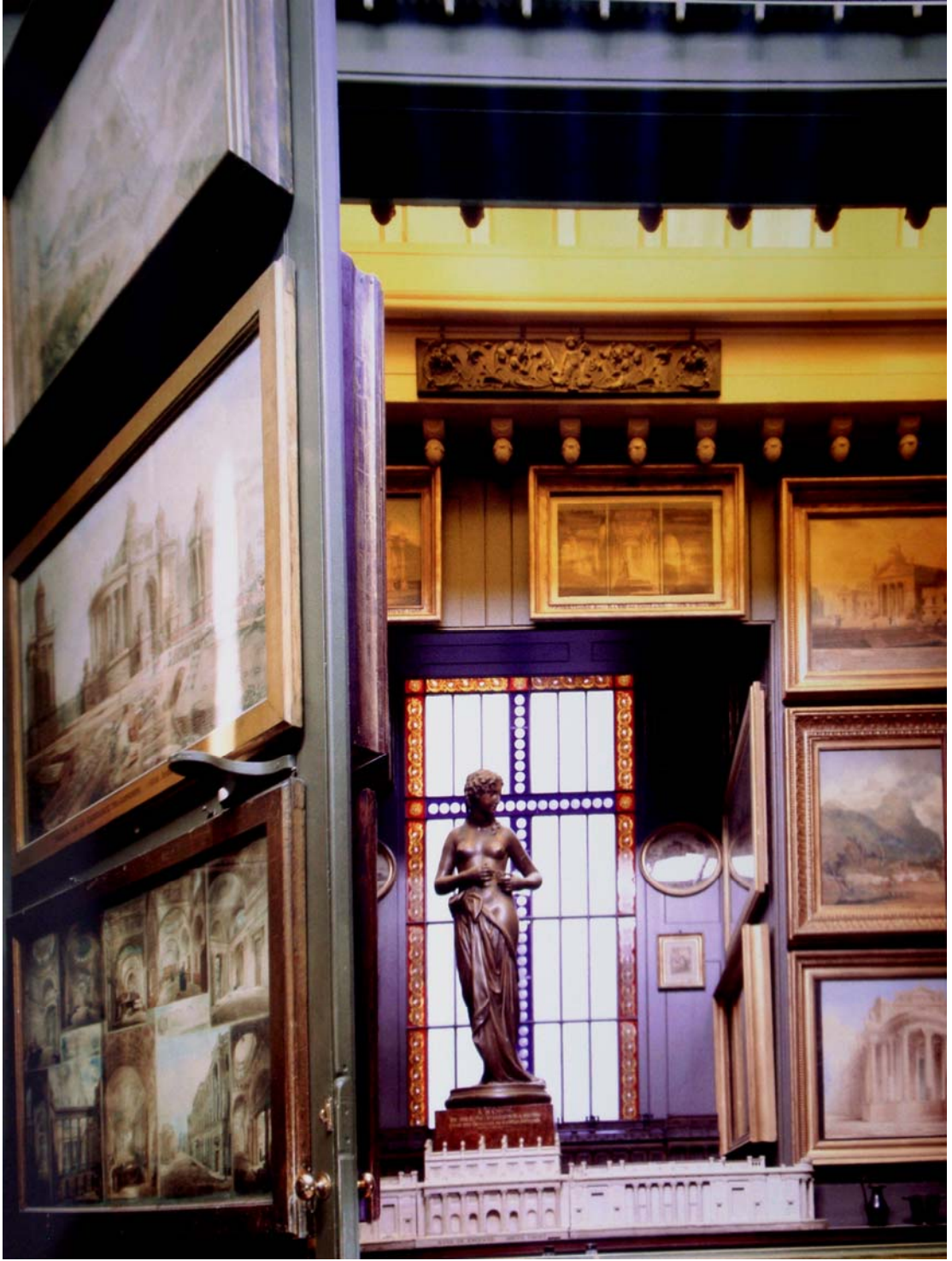

Foto 95- Resim odası(Tim Knox)

Foto 96- Açılabilir panel detayı

Foto 97-Bu illüstrasyon asılı tavan bölmesini gösteren, geç Gotik döneme ait yapı.

Foto 98- Açılabilir paneller(Tim Knox)

Foto 99- Hogart, A Rake's Progress(Tim Knox)

Foto 100- Hogart, A Rake's Progress, Sahne 3(Tim Knox)

Foto 101-Soane henüz mimarlı öğrencisiyken, Giovanni Piranesi (1720–1778) tarafından çizilen orijinal gravür serisi.

Foto 102-1831 yılında Royal Akademi’de sergilenen Turner’ın yağlı boya tablosunun detayı.

Foto 103- J.M.W.Turner tarafından yapılan (1775–1851) yıkık Chapter Evi'nden romantik bir manzara.

Foto 104- Thames nehrinden bir manzarayı gösteren, Augustos Wall Callcott'a ait yağıboya tablo (1799–1884).

5.3.10. RESİM ODASI DİNLENME MEKANI (PICTURE ROOM RECESS)

Resim dinlenme odası, Joseph Michele Gandy' nin özenle hazırlanmış suluboya tablolarıyla, Soane'ın mimarideki parlak başarısını ortaya çıkarmaktadır. Sarı tepe aydınlatmasının kullanıldığı küçük mekandaki ışık seviyesinin yüksek olması, bu küçük mekana geniş ve ferah bir atmosfer sağlamıştır. Odanın merkezinde, Sir Richard Westmacott'ın , *'Nymph unclasping her zone'* isimli heykeli bulunmaktadır. Mekanda ayrıca, Watteau'nun 'fete champetre', Gandy'nin bir çok eseri ve Turner'ın, dramatik bir dağ manzara resmi olan, *'St. Hugues Denouncing Vengeance on The Shepherd of Cormayer'* adlı eseri sergilenmektedir¹⁷⁹. (Foto 105)

¹⁷⁹ T. Knox, a.g.e. s: 93

Foto 105- Resim dinlenme odası(Tim Knox)

5.3.11. YENİ RESİM ODASI VE GİRİŞ KAT BEKLEME ODASI (NEW PICTURE ROOM AND GROUND FLOOR ANTE ROOM)

No:12' nin giriş katında en arkasındadır yer alır. 1890'da eklenmiştir. Hogarth'ın resimlerinin sergilendiği resim odasının, müzeye göre tam simetrisinde, kuzey batıda yer alır. Bu mekanda, Canaletto'nun üç önemli çalışması yer alır. Bunlar, ön planda Büyük Kanal'ın (Grand Canal) ışıldadığı daha arka planda ise Rialto manzarasının yer aldığı Canaletto tarafından yapılan üç büyüklü Venedik manzarasıdır¹⁸⁰. Yine aynı odada birçok Turner resimleri ile Pirene gravürleri yer alır¹⁸¹. (Foto 106-107-108)

Giriş kat bekleme odasını, bu isimsiz lobiyi, yarım daire şeklinde tavan penceriyle aydınlatılmaktadır. Cam rengi sarıdır. Mekan 1889-90 arasında James Wild tarafından genişletilmiştir ve fas dekorasyon elemanlarıyla donatılmıştır¹⁸². No:12 ye giriş veren bekleme odası, oda biçiminde bir koridor olarak tanımlanır. Koridorun kenarındaki demir korkuluktan eğilen ziyaretçilere, tam aşağıdaki, kasvetli katakompu görme fırsatı verir¹⁸³. Mekan çok değerli sanat eserlerini içeren küçük ama büyüleyici bir kap olarak tanımlanmıştır¹⁸⁴. Soane' ın, ünik düzenlemelerinden biridir. (Foto 109)

¹⁸⁰ <http://www.timetravel-britain.com/articles/london/soane.shtml>

¹⁸¹ <http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

¹⁸² T. Knox, a.g.e. s:120

¹⁸³ T. Knox, a.g.e. s:120

¹⁸⁴ T. Knox, a.g.e. s:120

Foto 106 – Antonio Canaletto, Via degli Schiavoni, Venedik (Tim Knox)

Foto 107- Raphael'in stüdyosundan goblen tasarımı panele boyanmış bir parça (1483-1520). (Tim Knox)

Foto 108- Joseph Michael Gandy, giriş kat bekleme odası. (Tim Knox)

Foto 109- Giriş odası bugünkü görünümü(Tim Knox)

5.3.12. NO:12 KAHVALTI ODASI (BREAKFAST PARLOUR)

Dar bir koridorla, No:12' nin güney batısındaki batısındaki Soane' ın galerisine ulaşılır. Bu mekan geçici sergilere ev sahipliği yapmaktadır. Mekandan, Soane' ın, 1813'te komşu eve taşınmadan önce kullandığı kahvaltı odasına gelinir. Mekanın yüksek tavanı çapraz tonozla rtldr¹⁸⁵. Asılı bir bahçe kakesi gibi boyanmıştır. Batıya açılan, asık kemerli büyük pencere odanın bol batı ışığıyla aydınlanmasına neden olur.(Foto 110)

¹⁸⁵ T. Knox, a.g.e., s:126

Foto 110- No:12 kahvaltı odası (Tim Knox)

5.4 BODRUM KAT

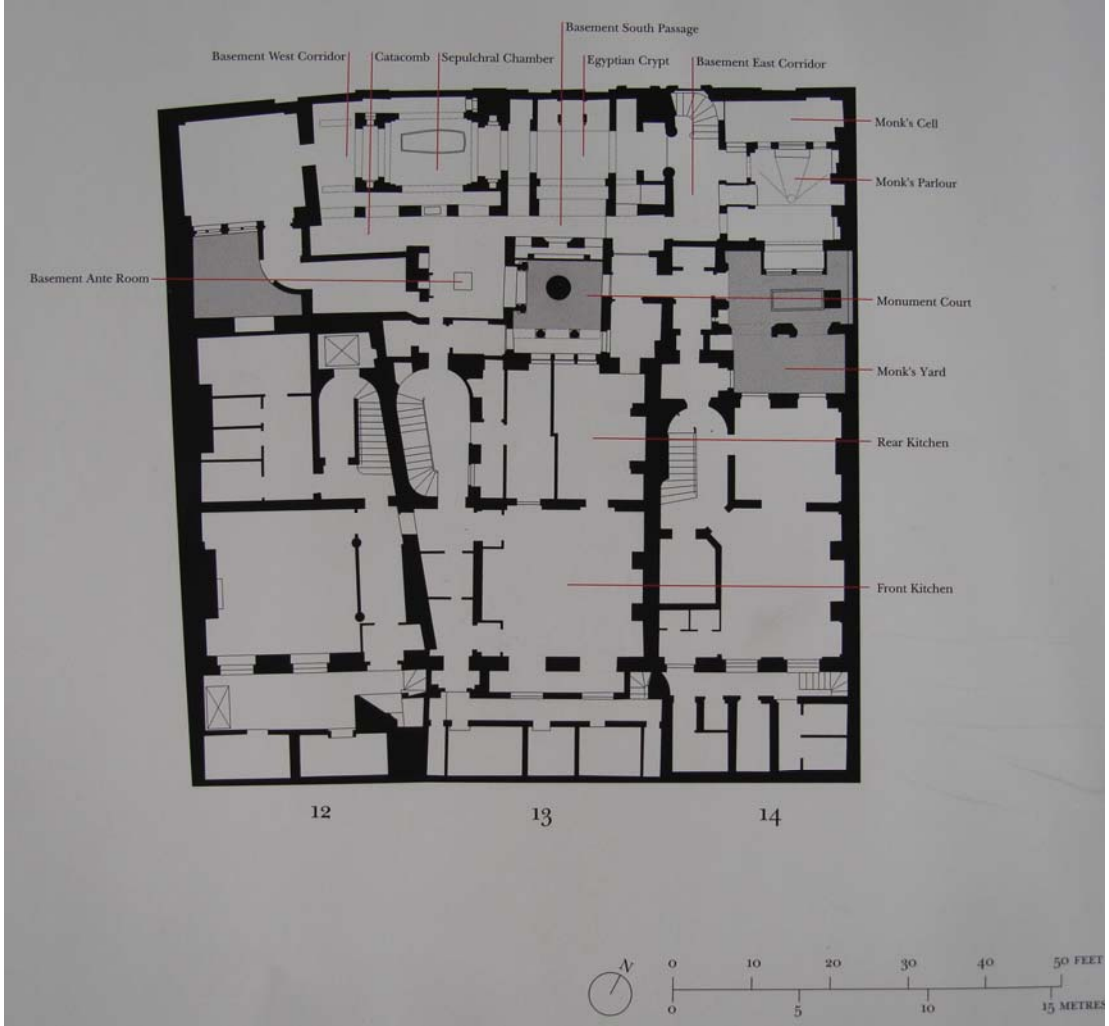

Foto 111- Bodrum Kat planı(Tim Knox)

Giriş kattan, müze koridorunun kuzey doğusundaki dar ve gün ışığıyla yıkanan merdivenle Bodrum Kata geçilir(Foto 114), Bodrum Kat doğu koridoruna ulaşılır. Bu

koridorun doğusunda Keşiş Hücresi ve Keşiş Odası yer alır. Keşişler Odası iki büyük pencereyle Keşişler avlusuna açılır. Batısına doğru Bodrum Kat güney koridoru boyunca sırasıyla; Mısır Kripta'sı, Mezara ait salon ve Katakomp bulunur. Bodrum Kat ana koridorunun güneyinde, merkezde iç avlu, iç avlunun batısında ise Bodrum Kat bekleme odası yer alır. Bodrum Katın iç avludan güney duvarına kadar olan bölümleri ise müştemilat için ayrılmıştır. 12, 13 ve 14 numaralı binalardan Bodrum Kata inen üç ayrı merdiven bu bölüme ulaşır. İç avlunun hemen güneyinde mutfak bulunur. Bu bölüm, günümüzde Soane'nun hayatı ve çalışmaları ile ilgili 10 dakikalık filmin gösterildiği mekan olarak kullanılmaktadır¹⁸⁶.

¹⁸⁶<http://www.soanefoundation.com/future/Opening%20Up%20The%20Soane%20-%20new%202008%20folder%20small.pdf>

**5.4.1. KEŞİLER SALONU, KEŞİŞLER HÜCRESİ VE KEŞİŞLER
AVLUSU (MONK’S PARLOUR ve MONK’S CELL)**

Foto 112- Keşişler odası(Tim Knox)

No:14'ün Bodrum Katındaki bir grup odadan oluşan Keşişler Salonu ve Keşişler Hücresi (Monk's Parlour ve Monk's Cell) Soane'un mimari garipliğiyle doludur. Bu odalar tamamen Soane tarafından uydurulmuş düşsel bir karakter olan papaz Padre Giovanni, (baba John) için yaratılmıştır¹⁸⁷. Monk's Parlour'da, alçı dökümler, kalıplar, İspanya ve Güney Amerika'dan çömlekler ile 15.yüzyıldan kalma demir kutsal emanet sandığı gibi parçalar sergilenir¹⁸⁸. (Foto 112)

Bunların dışında salon, resimli elyazmaları, 13.yüzyıl ahşap oyma süslemeler, 1820'lerden resimli mozayik camlar ve antik pencerelerle birlikte tamamen gotik parçalarla doludur¹⁸⁹.

Tavandaki kabartma Wesminster'daki Painted Hall' dan günümüze kalan nadir parçalardan biridir. Adeta gizlenmiş bu mekânlardaki koyu renkler ve Hücresinin renkli camları bir melankoli hissi yaratmak için Soane tarafından kasıtlı olarak kullanılmıştır¹⁹⁰.

¹⁸⁷ <http://www.timetravel-britain.com/articles/london/soane.shtml>

¹⁸⁸ http://www.gardenvisit.com/book/london_and_its_environs_1927/20_covent_garden_kingsway_lincolns_inn_field_s/soane_museum_2

¹⁸⁹ <http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

¹⁹⁰ T.Knox,a.g.e.,s:100

Soane'a göre, Gotik mimari modern mimarlara ışık ve mekân ile nasıl atmosferik etkiler yaratabileceklerini öğretebilirdi¹⁹¹. Buradaki gotik etkiyi arttırması için masanın üzerine bir kurukafa bile koyulmuştur. Keşişler odasının renkli camından bakıldığı zaman Keşişler avlusu görülür¹⁹².

Keşişler Avlusu (Monk's Yard) bölümünde, Westminster Sarayından 13.yüzyılda duvar işçiliğine ait parçalar bir araya getirilmiştir¹⁹³. Burayı ortaçağdan kalma yıkıntı parçaları ile dolduran Soane, yine hayali papaz Padre Giovanni'nin mezar taşına da "Yazık Zavallı Fanny" (Alas, Poor Fanny) yazmıştır¹⁹⁴. Burada sözü geçen Fanny, Soane'un eşi Elisabet'in köpeğidir. (Foto 113)

¹⁹¹ http://www.inlandarchitectmag.com/pdf/traveller_soane.pdf

¹⁹² T. Knox, a.g.e. s:100

¹⁹³ http://www.inlandarchitectmag.com/pdf/traveller_soane.pdf

¹⁹⁴ http://www.inlandarchitectmag.com/pdf/traveller_soane.pdf

Foto 113- Keşişler avlusu, Fanny nin mezarı(Tim Knox)

Foto 114- Mısır kriptine inen merdiven.(Tim Knox)

**5.4.2. KİRİPTA, KATAKOMBLAR, ZEMİN KAT GİRİŞ ODASI VE
MEZARA AİT SALON
(CRYPT, CATACOMBS, BASEMENT ANTE ROOM AND
SEPULCHRAL CHAMBER)**

Bodrum Kat galerilerinde Soane, objeleri sergilemek için karanlık bir atmosfer yaratmıştır bu mekandaki öğelerin çoğu kasvetlidir¹⁹⁵.

Loş ışıklarla aydınlatılmış kemer sıralarıyla ulaşılan ürpertici kript a odası tamamen Roma katakompu gibi tasarlanmıştır. Katakomp, ayaklı roman vazoları, büstler ve diğer değerli objelerle tıklı tıklı doludur. Kript a ayrıca krallar vadisinde keşfedilen, I.Seti'nin beyaz su mermerinden yapılmış lahidini de sergiler (Foto 115-116-117). Soane, 1824 yılında bu lahidi elde ettiği zaman üç gece süren partiye ev sahipliği yapmış ve neredeyse 1000'e yakın insanı hazineyi görmek için davet etmiştir¹⁹⁶.

Bodrum Kat giriş odası(ante room), lokal bir tepe açıklığıyla aydınlatılan büstler için bir vitrindir¹⁹⁷(Foto 119). Bu mekanda ortada banyo yapan dökme alçı Venüs heykelini görüyoruz. Bu heykelin birçok antika mermer versiyonu vardır şüphesiz. Bütün kopyalar

¹⁹⁵ T. Knox, a.g.e. s: 100

¹⁹⁶ <http://www.timetravel-britain.com/articles/london/soane.shtml>

¹⁹⁷ T. Knox, a.g.e. s: 105

muhtemelen Şu anda kayıp olan Portico d'Ottavia Tapınağı'ndaki heykelden kopya edilmiŐtir¹⁹⁸

Katakomp, antik Roma niŐlerinin işinde bulunan mermer kaselerde, ölü külleri yer alır. Kripta da özellikle kasvetli bir atmosfer yaratılmıştır. Yukarıdaki Őaft aralarından yer yer rastgele süzlüen ışık bu atmosferi oluŐturur¹⁹⁹. Kasvetli atmosfer mezara ait salona kadar devam eder²⁰⁰.

Yoğun ışığın doldurduğu kubbe tiribünü, Bodrum Katta I. Seti'nin mezarıyla buluŐur. I.Seti' nin muhteşem sandukasını, tavanın izdüŐümünde, kubbenin merkezine yerleŐtirilmiŐtir²⁰¹. (Foto 115-116-117-118)

¹⁹⁸ T. Knox, a.g.e., s: 105

¹⁹⁹ T. Knox, a.e., s: 105

²⁰⁰ T. Knox, a.e., s: 105

²⁰¹ T. Knox, a.e., s: 105

Foto-115 Mezara ait salona giden koridor (Tim Knox)

Foto 116- Seti'nin lahiti.(Tim Knox)

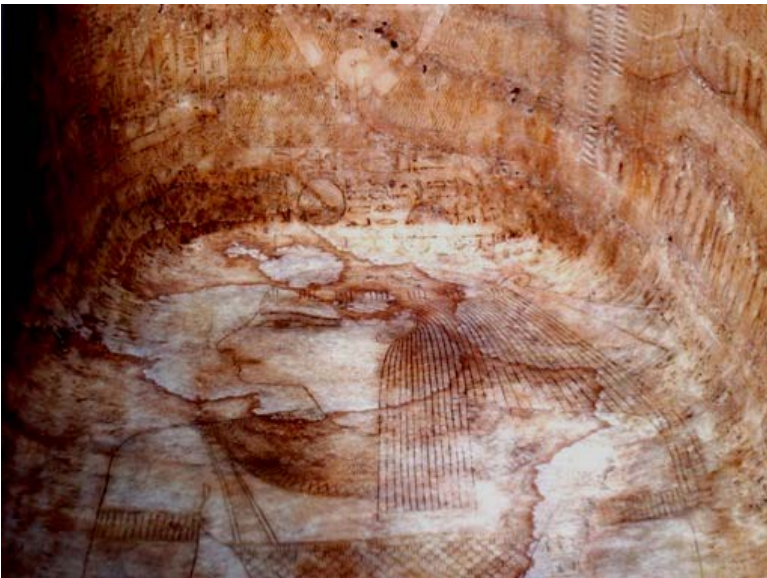

Foto 117- Seti'nin lahiti detay.(Tim Knox)

Foto-118 Kubbenin altındaki alanın bodrum katından görünüşü, Bu suluboya resim Joseph Gandy tarafından yapılmıştır (Eylül 1825). (Tim Knox)

Foto 119- Giriş odasının bodrum katından görünüşü.(Tim Knox)

Foto 120- Kraliçenin başı.(Tim Knox)

5.5. BİRİNCİ KAT

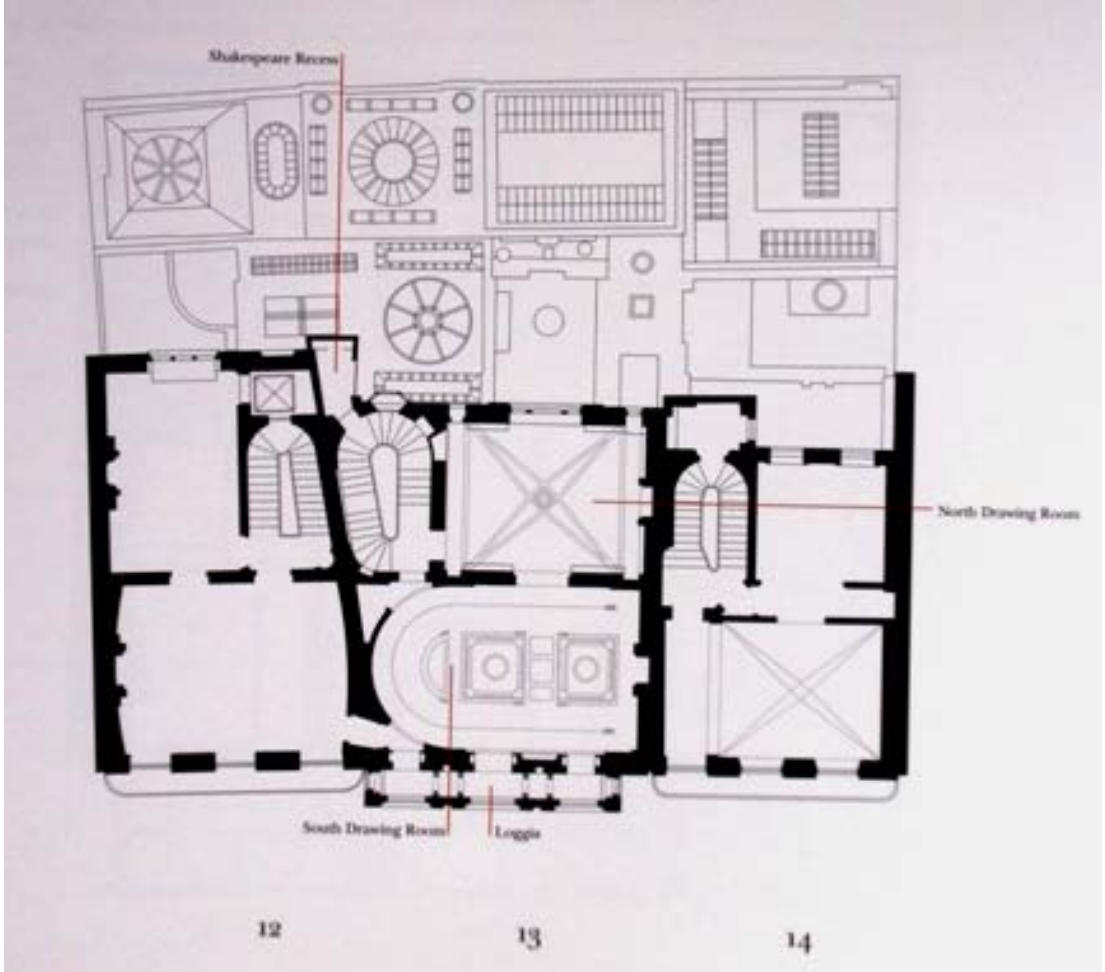

Foto 121- Birinci kat planı. (Tim Knox)

Sir John Soane Müzesinin birinci kat planında Güney oturma odası odası ve Kuzey Çizim Odası, Shakespeare Nişi ve Loca bulunmaktadır.

5.5.1. SHAKESPEARE NİŞİ (SHAKESPEARE RECESS)

Soane Müzesinin birinci katına çıkarken küçük bir bölümden geçilir. Burası adeta bir niş gibi değerlendirilmiş ve içine Stratford-on-Avon Kilisesindeki Shakspeare'in bir büstü yerleştirilmiştir.²⁰²

Müzenin bu katında Sir John Soane'un özel apartmanı olarak tasarladığı beş oda dışında, (Banyo, Yatak Odası, Bayan Soane'un Sabah Odası (Mrs Soane's Morning Room) adıyla anılan bir oda ve küçük bir mağbet ile kitaplıklı koridor (Book Passage), Soane'nın Maket Odası (Soane's Model Room) ve Tivoli Nişi (Tivoli Recess) bulunmaktadır²⁰³.

William Shakspeare'in dökme alçıdan yapılmış büstü. George Bullock (1778–1818) tarafından 1814 yılının aralık ayında Stratford kilisesinde biçimlendirilmiştir. Soane un koleksiyonunda, iki tane daha Shakspeare büstü (bunlardan biri Bullock'a aitti) ve yirmi

²⁰²http://www.gardenvisit.com/book/london_and_its_environs_1927/20_covent_garden_kingsway_lincolns_inn_field_s/soane_museum_2

²⁰³ Knox, T., a.g.e., s:132

tane kadar Shakspeare'i betimleyen tablo ve çizimleri bulunmaktadır. Bu büst Shakspeare nişinde durmaktadır²⁰⁴. (Foto 122)

Foto 122- William Shakespeare'nin dökme alçıdan yapılmış büstü.

²⁰⁴ Millenson, S., Sir John Soane's Museum, s:70

5.5.1. GÜNEY OTURMA ODASI (SOUTH DRAWING ROOM)

Foto 123- Güney Oturma Odası.(Tim Knox)

Mekana girdiğimizde, Bodrum Katın gotik atmosferinden çıkıp daha sade ve farklı bir hava ile karşılaşırız. Zamanın moda rengi, “Turner patentli sarı” rengine boyanan bu odada, perdelerde, halıda ve koltuklarda tekrarlan sarı renk ile büyük bir ahenk yaratılmıştır. Soane’un misafirlerini ağırladığı bir mekândır²⁰⁵. 1990’larda restore edilen odanın tavanında Soane’un mimari yapılarında kullandığı özgün alçı süslemelerini

²⁰⁵ <http://arts.guardian.co.uk/pictures/0,,1039541,00.html>

görmek mümkündür. Bej rengi tavan, dört köşesinde akantus yaprağı olan derin olmayan kubbe bölmeleriyle neo-klasik üsluba göndermeler yapar.1930’lu yıllara ait kanepeler ile 1940’lara ait avize erken 19.yüzyıl mobilya tasarımlarının kopyalarıdır²⁰⁶. Şöminenin sağ tarafında kendi portresi, sol tarafında ise iki oğlunun yer aldığı portreler asılıdır²⁰⁷. Ayrıca, John Soane’un ve hocası Dance’a ait çizimler, gravürler ve William Owen tarafından yapılan Sir John Soane portrelerini içeren bu oda, renk ve dekorasyonun geneli itibari ile Kuzey Çizim odası ile benzer özellikler taşır²⁰⁸. (Foto 123-126)

Güney çizim odası, Soane’ın resepsiyon odasıdır. Üç büyük penceresiyle, Lincoln’s Inn Field parkının manzarasına hakimdir. Dışarıya taşkın camlı loca, 1834 yılında Soane tarafından odaya katılmıştır (Foto 124). Bu dar mekanda güzel bir perspektif yaratılmıştır. Gözle görülür ince kolonlar bulunmaktadır. Düşey, ince, uzun panellerin ortalarına, etrafı gün ışığıyla noktasal aydınlanan, “film şeridi” izlenimi veren, renkli cam kullanılmıştır²⁰⁹. (Foto 124)

²⁰⁶ <http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

²⁰⁷ T. Knox, a.g.e. s:134

²⁰⁸ http://www.gardenvisit.com/book/london_and_its_environs_1927/20_covent_garden_kingsway_lincolns_inn_field_s/soane_museum_2

²⁰⁹ T. Knox, a.g.e. s:134

Foto 124- 1.Kat Loca.(Tim Knox)

Foto 125- Kraliçenin başı. (Tim Knox)

Foto 126- Güney Oturma Odası. (Tim Knox)

5.5.2. KUZEY ÇİZİM ODASI (NORTH DRAWING ROOM)

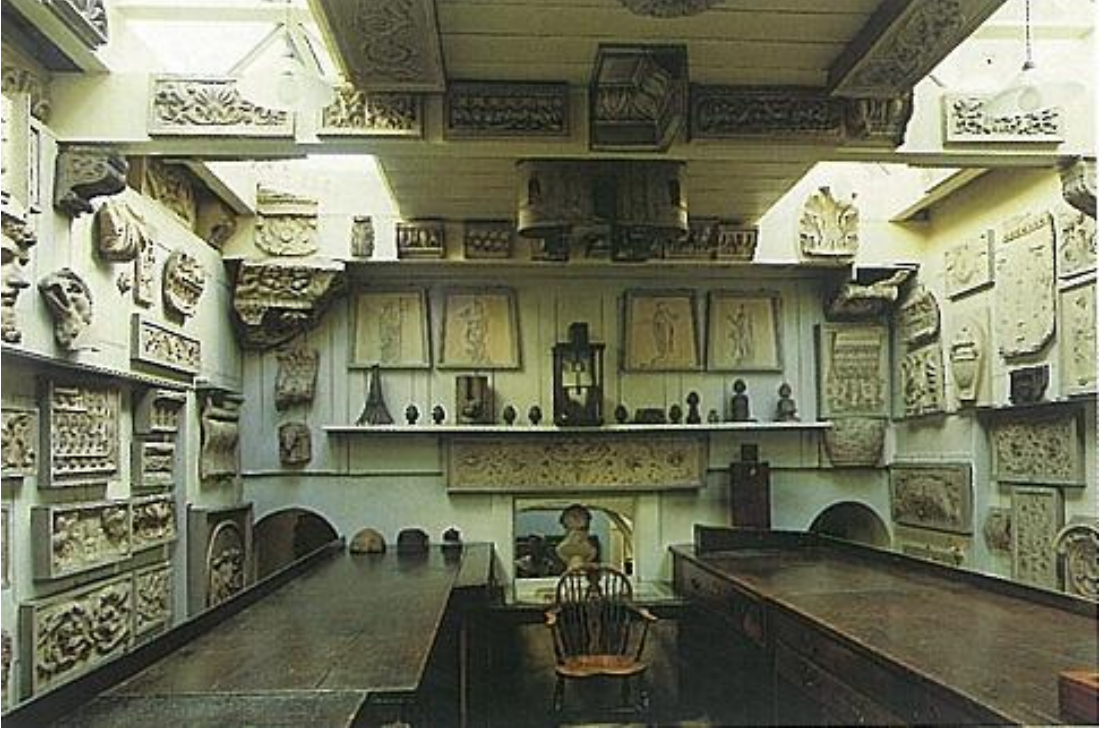

Foto 127- Çizim odası

Kuzey çizim odası iç avluya bakmaktadır. Çatıdaki, Anomite'nin, istiridye kabuğunu saran, c, s kıvrımlı barok volütlerle taçlandırılan örtü sistemim üstünde yükselen Herkül heykeli, kuzey çizim odasının görkemli manzarasını oluşturur (Foto 128). Aynı zamanda

çatı örtüsü üzerindeki tavan aydınlatmaları da görülmektedir. Bu mekanda Soane' ın çizim koleksiyonu yer alır²¹⁰.

Foto 128- Herkül heykel.(Tim Knox)

²¹⁰ Knox, T., a.g.e, s:138

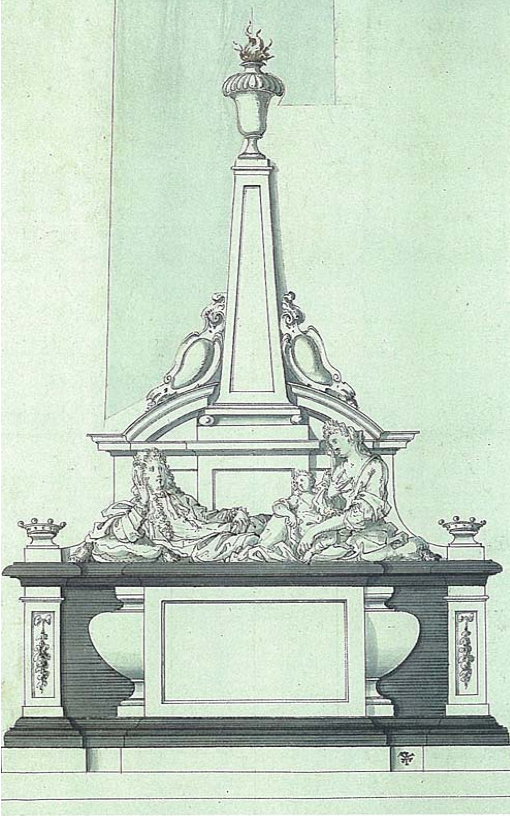

Foto 129- Bu çizim ' Wren ve Johnes Foliosu' olarak adlandırılıyor.

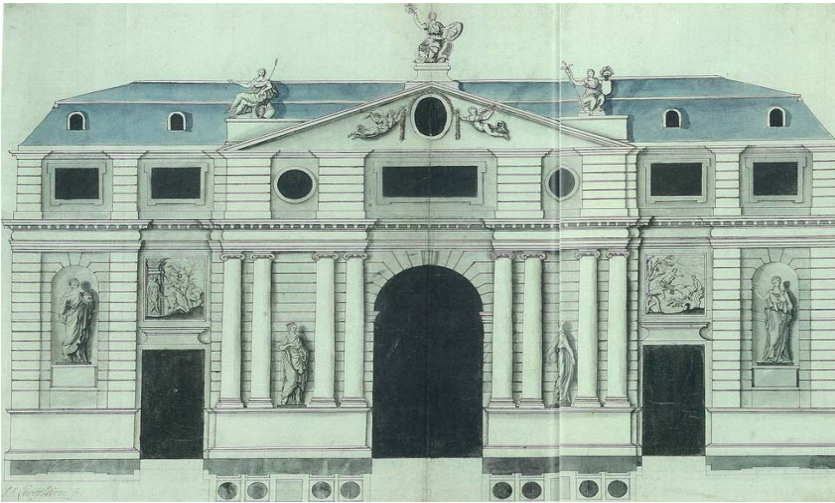

Foto 130- Mavi ve gri kalemle çizilmiş ve Sir Christofer Ren'e atfedilmiştir.

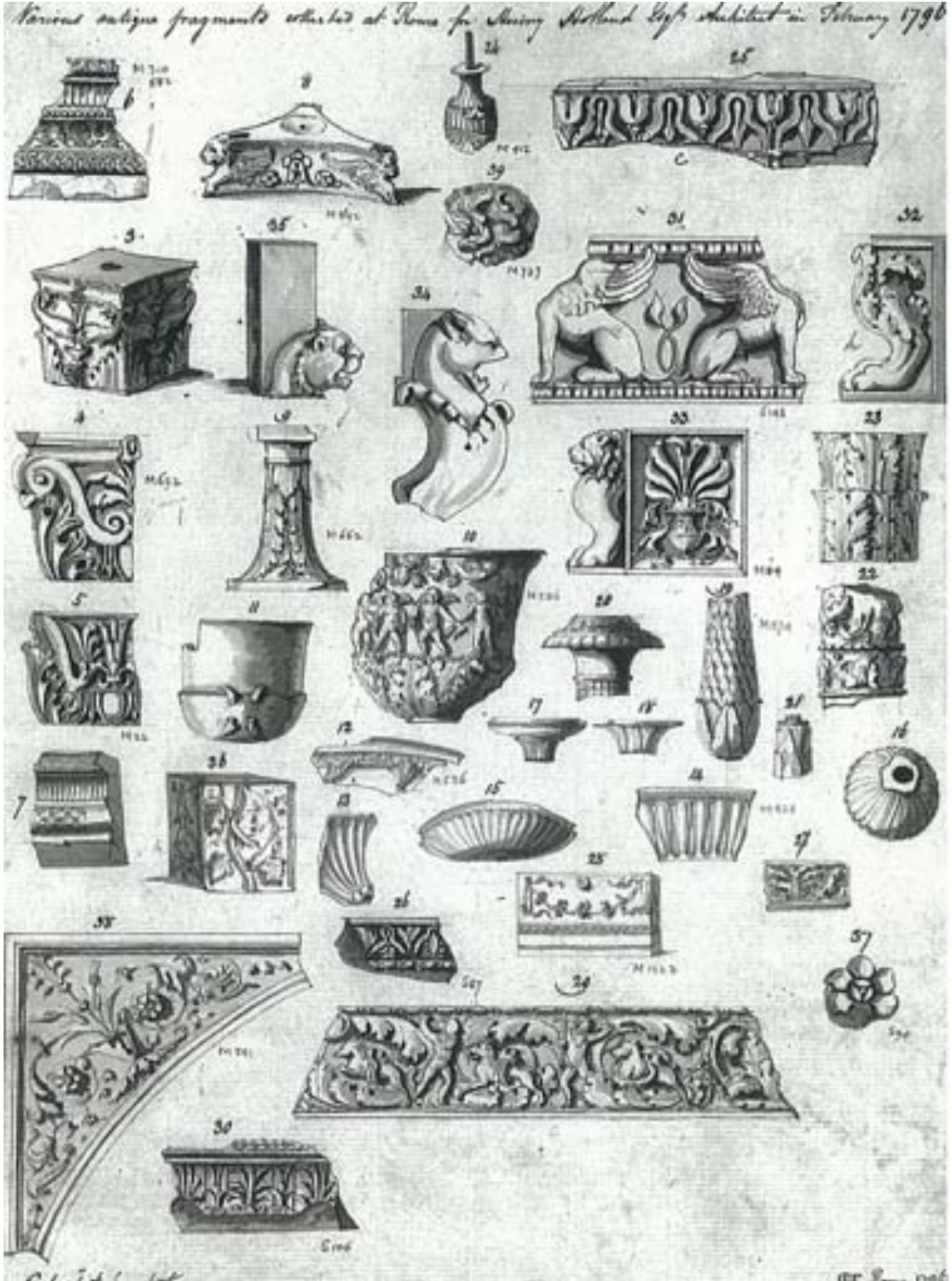

Foto 133- Çeşitli antika parça koleksiyonunun Roma'da Henry Holland için taslak çizimler.

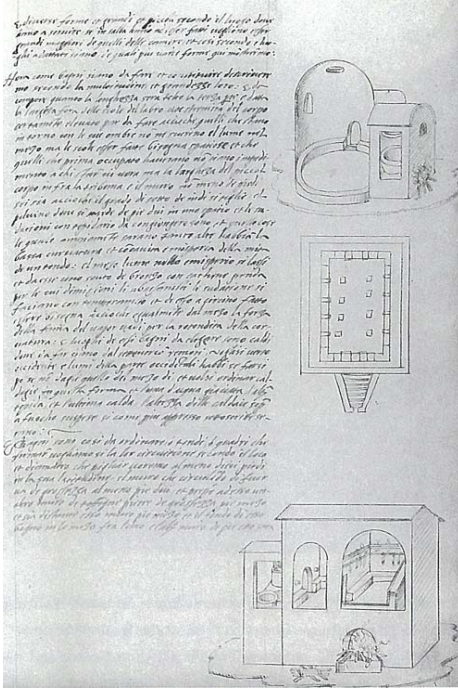

Foto 134- Sir John Soane'nin çizim koleksiyonunun en önemli parçalarından olan bu iki çizim, araştırma kütüphanesinde 'Çizim Odası'nın güneyindedir.

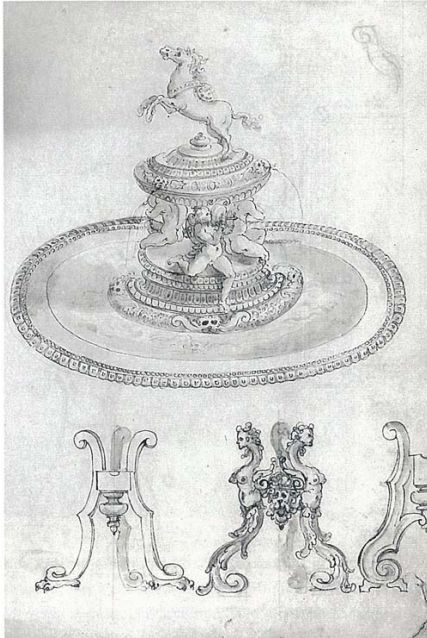

Foto 135- Çizim odasında yer alan başka bir çizim.

Foto 136- Robert Adam'a ait olduğu varsayılan çizimler. Soane ana koleksiyondan çok daha önce bu çizimlere sahip olmuştur.

5.6. İKİNCİ KAT

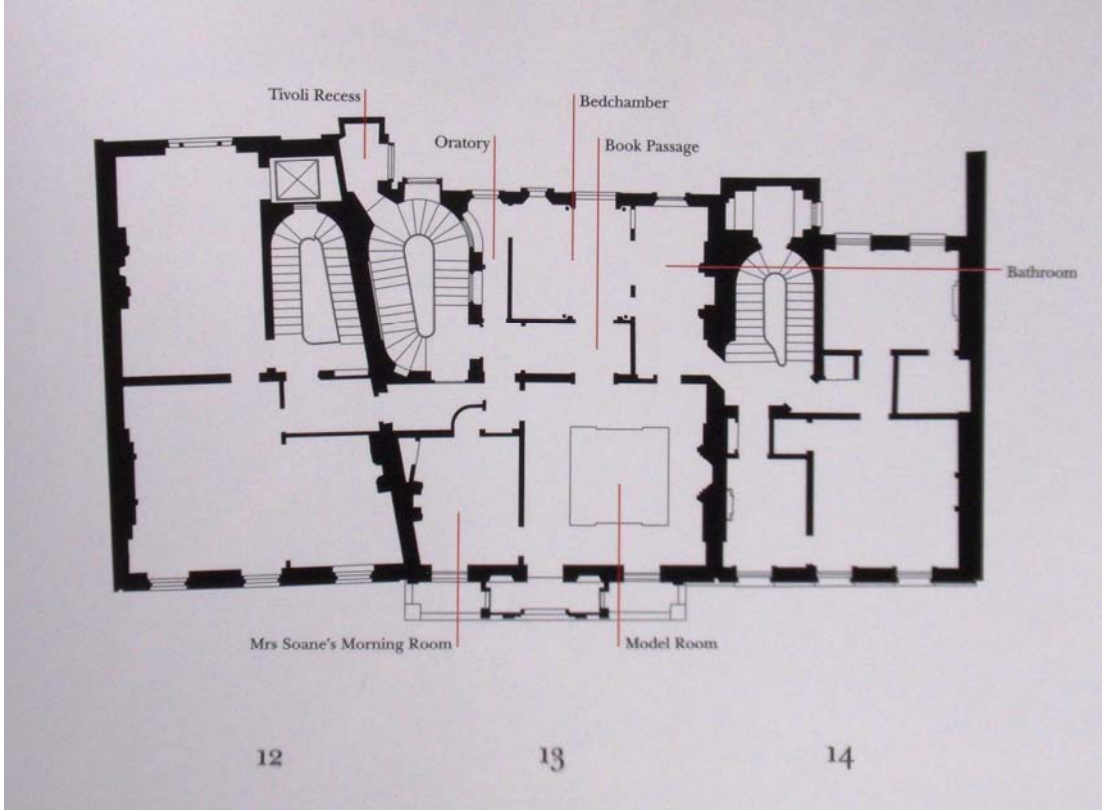

Foto 137- 2.Kat Planı.(Tim Knox)

Müzenin ikinci katına çıkılırken, merdiven sağanlığında “Tivoli nişi” yer alır. Katın güney cephesinin orta bölümünde Soane’ın maket odası ve hemen yanında Bayan Soane’ın sabah odası yer alır. Bölümün kuzeyinde kitaplarla donatılmış koridor, hemen arkasında yatak odası ve yatak odasına açılan banyo bulunmaktadır²¹¹.

²¹¹ Knox, T., a.g.e., s:140

5.6.1. TIVOLI NİŞİ
(TIVOLI RECESS)

Foto 138- Tivoli Nişİ.(Tim Knox)

Soane, Lincoln's Inn Field'daki bitişik üç binayı yeniden inşa ederken en küçük mekânları bile dâhice değerlendirmiştir. İşte buna bir örnek de birinci kattaki "Shakspeare Nişi'nin" üst ktındaki sahanlığa yerleştirilmiş olan "Tivoli Nişi"dir²¹². Mimar önceden Tivoli Nişi (Tivoli Recess) olarak bilinen saklanmış galeriyi, dönemin öncü heykeltıraşlarının yaptığı alçı büst ve modellerinden oluşan değer verdiği koleksiyonu vitrine çıkarmak için yaratmıştı²¹³. (Foto 138)

Ancak modern heykel sanatına adanmış, Londra'nın ilk galerisi sayılabilecek bu bölümün, mimarın 1837'deki ölümünden 50 yıldan daha fazla bir süre sonra hazineleri sökülmüş ve müze küratörleri ve çalışanları için tuvalet haline getirilmiştir. Sir John Soane's Museum Foundation'ın çabaları ile "Tivoli Nişi", çalışan tuvaletinde yeniden keşfedilmiştir²¹⁴. Sunburst (güneş parlaklığı yansıtan) altın tavan ile taçlandırılmış nişte, Thomas Banks, John Flaxman and Sir Frances Chantrey tarafından yapılan heykeller yer alır²¹⁵. (Foto 138-139)

²¹² Millenson, S., a.g.e., s:70

²¹³ Knox, T., a.g.e., s:140

²¹⁴ <http://www.guardian.co.uk/uk/2008/jul/27/1>

²¹⁵ <http://www.soane.org/newsletter13.htm>

Foto 139- Merdivenler.(Tim Knox)

5.6.2. SİR JOHN SOANE'NUN MAKET ODASI (SOANE'S MODEL ROOM)

Foto 140- Model odası.(Tim Knox)

Model Odası (The Model Room), İngiltere'deki en büyük mimari maket koleksiyonuna sahiptir. Müzenin bu odasında, ne mekân içinde mekân yaratan kubbeler ne de ışık oyunları mevcuttur. Gayet sade dekore edilmiş, ortalama 500 maket içeren bu odada Soane, klasik mimari maketlerinin yanına kendi mimari projelerini ve binalarını yerleştirmiştir. Maketlerin merkezinde Soane'un ödüllü Pompeii maketi yer alır(Foto

140). Mantar modeller binaların bugünkü hallerini gösterirken, alçı maketler ilk hallerini göstermektedir. Böylelikle ziyaretçilere yapıların mevcut halleriyle, geçmişteki muhteşemliğinin çağrıştırmaları istenmiştir²¹⁶. (Foto 140-142)

Foto 141- Bu çok özel ham tahtadan yapılmış ‘Müşteri Model’i banker William Mackworth’a gönderilmiştir. (<http://www.lucindart.info/DNN/ArtHistory/SirJohnSoaneMuseum/tabid/158/Default.aspx>)

²¹⁶ <http://www.lucindart.info/DNN/ArtHistory/SirJohnSoaneMuseum/tabid/158/Default.aspx>

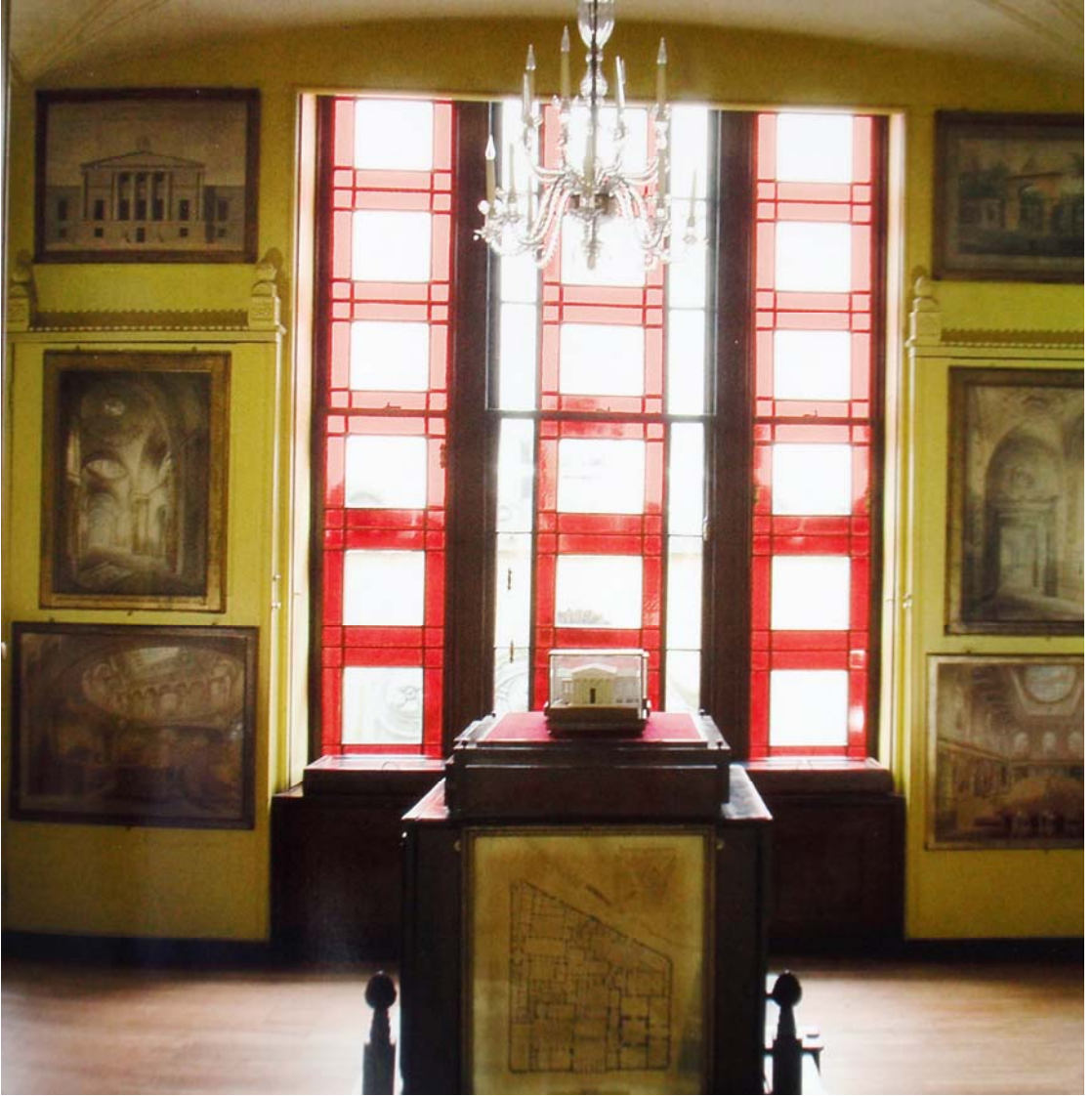

Foto 142- Model Odası.(Tim Knox)

Foto 143- Model yapımcısı François Fouquet tarafından yapılan bu model

Foto 144- Napoli'de Giovanni Altieri tarafından ağaç kabuğundan (mantar meşesi) yapılan Tivoli'deki Vesta Tapınağı modeli.

Foto 145- Fortune Virilis Tapınağı (http://en.wikipedia.org/wiki/Temple_of_Portunus)

Ağaç (Mantar meşesi) kabuğu Fortune Virilis Tapınağı (milattan önce 2.yy). Roma'da Borarium Meydanı'nda 18.yy sonlarına doğru yapılmıştır Bu tapınak; ortaçağın ortalarına kadar. Santa Maria Egiziaca adı ile kilise olarak kullanılmıştır²¹⁷.

²¹⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Temple_of_Portunus

Foto 146- Cilalı Taş Devri'ne ait Stonehenge

Ağaç kabuğu (mantar meşesi) ünlü Cilalı Taş Devri'ne ait Stonehenge'deki 'Taş Daire'²¹⁸. Muhtemelen 1790'larda, ama kesinlikle 1797 yılından önce yapılmıştır.

²¹⁸ İngiltere'deki Salisbury Düzlüğü'nde eskiden dinsel törenler için kullanılan ve Kelt rahiplerinden oluşan bir sınıf olan Druidlere atfedilen büyük taşlardan oluşan bir çember vardır. Druiler'in bu taş çemberini kullanmış olması mümkünse de, başlangıcı İngiliz Adaları'ndaki Neolitik insanlara kadar uzanmaktadır. Keskiyle yontulmuş, düzleştirilmiş ve dışarıdan yerel bölgeye taşınmış, dik konumundaki 30 taştan (bunlardan halen 17'si ayakta) oluşan ve kavisli hale getirilerek dik duran taşların üzerine yerleştirilen lanto(kiriş) taşlarını içeren ve böylelikle çember şeklinde kapı boşlukları oluşturan tek taş çemberdir. Stonehenge'in çemberi bölen ve yapının girişinden geçen ekseninin yaz dönencesindeki (21 Haziran) gündeğümüne doğru konumlandırılmış olması, buna karşılık, yakındaki İrlanda'da yaklaşık olarak aynı zamanlarda inşa edilen Newgrange anıtının kış dönencesindeki (21 Aralık) gündeğümüne yöneltilmiş olması ilginçtir.

**5.6.3. BAYAN SOANE' IN SABAH ODASI, MR.SOANE' IN YATAK ODASI VE DUA ODASI
(BAYAN SOANE'S MORNING ROOM & BEDCHAMBER, MR. SOANE'S BEDCHAMBER & ORATORY)**

Foto 147- Bayan Soane'ın sabah odası.(Tim Knox)

Soane Müzesinin ikinci katı ev olarak kullanıyordu. Soane öldükten sonra, Soane'ın özel dairesi, çalışanlarının kaldıkları yer haline getirilmiştir. Tivoli nişinden yukarı çıkılınca, kuzeyde Soane'ın yatak odası (Foto 150), dua odası ve banyosu (Foto 149) bulunur. Bayan Soane'ın yatak odası (Foto 147) ise güneyde Lincoln's Inn Field' caddesine ve parkına bakmaktadır. Soane tarafından bu oda, 1834 te mimari modellerini sergilediği , maket odası konumuna getirilmiştir²¹⁹. Yan oda olan, Bayan Soane'ın sabah odası ise, eski mobilyalarıyla, çağdaşa yakın görünümüyle Lincoln's Inn Field' a bakmaktadır²²⁰.

Foto 148- Sabah odası.(Tim Knox)

²¹⁹ T.Knox., a.g.e. s:140

²²⁰ T.Knox., a.e. s:140

Foto 149- Soane' ların banyosu.(Tim Knox)

Foto 150- Yatak odası.(Tim Knox)

5.7. MÜZEDE SERGİLENEN ESERLER

Sir John Soane Müzesi, mimarisi, sergiye sunduğu eserleri ve bu eserlerin sergileniş biçimleri ve dünyadaki sayılı mimarlık müzelerinden biri olması ile başlı başına bir araştırma konusudur. Bunların yanında müzenin zaman zaman düzenlediği etkinlikler, mimarlık öğrencileri için bir çalışma mekânı yaratması ve müze vakfının yaptığı çalışmalar müzecilik adına örnek teşkil eder. Şu ana kadar bahsedilmeyen bir diğer husus, müzenin arşiv sisteminin de çok sağlam olduğudur. Koleksiyonundaki neredeyse tüm eserlerin kaynağı kayıtlıdır. Eserlerin nadir ya da değerli oldukları, Soane'nun alım satımları; günlükleri, mektupları ve faturaları ile belirtilmiştir. Hem ev hem de koleksiyon dünyadaki en iyi belgelendirilmişler arasındadır²²¹.

Soane Müzesinde;

313 adet Yunan ve Roma mermeri. (İçeriğinde 130 mimari fragman, 99 dekoratif fragman)

76 adet Rönesans ve sonraki döneme ait mimari fragman

442 adet Rönesans ve klasik örjinli alçı model

34 adet antika bina modeli ve yaklaşık 50 adet ortaçağ mimari ve dekoratif fragman

50'den fazla klasik keykelcik

38 adet Mısır ögesi

²²¹ <http://www.soane.org/collections.html>

31 adet antika ve 24 adet Rönesans bronzu
55 adet alçı Neoklasik heykeltraş olan, John Flexman eseri. Mücevher ve madalyalar.
6 adet muhtelif ortaçağ öğeleri
12 adet Peru'ya özgü çanak çömlek
42 adet Çin sermaiği
1 adet Hint minyatürü ve çeşitli geç ortaçağa ait el yazmaları
30 doğal harikalar, örneğin; fosiller, mineraller
67 adet yağlı boya resim, en yaşlısı 15. yy a dayanan binlerce mimari çizim
7783 cilt kitap kütüphanede bulunmaktadır²²².

Soane'un zaman içerisinde oluşturduğu koleksiyonda çalışma arkadaşlarının, ünlü mimarların çizim ve gravürlerinin, Yunan ve Roma dönemine ait değerli parçaların, tanınmış resim koleksiyonunun yanında birbirinden ilginç eserler yer alır. Eski başbakan Sir Robert Walpole'a ait olan çalışma masası ve Soane'un kahvaltı salonunda bulunan orijinal çay servisi, 1799 yılında Mysore Mihracesi Tipu Sultan'ın, İngilizlerce mağlup edilmesinin ardından el konulan fildişi sandalyeleri ve İmparatoriçe Josephine tarafından ısmarlanan Napolyon minyatürleri, Napolyon'a sunulduğu düşünülen bir Türk silahı, mumyalanmış iki kedi hatta Sumatra'dan dev bir mantar bile koleksiyonun birer

²²² Millenson, S., a.g.e., s:77-78

parçasıdır. Saat ve Kronometre koleksiyonu ile 17–18 yüzyıl resim çerçevesi örnekleri ise koleksiyonun çok çeşitli bölümlerden oluştuğunu kanıtlamaktadır²²³.

1950’lerde Anthony Ray tarafından “ Avrupa’da dünyanın en dikkate değer Çin Çinisi Koleksiyonu olarak tanımladığı 300 Çin Porseleni de koleksiyonun diğer önemli parçaları arasında yer alır. Son araştırmalar göstermiştir ki, Soane koleksiyonu dışında dünyada yalnızca 5 tane çok bilinen Çin seramiği koleksiyonu vardır. Önde gelen bir Çin seramiği uzmanı ve Hollanda Groninger Müzesi Profesörü olan Jörg 1998 yılında Soane Koleksiyonunda yer alan seramikleri, dünya üzerindeki en büyük Çin Porseleni Koleksiyonu olarak tanımlamıştır²²⁴.

Müzedeki mobilya ve aksesuarlar erken 19.yüzyılın olağan ev mobilyalarından nadir yadigârları temsil eder. Ayrıca John Robins’in Soane’a yaptırdığı ve Soane’ın kendi tasarladığı çok sayıda parça vardır. Mimar ayrıca tarihsel öneme sahip çok sayıda mobilya toplamıştır. Bunlardan en önemlileri, Başbakan Robert Walpole için William Kent tarafından tasarlandığı düşünülen üç sehpa, Walpole ait bir masa, 18.yüzyılın ortalarından fildişi masa ve sandalye ile 1720’lerden kalma Çin padouk ağacından yapılmış sandalyelerdir²²⁵.

²²³ <http://www.soane.org/collections.html>

²²⁴ <http://www.soane.org/collections.html>

²²⁵ <http://www.soane.org/collections.html>

Soane'un 17. ve 18. yüzyıl heykel koleksiyonunun yanında Neoklasik heykel koleksiyonu da hayli dikkat çekicidir. Mimar, zamanın ünlü heykeltıraşlarının özellikle de dönemin ünlü İngiliz heykeltıraş John Flaxman'ın (6 Temmuz 1755 – 7 Aralık 1826) eserlerini toplamıştır. Flaxman'ın alçı çalışmaya başlamadan önce yaptığı üç nadir terakota da Soane'un hazineleri arasındadır. Bu koleksiyon, Napolyon, Henry Howard, Sir Thomas Lawrence, Sir William Chambers, George Dance, William Pitt gibi, ünlü kişilerin büstlerini içermesi bakımından da önemlidir²²⁶.

Soane'un zengin koleksiyonunun bir diğer parçasını 14. 15. 16. 17.yüzyıla ait resimli cam koleksiyonu oluşturur. Camlar Hollanda, Fransa, Almanya'dan gelmiş ve açık arttırmalardan alınmıştır. Koleksiyon 18.yüzyıl boyunca Avrupa'da yıkılmış rahibe manastırlarında bulunan önemli bir grup küçük ölçekli yuvarlak pencere ve kapı camını temsil eder. Soane en çok Fransız ihtilali boyunca yıkılmış manastırlardan gelenleri değerlendirmiştir²²⁷.

Soane Müzesinde sergilenen antik eserleri ise, Mısır ve Klasik eski eserler, Ortaçağa ait eski eserler ve Rönesans'a ait eski eserler diye ayırabiliriz²²⁸.

²²⁶ <http://www.soane.org/collections.html>

²²⁷ <http://www.soane.org/collections.html>

²²⁸ <http://www.soane.org/collections.html>

Antikalar, Mısır'ın dışında sergilenen en güzel Mısır parçası olan I. Seti'nin lahdinden²²⁹, Pompei'den geldiği düşünölen yüksek kalitedeki küçük bir grup Roma bronzuna ve Napolyon'un eski Mısır bilim adamı Dominique-Vivant Denon tarafından Mısır'da toplanan iki "Usthabti"ye (Mısır firavunlarının mezarlarına konulan heykelcikler) kadar uzanır²³⁰.

Koleksiyon ayrıca, 1790'larda, İtalya'da mimar Charles Heathcote Tatham tarafından, Henry Holland için toplanan önemli bir grup Roma dekoratif parçaları da içerir. Üstelik Tatham'ın Holland'a yazdığı mektuplar, buluntuların çizimleri, tarifleri ve konumları da Soane'dadır. Sir John Soane koleksiyonunu genellikle İngiltere'deki açık arttırmalardan ve daha önceki tanınmış koleksiyonlardan elde etmiştir. Örneğın Lord Bessborough, Lord Mendip, Lord Brewick, Robert Adam ve Piranesi koleksiyonları, "Efes Dianası" koleksiyonun önemli parçalarındandır. Yine Soane'nun antik eser koleksiyonu içinde 19.yüzyıldan Yunan ve Roma vazoları yer alır²³¹.

Ortaçağ Döneminden, Prince's Chamber ve House of Lords'dan taş parçalar bugüne ulaşmış bilinen tek örneklerdir. Rönesans Döneminden sergilenenler arasında, 1564 tarihli Bandini'ye ait terakota, Giovanni Bologna'nın yaptığı ve Floransa'daki Medici

²²⁹ N. Pevsner., 'The Egiptian Revivel' Architectural Review, 103 1948. s:57.

²³⁰ N. Pevsner., 'The Egiptian Revivel' Architectural Review, 103 1948. s:57.

²³¹<http://www.soane.org/collections.html>

Sarayından geldiği düşünölen bronz Mercury heykeli, Pieriono da Vinci'ye ait bronz Herkül heykeli ve ilginç bir Naseby Mücevheri örnek verilebilir ²³².

Soane'un koleksiyonları, John Thorpe'un Elizabethan evlerinin çizimlerinden oluşun bir kitabından, Robert Adam'ın orijinal çizimlerinin en geniş koleksiyonuna kadar değışen ortalama 30.000 mimari çizim içerir. Ayrıca, mimari maketler de vardır Giovanni Battista Piranesi'ye ait 15 Paestum orijinal çizimi resim odasında asılıdır²³³.

Üç Canaletto, (Riva delgi Schiavoni, The Rialto Bridge from the North and Piazza S.Marco) ve iki seri Hogarth (A Rake's Progress and An Election) Soane koleksiyonunun en önemli parçalarındandır. 1733 tarihli William Hogarth'ın "A Rake Progress"i, Tom Rakewell adlı genç adamın, cimri babasından miras kalan bir servetin ardından kötü alışkanlıklar elde etmesi ve kendine zarar vermesi üzerine bir hikâye anlatır. Bu seri Hogarth'ın büyük başarı getirmiş olan "A Harlot's Progress" serisinden sonra, modern ahlak konuları üzerine yapmış olduğu ikinci seridir. Rake's Progress, 1802 yılındaki bir açık arttırmada Soane'un eline geçmiştir²³⁴.

²³² <http://www.soane.org/collections.html>

²³³ <http://www.soane.org/collections.html>

²³⁴ <http://www.soane.org/rakesprogress.htm>

Canaletto'nun Riva'sı ise dünyanın en önde gelen Canaletto uzmanları arasında yer alan J.G Lins tarafından var olan en güzel bir düzine Canaletto tablosu içinde tanımlanmıştır. Hogarth resimleriye geriye kalan üç "Modern Ahlak Dersleri" serisinin ikisini temsil eder (Diğeri Ulusal Galeri'dedir). Ayrıca mimarın resimleri arasında Isaby and Goma tarafından yapılan, nadir erken Napolyon portrelerinden sonuncusu da yer almaktadır²³⁵. Yine müzenin resim koleksiyonuna Turner'ın iki suluboyası ile Van Tyomp's Bayge'i dâhildir²³⁶.

Foto 151- Roma'da Pantheon Tapınağı'nın içinden sütun başlığı (orijinal)
(<http://www.soane.org/collections.html>)

²³⁵ <http://www.soane.org/collections.html>

²³⁶ <http://www.oldandsold.com/articles05/london29.shtml>

Foto 152- Kraliyet hastanesi için dizayn edilmiş, William Kent'e (1685–1748) ait, çok iyi durumda bir İngiliz Konsolyesi Masası. Masanın üzerinde iki lider köle figürü ve bunların arasında alçı Napolyon büstü. (<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 153- Roma'daki Palazzo Farnese'deki ünlü antik mermer heykelden sonra, alçı 'Flora' figürü. Araştırmacıların notuna göre 1837'de 'imitasyon bronz'la 'boyanmış, gerçekte görüntüsü toprakla sıvanmış gibidir. (<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 154- Bir çift mum tutucusu (İngiliz- yaklaşık 1800'ler)
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 155- 17.yy ait mutlu İtalyan bronz figürü.
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 156- Pişmiş topraktan yapılan aziz kadın modeli (18.yy ortaları)
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 157- Michalengelo'nun mezarının üzerindeki model figür (1564)
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 158- James Craggs'in, heykel için yapılmış pişmiş toprak modeli
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 159- Sir Richard Westmacott tarafından yapılan 'Peri' alçı figür.
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 160- Georges Cuvier'in alçı büstü (1769–1832).
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 161- St Judoc'un yaklaşık 1600'lardaki Alman paneli.
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 162- Field Marshal Prince Blücher'in büstü (1742–1839). Muhtemelen 1814'de Londra'dayken poz vermiştir. (<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 163- Merkür'ün bronz figürü (Giambologna; 1529–1608). Soane'nın ustalığın kendisi olduğuna inandığı, orijinali Floransa'daki 'Nazionale Museo' de bulunan ünlü figürün küçük bir versiyonu. Bu figür çok meşhurdur ve sayısız defa kopyalanmış, sayısız versiyonları üretilmiştir. (<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 164- Ortaçağa ait toprak sürahi. (kuzey Fransa sitili dekorasyon)
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 165- Alman dayanıklı seramikten yapılmış maşrapa (1593).
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 166- Guido Durantino'nun önemli bir çalışması olan İtalyan çini tabak.
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 167- Coalport porseleninden tatlı servisi için seçilmiş parçalar (yaklaşık 1805–1810 yılları arası) Horton ve Rose Fabrikası'nda Anstice'de üretilmiştir.
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 168- Dökme gümüş kabartmalı havza
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Dökme gümüş kabartmalı havza, Neptün ve Amphitrite'nin düğününün kutlaması ile dekore edilmiştir (16.yy sonlarına doğru). Önceden bu parça Mantuna'da Santa Barbara Kilisesi'nde duruyordu. Daha sonra 1796'da Fransız devrimcilerin topluca girmesiyle, muhtemelen eritip tekrar kullanabilmek için, bu metal parçayı oradan sökmüşlerdir. Bu dökme parça olaydan önce Sigismondo Fabbrici'nin serisinin bir parçasıydı²³⁷.

²³⁷ <http://www.soane.org/collections.html>

Foto 169- Chellini Madonna
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Donatello'nun dökme alçıdan 'Chellini Madonna'sı. Orijinali bronzdan yapılmış ödüllü eserlerden biri olan bu obje ' Victoria ve Albert Müzesi'ndedir. Donatello tarafından, ünlü Florentine psikiyatrisi Giovanni Chellini'ye (1372–1462) 1456 yılında tıbbi tedavi karşılığında verilmiştir. Alçı neredeyse kesin olarak 1782'de orijinal bronzun ülkeye girmesi ile aynı tarihte yapılmıştır²³⁸.

²³⁸ <http://www.soane.org/collections.html>

Foto 170- 171-Braschi Koleksiyonundan çeşitli örnekler. (<http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 172- Jasperware satranç taşları, 1783–1784 de yapılmış John Flaxmann tarafından modellenmiş ve Josiah Wedgwoods’da üretilmiştir. 8 <http://www.soane.org/collections.html>)

Foto 173- dövülmüş nişan
(<http://www.soane.org/collections.html>)

1804 yılında Paris'te Louvre Müzesi'nde sergilenen Paris Darphanesi'ne ait iki para şeklinde dövülmüş nişan²³⁹.

Foto 174- Vivent Denon'a ait Paris Darphanesi'nde yapılan para şeklinde yapılmış nişanlar. (<http://www.soane.org/collections.html>)

²³⁹ <http://www.soane.org/collections.html>

Foto 175- oval tabak. (<http://www.soane.org/collections.html>)

Bir oval tabak ile eşleme tekne şeklinde çorba kâsesi. Peter ve Ann Bateman tarafından yapılan 1795 tarihli obje²⁴⁰.

²⁴⁰ <http://www.soane.org/collections.html>

Foto 176- Taşınabilir direk barometre.
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Taşınabilir direk barometre, muhtemelen ünlü enstrüman yapıcısı Daniel Quare (1649–1724) tarafından Londra’da yapılmıştır. Soane koleksiyonunda bu parça gibi antika enstrümanları teknolojiye ilgisinden dolayı barındırıyordu ayrıca figür 91’de olduğu gibi) Haziran 1817 tarihinde koleksiyonunun bir parçası olarak suluboya olarak yapılan ‘Kahvaltı Odası’ tablosunda yer aldı²⁴¹.

²⁴¹ <http://www.soane.org/collections.html>

Foto 177- Takvim Saat.(<http://www.soane.org/collections.html>)

Langley Bradley tarafından 1690'ların sonları veya 1700'ün başlarında yapılan gümüş
'Takvim Saat'²⁴².

²⁴² <http://www.soane.org/collections.html>

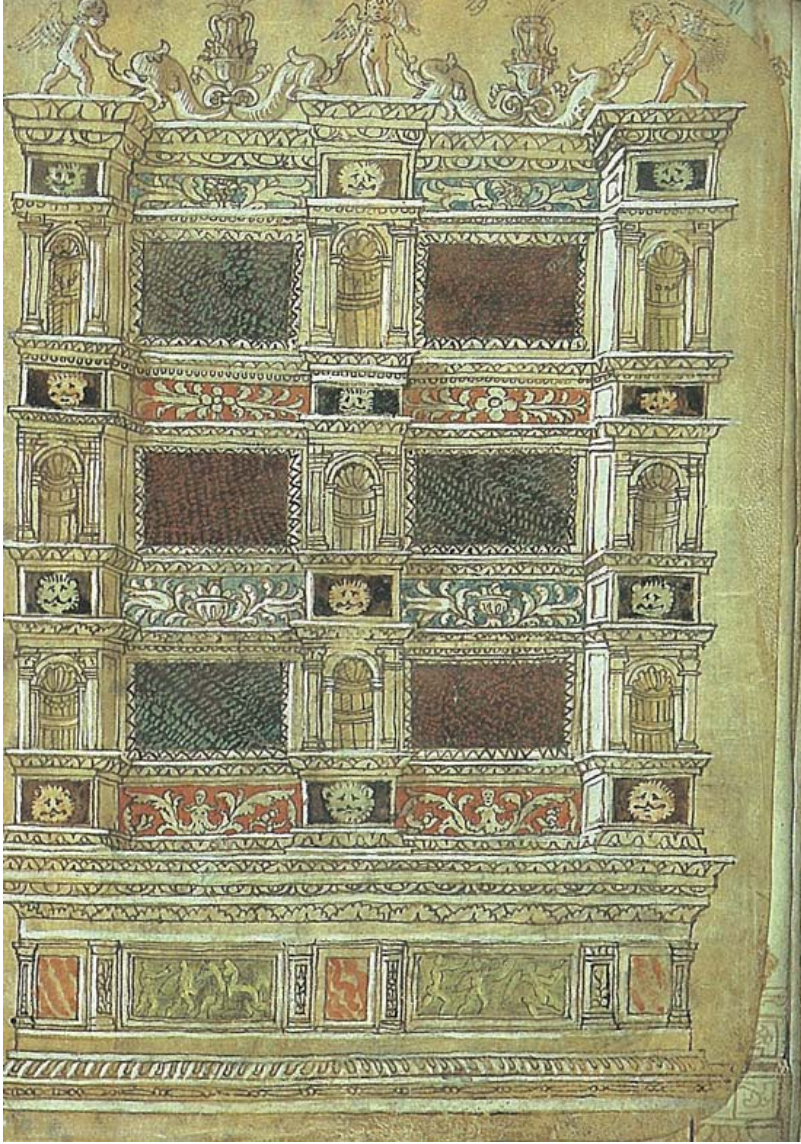

Foto 178- Bir mobilyanın parçası olduğu sanılıyor.
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Bir mobilyanın parçası olduğu sanılıyor. 15 yy sonlarına doğru olduğu tahmin edilen bu parçanın kuzey İtalya'ya ait olduğu nerede ise kesindir²⁴³.

²⁴³ <http://www.soane.org/collections.html>

Foto 179- deniz kuvvetleri kronometresi.
(<http://www.soane.org/collections.html>)

Thomas Mudge (1717–1794) sekiz gün sayabilen, deniz kuvvetleri kronometresi (18.yy sonları). Bu çok önemli obje Soane'un teknolojiye ve bilime olan ilgisinin yansımasıdır²⁴⁴.

²⁴⁴ <http://www.soane.org/collections.html>

Foto 180- 17. yy Sonlarına Ait Anahtar. (<http://www.soane.org/collections.html>)

17. yy sonlarına ait anahtar. Araştırmalar Windsor Kalesi'nin Kraliyet dairelerine ait bir anahtar olabileceğini gösteriyor²⁴⁵.

²⁴⁵ <http://www.soane.org/collections.html>

5.8. SİR JOHN SOANE MÜZESİ'NİN AYDINLATMASI

Soane, “Mimarının şiiri” olarak tarif ettiği “Işık ve Mekân” kavramlarının ustasıdır²⁴⁶. Müze baştan sona incelendiğinde, aydınlatmada kullanılan her türlü tekniğin en ince ayrıntısına kadar hesaplanmış ve hayranlık uyandıracak bir ustalıkla kullanılmış olduğu görülür. Mekan içinde şaşırtıcı görünümlere doğrudan bakılması ve ışığın mükemmel yansıtılması için dışbükey aynalar stratejik olarak yerleştirilmiştir Soane müzesinde. Soane aynı zamanda odalarda yaratmak istediği atmosfere uygun olarak tavan pencerelerinde renkli camlar kullanmıştır. Örneğin Kripta ve Keşiler Salonunda harika etki yaratmak için renk seçimi altın sarısıdır²⁴⁷.

Müzedeki ışığın iç mekânlara nüfuz etmesini sağlamak için kullanılan tavan pencereleri uygulamalarına, müzede kat sirkülasyonun sağlayan ana merdivende de rastlanır(Foto 181-182-183). Aynı uygulamayı olanca görkemi ile Kubbe alanında (The Dome Area) da görmek mümkündür(Foto 184-185). Yer yer kullanılan, üçgen prizma tavan pencerelerinde yer alan sarı camlar(Foto 184-185) sayesinde müzenin içinde amaçlanmış sıcak bir atmosfer elde edilirken, katlardan süzülerek ve kırılarak zayıflayan ışık mazgallardan süzülerek, Bodrum Katta istenilen loş atmosferi yaratmıştır²⁴⁸.

²⁴⁶ <http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

²⁴⁷ http://sitem.herts.ac.uk/artdes_research/papers/wpades/vol4/mgfull.html

²⁴⁸ http://sitem.herts.ac.uk/artdes_research/papers/wpades/vol4/mgfull.html

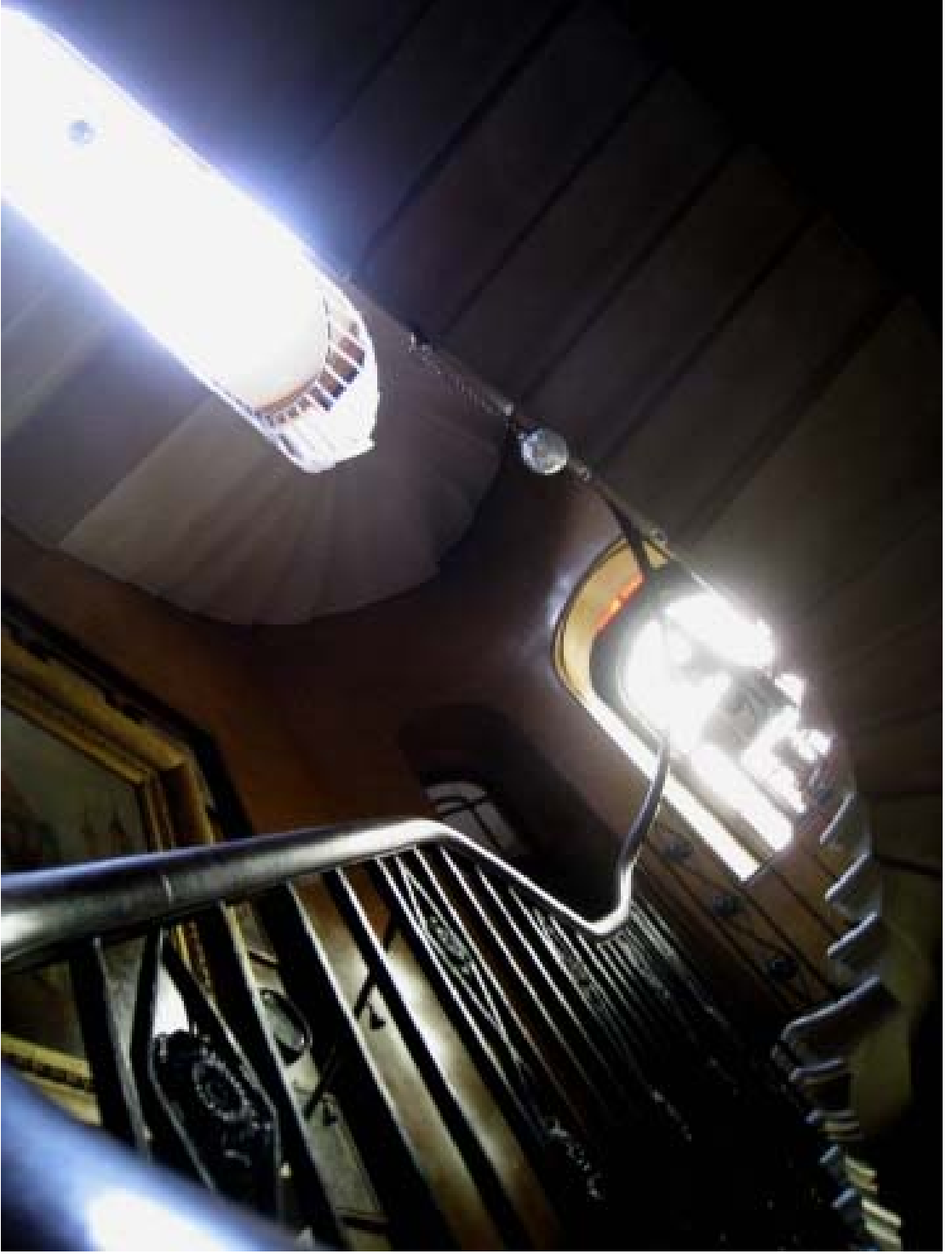

Foto 181 – Müzenin ana merdivenlerinden tavan pencerelerine bir bakış. (http://sitem.herts.ac.uk/artdes_research/papers/wpades/vol4/mgfull.html)

Foto 182- Müzenin ana merdivenleri.
(http://sitem.herts.ac.uk/artdes_research/papers/wpades/vol4/mgfull.html)

Foto 183- Ana merdiven.(Meltem Giray)

Foto 184- Sir John Soane Müzesi çatı (Meltem Giray)

Foto 185- Sir John Soane Müzesi tavan detay (Inspired by Soane)

5.8.1. SOANE' NİN GİZEMLİ IŞIĞI

Soane'un mimarlık kuralı şudur: 'Her bina bir heykel gibi dikkate alınmak zorundadır'.

Soane'un Müze'nin iç mekan tasarımı için geliştirdiği dramatik ışık kullanımı da diğer sahnesel konseptlerinden biridir. Soane, duvarları açarak iç dehlizler, koridorlar ve şaşırtıcı perspektifler elde eder²⁴⁹.

²⁴⁹ Mac Cormac, a.g.e. s:4

Mekanda gölge ve atmosfer yaratan ton değerlerinin farklılıklarını yaratabilmek için ışığı bir ressam gibi kullanmaktadır. Bu resimsel düzenleme ile ışık ve gölgeye ait başarılı kontrast alanlarıyla müze ve iç mekenları olduğundan daha büyük gösterir²⁵⁰.

Soane'un ışık ve tonlamaya dayanan vizyonunu en iyi anlatan yer 'Kubbe' kısmıdır. Soane, galeriler ve iskelelerin üzerini kapatarak yaratıcı ve sıradan olmayan yüzeyler elde eder. Etrafi galerilerle çevrilip kapatılan 'Kubbe'de, ışık ve gölgenin yansımaları sonucunda düz olmayan desenler ve gölgeli yüzeyler yaratarak, loş bir resim gibi kuraldışı görüntüler oluşturur(Foto 185). Renkli ışık, büyüleyici bir ortam tasarlanmasında anahtar bir rol oynamaktadır. Mimar sıklıkla, renkli cam şeritler ve renkli paneller giymiş tavan pencereleri ile buzlu camlı, pencereli üst kısmı sarı şerit camlı kapılar, katlı paneller ve avluya bakan pencere gibi tarihsel önemi olan mimari öğeleri sıklıkla kullanmıştır. Antika bir mücevher gibi Pompei kırmızısı ile kaplanmış duvarlar ve altın renkli camlar, renk, ışık ve atmosfer olarak İtalyan sanatına göndermeler yapar²⁵¹.

Soane, mekanlarında, Londra'nın loş ve puslu havasını, Akdeniz'in görkem ve parlaklığına, sihriyle dönüştürür. Britton bu konudaki görüşünü şöyle bildirir: 'Soane

²⁵⁰ Mac Cormac, a.g.e. s:8

²⁵¹ Mac Cormac, a.e. s:8

galeri ve hollerin üzerine renkli cam kullanımı ile güneşin parlaklığını bütün mekana giydirmiştir; aksi takdirde görüntüden buz kesebilirdik²⁵².

Soane'un kullandığı bir diğer resimsel yöntem de mekân içinde kullandığı aynalardır. Aynaları renkli yansıtıcılar olarak tasarlar ve böylece mekânsal illüzyonlar yaratır. Bu uygulamaları özellikle 'Yemek Odası' ve 'Kütüphane' için de kullanır(Foto 186). Yemek odasının alçak penceresi renkli camlarla doludur ve kitaplığın karşısında yer alan büyük ayna bu renkli camarı odanın iç mekanına yansıtmaktadır(Foto 186). Mekansal tasarımda, dışbükey aynalar ve küçük şeritli camlar da müzenin içinde çok yaratıcı bir şekilde kullanılmıştır. Kütüphane kemerleri, kitaplık panelleri, yemek odası pencere pervazı ve firizleri, aynalı camlı şeritler ile dekore edilmiştir²⁵³. (Foto 187)

²⁵² Mac Cormac, a.g.e. s:8

²⁵³ Mac Cormac, a.e. s:8

Foto 186- Giriş kat kütüphane ve yemek odası. (Tim Knox)

Soane özel illüzyonlarla oynamayı her zaman sevmiştir. Örnek vermek gerekirse, çok yönlü aynalı imajları göstermek için, vazolar yemek odasındaki dışa doğru eğimli pencere pervazlarının önünde sıralanmıştır. Aynı şekilde, Bodrum Kattaki merdiven salonu, iki parçadan oluşan yayvan cam levha ile küçük nişin yüzeyine yerleştirilmiştir²⁵⁴.

²⁵⁴ Mac Cormac, a.e. s:9

Soane, aynalarla ilgili en şiiirsel ve cezp edici görünümü kahvaltı salonunda sunar. Burada, büyüklü küçüklü dışbükey aynalar, pervaz aynaları, kitaplığın içindeki gümüşlü aynalar, büyük plakalı cam aynalar, aynalı kapı panelleri ve aynalı nişlerle yaratılan ışık etkisi tıpkı çok sesli bir orkestra gibidir²⁵⁵. (Foto 187)

Foto-187 Kahvaltı odası. (Tim Knox)

²⁵⁵ Susan Feinberg Millenson, a.g.e.s.113

Ayrıca, batı tarafındaki odanın derin kemeri, yarık şeklindeki mekânda, aynalarla sonsuzluğa açılır. Bu mekân, iki ucuna yerleştirilen aynalarla sınırsızlığı sorgulayan bir uzunluğa dönüşür. Yarık şeklindeki mekân hiç bitmeyecek kadar uzun gözükür. Bu, dinamik çizgisellik odanın köşelerinde karmaşıklık olarak tekrarlanır. Bu tasarım da geleneksel beklentilerin dengesini bozar. Mekânın arkasında sanal bir dünya yaratır.

Mekânlar arasında düşey olarak yaratılan ışık bölmeleri, plan ve kesitte incelendiğinde, iç içe kesişen ışık kanalları gibi algılanır(Foto 188-190-191). Yaratılan bu sistem tasarlanan tepe pencereleriyle sağlanır. Yarık katlardan aşağıya doğru süzülerek, mekânları birbirine bağlayan geçitlerin köprü gibi hissedilmelerini sağlar. Üç binayı birbirine birleştiren bölmeler arasındaki geçitler bu nedenle plana bakıldığında kesişen köprüler gibi algılanır. Sir John Soane'un özgün stilini belirleyen ışık kanalları, bu söyleme uyarlı olarak ele alınan mimari detaylardır²⁵⁶.(Foto 188-190-191)

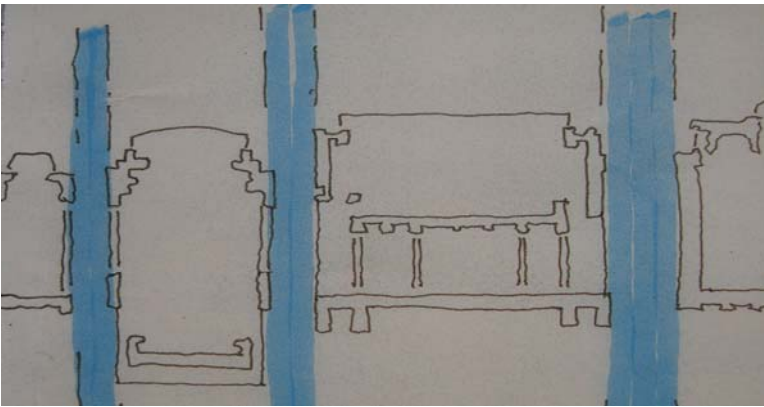

Foto 188- Müze içindeki ışık ve mekan preferiklerini gösteren yatay kesit. Richard Mac Cormac. (Inspired by Soane)

²⁵⁶ Mac Cormac, a.g.e. s:7

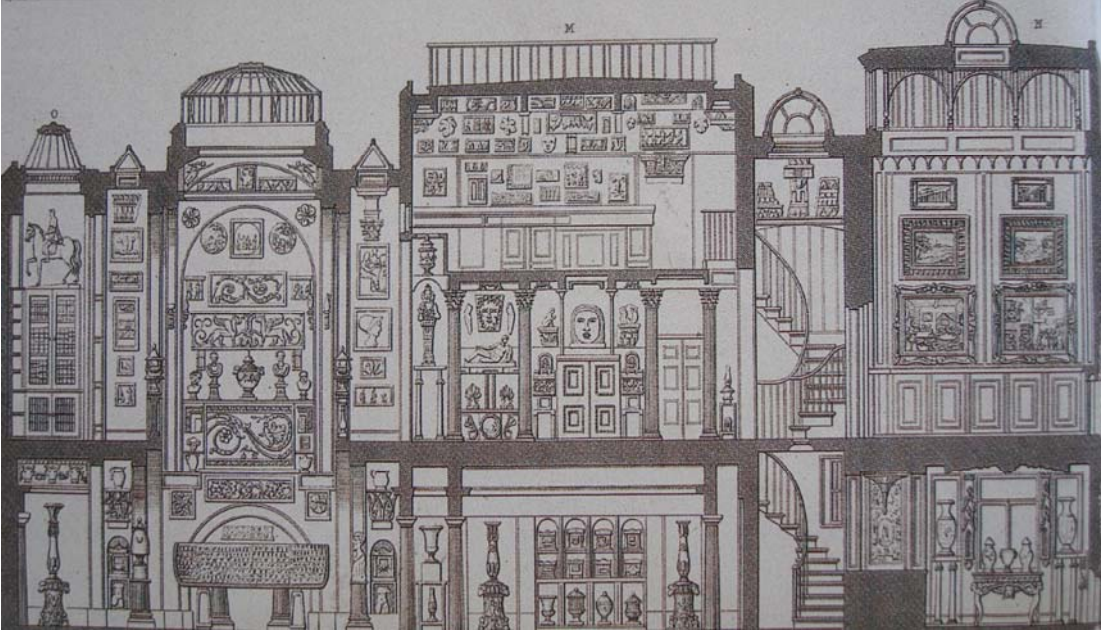

Foto 189- Batıdan-doğuya müze yatay kesidi.Batıda kubbe kısmı, doğuda resim odası.(Inspired by Soane)

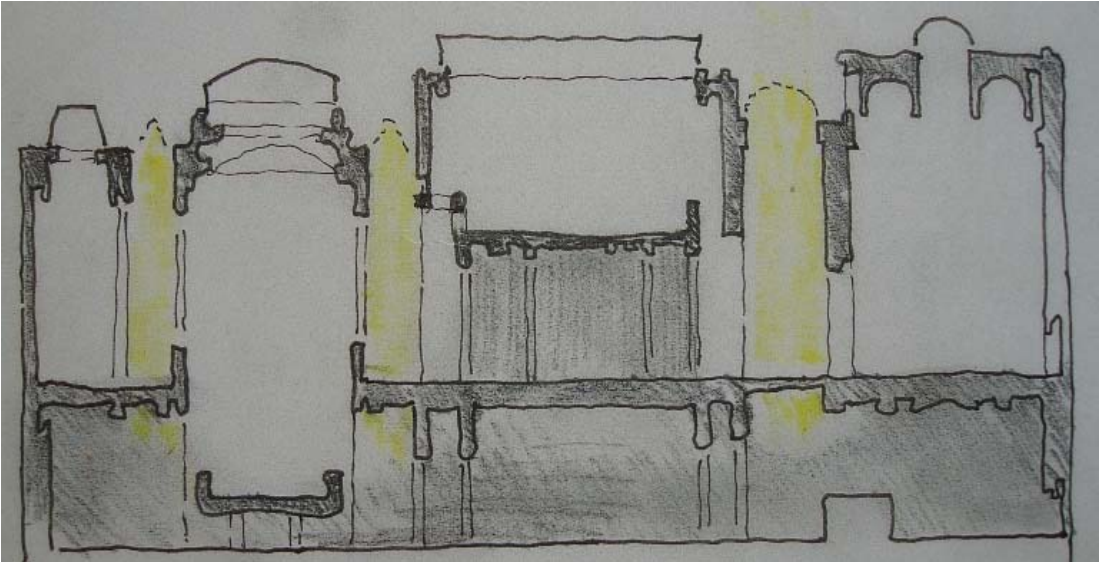

Foto 190- Batıdan-doğuya müze yatay kesidi.Sarıyla tepe ışıklıklarından gelen gün ışığı gösterilmektedir.Richaerd Mac Cormac.(Inspired by Soane)

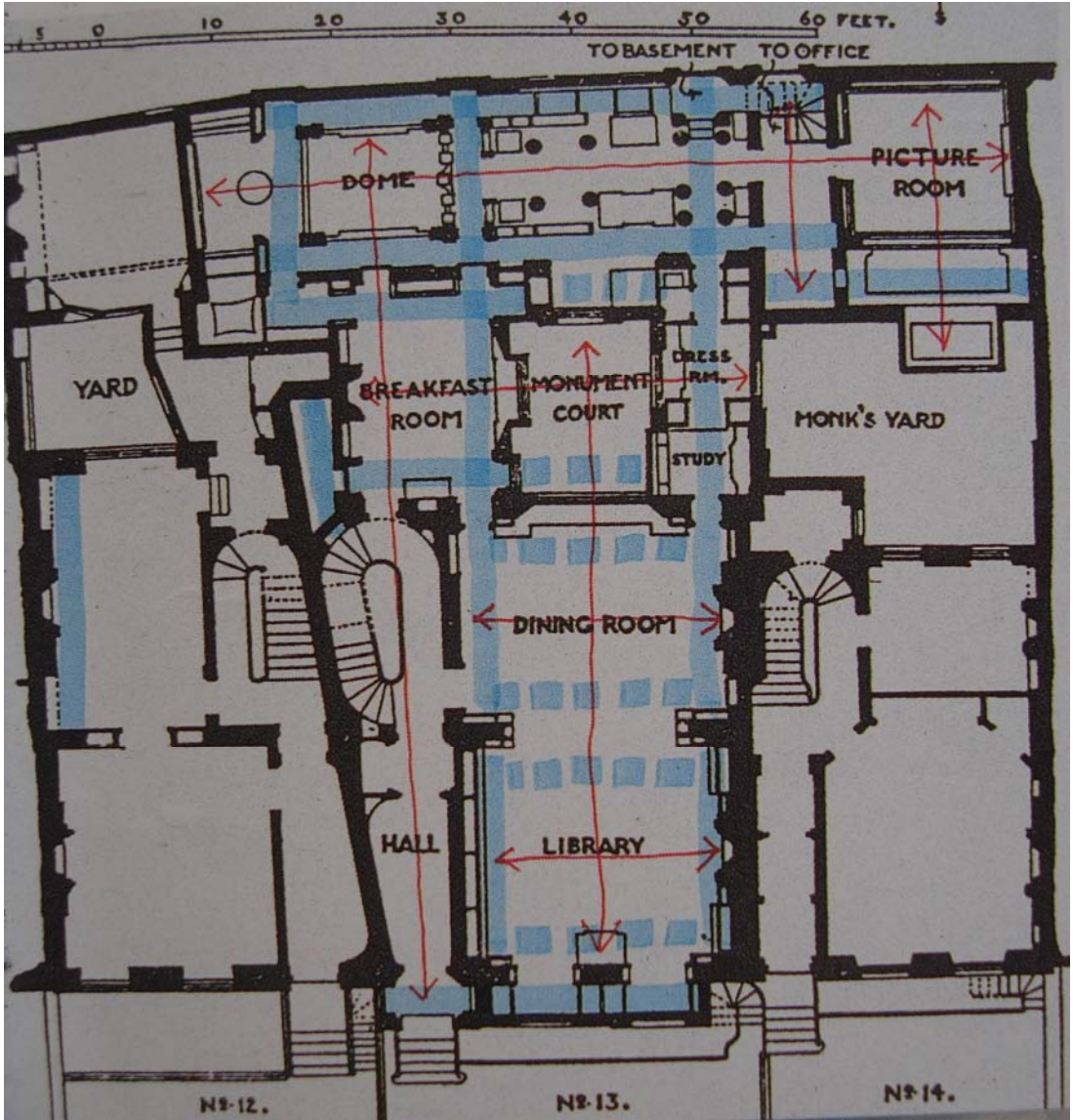

Foto 191- Müze giriş kat planı, mavi ile ışıkla tanımlanan sanal köprüler görülür.
(Inspired by Soane)

Aydınlık feneri olarak düzenlenen cam kubbe, kolonlar üstünde yükselmektedir. Oda içinde oda, büyük mekân içinde küçük mekân etkisi, düzenlenen bu ışık sistemiyle tasarımdaki yerini yeniden alır. Cam kubbeyi taşıyan kolonlar, çalılık ya da ağaçlık gibi görünmektedir. Soane'nun özgün tasarımıyla doğa ve iç mekân bütünlüğü görsel olarak yaratılır. Bu uygulama, mekânın farklı algılanmasını ve görsel algıda farklı alanların yaratılmasını sağlamaktadır. Yaratılan bu görünümle, mekâna değişik derinlikler verilmektedir²⁵⁷.(Foto 192)

Üst katta yer alan öğrenci çizim ofislerinde de, duvarlardan ve tavandan uzaklaştırılmış olan görsel etkiler, kubbe tasarımında olduğu gibi, binanın içinde bina izlenimi yaratan kurgusal görünümü gerçekleştirir. Kubbenin tam aksi olarak düzenlenen merkezsel mekânın mobilyalarla donatılmış girintileriyle oluşturulan görselliği dikkat çekicidir. Oturulabilir mekânın, orta aksın dışındaki köşelere doğru itilmesi, gotik katedrallerdeki koro kısmına göndermeler yapar. Bu yerinden çıkarılma eylemi, gotik katedrallerdeki bulunan koro yapılarıyla özdeş anlamlar kazanır²⁵⁸. (Foto 189)

Uzun bir kesitte müzeyi incelersek kubbe, öğrenci çizim ofisi ve de resim odası tavan aralıklarından gelen ışıklarla birbirinden ayrılır (Foto 189-190-191). Bu da Soane'nın

²⁵⁷ Mac Cormac, a.g.e., s:7

²⁵⁸ Mac Cormac, a.e., s:7

mimarisinde yerinden çıkartma, fiziksel kuşatma ve enerjiyle dış sınır çizgisi mekân ve ışık olarak tasarlama eylemini gösterir²⁵⁹.

Foto 192- Yatay kesit kubbe detay.(Inspired by Soane)

²⁵⁹ Mac Cormac, a.g.e., s:7

Resim odasını bu bilmecenin tersi olarak görülebilir. Bu oda, büyük ve sağlam duvar aralığından görünen beklenmeyen mekânı açığa vurur. Böylece Soane, oda ve bunun arkasında yer alan mekânı aniden ortaya çıkarır. Bu mekânın duvarlarını kaplayan Pompei kırmızısı, Villa Negroni’de de vardır ve bu uygulama da Soane’nun sanat tarihi içinde roman duvar resimlerini incelediğini ve onlardan referanslar aldığını kanıtlar²⁶⁰.

Kahvaltı odasında ise, iki tarafta yer alan ve desteklenmeyen izlenimi veren asılı kemerler, tasarıma çevrel uzunluk kandırmaktadır. Dört sütunla taşıyor olmasına rağmen kemerler bir desteği olmayan, boşlukta duruyor sanısı uyandıran görünümündedirler. Duvarlar, yüzeysel boşluklar olmaktan kurtarılmış ve kitaplık olarak tasarlanmıştır. Bu tasarımıyla da iç mimariyi tamamlayan mobilya görünümü olarak mekâna katılmıştır. Tavanda yer alan aynalarla reflekte olan kemreler ve ayaklar da Pompeian perspektifi yaratırlar. Bu perspektif odayı kendi sınırlarının ötesine götürür²⁶¹. (Foto 193-194)

Kitaplıklar, iki tarafta yer alan aynalardaki yansımalarıyla devam eder. Yemek odasında, Soane’nın portresi izole edilmiş durumda mekâna katılmış ve çok sayıda yansıması olan bir bölüme yerleştirilmiştir(Foto 194). Bu tasarımla da, paradoksça, kökleşmiş kanıtlara

²⁶⁰ Mac Cormac, a.g.e., s:7

²⁶¹ Mac Cormac, a.e., s:7

aykırı olarak ortaya konan bir düşünceyi belirleyen bir uygulamayı vurgulamak amacıyla aynaların önüne asılmış olur²⁶². (Foto 186-187-193-194)

Foto 193- Kahvaltı odasındaki konveks aynadan yansıyan mekan.
(Inspired by Soane)

²⁶² Mac Cormac, a.g.e., s:7

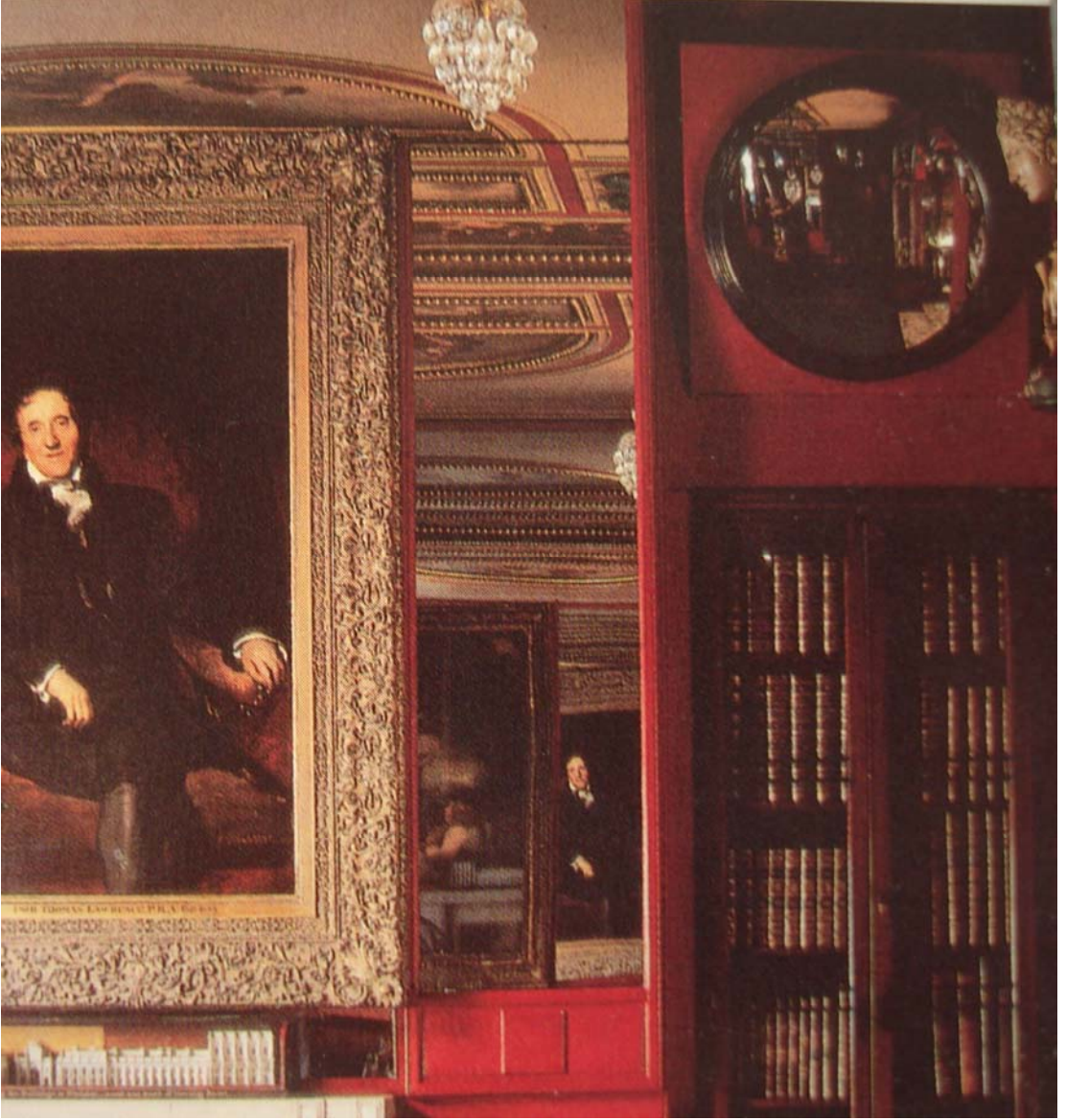

Foto 194- Yemek odası ve kütüphane bölümü, aynaların etkisi.
(Inspired by Soane)

Bu odadan çıkınca tekrar müzeye dönülür. Bu değişim çok dar ve uzun akslı ve ışıklı bir yoldan yürüyerek ve değişik mekânlarla karşılaşarak kuzeyde, müze sınırlanana kadar sürer²⁶³.

Soane'nın zamanımıza ulaşan yapılarında kahvaltı odası evin en kibar ve en karakteristik, en etkilenebilecek yeridir. Bu mekân bize, yeri doldurulamaz karşılaştırmanın en çarpıcı örneği olan büyük İngiltere Bankası'ndaki o güçlü etkiyi yaratan kubbeyi hatırlatır²⁶⁴.

Müzedeki kubbenin ve koridorlar arasındaki mekânların, görünmez tepe ışıkları tasarlanarak, kaydırılan yüzeylere dönüştürülmesi, sanal bir görsellik alanı olarak oda içinde oda sistemini yaratır²⁶⁵.

Bu bağlamda, kahvaltı odasındaki tasarımın sistemi diğer mekânlardan biraz daha farklıdır, çünkü kubbenin basık yapısının yarattığı sıklık ve ortasındaki gergin asma mekânlar, aynalı desteklerin üzerindeki görünümüyle, ışığın da etkisiyle, ağırlıksızmış

²⁶³ Mac Cormac, ag.e., s:8

²⁶⁴ Mac Cormac, a.e., s:8

²⁶⁵ Mac Cormac, a.e., s:8

gibi şaşırtıcı bir anlam kazanır. Değişik boyutlardaki, konveks aynalar, diğer dünyaların farklı düşünce sistemlerinin varlığını çağırıştırır²⁶⁶. (Foto 193-194)

Renkli cam kullanımı, mekâna dağılan ışığın modunu değiştirir. Bu özgün ışık oyununa, 'Soane gizemli ışığı' adı verilir. Farklı alanlarda uygulanan değişik ışık seçimleri, mekânsal alanlarının yaşamsal özellikleriyle örtüşür. Örneklersek; Antik bölümlerde ılık dağılımı değişik bir parlamalar oluşturur. Goethe'nin ışık kuramının 'Cansızlıktan, yaşamayan bir mekandan, ancak ışığın sihirli değneği ile kurtulabilirsin' söylemi, bu mekânın ışık oyunları ile uzlaşır²⁶⁷.

Bu ışık akışı, Soane'nın yapılarına kazandırdığı asal değer ve doğal ışık kaynaklarına yönelmenin öncü adımıdır.

²⁶⁶ Mac Cormac, a.g.e., s:8

²⁶⁷ Mac Cormac, a.e., s:8

5.8.3. IŞIK KULLANARAK TASARIM YAPMAK NEDİR, NASIL SAĞLANIR?

Richard Meier bu soruya şöyle cevap vermiştir, Işık sabit bir uğraştır. Bazıları bina tasarlarken, plan ve kesit arasındaki ilişkiyi düşünür, ben buna ek olarak yatay ve dikeyden gelen doğal ışık kaynaklarını düşünürüm. Proje çizerken her şeyi siyah ve beyazın kontrastıyla göstermek mümkündür, ancak ışığı kâğıt üzerinde göstermek neredeyse olanaksız. Meier, en önemli sorunun ışığın projelerde nasıl tasvir edilebileceği bulmak olduğunu açıkça belirler²⁶⁸. Zamanın ve günün, haftaların, yılların ve atmosfer hareketinin değiştirdiği gün ışığı, proje içine sokulabilir mi? Soru budur.

Richard Meier, ışığı projede gösteremediğini, ışığın günün farklı saatlerinde nasıl hareket ettiğini, yıl içerisinde güneşin hareketini bildiğini ve genellikle ışığı kafasında tasarladığını söylemektedir. Ancak her zaman sürprizlerle karşılaşılabilir ve bu sürprizler çoğu zaman tasarım sırasından düşünülenlerden daha iyi sonuç verir, demektedir. 20 yüzyılın çağdaş mimarisinde, doğa ve mimari bağlamda ışığın değerlendirilmesinde çok farklı görüşler ortaya çıkmaya başlar. Loise Kahn “ Ta ki bir binanın yüzeyine ışınlar, çarpana kadar güneş ne kadar muhteşem ve sihirli olduğunun farkında değildir” açıklamasıyla ışığın doğasal gizeminin mimari yapısallıkla açıklanabileceğini savlamaktadır. Diğer bir deyişle, mimari yapılardaki ışığın değerini anlamamız ve ışığı

²⁶⁸ Mac Cormac, a.g.e., s:14

görmemiz için refleksiyon yaratan yüzeylere ihtiyacımız olduğu vurgulamaya çalışan bir görüşür bu. Richard Meier' in açıklamasında olduğu gibi, ışık yansıtan yüzeyler sadece dikey yüzeyler değildir. Yatay düzlemler de ışık alanları olarak değerlendirilmelidir²⁶⁹.

Bir binanın ışık alması için camla kaplanması, binanın tamamen aydınlık bir iç mekâna sahip olması anlamını taşımamaktadır. Gelen ışığın kalitesi değerlendirilmelidir.

Richard Meier, zamanının çoğunu Roma' da ve Güney Almanya'da geçirerek Barok Mimarisi'ni inceleme fırsatı bulur ve barok mimarideki ışık kullanımından çok etkilenir. Borrimini ve Bernini üzerinde ışığın mimariyle anlaşması ve uzlaşmasının yarattığı gizemi çözümler²⁷⁰.

Neuman'ın yapılarını da doğal ışık kullanımı açısından incelemiştir, Bu iki örneğe yönelerek de iki farklı coğrafi bölgede, iki farklı iklimde var olan mimarların doğal ışık kullanma farklılıklarını izlemiş olur. Meier, Borrimini'nin S.Ivo della Sapienza'sına her zaman “muhteşem bir aydınlık egemendir” açıklamasını sıkça kullanır. Bu nedenle de

²⁶⁹ Mac Cormac, a.g.e., s:14

²⁷⁰ Mac Cormac, a.e., s:14

içerideki ışık değerinin, açıklıklarla karşılaştırılmasında, açıklıkları şaşırtıcı derecede küçük olduğunu vurgular²⁷¹.

Kahn ın dediği gibi “ Ben nasıl “Courbusier” yapıyor olabilirim” sorusu şaşırtıcıdır. Acaba, Meiere de kendine böyle bir test yapıyor muydu? “Coubusier” veya “Soane” ya da hiçbiri?

Meier bu soruya, “ikisi de, hatta Kahn da” diye yanıt verir. Zaman içinde birçok nokta ve kişiden etkilendiğini ve bir mimar olarak yalnız başına ve bir tane olmadığını vurgular. Courbusier, onun için çok önemlidir. Bu önemi, “yıllar önce, ancak şu an da kaybolmuş değil, şimdi yalnızca fikirlerimde, çünkü şu anki işlerimde etkisi yok”, diye açıklar²⁷².

Miere, birçok mimarda olmayan bir özellik, Soane’ da vardır, bu da “gerçek bir boyut anlayışını mekân tanımlamada kullanmaktır” demektir²⁷³. Soane’nin mimari farklılığını tanımlamaya devam eder;

“Dulwich Galery’de benim için enteresan olan ise, çok küçük bir sanat galerisi olmasıdır. Hatta mekânlar, ev mekânı gibi ufak ölçeklerdedir. Bu Lincoln inn Fields’da

²⁷¹Mac Cormac, a.g.e., s:14

²⁷²Mac Cormac, a.e., s:14

²⁷³Mac Cormac, a.e., s:14

da göze çarpmaktadır. Bu küçük mekânlarda birçok mekân varyasyonları vardır, Bu da, mimarideki mekânsal organizasyonlar için mükemmel bir örnektir. Mekânda birçok sürprizle karşılaşsınız. Işık açısından da, ışığın kalitesi ve gelenekselden farklı değişik yollarla doğal ışığın içeri girmesinin sağlaması yaratır bu sürprizleri. Böylece ışık içeri girer ve mekânda çok katmanlı animasyonlar yaratır²⁷⁴.”

²⁷⁴Mac Cormac, a.g.e., s:19

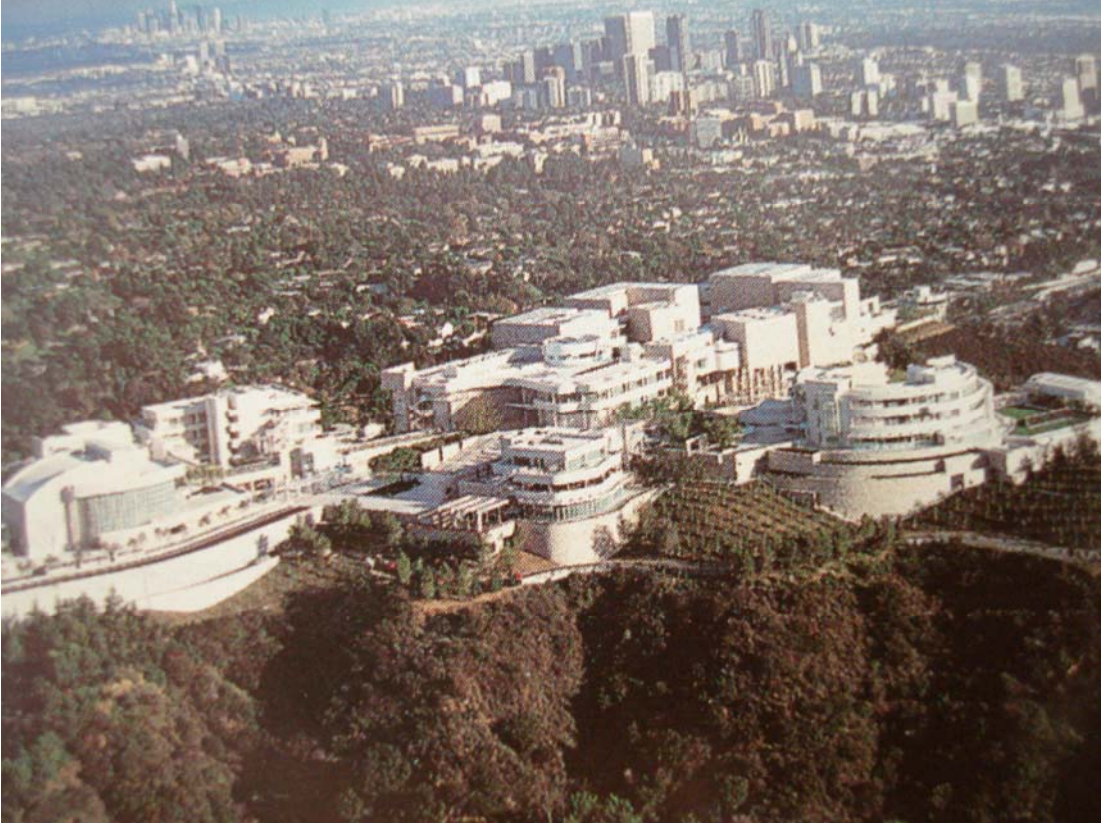

Foto 195- The Getty Center (LA) (Inspired by Soane)

Sir John Soane'dan yola çıkarak bir müze yapmaya karar veren Richard Meier (d. 1943), Soane'm izlediği yolu seçer. Richard Meier, 1997'de açılan dünyadaki en yeni ve önemli müzelerden biri olan The Getty Center (LA), müzesini tasarlar²⁷⁵. (Foto 195-196)

²⁷⁵Mac Cormac, a.e., s:14

Foto 196- The Getty Center (LA) (Inspired by Soane)

Öğrencilik yıllarından beri Soane'ın hayranı olan mimarın arasında yer alır. Richard Meier 1999'da Micheal Brawne ile yaptığı röportajda, Getty Center'ı tasarlarken,

Dulwich Galery'nin kesitini incelediğini belirterek, bu inceleme sonucunda, Soane'ın uyguladığı tepe camlardan etkilendiğini belirtir (Foto 197). Bu ışık sistemin “Getty Center” da uygulandığı takdirde, müzenin varlıkları olan resimlerin ziyaretçiler tarafından gün ışığında izlenmesini amaçladığı açıklar. Bu hedefin kendinin dışında aynı zamanda binanın yapılmasını talep eden işverenin de isteğini tamamlamakta olduğunu söyler. Tasarım aşamasının başlarında, Getty Galeri Müdürü, John Walsh, günün her saatinde ziyaretçilerin resimleri gün ışığıyla görebilmelerini amaçlanmasını ister²⁷⁶.

Foto 197-Dulwich Galery(www.greatbuildings.com/models/Dulwich_Galery_mod.html)

²⁷⁶Mac Cormac, a.g.e., s:14

Dulwich galerideki, Soane' ın yarattığı mekânlar basit çözümlenmiş, galeri mekânlarıdır. Birbirini sıralı olarak takip eden kemerlerle birbirlerine bağlanan küp şeklinde mekânlardan oluşmaktadır²⁷⁷.

Getty de ise biraz daha farklıdır. Galerinin planı kareler ve çift karelerle tanımlanmıştır, Ancak yönlendirme, birbiri ardını takip odalar şeklinde sağlanmamıştır. Getty Galery'de doğal ışık, aydınlık fenerlerinden ve tepe cam'lardan sağlanmaktadır. Çatının açılı olması, tepe cam'dan gelen ışığın her pencere katmanında kırılarak aşağıya süzülmesini sağlar. Bu ışık kırılımı, duvarları ve resimleri yıkayan ve zararsız bir ışık akışı yaratır²⁷⁸.

Dulwich de, tepe cam'lı çatıda yaklaşık 40 derecelik eğim vardır, Getty de ise bu açı 60 derecedir, mimar Richard Meier, ışığı daha fazla içeri alabilmek adına bu açığı artırmıştır, artan kırılmalarla, Dulwich de görünen ışık eksikliğinin Gatty Galery de ortadan kaktığını söylüyor²⁷⁹. (Foto 197-198-199-200)

²⁷⁷Mac Cormac, a.g.e., s:14

²⁷⁸Mac Cormac, a.e., s:14

²⁷⁹Mac Cormac, a.e., s:14

Foto 198- Getty Center galeri mekani.(Inspired by Soane)

Foto 199- Dulwich Galery. (Inspired by Soane)

Foto 200- Getty Center galeri mekanı.(Inspired by Soane)

Foto 201- Getty Center galeri mekanı.(Inspired by Soane)

1819 da açılan Dulwich galerinin aydınlatma kritiklerine baktığımız zaman, ortamda loşça bir ışık algılandığını anlıyoruz. Oysa bizi müzelerde, sergilenen objeleri net olarak görmeye ihtiyacımız vardır. Fakat bu arada, eş zamanda aynı ışığın eserlere ciddi zararlar verme durumu da vardır. Bu paradox nasıl aşılır?

Maier bu soruya şu satırlarla yanıt verir:

“Getty tasarlanırken, galeri alanlarının büyük ölçekli modelleri yapılır, Emekleyerek mekâna girip, oturup mekândaki küçük ölçekli resimlere bakabiliyordum. Bunun yapılma amacı, sadece görsel olarak ışığı test etmek değil, ışığı foto metrik olarak da ölçmektir. Tepe cam da kullanılan yan pencere sisteminin, istenilen seçkin ve lüks değerini mekânda oluşturmaya yaracaktır, böylece küratörün istediği türde değerler yakalanabilecektir. Çok basit bir çatı pencere sistemidir. Ziyaretçilere gökyüzünü görme şansı verir. Çatının açısı sayesinde, zararlı sabah ışınlarının içeri girmesini engeller. Işık açısı değişimlerinde, çatı pencere’ların kayma hareketiyle öğlen ışınları gibi eserlere zararlı ışınların içeri alımını da engelmış olur. Böylece günün hiç bir vaktinde eserler direkt güneş ışınlarına maruz kalmaz. Tamamen kapatıldığında da bütünüyle karanlık bir ortam elde edilir.²⁸⁰”

Richard Meier, 1991 de, Lufthansa in-flight magazin de yayınlanan bir röportajında; ışık benim için çok yönlü, birçok işi bir arada yapabilen bir mimari materyaldir, demektedir.

²⁸⁰Mac Cormac, a.g.e., s:19

Yüzyıl sonra Soane'a hayran olan mimarlar, onun sanatında klasik İngiliz yaklaşımı olduğunu görüşünü ortaya koyar ve bu görüş güçlenir. Michelangelo Buonarroti (1475 – 1564) ve Giulio Romano (1499–1546) ikilemli üslubu gibi, Çağdaş mimarların Soane'nın aşırı duyarlı karakteri ve radikal görüşüyle tekrar tekrar ve yeniden hesaplaşmaları, bu klasik geçmişle kurdukları ve kurmaları gerekli olan bağların izlerini taşır²⁸¹.

David Mc Cormack, Soane'un mimari anlayışını 20. yüzyılın kendisine kazandırdığı görüşlerle incelediğini belirtir, Müzeyi, dolayısıyla da Soane'nin evini, yarım bir turla incelediğini açıklar. Kompleks iç mekânlardan öznel ve farklı durumlar seçer. Böylesi kompleks iç mekânlarla karşılaşması onu etkiler ve kendisinin de üzerinde çalıştığı, uğraştığı mimari tasarımlarla ilişkilendirerek Soane'nın kendi dönemine kazandırdığı yaratıcı tasarımlarını irdeler²⁸².

Soane'ı incelemeyen ve tanımadan önce, David Mc Cormack da Soane gibi önce Roma'nın dışında bir yere gittiğini ve işe orada başladığını anımsar. Cormack, yaşamının bu döneminde, Roma'da, içinde yer alan fresklerin 18.yüzyılda yeniden yapıldığı Palazzo dei Villa Negroni'yi araştırır. Roma'nın dışında, 18. yüzyılda keşfedilmiş episodik/ayrı ayrı bölümlerden oluşmuş mimarinin perspektiflerini keşfeder ve bu yapının da kompleks mekânlar öngördüğünü saptar²⁸³.

²⁸¹Mac Cormac, a.g.e., s:19

²⁸²Mac Cormac, a.e., s:4

²⁸³Mac Cormac, a.e., s:4

Soane'nin evinin mimari okumasında, odaların kendisinden başka, ayrı ayrı mekânların yaratılması anlamını da taşıdığını görür. Kompleks mekânların bu nedenle ortaya çıktığını fark eder. Hatta Pompei'ye ait duvar resimlerini işaretleyerek, Soane'nun bu sanat eserlerini derinden incelemiş olduğunun altını kalın çizgilerle belirler²⁸⁴.

Mimari tasarımların ince ayrıntılara ulaşan değerlerinin ev ve müze mimarilerini anırttığını vurgular. Evin tasarımının Pompei'nin fresklerinde var olan boyanmış yanlısamaların üç boyutlu örneklemeleri olduğunu savlar. Bazen gerçek mekânların, kimi zaman da aynaların yarattığı sanal mekânların; karmaşa, eritme, bozulma, belirli sınırların yeniden çözümlenmesi olarak yeniden yaratılmak için seçildiğini fark eder²⁸⁵.

Kahvaltı odası, David Mc Cormack'ın, ilk analiz etmek istedi alandır. Haç biçimindeki kemerler, kafes şeklinde tasarlanmış örtü sistemiyle, boyanmış bir gökyüzü oluştuğunu ve bu tepe pencerelerinin camlarıyla, müzenin gerçek gökyüzüne dönüştüğünü belirtir.

Richard Mac Cormac'ın, Sir John Soane müzesinde yaptığı araştırmalarda bulgularını şu görüşler altında toplar²⁸⁶:

²⁸⁴Mac Cormac, a.g.e., s:4

²⁸⁵Mac Cormac, a.e., s:4

²⁸⁶Mac Cormac, a.e., s:4

Tepe aydınlatmalarından gelen ışık mekanların içine diklemesine girer ve zemini körpü gibi hissettirerek, parmaklıklardan aşağıya süzülür. Renkli cam antika parçalara değişik bir parlaklık yayarak, Soane'ın 'Lumiere Mysterieuse', dediği gizemli ışığıyla mekanda atmosferik değişiklikler yaratır. Goethe, mermerin cansızlıktan ancak ışığın sihirli değneğiyle kurtulacağını yazmıştır. Bu görüş ve tanım Soane'nun gizemli ışığını belirler²⁸⁷. (Foto 201)

Foto 201- Tepe aydınlatmaları görünüm. (Meltem Giray)

²⁸⁷Mac Cormac, a.g.e., s:4

Richard Mac Cormac, Richard Meier , Philip Johnson gibi bir çok çağdaş mimarının ünlü mimarlarının hepsi de Soane'nun hayranıdır. Onların günümüzde yaptığı projeleri, derin bir empatiyle Soane'nın şiirsel ışık ve mekân kullanımını yansıtmaktadır. Bu etkilerin, gündeme gelmesi Soane'nin Royal Akademi'de açılan Mimari Sergisine rastlar²⁸⁸.

Royal Academi'de açılan sergi kapsamında, Richard Mac. Cormac bir enstalasyon yapmıştır. Mac. Cormac'ın enstalasyonu, Soanne'nın iç mekân tasarımlarının son derece modern bir uyarlamasıdır. Bu çalışma, yelken kumaşından bir tente ile hazırlanır. Eva Sirinka tarafından sergi alanın üzerine gerilen bu tente, mekâna bulutlu yaz ışığı verecek şekilde düşünülmüştür. Tavanın yanlarından dökülen mavi ışıkla, Soane müzesinde yaratıldığı gibi, doğal gün ışığı, sergi mekânına taşınır. Cormac'ın düzenlediği bu sergi, Soane'nin asma tavan, transparanlık ve renkli ışık kullanımına göndermeler yapar. Bu mimarların, bu sergi için seçilmesinin nedeni, yeni kuşak mimarların, Soane'dan etkilendiğini ve yeni milenyum öncesinde, Soane'nun uluslararası mimaride etkili olan varlığını göstermekte olmasının kanıtıdır²⁸⁹.

Mac Cormac'ın tasarladığı, Lancaster Üniversitesi Ruskin Kütüphanesi (Foto 202), Sir John Soane'ın, müze içinde çizim odası uygulamasını anımsatmaktadır. Bina içinde bina

²⁸⁸ Mac Cormack, a.g.e., s:3

²⁸⁹ Mac Cormack, a.e., s:3

sistemini tekrarlamıştır. Tepe aydınlatma yuvalarından gelen düşey ışıkla mekanın sınırlarını çizer. Işık, camdan geçer, kırılmalar ve yansımalarla, tıpkı Sir John Soane Müzesindeki Bodrum Kattaki kripta odasına ulaşması gibi, zayıflayarak Bodrum Kata ulaşır²⁹⁰. (Foto 202)

Foto 202- Lancaster Üniversitesi Ruskin Kütüphanesi
(<http://livesretold.co.uk/images/thumb/8/8a/Reidaruskin.jpg/125px-Reidaruskin.jpg>)

²⁹⁰ Mac Cormack, a.e., s:3

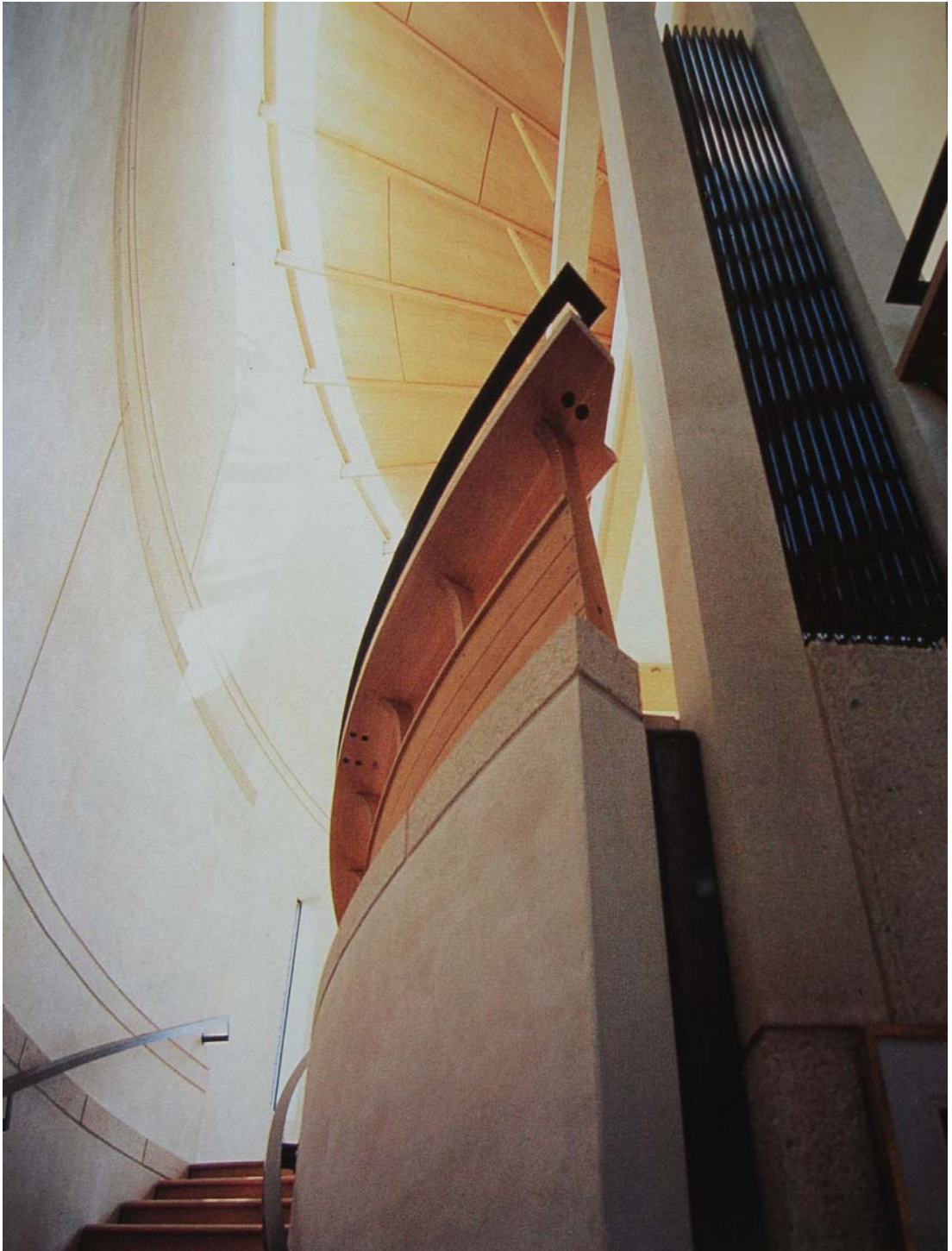

Foto 203- Fitzwilliam Koleji, Cambridge(Inspired by Soane)

Mimaride ışığın anlamının ilk örneğini Soane'ın yapılarında ortaya çıkan değerlerle belirlenir. Kendisine ait olan, yaratıcı doğal ışık kullanımı başaran Soane, döneminin önemli mimarları arasında yer almayı başarmakla kalmaz aynı zamanda çağdaş mimarinin önemli mimarlarına da esin kaynağı, ön örnek olarak önem kazanır. Soane'nın ışık tasarımlarını çözümlmeye çalışan çağdaş mimarlar, yapılarında uyguladıkları ışık etkisinin mekâna farklı okumalar katabileceğini savlamakla kalmayacak aynı zamanda da önemli uygulamalarıyla kanıtlayacaklardır.

6. KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

Sir John Soane, 1837 yılında, ölümünden sonra ‘mimarların mimarı’ olarak tanımlanmıştır. Bu tanım, 20. yüzyılın dört öncü mimarı tarafından kanıtlanır. Bu dört mimar; Londra’dan Richard Mac Cormac, New York’tan Richard Meier, Madrid’den Rafael Moneo ve yine Madrid’den Juan Navarro Baldeweg’ dir. Her biri Soane’ın hayranı olan bu dört çağdaş mimar, yeni tarihli projelerinde, Soane’ın mimarideki, şiirsel mekan ve ışık kullanımını, derin bir empatiyle ortaya koymaktadırlar²⁹¹.

Ölümünden sonraki, 19. yüzyılda, Soane’un mimari değeri anlaşılammıştır, yenilik ve atılımlar yapmak isteyen mimarlar onu göz ardı etmiştir. 1920’lerde Soane’ın başyapıtı olan Bank of England(İngiltere Bankası)’nın yerlebir olması yeterince ironiktir. Fakat Banka’nın yıkımı, Soane’nin tekrar değerlendirilmesine ve mimari öneminin anlaşılmasına etken olmuştur. Örneklerle ve resimlerle Soane’un mimarisinin hikâyesinin yeniden keşfedilmesine ve onun aşırı duyarlı bir mimarlık dahisi olduğunun kanıtlanmasına neden olur²⁹².

²⁹¹Mac Cormac, a.g.e., s:3

²⁹²Mac Cormac, a.e., s:3

Soane'nun yeniden keşfi İngiltere'de 1920 ve 1930'larda Sir Giles Gilbert Scott ve Raymont Erith'in araştırmalarıyla gerçekleşir. Amerika'da da Philip Johnson 1950'lerde Soane'i yeniden keşfeder²⁹³.

İngiliz mimarlık eleştirmeni Ian Nairn, 1996' da "St Paul'un kubbesi ne kadar genişse, Soane müzesinde o kadar derindir" demiştir.²⁹⁴ Şüphesiz burada sözü edilen şey müzenin etki alanının derinliğidir. Sir John Soane'un kişiliği, mimarisi ve ilginçliği ile neredeyse bir prototip oluşturan "müze-evi"nin yarattığı bu etki ve hayranlığı, tasarım dünyasının geniş renk yelpazesinde fikirler üreten tasarımcıların eserlerinde izlemek mümkündür²⁹⁵.

Son iki yüzyılda genç mimarları etkileyenler arasında Soane adeta gizli bombacıdır.²⁹⁶ Kesinlikle bu kendine has Neoklasik mimarın çalışmaları tasarım profesyonelleri üzerinde geniş etki uyandırmıştır. Ama dergiler ve gösteriş olsun diye kahve masası üstüne konulan kitaplar gibi popüler radar ekranlarında nadiren karşımıza çıkar²⁹⁷.

Ölümünden sonra, kendi ülkesinde, neredeyse tüm 19.yy. hareketleri- Estetik, güzel sanatlar ve el sanatları, gotiğin uyanışı, ve Art Nouveau tarafından reddedilmiştir. Bu yüzyılda büyük ölçüde Modernistler tarafından da görmezden gelinmiştir. Soane Müzesi

²⁹³Mac Cormac, a.e., s:3

²⁹⁴<http://www.nytimes.com/1987/04/26/arts/architecture-view-his-home-was-his-museum.html?sec=&spon=>

²⁹⁵<http://www.nytimes.com/1987/04/26/arts/architecture-view-his-home-was-his-museum.html?sec=&spon=>

²⁹⁶<http://www.nytimes.com/1999/09/10/arts/antiques-an-architect-who-quietly-left-a-mark.html>

²⁹⁷<http://www.nytimes.com/1999/09/10/arts/antiques-an-architect-who-quietly-left-a-mark.html>

küratörü Christopher Woodward “O mimarlık tarihinde tekrarlanmayan çıkmaz bir sokaktır” demiştir.²⁹⁸

Ne yazık ki ölümünden sonra uzun yıllar, egosantrikliği ile dünyanın hayranlığını uyandıran müzesine karşın, bir mimar olarak takdirle anılan isimler arasında yer almayan John Soane’un ünü ancak 1920’lere gelindiğinde modernist tartışmaların, polemiklerin başlaması ile yayılmaya başlamış ve müzesi zamanla önemli bir merkez haline gelmiştir.²⁹⁹

Ancak yine de 1950’lerin başlarına kadar, Amerikan Mimarlığının Başkanı sayılan Philip Johnson’un, Soane’un odalarından birini, New Canaan’daki ünlü cam evinin misafir odasında (Foto 203) kopyalayana kadar Amerika Birleşik Devletlerinde Soane çok iyi tanınmıyordu.

New York’taki Modern Sanatlar Müzesinin Mimari departmanın kurucusu olan Johnson, konuşmalarında ve yazınlarında, iç mekân tasarımcıları arasında olduğu kadar, Amerikan mimarları arasında da (modernists, post-modernist and neoklasik) Soane’a ilgiyi neredeyse tek başına ateşlemiştir. Johnson ayrıca Soane’u “tavan mimarı” olarak

²⁹⁸ <http://www.nytimes.com/1999/09/10/arts/antiques-an-architect-who-quietly-left-a-mark.html?sec=&spon=&pagewanted=1>

²⁹⁹ <http://www.cca.qc.ca/pages/Niveau3.asp?page=soane&lang=eng>

adlandırmış ve “Bu onu daha önemsizleştirmek değildir” diyen Johnson’un şu sözleri Royal Akademinin: “John Soane, Architect: Master of Space and Light, (Işık ve Mekan Ustası)” sergisi için hazırladığı katalogda tırnak içine alınmıştır.

"Bir mimarın, özellikle tavanlar konusunda tecrübelerini düşündüğünüzde; duvarları, tavanları, örtü sistemlerini ve ışığı kastedersiniz. Soane'nun kahvaltı odasını, yaşadığım yerin iki farklı mekânında kopyaladım ve bu insanı kucaklayan, olağanüstü atmosferdi³⁰⁰."

³⁰⁰ Mac Cormac, a.g.e.s:43

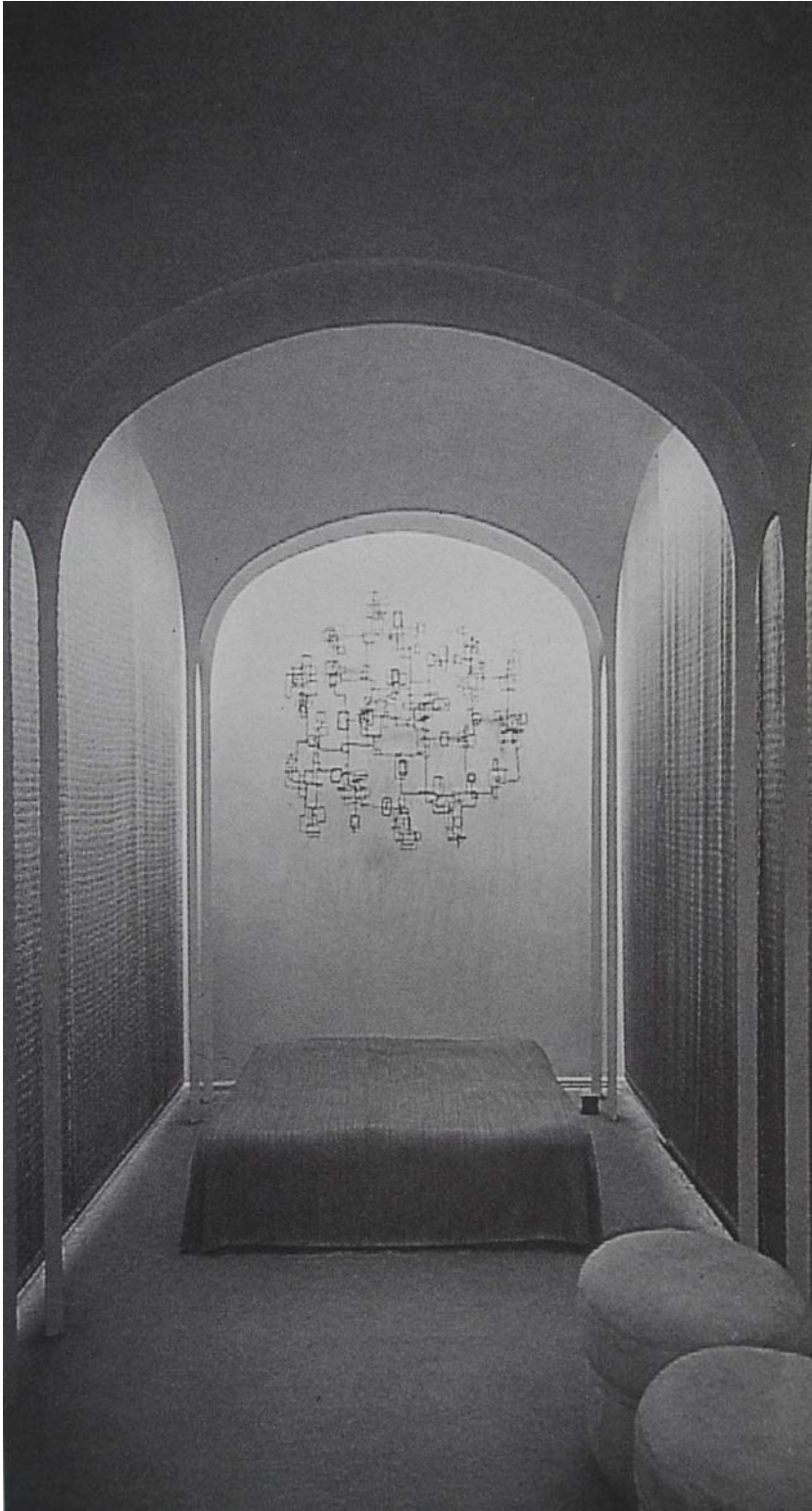

Foto 203- Philip Jhonson'in New Canaan'daki misafir yatak odası.(Inspired by Soane)

Jonhson'ın cam evindeki tonozlu tavanı ile misafir odası daha çok Morris Lapidus Otel'inden ödünç alınmış gibi görünse de Soane Müzesi'nin kahvaltı odasının etkisi yadsınamazdı.³⁰¹(Foto 203-204-205)

Bu misafir odası, Johnson' un mimari stilinde dönüm noktasıdır. Philip Johnson, oda içinde oda yaratmıştır. Oda duvarlarından bağımsız, dört kolonla taşınan asma tavanla tıpkı Soane' ın kahvaltı odasındaki atmosferi yakalamıştır. Kayar panellerin ışığı absorbe etmesi ve ana duvarlarda asılı olan ışıltılı kumaşla, Johnson, tereddütsüz, Lincoln's Inn Field No:13 teki kahvaltı odasını referans gösterir³⁰². (Foto 204-205)

Foto 204-Misafir yatak odası

Foto 205- Kahvaltı odası

³⁰¹ http://lookingaround.blogs.time.com/2007/06/22/people_who_live_in_glass_house/

³⁰² http://lookingaround.blogs.time.com/2007/06/22/people_who_live_in_glass_house/

Post-modernist mimar olan Jhonson'ın, doğuş aşamasında Venturi de yaptığı konuşmalarda geçmişe göndermelerinde Soane'dan sıkça bahsetmektedir. Bir, az ama öz "less is more" hayranı olmayan Joan Soane'un, az ama sıkıcı "less is bore" diyen Venturi'nin ve diğer post-modern mimarların ilgisini çekmiş olması şaşırtıcı değildir. Venturi'nin düşüncesine göre Soane, Lincoln's Inn Field No:13 teki khvaltı odasında, aydınlık feneri ve kubbenin fantastik olarak bir araya gelişi ile tonoz ve pandantiflerden akan doğal ışık mekanı zenginleştirmektedir. Dekoratif öğeler iki boyutlu olsalar bile, ışık etkisiyle mekanda kompleks etki yaratmıştır³⁰³. (Foto 205)

Soane'un Dulwich Galeri'de başardığı mimari uygulamalardan modern hareketin ustaları çok şey öğrenmiştir. Yine Soane'ın Dulwich Galerisi için" Niye Dulwich Galeriyi seviyoruz. Çünkü klasizmi hem olağan hem sıra dışıdır. Yapı tam bir mimari tezattır." diyen de yine Venturi'den başkası değildir³⁰⁴. Bu küçük müze, cömert öleçeği ve mimari tezatlarıyla küçük bir yapıdır. Ölçek oyunları içinde karmaşık detaylar ve cüretkar formlar barındırır ve bunlar uyumlu anıtsallığı müzede yaratır. Galeri içinde kurduğu uçuşan mekan devamlılıkları, sirkülasyonu algılatır, aynı zamanda, özel tavan formları galri mekanlarında doğal ışık aurası yaratır. Her ne kadar günümüz aydınlatma uygulamalarında direk olarak kullanılamasada, çok eğitici ve öğretici bir yere

³⁰³Mac Cormack, a.g.e. s:44

³⁰⁴<http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/news/the-soane-rangers-of-today-1118874.html>

sahiptir³⁰⁵.Eğer mimarlıkta post-modernist duyarlılık diye bir şey varsa buna John Soane'un öncülük yaptığı aşikârdır.³⁰⁶

Soane Müzesinin özellikle No:13'teki kahvaltılık odası birçok yerde karşımıza çıkar. Örneğin iki İspanyol mimar, birbirinden değişik iki farklı modern binada, bu odadan aldıkları ilhamı değerlendirmişlerdir. Bunlardan biri İsveç Modern Sanat Müzesi Mimarı Rafael Moneo'nun Badajoz'daki Don Benito Kültür Merkezi'nde uyguladığı kubbe iken bir diğeri Juan Navarro Baldeweg'in uygulamasıdır.³⁰⁷ (Foto 206)

³⁰⁵ Mac Cormack, a.e. s:44

³⁰⁶ <http://www.nytimes.com/1982/11/04/garden/design-notebook-the-heritage-of-sir-john-soane.html>

³⁰⁷ <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/news/the-soane-rangers-of-today-1118874.html>

Foto 206- Rafael Moneo, Don Benito Kültür Merkezi
(http://web.dip-badajoz.es/proyectos/cler/museos/CRW_8438.jpg)

Baldaweg, Soane'un kahvaltı odasının dört köşesine adeta bir paraşüt gibi oturttuğu kubbесinin etkisi ile Salamanca'da ki " Palacio de los Congressos" de 1.500 tonluk askıya alınmış demir kubbe ile aydınlık oditoryumda Soane vari bir kanat yorumu oluşturmuştur.³⁰⁸

Çağdaş mimarların yanı sıra Soane'nun mimarı alanda yarattığı özgün değerler sanatın bir çok alanında sanatçılar tarafından takip edilecektir. Bina içinde bina izlenimi yaratan tasarım zellikleri, Amerikan minimalist heykeltıraş Richard Serra'nın 1992 yılında,

³⁰⁸ <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/news/the-soane-rangers-of-today-1118874.html>

Tate Galeride gerçekleştirdiği (Weight and Measure 1992) Ağırlık Ve Ölçüm adlı enstalâsyonuna esin kaynağı olur (Foto 207). Adım adım öne geçen masif kütleli blokların mekâna sahip olması ile Serra, Soane'nun mekan tasarımında ortaya koyduğu mimari özellikleri heykel sanatının çağdaş yorumlarına esin kaynağı olarak taşımaktadır³⁰⁹.

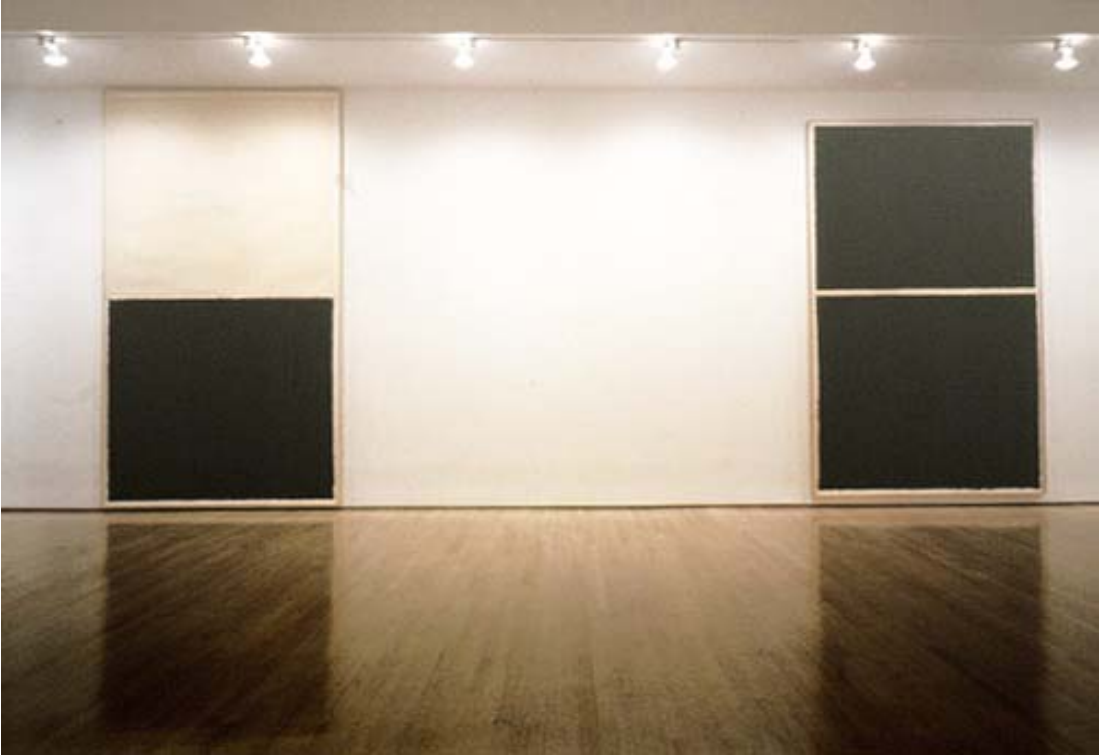

Foto 207- Richard Serra: Instalasyon/Installation. Ağırlık Ve Ölçüm /Weight & Measure Drawings The Drawing Center'in 3 Haziran – 30 Temmuz, 1994 Sergisi New York, NY.(http://www.drawingcenter.org/exh_past.cfm?exh=197)

³⁰⁹ www.encyclopedia.com/topic/weights_and_measures.aspx

Jeremy Dixon (d.1939) ve Fenella Dixon (d.1938), tarafından Londra, Tate Galery içine yapılan iki eklenti de Soane ın yaklaşımından esinlenilmiştir. Jeremy Dixon'ın en yeni uygulaması, Dixon ve Jones 1989 da kurulmuştur, uygulamanın en geniş kapsamlı güncel projesi, Londra Covent Garden'daki Royal Opera House'un yeniden tasarlanarak yapılandırılmasıdır. Jeremy Dixon'ın Yeni binaları arasında; Darwin Koleji, Cambridge ve Leeds'deki Henry Moore Enstitüsü için kütüphaneler de vardır³¹⁰.

“Örneklendirmek üzere, 1980 lerin başlarında Tate Galery için tasarlanan iki projeyi ele aldık. Tate galerideki kafe salonu (Foto 208-209) belirgin bir şekilde Soane'nun 13. numaradaki kahvaltı odasından etkilenmiştir. Kafe, 13 numaradaki kahvaltı odasına benzer olarak, mekan içinde düzensiz bir alan içinde düzenli bir alan yaratma fikrini bize göstermiştir, oda için de oda yaratma fikrini yansıtmıştır³¹¹.”

Bu etki, Soane'nun kahvaltı odasında, ağırlıksız, kubbe tavan ve gizli gün ışığı kaynakları kullanılarak, büyük bir ustalıkla sağlanmıştır³¹².

Ayrıca, Soane'ın mekanında, aynalar, özellikle de conveks aynalar göz aldatır. Soane'ın pek çok eserinde, mimari detaylar başarıyla dizginlenmiştir. Belkide, klasik retorik

³¹⁰ Mac Cormack, a.g.e., s:48

³¹¹ Mac Cormack, a.e., s:48

³¹² Mac Cormack, a.e., s:48

yerine, detayın varlığıyla daha çok ilgilenen çağdaş mimarlara Soane'ın yaratısının bu yönü çekici gelmektedir³¹³.

“Projemizde, mekan içinde mekan yarattık, ve daha açıkça düz ve konveks ayna kullanımı fikrini Soane'dan çaldık. Sonuç, Soane'ın yaratıları gibi görünmedi. Aslında etki bir ameliyathane den farklı olamadı³¹⁴.” (Foto 208-209)

³¹³ Mac Cormack, a.g.e., s:48

³¹⁴ Mac Cormack, a.e., s:48

Foto 208- Tate Galeri Restorant. (Inspired by Soane)

Foto 209- Tate Galeri kafe. (Inspired by Soane)

Soane'nun müzesinde gerçekleştirdiği çağını aşan uygulamaların etki alanının genişliğine verilebilecek bir diğer kanıt Tokyo'dadır. Japon mimar Arata Isozaki "20.yüzyılda doğu ve batının ilginç karşılaşmasını" vurgulamak için, Ochanomisu Meydanındaki Vories Hall'de (Foto 210) Soane'un kubbesi ile bizi aniden karşı karşıya getirir³¹⁵. Kısaca Soane'nin sihirli kahvaltılık salondaki kubbenin farklı yorumları İspanya, Sidney, Tokyo ve Amerika'daki iç mekân tasarımlarında görmek mümkündür. Yine bir

³¹⁵ <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/news/the-soane-rangers-of-today-1118874.html>

söyleşide Arata Isozaki, Mito Art Tower (Foto 211) ve Nagi Çağdaş Sanatlar Müzesi, projelerinde Soane'dan etkilendiğini dile getirmiştir³¹⁶.

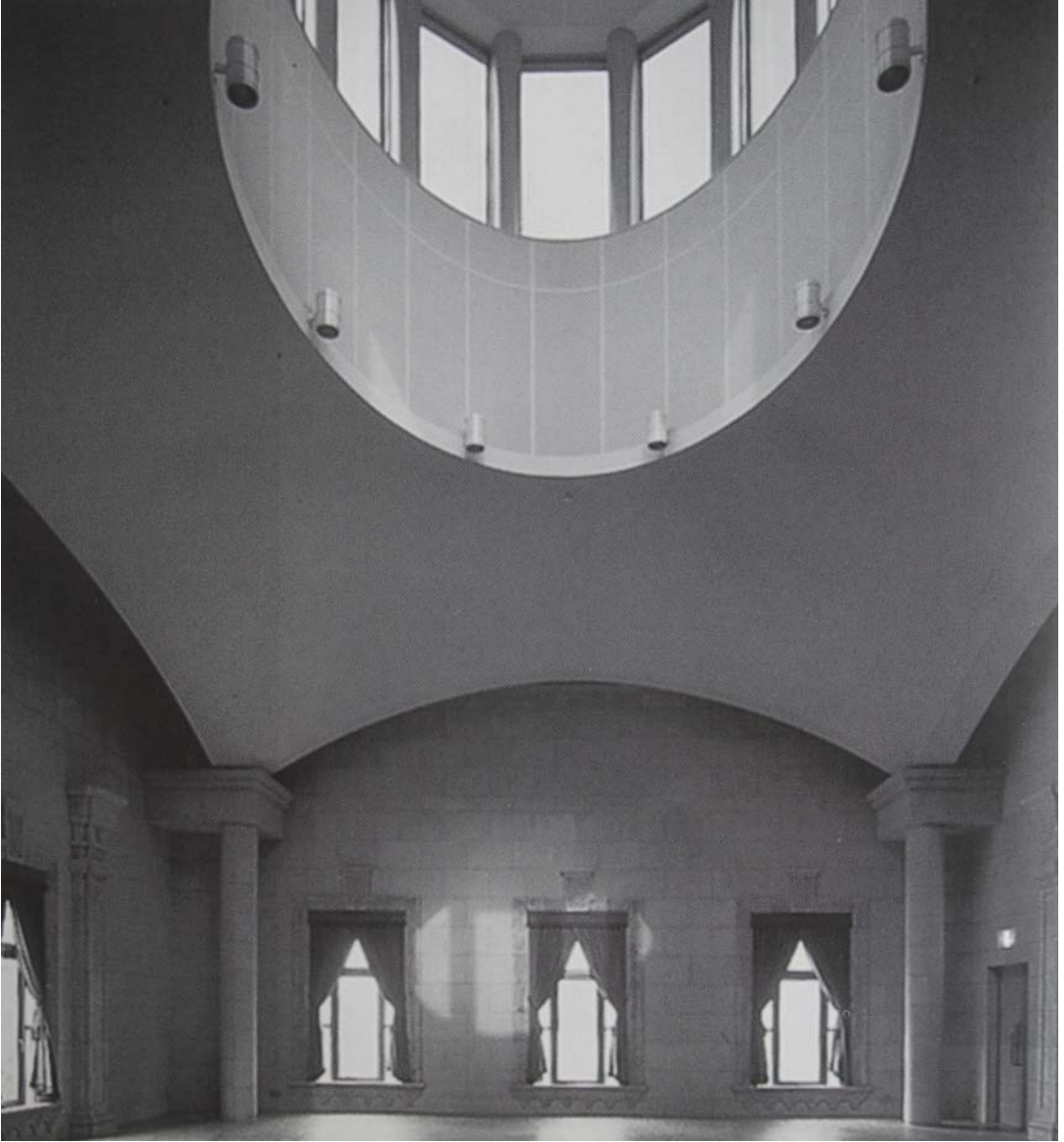

Foto 210- Ochanomisu Meydanındaki Vories Hall.v (Inspired by Soane)

³¹⁶ <http://www.undo.net/cgi-bin/openframe.pl?x=/cgi-bin/undo/features/features.pl%3Fa%3Di%26cod%3D22>

Foto 211- Mito Art Tower(Mito sanat kulesi)(www.shift.jp.org/.../2008/05/art_tower_mito.html)

Yine John Soane Müzesinden yola çıkanlar arasında Jacques Herzog and Pierre de Meuron'u sayabiliriz. Jacques Herzog and Pierre de Meuron'u Amerikalı özel koleksiyoncular Pam and Dick Kramlich için yeni bir müze inşa ediyorlardı. Soane Müzesi gibi bu bina da bir koleksiyonerlerin özel evi, en nihayetinde bir vakıf ve müze olacaktır. Herzog ve De Meuron'un ifadesiyle yeni kitle iletişim araçları ve video koleksiyonu “ Duvarlara tutturulmuş olan çalışmalar ışığın kapanıp açılmasına bağlı olmaksızın görülebilecekti. Yani bu Soane'un gizli bölmesine ve gizmi meydana

çıkarma görüşüyle bağlantılıydı. Bu yöntemle, doğa, insanlar ve görüntüler bir mekân yaratmak için bir birbiri içinde eriyebileceklerdi”³¹⁷

Müzenin gerek dış cephesi ve gerekse iç mekânında gerçekleştirilen uygulamaların izini modern tasarımcıların eserlerinde izlemek mümkündür. Josef Johns’un Soane stilini bir kütüphanenin küçük bir bölümünde uygulaması ve David Mlinaric’in tasarımı olan, Lord Rendlesham evindeki Soane-tarzı kütüphane ve yemek odası (Foto 212) bize mimar John Soane ve müzesinin etkisi üzerine etkileyici örneklerdir. Yine küratör ve yazar Stephan Calloway’in evi yoğun kırmızı duvarlar ve üzerindeki yeşil bantlar “trompe l’oeil” kemeri ile Soane’un müzesine bir hürmet atıfıdır³¹⁸.

³¹⁷ http://www.saatchi-gallery.co.uk/blogon/ShowEssay.php?essay_id=93

³¹⁸ <http://thepeakofchic.blogspot.com/2008/03/soane-mystique.html>

Foto 212- David Mlinaric Lord Rendlesham evindeki Soane-tarzı kütüphane
(http://www.wmagazine.com/images/artdesign/2008/10/arar_mlinaric_search.jpg)

Klasik stilde tasarımlar yapan, modern zaman mimarlarından biri olarak bilinen İngiliz mimar John Simpson'ın West Sussex'deki kır evi "Ashfold House"u ise bir diğer örnektir. Bu ev tasarımı ile adı duyulan Simpson'ın dış cephede Soane'dan ilham aldığı ve en temel kaynaklarının Lincolns Inn Fields'daki Soane Müzesi olduğu açıktır³¹⁹.

Müze sadece mimarisi ile değil şaşalı aynaları ile de esin kaynağı olmuştur. Örneğin, müze odalarından birindeki büyük dışbükey aynanın Lewis Carroll'ın Aynanın İçinden bakış adlı (Through the Looking Glass) kitabındaki ünlü illüstrasyonlarına ilham verdiği düşünülür.³²⁰

³¹⁹ http://www.johnsimpsonarchitects.com/residential/residential_01.html

³²⁰ <http://www.timetravel-britain.com/articles/london/soane.shtml>

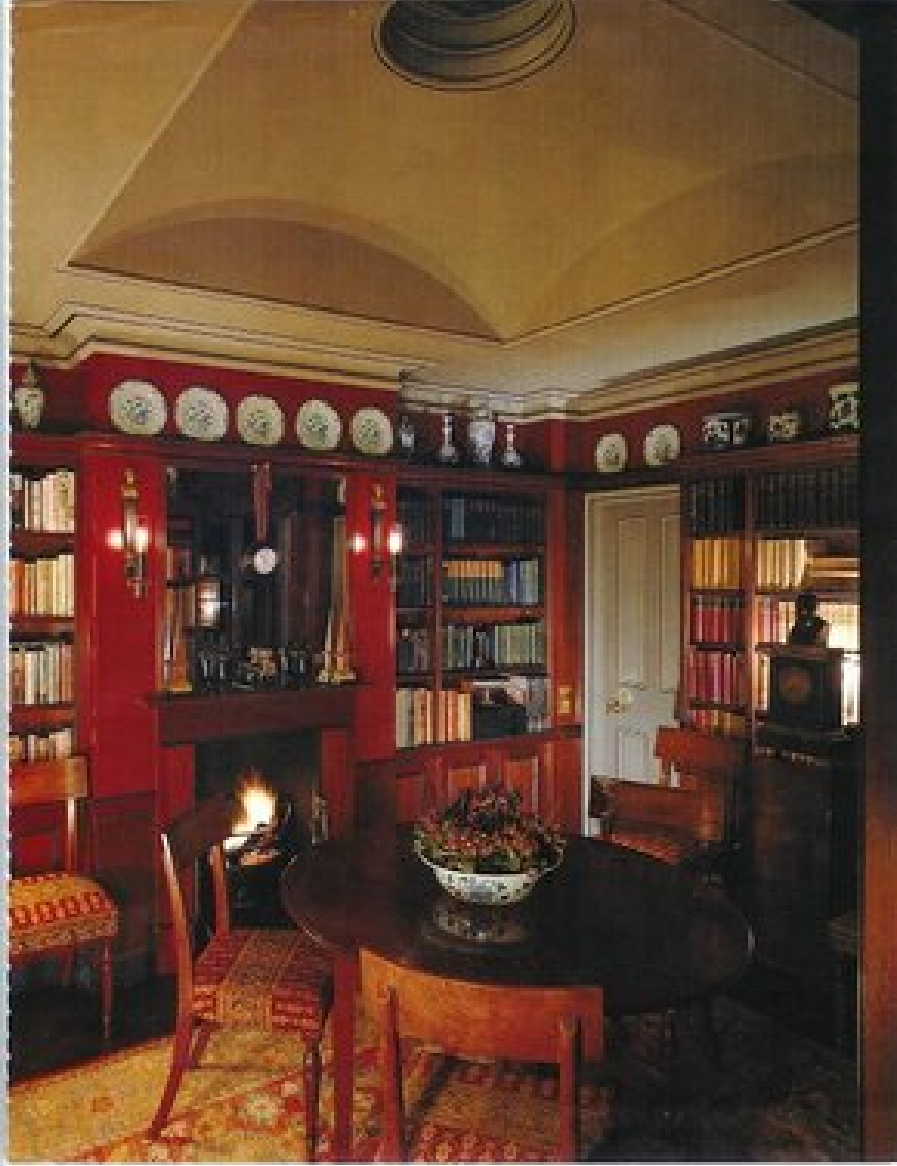

Foto 213- Soane's Müzesine bir hürmet. Josef Johns ait kütüphane tasarımının bir bölümü. (http://3.bp.blogspot.com/_eidvs80_01o/R-bnoj-Q5cI/AAAAAAAAEFk/xJ6ZSKKCazg/s1600-h/soanemlinaric.jpeg)

Foto 214- Stephan Calloway'ın evi. Sir John Soane's Müzesi kütüphanesinden esinlenmiş bir diğer örnek. (http://3.bp.blogspot.com/_eidvs80_01o/R-bnoj-Q5cI/AAAAAAAAEFk/xJ6ZSKKCazg/s1600-h/soanemlinaric.jpeg)

Foto 215- Lord Rendlesham'ın evinde David Mlinaric tasarımı bu salon ve kütüphane Soane's Müzesine yapılan bir diğer atıf. (http://3.bp.blogspot.com/_eidvs80_01o/R-bnoj-Q5cI/AAAAAAAAAEFk/xJ6ZSKKCazg/s1600-h/soanemlinaric.jpeg)

Sir John Soane'un Londra'daki en ünlü müzelerden biri olan bu müzesi dışında mimari çalışmalarının nasıl modern bir motif haline geldiğini görmek için, adeta Londra'nın simgesi haline gelmiş olan şehirdeki "kırmızı telefon kulübelerine" bakmak yeterlidir³²¹. Çünkü John Soane'un kendi tasarımı olan ve Londra'da, 1816 dayapılan "St Pancras Old Church" ün bahçesinde bulunan anıtmezarın dizaynı bugün İngiltere sokaklarında

³²¹ MacCormac Meier Moneo Navarro, Inspired by Soane, 'Sir Giles Gilbert Scott', s:52

gördüğümüz, bir Sir Giles Gilbert Scott tasarımı olan kırmızı telefon kulübeleri üzerinde direk etkili olmuştur ³²². (Foto 216-217-218)

Foto 216- Londra'nın simgeselleşen motiflerinden biri olan, "Kırmızı Telefon Kulübe"leri.(Inspired by Soane)

³²² <http://www.timetravel-britain.com/articles/london/soane.shtml>

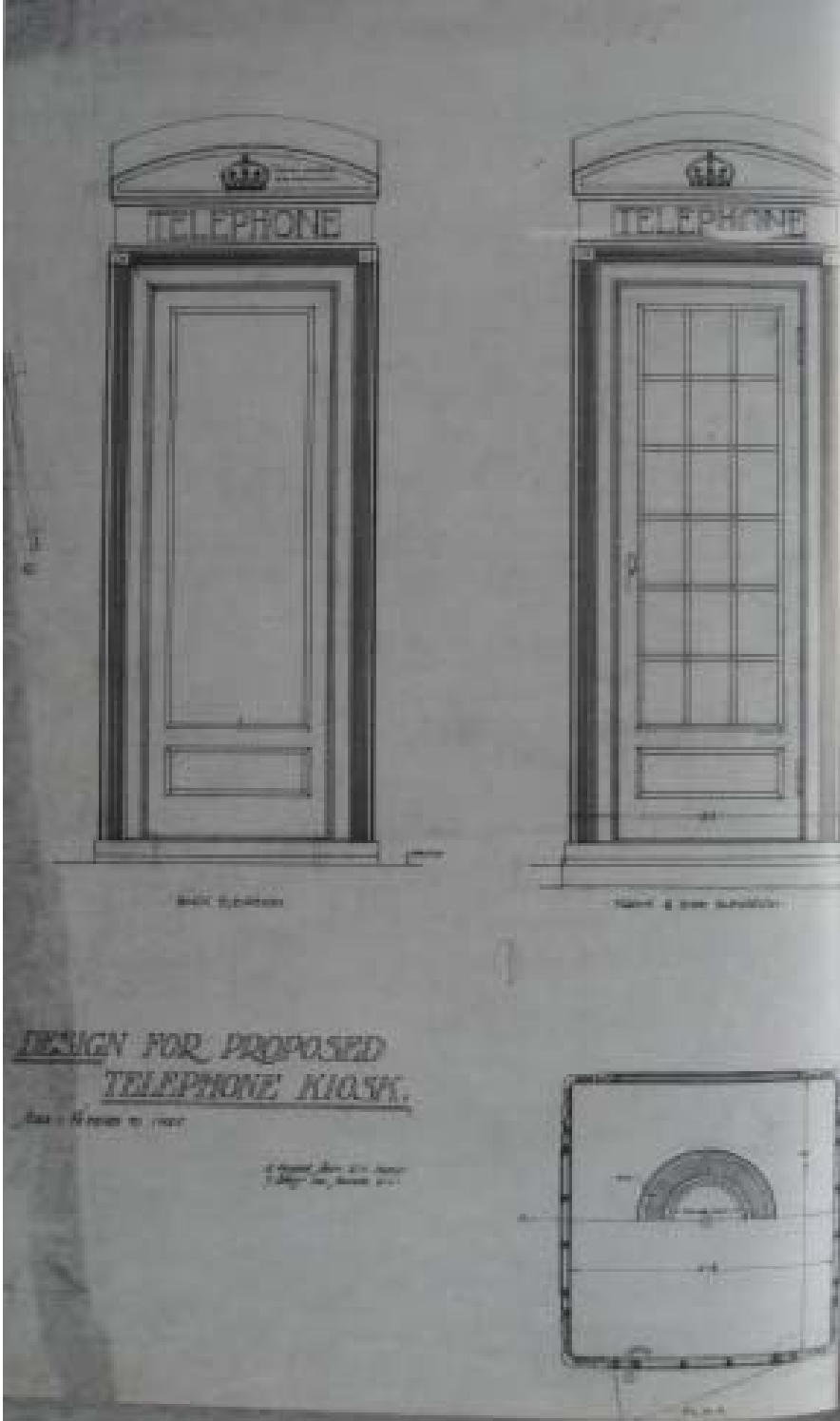

Foto 217- Sir Giles Gilbert Scott tasarımı olan kırmızı telefon kulübeleri çizimleri.
(Inspired by Soane)

Foto 218- Sir John Soane'un mozolesi. St Pancras Old Church'un bahçesi. Londra

Sonuç olarak, ışık ve mekânın ilk efendisi olarak Soane'un çalışmaları dünya çapındaki mimarlara ve tasarımcılara ilham vermeye devam etmektedir. İlham için düzenli olarak Soane'un özel planları ve atmosferini arayıp bulan Sir Paul Smith ve Tom Ford, iç mekân tasarımı ve moda dünyası içinde öncü tasarımcılar iken, Frank Gehry ve Philip Johnson gibi çeşitli mimarlar da tanınmalarını Soane'un mirasına borçludurlar.³²³ Günümüzde ise John Soane'un fikirleri ve stratejileri Robert Venturi, James Stirling,

³²³ <http://www.soanefoundation.com/opening.html#>

Arata Isozaki ve Rafael Moneo gibi birçok savaş sonrası mimarın çalışmalarının merkezi olarak bilinir.³²⁴

³²⁴ <http://www.cca.qc.ca/pages/Niveau3.asp?page=soane&lang=eng>

7. SONUÇ

Günümüz dünya mimarisinde 18.yüzyılda yaşamış bir mimar olarak Soane'un düşünceleri ve özgün mimari tasarımları 20. yüzyıl mimarisine ışık tutmuştur. Onun geçmişe bakışı ve bunu uygulamadaki yeteneği döneminde önemli mimarlar arasına girmesine haline gelmesine neden olmuştur³²⁵. 18.yüzyılda İngiltere'de Soane'dan daha üretken mimarlar olmasına karşın, kendine has yaratıcılık ve zekâ bakımından özel İngiliz mimarisinin değerli mimarı tanımını onun kadar kimse hak etmemiştir³²⁶. Christopher Wren, Robert Adam ve Augustus Pugin'den çok Soane'nun mimari başarısı, günümüz mimarlarının başvuru kaynağı olmuştur³²⁷.

Mimarın çalışmaları, temiz ve muntazam çizgiler, belirleyici detaylandırma, itinalı oranlar ve ışık kaynaklarının ustaca kullanımı ile ayırt edilebilir. Soane'nun çalışmalarını değeri, 19.yy usluplarının uyanışı ile hiçe sayılmış ve mimarisinin güçlü etkisi 19.yy sonlarına kadar hiç hissedilmemiştir. Ancak buna karşın günümüzde John Soane, İngiltere ve dünya mimarlık tarihinde iz bırakmış, birçok koleksiyonerin, mimarın, mimarlık öğrencisinin ve sanatseverlerin ilgisini çeken, takdirle karşıladığı bir mimar olarak yeniden önem kazanmıştır³²⁸.

³²⁵ <http://www.nytimes.com/1982/11/04/garden/design-notebook-the-heritage-of-sir-john-soane.html>

³²⁶ <http://www.nytimes.com/1987/04/26/arts/architecture-view-his-home-was-his-museum.html?sec=&spon=>

³²⁷ <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/news/the-soane-rangers-of-today-1118874.html>

³²⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane

Tarihçilerin de kabul ettiği gibi Sir John Soane “büyük mimari projelerden” çok “iç mekân”ların ustasıydı. İşte bu nedenle iç mimaride şiirsel etki olarak adlandırdığı şeyleri aramış; böylelikle yarattığı iç mekânlar duyguları yansıtmış ve mimar içinde yaşanacak kuramsal bölümler değil düşler ortaya çıkarmıştır. Tüm bunlarda, inşa ettiği alçak kubbelerden tavan pencerelerinden süzülen ışığı kontrol edebilme ve ustaca kullanabilmede gösterdiği başarının etkisi vardır. Soane’un orijinal iç ve dış yüzey tasarımları için geçmişi rehber edinmesi, tasarım sürecinde deneysel ve dokümanlaştırma için çizime çok önem vermesi, kullandığı kültürel ve estetik temalar hala örnek olarak verilmektedir. Onun bu temaları, bir mimarı ve bu mimarın ışık kullanımını, pitoreskin uzamsal yorumlarını, primitivizm ve klasizmi içeren mimarisini anlamamıza yardımcı olur³²⁹.

Hayli kişisel hatta kendine has bir stil geliştiren Neoklasik mimar John Soane’un adeta tasarım laboratuvarı olan müze, fikirlerinin çoğunun tamamen yansıtıldığı bir yer gibidir. Klasizmin Yunan tapınakları ve Roma sütun dizilerinden daha fazlası olduğunu, her dokuyla birlikte müzenin yaratıcılığın en yüksek seviyelerinden biri olduğu hissetmek için Soane Müzesi en uygun mekandır³³⁰.

Sir John Soane’un ölümünden sonra uzun yıllar kimsenin itibar etmediği bu müze, Henry James’in 1888’de yayınlanmış Londra Yaşamı (A London Life) adlı romanında

³²⁹<http://www.nytimes.com/1987/04/26/arts/architecture-view-his-home-was-his-museum.html?sec=&spon=>

³³⁰<http://www.nytimes.com/1987/04/26/arts/architecture-view-his-home-was-his-museum.html?sec=&spon=>

bir buluşma yerinin sahnesi olarak kullanılmış, kasvet verici ve ziyaret edilmeyen yer olarak tasvir edilmiştir³³¹. Buna karşın uzun yıllar sonra hak ettiği övgüyü alan müze, girift oda dizileri, koridorları, avluları ve mezar odaları ve yapısı ile Soane'un mimari dehasını ve onun 19.yy.ın kurallarını yıkmaktaki sürekli yaratıcılığını ve hiç umulmadık mekânsal etkileşimini yansıtır³³². İngiltere'de, özellikle de Londra'da, Büyük Banka Binaları, Devlet Daireleri Sir John Soane'nın yapıları olarak yükselirlerken Soane, Neo-klasik hareketin mimari özelliklerini İngiliz Mimarisi içinde özgün değerlere ulaştırırken İngiltere'nin 19 yüzyıl Mimarisinin özelliklerine 20. yüzyılın ilk yarısında yeni tasarımlar kazandırmayı da başarır³³³.

Soane'nun mimarisinde inşa ettiği şekiller, dünyamızın ve deneyimimizin her an her yerde içinde olan son derece önemli boyutların arka planından ortaya çıkar. Bu boyutlar tüm maddeleri etkileyen kuşatıcı ışık ve dünyanın çekimi, yer çekimi yasasıdır. Doğal ışık, mekan ve nesnelere görünür yaparak, gözün algısına yer yaratarak, mimarinin içine işler. Diğer boyut, herhangi bir yapının tıpkı bedenlerimiz gibi yanıt verdiği, yer çekimsel alandır. Soane'ın mimarisi, bu iki temel boyutun deneyimini yoğunlaştırır ve hem arka planın hem de evin temel referans noktaları olmasıyla ilgili algımızı yükseltir. Soane'ın binaları, ışıktan ve kütleden yapılmış gibi görünür, ki bu yer çekimiyle oynarken onu etkisiz bırakıyor duygusu yaratır³³⁴.

³³¹ <http://www.nysun.com/new-york/soane-gala-salutes-american-architect/75340/>

³³² <http://www.contexttravel.com/london/tours/the-labyrinth/PTR4382/>

³³³ Juan Navarro Baldaveg. 'Işık ve Yer Çekimi' MacCormac-Maier, Maneo-Navarro., a.g.e. s:35.

³³⁴ Juan Navarro Baldaveg. 'Işık ve Yer Çekimi' MacCormac-Maier, Maneo-Navarro., a.e. s:35.

Göz, heyecanla doğal ışıktaki süzülme oyunlarını keşfeder. Günişığı, tepeden yoğun bir şekilde akar, öğlen güneşi; tavan pencerelerinden dökülerek avluya doğru yolunu açarken, kattaki kesik ve deliklerin arasında sıkışarak içeri sızar; sonra boğulur ve ışık yansıtmaz duvarlarda kaybolur, ya da aynalarda yeniden doğar ve tekrar canlanır. Işık, Turner'ın harikulade şekilde resimlerinde uyandırdığı şiddetli ışık etkisine çok yakın, büyümlü bir kutlama gibi binlerce farklı şekilde süzölür.

Turner resimlerindeki doğa gibi, Soane'nun binaları da hala ayakta durmanın gururuyla varlıklarından dolayı övünçlüdür³³⁵.

Soane'nun binaları, empatiyle birlikte hafiflik ve uçma hissi uyandırır. İnsanın uçabilmek için gün ışında, tutunabileceği kocaman paraşütleri andıran, havada uçan bir kumaş hissi yaratan tavanlar vardır. Havada uçan bir kumaş hissi veren tavanlar mekanları örter. İçindeki her şeyin yankı yaptığı bir rezonans odasını andırır. Mimari tamamen bununla ilgilidir. Dışarıdaki tüm fenomenin, dönüştürüldüğü, içindeki her şeyin yankılayan, dışındaki her şeyi dönüştüren bir rezonans odası gibidir. Mimaride formlar, içsel fiziksel gerçeklik ve göz atılan dış dünyanın arasındaki bir mesafede tanımlanır³³⁶.

³³⁵ Juan Navarro Baldaveg. 'Işık ve Yer Çekimi' MacCormac-Maier, Maneo-Navarro., a.g.e. s:35.

³³⁶ Juan Navarro Baldaveg. 'Işık ve Yer Çekimi' MacCormac-Maier, Maneo-Navarro., a.e. s:35.

Soanın mimarisi, her şeyi birbirine bağlayarak ve bizi de bu sürece dahil ederek manzaranın farklı notalarını çeşitlilikle çalar. Bu bize, bir çeşit deri gibi, varlığımızın sınırı gibi ulaşır. Sonuç, gözün ışık gibi üstünde içinde etrafında gezindiği bir ufuktan diğerine atladığı, bir kaybolma noktasından diğerine geçtiği karmaşık bir sahne düzeni gibidir.

Soane'nun eseri bizlere, gözün işbirliği olmaksızın formun olamayacağını söyler gibidir. Göz, objenin bir parçasıdır. Binaları, doğal boyutların (ışık ve yer çekimi), uzantısı olarak düşünmek ve algı üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurmak kişiyi, yapıları akış halinde olaylar olarak algılamaya götürür.

Formlar, dokunulduğunda su yüzeyinde oluşan şekilleri çağrıştırır: daire gibi geometrik şekiller, dalgalar ve damlalar gibidir. Bu tanımlanan oluşumlar, şekilsizlikten tam halleriyle doğarlar, fakat daha sonra tekrar şekilsizliğe dönerler.

Soane, süzölmelerle olağanüstü bir mekan yaratarak, doğal ışığı ve mekanın mimarisini daha detaylı bir şekilde hacimlendirerek, Lincoln's Inn Field'deki evini bir rezonans odasına çevirmiştir³³⁷.

³³⁷ Juan Navarro Baldaveg. 'Işık ve Yer Çekimi' MacCormac-Maier, Maneo-Navarro., a.g.e. s:35.

Normalde farkedilmeyecek her şeyi göz önüne sermiştir. Soane evini, kutsal bir boşluk, bir seslendirme odası, gözenekli bir kütle, sanki bu dünyanın ötesini hayal etmek için bir merkez olarak algılamıştır. Sanat koleksiyonuna, anı ve anlam katarak bu düşü iç benliğiyle birleştirmek için genişletmiştir. Bu mekanı gerçek anlamda kapalı bir düşler döngüsüne, etrafı duvarlarla kuşatılmış bir düş çemberine çevirmiştir.

Sir John Soane'nun mimariyi bir üslup çözümlemesi olarak algılayıp, yeni yaratımlarla buluşturması, döneminin mimarlarının da yeni arayışlara yönelmelerine neden olur. Yeni üslup arayışlarını hareketlendiren Soane aynı zamanda teknik donanımlarda da yeni bulgulara ulaşmayı hedefler. Bu bulgular Soane'nın 20. yüzyılın mimarisini biçimlendiren mimarlara öncü araştırma uygulama alanları yaratır. Soane'nın ışık üzerinde yaptığı uygulamalar çok özgün buluşlar olarak mimarlık tarihinde yerini alır. Soane'nın bir mimar olarak en büyük keşfi olan doğal ışık kaynaklarının mimari içinde en yararlı durumda kullanılması, aydınlatma alanında çok kademeli ilerlemelere yol açacak bu keşif Soane'yi yüzyılın mimari haline getirecektir.

ÖZET

Londra’da, Lincoln’s inn Filds’in yeşilliğine bakan 13 Numarada yer alan, bir zamanlar Sir John Soane’a şimdi ise İngiliz ulusuna ait olan “müze-ev”, neredeyse 200 yıldır alanında devleşmiş tasarımcılara durmadan bir şeyler fısıldıyor; sanatseverleri, gezginleri, mimarlık öğrencilerini kendine çekiyor. Şehrin göbeğindeki bu ev, döneminin üslubundan farklı cephesi, resim koleksiyonu, mimari çizimleri, maketleri, antik parçaları, büstleri, mobilyaları hatta tuhaf objeleri ve son derece ilginç mimarisi ile Londra için adeta gizli bir hazine, tasarımcılar içinse eşsiz bir ilham kaynağıdır.

Ustaca kullanılan ışık kaynaklarıyla yaratılmış dramatik ve romantik atmosferi, Roma’daki antik kalıntılardan esinlenilerek yapılmış mezar odaları, koridorları, şaşkınlık yaratacak detay zenginliği ile başkent’in en sıra dışı ve büyüleyici iç mekân tasarımı şüphesiz Sir John Soane Müzesine aittir.

Bugün, dünya mimarlık tarihinde “Işık ve Mekânın Ustası” olarak anılan John Soane, 1753 yılında mütevazı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş ve mimarlık yaşamı boyunca yaptığı tasarımlar özellikle de “The Bank of England”, “Dulwich Picture Gallery” ve “Sir John Soane’s Museum” ile hayranlık uyandırmıştır. Uzun yıllar Royal Akademi’de Mimarlık Profesörlüğü yapan mimar, çağdaşlarından farklı olarak, karmaşık ve melankolik iç dünyasını yansıtan, cesur kararlarını uygulayabildiği kendine has bir Neo-Klasik üslup geliştirmiştir. Tabii ki bu kendine has stil zamanında Sir

unvanı almasına karşın, sadece alkışlarla karşılanmamış, birçok demoralize edici eleştirilerle de gölgelenmiştir.

Ancak bu, John Soane'un yaşadığı çağın estetik değerlerini aşan çalışmalar yapmasına, yenilikler keşfetmesine engel olmamıştır. Bu ilginç mimarın bugün müzecilik tarihinde adının yer alması, koleksiyon merakının onu bilinçli bir koleksiyonere dönüştürmüş olmasının bir sonucudur. 1792'de Lincoln's inn Fields'da satın aldığı ilk evden sonra, zaman içerisinde bitişikteki iki binayı da satın almış, tekrar inşa etmiş ve ölümüne kadar içinde yaşadığı ortadaki 13 Numaralı binada koleksiyonlarını çoğaltmaya devam etmiştir. 30.000 mimari çizim, Yunan ve Roma heykelleri, Mısır antikaları, mimari maketler, Hogarth, Turner ve Canaletto'ların dâhil olduğu resimler, Milton ve Shakespear'in ilk baskılarının yer aldığı 10.000 nadir kitap ile muhteşem bir koleksiyon oluşturmuştur.

Sir John Soane bu binayı, sadece odaları aydınlatmak için değil, farklı efektler yaratmak, sayısız alçı heykelleri ve mermer parçalarını vurgulamak için kubbeler, aynalar, fantastik tavanlar ve renkli camlı tavan pencereleri ile donatmıştır. Böylece mimar yaşadığı bu evi, kullandığı ilginç mimari teknikler, aydınlatmada getirdiği yenilikler ve yarattığı benzersiz atmosfer ile dünyanın en ilginç “müze-ev”ine dönüştürmüş ve 1833’de aldığı bir meclis kararı ile İngiliz ulusuna bırakmıştır. Günümüze kadar müze, mimarın içinde yaşadığı dönemde nasıl ise o şekilde muhafaza edilmiş ve zaman içinde müzenin gerekli mekânları aslına uygun olarak restore edilmiştir.

Mimarın ölümünden sonra uzun yıllar müze hak ettiği ilgiyi görmemiş, ancak 20. yy’a gelindiğinde Philip Johnson’ın özel ilgisi John Soane ve müzesinin tanınmasına yardımcı olmuştur. Sonrasında Sir John Soane Müzesi ve müzenin mimarının çarpıcı kişiliği, farklı tasarımları ile birçok ünlü çağdaş mimar için önmlü bir başvuru ve esin kaynağı olmuştur. Bugün, içerdiği mimari koleksiyonlar nedeni ile “Mimari Müzeler” arasında sayabileceğimiz Sir John Soane’s Museum bir müze olmanın ötesinde aynı zamanda mimarlık öğrencileri için bulunmaz bir eğitim mekânı ve değerli bir kütüphanedir. Londra’nın ortasında yer alan bu enteresan müze, 19.yy başlarında ünlenen varlıklı bir Neo-Klasik mimarın yaşamına, meslek aşkına, mimari dehasına ve kişisel tuhaflığına açılan olağanüstü bir örnektir...

ABSTRACT

The No.13 “museum-house” looking at Lincoln’s Inn Field greenery in London used to belong to Sir John Soane but now it is a property of the Nation. The house has been constantly whispering something to designers who had become titans of their fields; attracting art-lovers, travellers, students of architecture for almost 200 years. Located in the city-center, this house is like a hidden treasure for London and a unique source of inspiration for designers with its different façade than its contemporaries, art collection, architectural drawings, scale models, antiques, busts, furniture, even bizarre objects and highly interesting architectural design.

Beyond no doubt, the most enchanting and extraordinary interior design of the capital city belongs to Sir John Soane Museum with its dramatic and romantic atmosphere created by masterly use of light sources, burial chambers inspired by antique Roman remains, corridors, and astonishing variety of details.

Being considered as “The Master of Light and Space” in world’s history of architecture, John Soane was born in 1753 in a modest family. Throughout his architectural career, his designs, namely “The Bank of England”, “Dulwich Picture Gallery” ve “Sir John Soane’s Museum” has evoked admiration. After long years of teaching at Royal Academy as a Professor of Architecture, Soane has developed a unique Neo-Classical

style different from his contemporaries in which he could reflect his complex and melancholic inner world and practice his brave decisions.

Indeed, at his time, despite the fact that Soane was given the title “sir”, his unique style was not celebrated with applaud but over shaded by many discouraging criticisms. However, this had never prevented John Soane from practicing his work exceeding the aesthetic values of his time and from discovering novelties. The reason for this interesting architect to have a name in the history of museology is the result of his keen efforts for collections that eventually made him a conscious collector.

After buying his first house on Lincoln’s Inn Fields in 1792, he bought two adjacent houses in time, rebuilt them and continued to enrich his collections in the mid, No.13 building, where he also lived until his death. He managed to establish an outstanding collection that includes 30.000 architectural drawings, Greek and Roman sculpture, Egyptian antiques, architectural scale models, paintings that involve Hogarth, Turner and Canaletto, 10.000 rare books that involve first copies of Milton and Shakespeare.

Sir John Soane decorated the building with domes, mirrors, fantastic ceilings and top lights of stained glass not only to illuminate the rooms but also to create different effects, atmosphere and hence emphasizing numerous plasterwork sculpture and pieces of marble. In such a way, the architect turned his house into the world’s most interesting

“museum-house” with remarkable architectural techniques, innovations in lighting and matchless atmosphere and he bequeathed his house to the nation in a special Act of Parliament in 1833. Until the present day, the museum has been kept in the same way as the architect lived in and the necessary rooms have been reconstructed in time loyal to the original.

The museum had not received its deserved interest for years following the death of the architect; however, in the 20th Century, Philip Johnson’s special attention helped the museum to be known. Afterwards, Sir John Soane Museum and the striking personality of the architect have been a reference point and a source of inspiration for many well-known contemporary architects.

Today, as a result of its architectural collection, we may count Sir John Soane’s Museum as one of the “Architectural Museums”. Apart from being a museum, the Museum is also an unequalled educational area and a valuable library for students of Architecture. This interesting Museum in the center of London is a remarkable example of the life of a well-to-do Neo-Classical architect who made a name for himself in the early 19th century, who is in love with his profession, an architectural genius known with his eccentricity.

BİBLİYOGRAFYA

Bacia, Schumann Eva., **John Soane and the Bank of England**. New York: Princeton Architectural Pres, 1991.

Baldaveg , Juan Navarro., ‘**İşık ve Yer Çekimi**’ MacCormac-Maier, Maneo-Navarro, **Inspired by Soane**. Sir John Soane Museum. London 1999. s:35.

MacCormac-Maier, Maneo-Navarro. **İnspired by Soane**. Sir John Soane Museum. London 1999.

Knox, Tim., **Sir John Soane’s Museum**. Photography by Derry Moore Merell Londra, New York October.2008.

Lampugnani, Vittorio Magnago and Angeli Sachs. **Museums For A New Millennium Concepts Buildings**. Prestel Munich, London, New York. 2000.

Millenson, Susan Feinberg. Sir John Soane’s Museum. Ann Arbor, Michigan: U.M.I Research Pres, 1949.

Richardson, Margaret and Marry Anne Steves. **John Soane, Architect Master of Space and Light**, Royal Academy of Arts, London 1999.

Thornton, Peter ve Helen Dorey., Sir John Soane: **The Architect as a Collector 1753–1837**, Harry N.Abrams, Inc Yayınevi, 1992 New York.

<http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/news/the-soane-rangers-of-today-1118874.html>

http://en.wikipedia.org/wiki/John_Soane.

<http://www.timetravel-britain.com/articles/london/soane.shtml>

<http://www.contexttravel.com/london/tours/the-labyrinth/PTR4382/>

<http://www.nytimes.com/1987/04/26/arts/architecture-view-his-home-was-his-museum.html?sec=&spon=http://www.nysun.com/new-york/soane-gala-salutes-american-architect/75340/>

<http://www.nytimes.com/1982/11/04/garden/design-notebook-the-heritage-of-sir-john-soane.html>

<http://www.soanefoundation.com/opening.html#>

<http://www.cca.qc.ca/pages/Niveau3.asp?page=soane&lang=eng>

<http://www.undo.net/cgi-bin/openframe.pl?x=/cgi-bin/undo/features/features.pl%3Fa%3Di%26cod%3D22>

http://www.saatchi-gallery.co.uk/blogon/ShowEssay.php?essay_id=93

<http://thepeakofchic.blogspot.com/2008/03/soane-mystique.html>

http://www.johnsimpsonarchitects.com/residential/residential_01.html

<http://www.nytimes.com/1999/09/10/arts/antiques-an-architect-who-quietly-left-a-mark.html>

<http://www.nytimes.com/1999/09/10/arts/antiques-an-architect-who-quietly-left-a-mark.html?sec=&spon=&pagewanted=1>

http://lookingaround.blogs.time.com/2007/06/22/people_who_live_in_glass_house/

<http://www.soane.org/collections.html>

<http://www.soane.org/rakesprogress.htm>

<http://www.soanefoundation.com/press/Art%20&%20Antiques%20-%20May%202006%20-%20Built%20for%20Light%20by%20Chippy%20Irvine.pdf>

http://sitem.herts.ac.uk/artdes_research/papers/wpades/vol4/mgfull.html

<http://www.lucindart.info/DNN/ArtHistory/SirJohnSoaneMuseum/tabid/158/Default.asp>

<http://www.guardian.co.uk/uk/2008/jul/27/1>

<http://www.soane.org/newsletter13.htm>

<http://arts.guardian.co.uk/pictures/0,,1039541,00.html>

http://www.gardenvisit.com/book/london_and_its_environs_1927/20_covent_garden_kingsway_lincolns_inn_fields/soane_museum_2

<http://thepeakofchic.blogspot.com/2008/03/soane-mystique.html>

http://www.inlandarchitectmag.com/pdf/traveller_soane.pdf

<http://www.hinduonnet.com/mag/2007//06/17/stories/2007061750080200>

<http://www.soanefoundation.com/future/Opening%20Up%20The%20Soane%20-%20new%202008%20folder%20small.pdf>

<http://www.hinduonnet.com/thehindu/thscrip/print.pl?file=2007061750080200.htm&date=2007/06/17/&prd=mag& Htm>

<http://dacarc.wordpress.com/2008/11/02/sir-john-soane-architect-archeologist-explorer/>

<http://www.ozgebykan.com/laurapad.htm>

<http://www.soane.org/newsletter16.pdf>

<http://www.rakehell.com/article.php?id=84&Title=London-the-Hidden-City:-Sir-John-Soanes-Museum>

<http://www.berkshirehistory.com/bios/jsoane.html>

http://en.wikipedia.org/wiki/Dulwich_Picture_Gallery

<http://www.nytimes.com/1987/04/26/arts/architecture-view-his-home-was-his-museum.html?sec=&spon=>

<http://www.nysun.com/new-york/soane-gala-salutes-american-architect/75340/>

SİR JOHN SOANE PROJELERİNİN KRONOLOJİK LİSTESİ³³⁸

1779

Kingston Hall (Kingston Lacy), Dorset/ Henry Bankes the Younger/ alts / unex

1780

Downhill, Co. Londonderry/ 4th Earl of Bristol and Bishop of Derry/ alts/unex

Allanbank, Berwicks/ John Stuart, later 4th Baronet/designs for alts to house; designs for new village/unex

Castle Eden, Co. Durham/ Rowland Burdon, MP/alts etc including new porch/remodelled

Battersea, London/ Commissioners for Prisons/Competition design for new prison/unex

1781

Petersham Lodge, Richmond, London/ Thomas Pitt, later 1st Baron Camelford/repairs & alts/dem

7 (later 63) New Cavendish St., London/ Hon. Philip Yorke, later 3rd Earl of Hardwicke/alts & decorations/house survives much altered

Hamels Park, Herts/ Hon. Philip Yorke, later 3rd Earl of Hardwicke/ Alts to house; gateway, lodges, dairy, offices, & gardeners cottage: 1784 crescent of houses/Dairy dem, house remodelled 1830-40; offices, lodges and cottage extant. 1784 crescent unex

Spencerswood, Berks/ William Sotheby/design for a house; later design for a library/ probably unex

Walthamstow, London, house (possibly Cleveland's) in Grove Lane./ James Neave/ alts and exts

If Cleveland's then dem 1960

148 Piccadilly, London/ Hon. William Tollemache/ Completion and decorations of house/ dem 1972

Southwark, London, Adams Pl./ Francis Adams/ New shops and tenements/ dem

Unlocated/ Lady Rivers/ Four designs for garden buildings/ ?

1782

Belvedere, Kent/ Sir Sampson Gideon/Designs for garden buildings/unex

Berkeley Sq., London/ The Hon. Bayan Perry/Alts to house/ Probably exec & dem

Coombe House, nr. Kingston, London/ Hon. Wilbraham Tollemache/ Repairs & alts. Later acquired by Lord Hawksbury (later 2nd Earl of Liverpool) for whom Soane did further alts between 1801 and 1809/ Dem 1933

³³⁸ <http://www.soane.org/soanebuildings.html>

1783

Dunmow, Essex/ Michael Pepper/ Designs for a villa/ Probably unex

42 Wimpole St., London/ John Stuart of Allenbank/ Alts & decorations/ exec

Rectory Manor, Walthamstow, London/ William Cooke/Alts including new kitchen and possibly new gateway/

Dem c.1897

Burnham Westgate Hall, Norfolk/ Thomas Pitt, later 1st Baron Camelford/ Alts to house & stables; new farm buildings & a prospect tower/exec; house & stables extant;

Prospect tower unex

Letton Hall, Norfolk/ Brampton Gurdon Dillingham/ New house & domestic offices/

Extant but remodelled

Norwich, Norfolk, Blackfriars Bridge/ Norwich City Corporation/ New bridge/ Survives but altered c.1931

Malvern Hall, Warwicks/ Henry Greswold Lewis/ Alts including new wings and offices. 1798 Designs for barn (936 Warwick Road, Solihull)/ remodelled 1899& dem 1930s. Offices probably unex. House and barn extant

Marlesford, Suffolk/ George Smith/ Cow house/ exec & burnt down 1942

Burn Hall, Co. Durham/ George Smith/ New house & cow house/ House unex, cow house extant, now monastery

Tyttenhanger, Herts/ Hon. Bayan Yorke/ Repairs to house; 1789 further repairs/ exec

Bath, house in Powis Place/ Francis Adams/ Advised on house/ Any works probably unex

1784

Cockley Cley, Norfolk/ J.R. Dashwood/ House & offices/ House unex & rebuilt 1870-1

Herringfleet, Suffolk/ John Leathes/ Alts/ Probably unex

Costessey, Norfolk/ Sir William Jerningham Bart./ Designs for stables & dove house/stables burnt 1996; ruins remain. Dove house possibly unex

18 Savile Row, London/ Lady Banks/ Alts to drawing room/ dem

Unlocated site at Binfield, Berks/ Dr Teighe/ Designs for farmhouse/ Executed but unidentified

Saxlingham Rectory, Saxlingham, Norfolk/ Revd John Gooch/ Design for new rectory/ extant with later exts

Tendring Hall, Suffolk/ Admiral Sir Joshua Rowley Bart./ New house & offices/ Dem 1955, except for porch & walled garden

Taverham Hall, Norfolk/ M. S. Branthwayte/ Internal alts/ Rebuilt 1858; walled garden extant

House in Park St., London/ Hon. Philip Yorke/ Repairs to house/ ?

House, probably 48 Park St., London/ Hon. James Hamilton, later 9th Earl and 1st Marquis of Abercorn/ Repairs & decorations/ dem c.1900

Earsham, Norfolk/ William Wyndham/ Kitchen wing & detached music room or greenhouse/ extant

Walthamstow, London, St. Mary's Church/ William Cooke/ Unspecified works/
Unidentified

Langley Park, Norfolk/ Sir Thomas Proctor-Beauchamp Bart./ Entrance gateways &
lodges. 1788 Repairs to roof of house/ Extant. House remodelled.

Kensington, London, St. Mary Abbot's churchyard/ The Earl of Bellamont/ Tomb for
Miss Elizabeth Johnstone

Extant

1785

Benacre Hall, Suffolk/ Sir Thomas Gooch/ Design for lodges/ unex

Felbridge, Surrey/ James Evelyn/ Monument in grounds of house to Mr. Evelyn's
parents/ Extant but moved in 1927 to Lemmington Hall, Northumberland

Solihull, Warwicks/ W. Moland/ Design for a bridge/ unex

Shottisham (now Shotesham) Hall, Norfolk/ Robert Fellowes/ New house & domestic
offices/ Extant

Chillington, Staffs/ Thomas Giffard/ Alts to house, new chapel & bridge/house extant;
Chapel & bridge unex

Two houses in Hereford St., London/ 1st Baron Camelford/ Conversion of two houses
to premises for Dilettanti Society/ Unex

Nayland, Suffolk, St. James Church/ Mr Alston/ Internal alts including pewing/ exec
by local builder

Hingham, Norfolk, St. Andrews Church/ Revd P. Woodhouse/ Alts to chancel, & new
reredos/ Reredos now removed

Piercefield, Gwent/ George Smith/ Additions, & new facade/ executed; now derelict

Blundeston House, Suffolk/ Nathaniel Rix/ New house/ Extant but mutilated

Norwich, Norfolk/ Hellesdon Bridge/ Norwich City Corporation/ ? Unex

Little Green, West Sussex/ Thomas Peckham Phipps/ alts & stables; new house/ ?
Unex, house remodelled 1912

1786

Lees Court, Kent/ Hon. Lewis Thomas Watson/ Alts to house, new stables & domestic
offices/ All extant, house remodelled 1910

37 Pall Mall, London/ Royal Exchange Assurance/ New building or remodelling of
existing/ Exec but now?

Cricket Lodge, Cricket St. Thomas, Som/ 1st Viscount Bridport/ Alts & new kitchen
wing. Offices and estate buildings. 1801-1807 further alts to house; 1814 Monument in
St Thomas's Church/ Some work survives but much altered in 19th Century, 1906 and
1998/9; monument extant but moved.

London, St Stephen's Church, Coleman St./ Samuel Bosanquet/ Monument to Claude
Bosanquet/ Destroyed 1940

Worlingham Hall, Suffolk/ Robert Sparrow/ Designs for house/ Unex

Tofts, Norfolk/ Payne Galwey/ Alts to house & new keepers lodge/ dem 1950s

Ryston Hall, Norfolk/ Edward Roger Pratt/ Remodelled including new wings; lodge/
Extant; lodge unex

Boconnoc, Cornwall/ 1st Baron Camelford/ alts to house & stables. New top on obelisk
in park; / survives with some alts

Castle Hill, Devon/ 1st Earl Fortescue/ Alts to house & offices/ House burnt 1934 &
rebuilt; Offices survive

Mulgrave Hall (now Castle), Yorks/ Constantine John 2nd Baron Mulgrave/ Additions
& alts: stables/ Remodelled 1804 but some Soane work survives: stables extant but
altered

Hockerill, Herts/ Ralph Winter/ small house, offices & cow house/ Exec but unlocated

Beauport, Surrey/ General Murray/ alts; new greenhouse & obelisk; 1794 further alts
for James Bland Burgess/ ? exec; remodelled 1923

Nackington, Kent/ Richard Milles/ Alts to house/ dem c.1922

Unlocated house/ William Dinwody/ Additions to house/ ?

Ossington Hall, Notts/ John Dennison/ Alts & additions to house. Prospect tower,
temple & lodges/

All probably unex, except possibly for lodges which are extant but remodelled; house
dem 1963

16 Bedford Sq., London/ Thomas Wildman/ Alts / Probably exec

Holwood House, Kent/ Rt. Hon. William Pitt/ Alts & additions. 1795 further works/
Dem 1823. Cellars survive

Forest House, Leytonstone, London/ Samuel Bosanquet/ Alts to house/ dem

Great Horksley House, Essex/ Bayan Gibbs/ alts/ unidentified

1787

Skelton Hall, Yorks/ John Hall (later Wharton)/ Rebuilding of house: Alts to house,
new kitchen wing, lodges and stables/ Rebuilding unex; All else exec & extant, except
lodges which are possibly unex & now dem

Lyndford Hall, Norfolk/ George Nelthorpe/ Alts & additions to house/ ? Unex: house
rebuilt 1856-61

Fonthill, Wilts/ William Beckford/ Picture Gallery & other works/ Unex. House dem
1807

1788

Bank of England, London/ The Governor & Court/ minor repair works. 1791 Bank
Stock Office. 1793 Accounts Office. 1794 Four & Five Per Cent Offices & Rotunda.
1797 Consols Office. 1818 Colonial & Dividend Offices and many subsequent works to
1830/ Dem apart from c.75% of external wall

Hetherset, Norfolk/ J. F. Iselin/ Alternative designs for house/ Unex

Kelshall Rectory, Herts/ Revd Thomas Waddington/ Alts to rectory/ extant

Bentley Priory, Middlesex/ Hon. James Hamilton, later 9th Earl and 1st Marquis
Abercorn/ Extension and remodelled of house/ Although much altered some Soane work
survives

21 St James's Sq., London/ Bayan Sturt/ Alts & additions/ house rebuilt in last century
Unlocated house in Norfolk, probably Melton Constable/ Jacob Astley/ Alts & additions/ probably exec but unidentified
Wardour Castle, Wilts/ 8th Lord Arundell of Wardour/ Enlargement of chapel/ Extant
Shadwell Lodge, Norfolk/ Robert Buxton/ Alts to house/ remodelled c.1856
St. James's Church, Piccadilly London/ Vestry of St. James's Parish/ Alts & improvements/ Probably unex
Bemerton, Wilts, The Rectory/ Dr William Coxe/ Alts/ Probably exec
Pembroke Lodge, Richmond Park, London/ Countess of Pembroke/ Alts & additions. 1796 further works/ Some Soane work survives
Gawdy Hall, Norfolk/ Revd Gervase Holmes/ Alts to house/ Dem 1939
House in Queen Anne St. West, London/ William Martin/ Alts & decorations/ exec
Norwich Hospital, Norfolk/ through Robert Fellowes/ Advised on alts/ exec
Bury St. Edmunds, Suffolk, 81 Guildhall Street/ James Oakes/ extension/ extant
Honing Hall, Norfolk/ Thomas Cubitt/ Alts/ extant
Wokefield, Berks/ Bayan Brocas/ Alts to house & new gateway/ House remodelled c.1845; gateway dem
Halsnead, Lancs/ Richard Willis/ New facade & portico/ House dem 1932

1789

County Gaol, Norwich Castle, Norwich, Norfolk/ Norfolk Magistrates/ Remodelled & new wing/ Dem 1825
Sydney Lodge, Hamble, Hants/ Hon. Bayan Yorke/ New house & offices; 1820 alts/ Extant but offices remodelled: 1820 alts unex
Tawstock Court, Devon/ Sir Bouchier Wrey Bart./ Alts to exterior & new staircase/ Altered but much extant
Wreatham Hall, Norfolk/ William Colhoun/ Designs for new house/ probably unex
Simmonds' Brewery, Reading, Berks/ William Blackall Simonds/ New residence, offices, brewhouse & stables. 1803 office building; 1804 house in Castle St/ Dem 1900: Castle St house probably unex
Fairford House, Glos/ J. R. Barker/ Alts to house & outbuildings/ dem 1957
Westhill, Wandsworth, London/ D.H. Rucker/ Alts to house/ Probably unex
Gunthorpe Hall, Norfolk/ Charles Collyer/ New house/ Extant but remodelled late 19th century
Chilton Lodge, Berks/ William Morland/ New house/ Dem 1800
Stanmore, Middlesex, The Old Church of St. John the Evangelist/ At Lord Abercorn's request/ New Gallery
Church now a ruin but Soane work can be identified

1790

Castle Forbes, Co. Longford, Ireland/ Lady Granard/ Dower House/ ?unex
23 or 24 Bruton St., London/ Sir William Milner/ Alts & extensions/ ?

Wycombe Abbey, Bucks/ 3rd Earl of Shelburne/ Alts & new stables/ Alts unex: stables possibly exec, dem 1962

Wood Eaton Manor, Oxon/ John Weyland/ New porch & Kitchen Wing/ extant

SteePhill, Isle of Wight/ Hon. Wilbraham Tollemache/ Alts/ Rebuilt in 1830s

Buckingham House, 91 Pall Mall, London/ 1st Marquis of Buckingham/ remodelled; 1813 further alts/ Dem 1908

103 Pall Mall, London/ Mr Crooke/ Design for a shop front/ dem 1836

CoLanee Park, Essex/ Philip Hills/ Memorial column for M. R. Hills/ Extant

Norwich, house in Surrey Street/ John Patteson/ Alts & additions/ extant

Wimpole Hall, Cambs/ 3rd Earl of Hardwicke/ Alts to house; domestic offices and estate building; 1820 alts to parish church/ Extant apart from Arrington Lodge, castello d'acqua, hen house and all but one estate house, which are dem: 1820 alts to church unex

Leicester Sq., London/ Designs for Royal Opera House/ unex

1791

Baronscourt, Co Tyrone/ 1st Marquis of Abercorn/ major alts & extensions/ centre burnt 1796, rebuilt 1837-41 little Soane survives

Williamstrip Park, Glos/ Michael Hicks Beech/ Alts & new stables/ remodelled 1946: stables extant but altered

19 Old Cavendish St., London/ Edward Foxhall/ shop front/ dem

Unidentified, possibly **Whichcotes**, Hendon, London/ John Cornwall/ repairs and decorations/ if Whichcotes dem

Wiston Hall, Suffolk/ Samuel Beachcroft/ Additions/ Alts in 1860s but Soane work survives

23 Hill St., London/ 1st Earl Fortescue/ alts & decorations/ Destroyed 1939-45 war

56 Pall Mall, London/ Ransom, Moreland & Hammersley/ alts, decorations & extension/ dem

Unlocated country house/ Hon. Henry Fane/ new porch/ Probably exec

Moggerhanger, Beds/ Godfrey Thornton/ Alts to house, unex: Various schemes including kitchens, lodge, stables & offices to 1809 when remodelled for son, Stephen Thornton/ Extant

Netheravon House, Wilts/ Michael Hicks Beach/ Alts & new lodges/ remodelled; lodges dem this century

Cambridge/ Vice Chancellor, University of Cambridge/ Senate house, new Museum, etc/ unex

House in St James's Pl., London/ Robert Smith, later 1st Baron Carrington/ alts/ exec & probably dem

147 Piccadilly, London/ Charles-Alexandre de Calonne/ new chimneypiece/ dem

House of Commons, London/ Office of Works/ supervised new plumbing, heating & ventilation/ burnt 1834

1792

Wydiail, Herts/ Mr Ellis/ Designs for new cottages/ probably unex

Unlocated house at Wandsworth Common, London/ Benjamin Cole/ alts to house/?

15 Philpot Lane., London/ P I Thelluson/ repairs & decorations/ dem

(?)14 Hereford St., London/ Joseph Smith/ repairs & decorations/ exec

Buckland, Berks/ Sir John Throckmorton/ alts including new library/ unex

Winchester, Hants, The Kings House/ Commissioners of H M Treasury/ repairs & alts/ exec, but burnt 1894

Berry Hill House, Bucks/ Lady Wynn/ extension to house/ exec but dem

Tyringham, Bucks/ William Mackworth Praed/ House, stables, gateway, bridge, garden structures and chapel/ extant apart from unex chapel. House altered internally & dome added

Cambridge, Caius College/ The Syndics/ restoration & alts to hall/ executed, remodelled 19th century & recently partially reinstated

Cambridge, St John's College/ The Syndics/ repairs to college/ dem

Cambridge, Senate House Yard/ The Vice Chancellor/ improvements/railings survive

Unlocated house in Norwich, Norfolk/ Alderman Crowe/ designs for house/?

27 Fenchurch St., London/ Charles Thelluson/ Repairs & decorations/ dem

17 Mark Lane., London/ Samuel Boddington/ alts to counting house/ executed & dem

House in Cloak Lane., London/ J F Iselin/ repairs & alts/ dem

Sulby Hall, Northants/ René Payne/ remodelled of house; 1793 alts to farm house at Dunton; 1794 new stables ; 1798 bridge; 1824 further alts/ exec; house remodelled c.1830 & dem c.1953; stables extant

St James's Palace, London, New Guard Room/ Office of Works/ new Guard Room/ dem

Arrington, Cambs, The Hardwicke Arms Inn/ 3rd Earl of Hardwicke/ alts/ exec

1 Upper Grosvenor St., London/ Bayan Brocas/ repairs & decorations; 1819 further works/ dem 1957

Unlocated/ Sir Frederick Eden/ alternative designs for a villa/?

12 Lincoln's Inn Fields, London/ himself/ new house & office/ house extant; office rebuilt 1889-90

1793

Sheerness, Kent/ The Levant Merchants/ Lazaretto/ unex

Wimbourne, Dorset, St Giles' House/ 5th Earl of Shaftsbury/ alts to house & offices/ probably unex

Barselton House, Herts/ Hon. Bayan York/ minor alts/ exec

Dunton Bassett, Leics/ René Payne/ new cottage/ exec but unlocated

104 Pall Mall, London/ Lady Louisa Manners/ alts & repairs/ dem c.1837

Paddington, London, Grand Junction Canal/ ?Bishop of London's Estate/ decorative arch/ probably unex

Unlocated/ Richard Crichton/ design for house/ unex

6-7 Old Palace Yard, London/ G. Rose & H. Compton, Clerks of the Parliament / alts / extant

1794

Unlocated/ Edward Darrell/ design for chimneypiece/ ?

Unlocated/ R. Gervas Kerr/ design for portico/ ?

Sunderland, Co. Durham/ Rowland Burdon/ Advised on Wear bridge/ exec but to another's design

Cairness House, Aberdeenshire/ Charles Gordon/ new portico/ exec but not quite to Soane's design

Cuffnells, Hants/ George Rose/ decorations, refacing, new orangery/ dem 1957

Pitshill, Sussex/ William Mitford/ alts/ exec in modified form by local builder? Remodelled 1830/40s

Reading, Berks, London Place/ W. B. Simonds/ terrace of houses/ probably unex

Sunbury House, Middlesex/ Roger Boehm/ alts/ dem

Houses of Parliament, London/ Office of Works/ New House of Lords/ unex

51 Lincoln's Inn Fields, London/ John Pearce/ alts/ dem 1904

1795

Dunninald House, Angus/ David Scott/ alternative designs for house/ unex

429 The Strand, London/ Westminster Insurance on Lives/ alts/ probably exec

12 Stratton St., London/ Col. Thomas Graham, later Baron Lynedoch/ new house/ dem this century

56 South Audley St., London/ Miss Anguish/ repairs & decorations/ exec but later rebuilt

Winchester, Hants, Hyde Close/ Revd Mr Richards/ new Academy/ extant but altered

57 & 58 Lincoln's Inn Fields, London/ Estate of Lord Mansfield/ division into two houses/ exec; some Soane work survives including porch

Southgate, Middlesex/ Samuel Boddington/ alts/ exec & dem

Southgate, Middlesex/ John Grey/ new gardeners house & lodge/ exec & dem

25 (later 70) Portland Pl., London/ Sir Alan, later 1st Lord Gardner/ alts; 1810 further alts/ dem

Bagdon (or Savernake Lodge), Wilts/ 1st Earl of Ailsbury/ conversion of lodge to house/ survives in modified form

Hinton St George, Som/ 4th Earl Poulett/ alts & new lodge/ unex

Little Green, Surrey/ T P Phipps/ designs for alts & new house/unex

Unlocated/ Mr Henderson/ cottage/ ?

Richmond Park, Surrey/ Office of Works/ lodge & gateway/ probably unex

21 St James's Sq., London/ 5th Duke of Leeds/ completion of house/ dem 1934

1796

London, St Botolph, Aldgate/ Vestry Committee/ Survey of steeple & alts/ ?

Reading, Berks, Greyfriars Rectory/ Lancelot Austwick/ new rectory/ dem 1959 apart from flanking walls & railings

House in Park Lane., London/ 2nd Earl of Mornington/ alts/ dem

Tortworth Court, Glos/ 3rd Baron Ducie/ alternative designs for lodges, & prospect tower/ unex

12 Downing St., London/ Hon. John Elliot/ repairs & decorations/ exec but later remodelled

22 Bedford Sq., London/ Hon. John Eliot/ decorations/ exec

1797

The Strand, London/ ? / house & shop on South side by Strand Lane/ unex

London, Hyde Park, Cumberland Gate & lodge/ Office of Woods & Forests/ dem

Weston, Hants/ W. Moffat/ alts to house/ house dem

London, Constitution Hill/ Office of Woods & Forests/ lodge & gateway/ dem

North Mymms Park, Herts/ 5th Duke of Leeds/ alts; greenhouse; dairy & lodges/ house remodelled 1893, rest remodelled

Unlocated/ ?Miss Backwell/ design for almshouses/ Probably unex

44 (later 49) Grosvenor Sq., London/ Countess of Pembroke/ alts/ 1801 and 1805 further alts for Robert Knight/ dem 1925

Cardigan House, Richmond Hill, Surrey/ Duke of Clarence/ extension/ house dem 1970

1798

House in Buchanan St., Glasgow/ Robert Dennistoun/ new house/ dem

Wandsworth, London, Clapham Common/ Thomas Abbot Green/ alts/ exec

Bagshot Park, Surrey/ Prince William, Duke of Clarence (later William IV)/ alts & new lodge/ house & lodges rebuilt 1877

Betchworth Castle, Surrey/ Henry Peters/ alts to castle; new domestic offices/castle ruinous, lodge & dairy dem; stables converted to housing

Heathfield Lodge, Acton, London/ John Winter/ alts to house; two tenements/ house & one tenement dem 1969

Richmond Park, London, Thatched House Lodge/ Office of Woods & Forests/ alts/ extant

34 Gower St., London/ Bayan Peters/ alts to house & stables/ dem

Stanmore, Middlesex, 'Thieves Hole'/ Bayan Brewer/ alts/ probably unex

Methven, Perthshire/ Col. Graham, later Baron Lynedoch/ farmhouse & offices/ offices extant but derelict

Fountain Court, London/ W. A. Jackson/ repairs; 1802 new building/ dem in last century

1799

Cosgrove Hall, Bucks/ Mr Mansel/ new house & offices/ probably unex

Dublin, Bank of Ireland/ The Court of Directors/ new bank/ unex

House at Clapham, London/ Bayan Adams/ alts/ probably unex
Aynhoe Park, Northants/ Richard Cartwright/ alts & additions/ extant
Down Ampney House, Glos/ Hon. John Eliot/ alts/ executed by local builder; extant
7 Austin Friars, London/ Commercial Commissioners/ repairs & decorations/ exec
Lincoln's Inn Fields, London/ Trustees of the Fields/ Terrace of houses/unex
22 St James's Sq., London/ Samuel Thornton/ alts; 1805 & 1811 further work/dem
 1847
12 Mansfield St., London/ Charles Mills/ alts/ dem
6 & 7 Kings Arms Yard, London/ Thornton, Bayley & Armyard/ repairs &
 decorations/ exec
Frederick's Pl., London/ J.W.&I. Whitmore/ alts/ extant
24 George St., London/ Dr Pemberton/ alts/ house dem this century
22 (later 25) Grosvenor Sq., London/ 1st Marquis of Abercorn/ alts & repairs/ dem
 1957

1800

Micklefield Hall, Bucks/ Elisha Briscoe/ alts / extant but house remodelled early 20th
 century
(?)67 Grosvenor Sq., London/ Duchess of Leeds/ decorations/ exec
54 Old Broad St., London/ Stephen Thornton/ alts/ dem
Bath, Som, Seymour St./ Christopher Barnard/ new eating room/ houses bombed in
 1939-45 war
Albury Park, Surrey/ Samuel Thornton/ alts; new bridge, church window & stables/
 remodelled 1842 but some ints survive; stables dem; bridge & church window probably
 unex
Wall Hall, Herts/ G.W. Thellusson/ New entrance and rooms/ unex
Pitzhanger Manor, Ealing, London/ for himself/ house remodelled; 'ruins' in garden/
 house extant; lodge, cottage, bridge & garden layout extant; ruins & kitchen dem
Moat House, or Moor House, Rickmansworth, Herts/ T.H. Earle/ alts & additions/
 probably unex
50 Park St., London/ Henry Peters/ repairs/ dem

1801

22 New Norfolk St. (now Dunraven St.), London/ J Hammet/ alts/ exec but house
 remodelled
54 Park St., London/ Kenelm Digby/ alts & repairs/ exec
Bartholomew Lane., London/ Down, Thornton & Free/ alts & decorations/ dem
189 Fleet St., London/ W. M. Praed/ new banking house/ dem 1923
South Hill Park, Berks/ George Canning/ alts/ exec but house remodelled 1853
Aldenham House, Herts/ Lady Dalling/ repairs & decorations/ exec but remodelled in
 1870s
Norwood Hall, Middlesex/ John Robins/ new house/ house extant but remodelled early
 20th century

Bramley, Hants, Church of St James/ Bayan Brocas/ new chapel/ extant
Chelsea, London/ Gen. Wilford/ alts to house/ unknown if executed; house dem 1854

1802

Crown & Treaty Inn, Uxbridge, Middlesex/ conversion by James Spiller; Soane was consultant

Macartney House, Greenwich, London/ Hon. G.F. Lyttleton/ alts & additions/ much work survives

Wakefield, All Saints Church/ ?/ report on spire/ report submitted

Fountain Court, Aldermanbury, London/ W.A. Jackson, Peters & Co/ new premises/dem

Port Eliot, Cornwall/ Edward, 1st Baron Eliot, then Hon. John Eliot, 2nd Baron & later Earl of St Germans/ remodelled house; new stables; bridge, pew in church/House remodelled in 19th century but much remains; stables extant; bridge unex: pew extant but altered

1803

Little Hill Court, Herts/ Bayan Saunders/ internal alts/ unlocated; possibly unex

Breadalbane House, Park Lane., London/ 4th Earl of Breadalbane/ alts/ dem 1876

Hampstead, London/ Daniel Bayley/ alts to house/ ?

14 Upper Grosvenor St., London/ Thomas Raikes/ alts/ dem 1908

19 Curzon St., London/ Sir John Sebright Bart./ alts/ extant

1804

House at Palmer's Green, London/ Thomas Lewis/ alts & decorations/ exec & dem

Reading, Market Place/ Edward Simeon/ Monument/ extant but has public WC abutting

Ramsey Abbey, Cambs/ W.H. Fellowes/ house remodelled; new stables/ house extant but remodelled 1838; lodges, if exec, dem

Cedar Court, Roehampton, London/ John Thomson/ alts & extension/ dem 1910

Beechwood, Herts/ Sir John Sebright Bart/ alts/ unex

1805

Stowe, Bucks/ 1st Marquis of Buckingham/ library & vestibule; 1818 alts to family apartments/ library & vestibule extant; 1818 alts unex

33 St James's Sq., London/ 2nd Baron Eliot/ alts; 1817 further alts/ remodelled; only traces of Soane left

London, St Giles Church/ Parish Council/ new lobby & porch/ unex

Astrop Park, Northants/ Revd W.S. Willes/ Additions & alts; lodge/ remodelled 19th Century & wings dem 1961; internal alts survive; lodge dem

Banbury, Oxon/ James King/ two designs for house/ unex

Combe House, Devon/ Reymundo Putt/ alts; 1811 new house/ alts & house unex

6 Audley Sq., London/ Richard Benyon/ repairs/ exec

1806

Englefield House, Berks/ Richard Benyon/ unidentified repairs/ exec but house remodelled 1823 & 1850

Leytonstone, London, St Mary's Churchyard/ Bosanquet family/ Monument to Samuel Bosanquet/ reduced 1957, base only survives

4 Fredericks Pl. London/ Thomas Lewis/ alts/ exec

1807

4 Dean (now Deanery) St., London/ Robert Knight/ alts to house/ dem

Princes St., London/ Bank of England/ New Bank Buildings (5 residences)/ dem 1891

Whitley Abbey, Warwickshire/ 1st Viscount Hood/ alts & extensions/ dem 1953

London, Royal Hospital, Chelsea/ The Governor & Board/ repairs; 1810 Infirmary; 1814 stables; 1815 alts to Clerk of Works house; 1815 bakehouse; 1817 gardeners house & gatehouse; 1818 Secretary's office; 1821 Surgeon's house; 1829 Chelsea Gate; 1834 garden shelter/ Infirmary bombed & dem 1941; Clerk of Works house dem 1856; Much else survives

Oxford, Brasenose College/ The Seniority of the College/ alts; new building on High St./ alts exec but remodelled 1980s; new work unex

34 (later 39) Grosvenor St., London/ Bayan Benyon/ alts/ dem 1962

38 Charlotte (now Hallam) St., London/ Sir Francis Bourgeois/ mausoleum/ dem c.1812

Belfast, N. Ireland/ The Management Committee/new Academical Institution/ executed in simplified form & extant

1808

13 Lincoln's Inn Fields, London/ himself/ rebuilding of rear premises: 1812 house rebuilt/ both extant

Taymouth Castle, Perthshire/ 4th Earl of Breadalbane/ alts/ unex

Hagley, Worcs, Church of St John Baptist/ 2nd Baron Lyttleton/ memorial urn/ truncated 1858

London, Southwark Cathedral/ Newland family/ Monument to Abraham Newland/ extant

1809

Butterton Hall, Staffs/ Thomas Swinnerton/ alts/ unex

Fife House, Whitehall, London/ 2nd Earl of Liverpool/ alts & further work over several years/ dem 1869

Mells Park, Som/ Col. Thomas Horner/ alts to house & offices; 1815 further alts/ house dem 1917: offices extant but remodelled

1810

Colomberie House, St Helier, Jersey, C.I./ Clement Hemery/ alts / dem 1998; some elements saved & stored

Unlocated/ Sir John Coxe Hppisley/ new cottage; 1812 new seat designs/ ?

Norwich/ Norwich City Corporation/ lamp standard/ unex

1811

Lampton, (?) / ? / new villa & bungalow/ ?

Dulwich Picture Gallery & Mausoleum, London/ The Master & Wardens of Dulwich College/ picture gallery & mausoleum/ extant; damaged 1944 & rebuilt; refurbished and extended 1999

Everton House, Beds/ William Astell/ alts/ dem this century

Chiswick, London, Church of St Nicholas/ Bayan de Louthembourg/ tomb for Philippe Jacques de Louthembourg/ extant

Walmer, Kent, St Mary's (Old) Church/ request of 2nd Earl of Liverpool/ enlargement/ unex

Walmer, Kent, Walmer Cottage/ Captain Lee / extension/ executed but remodelled

22 (later 18) Park Lane., London/ John Robins/ new house/ bombed & dem 1942

Unlocated/ Captain Mason/ new house/ ?

1813

Isle of Wight/ Sir John Coxe Hppisley/ alts to unlocated house/ ?

Ringwold House, Kent/ Revd John Monins/ new house/ extant

Petworth House, Sussex/ 3rd Earl of Egremont/ portico; 1816 prospect tower/ both unex

Freemasons' Hall, Gt. Queen St., London/ Grand Master's Lodge/ repairs; 1821 new gallery; 1828 new Council Chamber & kitchen/ dem 1864

1814

Putteridgebury, Herts/ John Sowerby/ alts & new stables/ house exec but remodelled 1910: stables partly extant

1815

Camolin Park, Co Wexford, Ireland/ Viscount Valentia/ alts & extension/ unex

Butterton Grange Farm House, Staffs/ Thomas Swinnerton/ new house & stables/ extant

Sudeley Castle, Glos/ 2nd Marquis of Buckingham/ alts; 1819 further alts/ both unex

1816

London, Whitehall, Carrington House/ 1st Baron Carrington/ stable block; 1818 alts/
dem 1886

13 (later 14) Grosvenor Square, London/ 2nd Lord Berwick/ alts/ dem

London, Westminster/ National Monument; 5 designs to 1818/ unex

London, St Giles's Burial Ground/ for himself/ Soane family tomb/ extant

St Albans St., St James's, London/ 1st Earl of St Germans/ stabling/ dem

1817

Lambeth, London, St Mary's Church/ Bayan Storace/ memorial to Anna Storace/
extant

Snaresbrook, London/ Jeremiah Harman/ new verandah/ ?

1818

Canada/ William Halton, Provincial Agent/ Government House for Upper Canada/ unex

House at Upper Clapton, London/ Thomas Bros/ alts & repairs/ executed & ?dem

62 Threadneedle St., London/ Grote, Prescott & Grote/ alts to bank/ exec

Marden Hill, Herts/ C.G. Thornton/ alts & new porch/ extant

3 St James's Sq., London/ 4th Earl of Hardwicke/ extension/ dem 1930

London, Old Jewry/ Commissioners for the Reduction of the National Debt/ National
Debt Redemption and Life Annuities Office/ dem c.1900

1820

14 New Burlington St., London/ Admiral Sir Joseph Yorke/ alts/ unex

Wotton House, Bucks/ 2nd Marquis of Buckingham/ remodelled after fire/ extant with
some alts

London, Marylebone, Holy Trinity Church/ Commissioners for Church Building/ new
church/1926 & 1955 alts but largely extant

16 Montague Place, London/ Henry Hase/ alts/ exec

156-170 Regent St., London/ John Robins & others/ block of shops & house/ dem

London, Palace of Westminster/ Office of Works/ repairs; 1822 Royal Entrance &
Gallery; Library & Committee Rooms/ 1834 partly fire damaged; dem 1851

1821

Wootton Manor, Som/ Sir Alexander Hood/ additions/ unex

Portugal St., London/ Commissioners for the Insolvent Debtors' Court/ New Debtors
Court & Offices/ dem 1911

Fan Grove, Berks/ Vice Admiral Sir Henry Hotham/ alts/ probably unex

1822

Pell Wall House, Staffs/ Purney Sillitoe/ new house, offices, coach house, gardener's cottage & walled kitchen garden, brick lodge & Gothick lodge/ 1861 remodelled & enlarged; 1986 burnt; shell under restoration; lodges extant but extended: coach house extant

London, Westminster/ Office of Works/ The Law Courts/ dem 1883

Walworth, London, St Peter's Church/ Commissioners for Church Buildings/ new church/ extant

1823

Whitehall, London/ Office of Works/ Board Of Trade & Privy Council Offices/ remodelled 1846; some interiors survive

14 Lincoln's Inn Fields, London/ himself/ rebuilding of rear premises: 1824 House rebuilt/ extant

1824

Old Foreign Office, London/ Office of Works/alts/ some work survives

1825

10, 11 & 12 Downing St., London/ Office of Works/ alts including new dining room at No.11/ remodelled but dining room extant

1826

Bethnal Green, London, St John's Church/ Commissioners for Church Building/ new church/ remodelled 1870 & 1888

Branch Banks in Gloucester, Manchester, Swansea, Birmingham, Liverpool, Bristol, Leeds, Exeter, Newcastle, Norwich and Hull/ Bank of England/ repairs & alts/Gloucester exec & ?extant; Manchester exec, further work 1830, dem 1835; Swansea, further alts 1830, dem 1859; Birmingham, further alts 1829, dem in 19th century; Liverpool proposed extension 1834 unex, ?dem; Bristol further alts 1827, bombed in last war & dem; Leeds 1827 proposed alts unex; Exeter minor alts, bombed in last war & dem; Newcastle minor alts, dem; Norwich minor alts, dem; Hull minor alts, remodelled in 19th century

1827

Horse Guards Parade, London/ Monument to Duke of York/ unex proposal

1828

The Banqueting House, Whitehall, London/ Office of Works/ repair & restoration/
extant

1829

-
Hardenhuish, Wilts/ Thomas Clutterbuck/ alts & extension/ extant
Westminster, London/ Office of Works/ New State Paper Office/ dem 1862

1830

30 Belgrave Pl., London/ Sir Francis Chantry/ ante-room & alts to facade/exec & dem
in 19th century

1831

London/ Wellington Memorial/ unex proposal